

- BLINDIRANA VRATA
- LESENE ZASTEKLITVE Z 10 LETNO GARANCIJO
- NOTRANJA VRATA
- TREZORJI

**Volitve:
bomo
mi kos
novemu?**

SANDOR TENCE

Napredni in odprti Trst se upravičeno veseli izvolitve Riccarda Illyja in poraza nacionalistične desnice. Pomembnejša se mi vsekakor zdi zmaga, tudi zato, ker je bilo v povojni mestni zgodovini že preveč poraženih in ponižanih, da bi lahko sedaj na tej osnovi tudi mi gradili svojo politično bodočnost. Prepustimo to desnici, ki je svoje zmage (in nedavni poraz) dosegla samo s pogledi nazaj, o prihodnosti pa ni imela nikoli konkretnih programov.

Vsi pričakujemo, da bo Illy dober župan, njegova izvolitev pa ima že prvi velik pozitivni učinek. Trst je v nedeljo naredil najbrž odločilni korak, da končno postane normalno italijansko mesto, v katerem se vsi cutimo doma. Mestno upravo smo čutili in doživljali kot tujo, za kar smo imeli povsem utemeljene razloge; sedaj pa se stvari spreminjajo in spremeniti se bo moral zato tudi naš odnos do Občine ter verjetno tudi do splošnega mestnega okolja.

Claudio Magris je v včerajšnjem Corriere della Sera toplo pozdravil Illyjev uspeh, opozoril pa je odprti del mesta, naj se ne predaja evforiji in naj se raje potrudijo za dobro upravljanje. Trst je zelo avstro-ogrska praznovanja, volitev novega župana; ne samo da nismo videli nikjer evforije, tudi nobenih javnih praznovanj ni bilo. Magrisovo opozorilo pa vseeno ni iz trete izvitosti. To vsekakor se najmanj velja za Illyja, ki je že med volilno kampanjo in takoj po izvolitvi dokazal, da je vse prej kot evforik.

Slovenska narodnostna skupnost, ki je znatno prispevala k izvolitvi nove uprave, je trezno ocenila in sprejela ta volilni rezultat. Nikjer nobenega zmagoslavja, a v glavnem umirjene in realistične ocene v pričanju, da se pravi boj dejansko začne šele sedaj. Tukaj ne mislim na opozicijo ali pozicijo (ali je lahko manjšina sploh kdaj v teh dveh vlogah?), ampak na nove odnose, ki jih moramo Slovenci ustvariti v tem mestu in s tem mestom.

Do včeraj smo bolj (marsikdaj upravičeno) protestirali kot gradili, sedaj pa nam zgodovina ponuja nove priložnosti. Upam, da jim bomo kos!

MILAN / PREJEL NAJ BI 200 MILIJONOV LIR OD MONTEDISONA

Bivši upravni tajnik Severne lige v zaporu zaradi podkupnin

Možna tudi nova sodna obvestila ali celo aretacije vidnih politikov

MILAN - Zvon »cistih rok« je tokrat pozvonil Severni ligi. Na ukaz milanskega tožilstva je bil včeraj popoldne aretiran in zaprt v kaznilnico San Vittore bivši upravni in sedanji organizacijski tajnik Lige Alessandro Patelli. Obtožen je kršitve zakona o javnem finansiranju strank in ponaredbe knjigovodstva.

Ceprav ni bila povsem neprisiljena, je aretacija bivšega upravnega tajnika Lige in enega od najtesnejših Bossijevih sodelav-

cev povzročila veliko iznenadenje v političnem svetu, obenem pa se bolj razdvojila »lumbarda«, med katerimi je zastoj na upravnih volitvah že izzval veliko polemiko. Odmevi so zelo razčlenjeni. In ce lider Umberto Bossi vsaj v kratki uradni izjavi potrjuje zaupanje v delo milanskih preiskovalcev in prepričanje, da bo Patelli »hitro osvobojen, ker je povsem nedolžen,« je

ideolog Ginfarnco Miglio cinicno pragmatičen: »Sodniki so bili kar pridni, da so ga aretirali po volitvah, ker so imeli elemente, bi ga bili lahko spravili v zapor že prej.«

Povod za aretacijo Alessandra Patellija, ki je skrbel za finance Lige do lanskega poletja, je bilo priznanje bivšega upravitelja koncerta Montedison Carla Same, da je upravitelju »lumbardov« dal 200 milijonov

lir kot prispevek za lanske leto volilno kampanjo, denarja pa Patelli naj ne bi bil vključil v knjigovodstvo Lige. Na prispevek je Sama prvič namignil med procesom proti Sergiu Cusani, nato pa kaže vse priznal med zasliševanjem pred tožilcem Antonio Di Pietrom. In govori se, da Patelli ni edini politik, ki mu je bil v tem okviru usojen zaporni nalog.

Aretacija bivšega upravitelja je zbegala parlamentarce Lige, katerih ocene gredo od absolutne podpore Patelliju do trditve, da »naj plača, kdor je zgrešil«. Kaze tudi, da je v zasebnem krogu zelo ostro reagiral Umberto Bossi, ki pa si tokrat ni upal javnega napada na sodnike kot pred nedavnimi, ko je hotel »naravnati hrbet« tožilcu iz Vareseja ali kot septembra, ko je vrednost življenja sodnikov istovetil s ceno naboja. Tokrat je Bossi le izrazil zaupanje sodnikom in dodal, da »moramo razumeti pred čem smo«. Izključil pa je vsekakor, da bi Liga kdaj dobila podkupnine.

Sicer pa aretacija bivšega upravitelja Lige ni edina eklatantna novica s fronte preiskav o podkupninskih aferah. Poleg aretacije predsednika Montedisona Maria Schimbernija, o kateri ločeno poročamo, naj bi v Anconi podjetnik in založnik Edoardo Longarini v podkupninsko afero, povezano s popotresno obnovo v Markah, vpletel bivšega tajnika KD Čiriaca De Mito in prehrabenež industrija, predsednika Parmalata Callista Tanzija.

V Milanu aretirali bivšega predsednika družbe Montedison Maria Schimbernija

MILAN - V Milanu so včeraj po nalogu tamkajšnjega sodišča aretirali Maria Schimbernija, 70 let, do leta 1987 predsednika koncerta Montedison. Glede na njegovo starost in na desstvo, da se je že pred časom umaknil iz poslovnega življenja, so

zaenkrat odredili zanj le hišni pripor.

Schimbernija sumijo, da je izpisal iz bilance Montedisona milijardne vsote, ki so služile za plačevanje podkupnin strankam, za zdaj pa je obtožen samo poverbe bilance.

Več na 2. strani

MILAN / ZAČETEK SEZONE V SCALI

Vestalka in protesti

MILAN - Na sv. Ambroža večer - kot veleva ena najbolj spoštovanih milanskih tradicij - se začne operna sezona v Scali. Tokrat so izbrali manj znano delo, in sicer Spontinijevo opero Vestalka, pevce in orkester pa je vodil Riccardo

Muti. Ob premieri v Scali pa je na trgu pred gledališčem prislo do protestnega shoda delavcev tovarne Alfa iz Areseja, ki so »zaigrali« na staro alfetto. Njim so se nato pridružili se mladi iz Socialnega centra Leoncavallo. (Teleoto AP)

BALKAN / V BOSNI IN HERCEGOVINI BOJI NA VSEH FRONTAH

Silajdžić in Krajišnik se pogajata, medtem pa Zagreb obtožuje Muslimane

V sarajevskih bolnišnicah tožijo, da jim uhajajo zdravniki in medicinsko osebje

SARAJEVO - Medtem ko so z vseh bojišč poročali o hudih spopadih, iz Sarajeva pa o srbskem obstreljevanju naseljenih delov prestolnice, sta se na sarajevskem letališču, ki ga nadzorujejo Združeni narodi, včeraj za zaprtimi vrati sestala predsednik vlade BiH Haris Silajdžić in predsednik skupščine bosanskih Srbov Momčilo Krajišnik.

Srbska agencija Srna je objavila, da predstavnika Muslimanov in Srbov pripravljata nadaljevanje zenevskih srečanj in se pogajata o izmenjavi ujetnikov. Hrvški zunanji minister Mate Granić pa je obtožil bosanske Muslimane, da zavlačujejo zenevska poga-

janja, ker si nameravajo z vojaško ofenzivo izboriti koridor do Jadranskega morja. Muslimani se za preboj čez hrvaško ozemlje v Hercegovini pripravljajo že pol leta, trdi Granić.

V sarajevskih bolnišnicah so v terek opozorili, da jih zdravniki in drugo medicinsko osebje množično zapuščajo. Na stotine zdravnikov odhaja kar v konvojih, ki jih organizira vlada. Direktor bolnišnice na Kosevu doktor Faruk Konjohdžić je povedal, da nikomur ni dal dovoljenja za odhod. Od 8000 zdravnikov in drugih medicinskih delavcev jih je na Kosevu ostalo samo se 3000, med njimi samo se 400 zdravnikov specialistov. (Agencije)

Pacientov vse več, zdravnikov pa vse manj

SKGZ

**Pozitivna
ocena
tržaskih
volitev**

Izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze je pozitivno ocenil izide nedeljskih volitev v Trstu in poudaril, da je bila slovenska plebiscitarna podpora županu Riccardu Illyju odločilnega pomena, zato je ocena smjenega nastopa slovenskih volilcev več kot pozitivna. Za Trst se odpira povsem novo obdobje optimizma, vse demokratične sile pa čaka veliko zahtevnega dela za reševanje številnih problemov.

**V treh
dneh se
je lira
okrepila
za 3 %**

RIM - V mednarodnem okviru je lira podcenjena: to je ocena Mednarodnega monetarnega sklada, ki so ga včeraj v praksi upoštevali tudi na valutnih tržiščih. Lira se je namreč utrdila tako v odnosu do nemške marke kot tudi do ameriškega dolarja. Ce včerajšnji porast italijanske valute primerjamo s kotacijami prejšnjega četrtka, ugotovimo, da se je lira okrepila za 3 odstotke v odnosu do omenjenih valut.

Na 27. strani

MILAN / KONCERNU JE PREDSEDOVAL DO LETA 1987

Aretiran Schimberni zaradi afer Montedison

Zaradi starosti (70 let) je zdaj v hišnem priporu

MILAN - Kam je zginilo 500 milijard lir, ki jih je tedanji predsednik Mario Schimberni zaupal Mednarodnemu holdingu Montedisona s sedežem v Curacau in jih izpisal iz bilance matičnega podjetja Montedison? Kako je bil uporabljen ta denar? To so vprašanja, ki so si jih zastavili milanski sodniki, ki raziskujejo podkupninske afere v Italiji in ki so včeraj podpisali zaporni nalog za bivšega predsednika koncerna Montedison Maria Schimbernija. Ukrep, ki predvideva zaenkrat hišni pripor ob upoštevanju menazherjeve starosti (70 let) in dejstva, da se je umaknil iz poslov, je sad nekajmesečne preiskave v skrivnostih Montedisona.

Sicer pa je zaporni nalog imel velik odmev, saj je bil Mario Schimberni eden od najvidnejših menazherjev italijanskih kemičnih podjetij, potem ko je zapustil Montedison pa mu je bilo za nekaj let zaupano vodstvo državnih železnic.

Dogodek, ki ga raziskujejo sodniki poila »ciste roke«, sodi v sredino osemdesetih let, ko je bila Montedison se državna last. Kaze, da ko je leta 1987 Raul Gardini v imenu koncerna Ferruzzi odkupil koncern, ga je Schimberni baje obvestil, vendar mu ni izročil dokumentacije o usodi znatne vsote. Sele ko je po krachu Ferruzzi je vodstvo Montedisona prevzel sedanji predsednik Guido Rossi, je bilo sodstvo seznanje-

Bivši predsednik Montedisona Mario Schimberni (AP)

no z dogodkom.

Sodniki sumijo, da je bil del vsote, ki je zginila iz bilance Montedisona, namenjen podkupninam za razne stranke. Toda zaenkrat nimajo nobenih dokazov in zato so v zapornem nalogu Schimbernija osumili poverbe bilance. Morda bo situacija jasnejša v petek, ko bo bivši menazher zaslišan v Milanu.

Mario Schimberni je bil v osemdesetih letih eden najvidnejših in najvplivnejših me-

nazarjev državne industrije. Po diplomi iz ekonomije na rimski univerzi, se je najprej posvetil poučevanju, nato pa se posvetil menazherstvu delu najprej v zasebnem sektorju nato pa v državi industriji. Bil je med drugim generalni direktor in nato poverjeni upravitelj koncerna Snia Viscosa, nato pa predsednik odseka Montefibre. Leta 1977 ga je upravn svet imenoval za podpredsednika Montedisona, nato pa mu

zaupal predsedstvo koncerna.

Kot predsednik je v osemdesetih letih Schimberni dal pobudo za dva posega, ki sta izzvala precejšnjo polemiko v italijanskem gospodarskem svetu. Najprej je osvojil finančno družbo Bi-Invest Carla Bonomija, kar je izzvalo precejšnje iznenadenje, saj je bil to prvi primer v Italiji, v katerem je menazher osvojil družbo enega od pomembnih delničarjev koncerna, ki ga je vodil (Bonomi je bil z državnimi partnerji eden od članov delničarskega sindikata, ki je nadzoroval večino delnic Montedisona), nato pa si prisvojil se zavarovalno družbo Fondiaria. Pravzaprav so delnice zavarovalne družbe na trgu pokupile nekatere svicarske banke, ki so potrosile od 400 do 500 milijard lir, nato pa paket prodale Schimberniju za 740 milijard lir. Ta operacija je izzvala jezo predsednika denarnega zavoda Mediobanca Enrica Cuccie, sodstvo je začelo preiskavo, ki je bila nato arhivirana, ker je leta 1989 začel veljati nov zakon, ki je kršitev valutnih predpisov spremenila iz kazenskih dejanj v administrativne prekrške.

Schimberni je zapustil predsedstvo Montedisona leta 1987 zaradi sporov z novim lastnikom Raulom Gardinijem, leta 1988 pa ga je tedanja vlada imenovala za izrednega upravitelja državnih železnic. To službo je opravljal do leta 1990.

RIM / PRIPRAVE NA PREDČASNE VOLITVE

Reformistične sile snujejo program

Tiskovna konferenca Demokratičnega zavestništva - Tajnik KD ne bo odstopil

VOJMR TAVCAR

RIM - Kartel leve je zmagal na upravnih volitvah, toda za politične volitve je potreben se korak naprej: omizje progresivnih sil mora izoblikovati politično koalicijo, ki se strne okoli programa in se predstavi volilcem z jasno indikacijo ljudi, ki naj bi v primeru zmage vodili državo.

Demokratsko zavestništvo je zelo zadovoljno z rezultati upravnih volitev, vendar jih ima samo kot osnovo za nadaljnje delo, za hitro oblikovanje koalicije progresivnih sil, ki naj se kandidira za novega krmarja Italije. Tako so poudarili včeraj na tiskovni konferenci Ferdinando Adornato, Willer Bordon, Giorgio Ruffolo, Giorgio Bogi in Paolo Battistuzzi v zastopstvu različnih dus, ki so spodbudile nastanek Demokratičnega zavestništva. In kot dokaz želje, da bi se omizje naprednih sil zbralo cimprej, je DZ predstavilo tudi programske točke, ki so prispevek k izoblikovanju skupnega programa reformistov.

Predlogi, kot so bili predstavljeni, niso se organski program, pač pa programski sklopi. Na prvo mesto DZ postavlja nujnost nadaljevanja s sanacijsko politiko, ki jo je začela vlada Carla Azeglia Ciampija. Takoj za tem pa se zavzema za pro-

gram privatizacij, za federalno ureditev države, za poenostavitev davčnega sistema, za preosnovo javne uprave, ki naj ima kot onovo storilnost, za tako politiko zaposlovanja, ki bo upoštevala možnost prožnega urnika in uvajala nova delovna mesta zlasti na področju družbenih storitev, za družbeno politiko, ki bo ob posamezniku postavila v središče družino in za prenovitev institucij tudi z reformo ustave. Kot enega od možnih premierov, ki naj bi krmaril italijansko barko k bregu druge republike, pa predlaga Carla Azeglia Ciampija.

Tako s tem predlogom kot tudi s programskimi zasnove je DZ v precejšnjem sozvočju z Demokratično stranko leve. To izhaja iz izjavil Achilleja Occhetto kot iz uvodnega poročila koordinatorskega tajništva DSL Davideja Visanija na politični koordinaciji Hrasta. DSL je pripravljena združiti svoje vrste z ostalimi reformističnimi silami pod skupni simbol v uninominalnih volilnih okrožjih, medtem ko meni, da bi morala vsaka od sil kartela v proporcni kvoti nastopiti avtonomno, da »ohrani lastno duso«. Diskriminanta je kot za DZ program, in Carlo Azeglio Ciampi bi bil za DSL zelo spre-

jemljiv kandidat.

Sedaj je treba sestati mizo in izoblikovati program ter določiti kandidate. Kdo bo pobudnik? »Ni to bistveno vprašanje,« je na vprašanja casnikarjev pojasnil Adornato, »se najbolje pa bi bilo če bi se omizje sestalo brez formalnih pobudnikov, ki bi razposiljali vabila, da bi se izognili vsakršnemu očitovstvu.«

Medtem ko se progresivne sile pripravljajo na programsko omizje, skušajo sredinske sile zlesti na Segnjev resilni splav. Po dolgem sestanku vodstva, na katerem je spet ponudil odstop, je tajnik KD Mino Martinazzoli uradno ponudil sodelovanje referendumskemu liderju Mariu Segniju. »Njegov projekt je za nas zanimiv,« je dejal Martinazzoli, ob tem pa dodal, da je »nas glavni cilj, da ostaneta vidna naša stranka in naša zgodovina«. Organizacijski tajnik Franco Marini pa je dodal, da se za dogovor z referendumskim liderjem zavzema vsa KD brez izjeme. Segni formalno se ni odgovoril. Vendar je jasno, da je že začel volilno kampanjo, usmerjeno predvsem k zmernim silam, kot izhaja tudi iz argumentiranja. Glavni temi: kartel leve je pod vplivom DSL in se zavzema za etatično ter asistencialno politiko.

NOVICE

Eksplozija v Palermu

PALERMO - Uhajanje plina je včeraj zgodaj jutraj povzročilo silovito eksplozijo, ki je razdejala stirinadstropno palačo v strogem središču Palerma, tik ob gledališču Massimo. Skoda je ogromna, saj je eksplozija poškodovala tudi bližnja poslopja ter nekaj ducatov avtomobilov, na srečo pa je bil samo en stanovalec palače laže ranjen. Gre za 25-letnega Roberta Filiberta, sina hišnice, ki je tudi nehoti povzročil eksplozijo, ko je navsezgodaj jutraj prižgal luc v kleti. Na sliki (telefoto AP) razdejavanje na ulici pred palačo, kjer je eksplodiral plin.

Samomor Riinovega sodelavca v zaporu

FIRENCE - V zaporu v Sollicianu blizu Firenc si je v noči na torek vzel življenje 38-letni Vincenzo Porzio, ki je valjal za tesnega sodelavca mafijskega bossa Totoja Riine. Mož se je obesil na stranišču svoje celice s pasom kopalne halje.

SPOROČILO PREDSEDNIKA ZDRUŽENJA NOVINARJEV F-JK

Tržaški novinarji in volitve

Predsednik Zdrženja novinarjev Furlanije - Julijske krajine Fulvio Gon nam je poslal stališče v zvezi z odnosom novinarjev do zadnjih volitev, ki ga rade volje v celoti objavljamo.

Volitve so mimo in, z upanjem, da nas ne bodo obtožili, da motimo vzdusje naslednjih, želimo neposredno izraziti nekatere misli.

Pričakovali smo, da bi utegnil večinski sistem ne kaksen način zaostri volilni boj, toda obtožbe nekaterih politikov na račun novinarjev nekaterih televizijskih mrež in časopisov so zares prekorale ne toliko mejo strpnosti, pač pa smenosti. Nismo se uzalili mi, morali bi se uzaliti volilci, vendar kaže, da slednji nazadnje vseeno vedo samostojno presojeti novice in nato samostojno voliti. Minili so časi okrožnic z ukazi z visokega, ki so svoj čas dopuščali kolegom, da ne mislijo z lastno glavo, na srečo ali na žalost, odvisno od zornega kota; danes je tisk svoboden in si vsakdo lahko

kupi časopis, ki mu najbolj ustreza. Človek si lahko kupi časopis dobesedno ali v prenesenem pomenu, izvod ali vse, vključno z uredništvom. Živimo v času prostega trga. Toda sedaj je treba plačati iz lastnega žepa.

Politiki seveda opravljajo svoj poklic, vendar ne morejo zahtevati, da bi novinarji verjeli vsem njihovim izjavam, naj bodo se tako neverjetne. Tudi zato ne, ker novice večkrat nezazlišano demantirajo napovedi ali želje. Bassolino, povzročil si padec lire, je v Neaplju trdila Mussolinijeva in, vsaj v tistem primeru, je vrednost lire res padla.

Dovolj je bil en sam dan, zato da so se izkazale kot neutemeljene trditve nekaterih, da bi zmaga nekega kandidata v Trstu, unicila majhne varčevalce. Slo je za plačan oglas, objavljen na prvi strani časopisa na dan, ko zakon določa tiskovni molk med volivnim bojem. Naslednjega dne se je izkazalo ne samo, da so majh-

ni varčevalci se zivi, ampak tudi, da se je stanje na borzi izboljšalo, da je vrednost lire narasla in da ljudje cakajo v vrsti, da bi kupili delnice Credita, ki so pravkar prisle na trg. Tudi to ni ne krivda ne zaslug novinarjev.

Nasmehnjemo se in pazljivo beremo ali poslušamo komentarje in uvodnike, v katerih glavni uredniki izrazijo svoje mnenje. Placujejo jih tudi za to, dovolj le, da nato časopis sam ne prikriva ali si ne izmišlja vesti. Glede tega je bilo slišati več obtožb; dovolj je, da pobrsamo po časopisju in to z lahkoto preverimo. Nekdo napoveduje, da se bo obrnil na poroka za založništvo, da bi ugotovil, ali je neki časopis nepristransko odmeril prostor vsem, ki so se udeležili volilnega boja; seveda lahko to stori. Vsakdo je prost, da se obrne do poroka za založništvo in ga vpraša, ali je zakonito kupiti privatno televizijsko mrežo tri dni pred balotazo in menjati direktorja, ne da bi prejšnjega obvestili vsaj dva dni pred

tem, kakor zahteva delovna pogodba. Na meji poklicne deontologije pa je dejstvo, da isti direktor na nekem drugem časopisu, napada svoje urednike in jih obtožuje, da stavkajo iz političnih razlogov, ne pa zato, ker ne prejemajo plače za dva meseca in jim niti ne plačujejo pokojninskih in zdravstvenih prispevkov. Da časopisi izhajajo, je potreben, kot že rečeno, tudi denar; ni dovolj pisati uvodnikov. Zavzemati se za spoštovanje poklicne deontologije, tudi ko kolegi napadajo druge kolege, je naloga, ki jo ima novinarska zbornica, ne pa sindikat. Novinarska zbornica bo gotovo pozorna in bo gotovo neutegoma posegla, saj je to njena dolžnost.

Novinarji naj sodijo novinarjem, inženirji inženirjem, komercialisti komercialistom. Vsakomur svoj poklic.

Fulvio Gon
Predsednik
Zdrženja novinarjev
Furlanije-Julijske krajine

SKGZ / OCENA IZVRŠNEGA ODBORA

Trst se je otresel predolge paralize

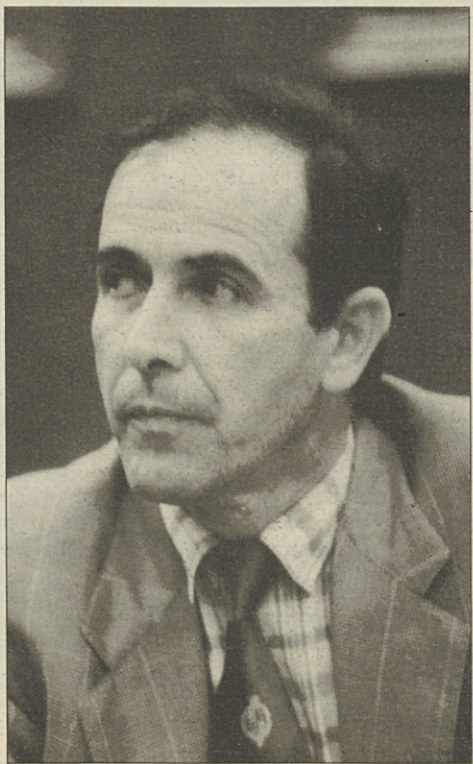
Odločilen pomen strnjenega nastopa slovenskih volilcev - Priprave na občni zbor

»Zmaga naprednih koalicij in njihovih kandidatov v večjih italijanskih mestih je za razvoj političnega položaja v državi ključnega pomena, vsekakor pa bo imela dolgoročne pozitivne posledice se zlasti v Trstu, ki se je končno otresel dolgoletne paralize od nacionalistične desnice. Očitno je tudi, da je bila slovenska plebiscitarna podpora županu Riccardu Illyju odločilnega pomena, zato je ocena strnjenega nastopa slovenskih volilcev več kot pozitivna in tudi dobro napotilo za bodoče volilne preizkušnje.«

Tako se je o pravkar zaključenih volitvah izrazil izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki je v isti sapi tudi podčrtal, da se za Trst odpira povsem novo obdobje optimizma, vse demokratične sile pa čaka veliko zahtevnega dela, kajti ni mogoče pričakovati, da se bo sedaj vse reševalo brez zapletov. Naloga Slovencev je skupno z italijanskimi demokratičnimi silami prispevati in sodelovati pri ustvarjanju drugačnega vzdušja v mestu, katerega prebivalstvo je bilo dolga leta pod pritiskom porazne politike, ki je še močno zasidrana zlasti pri starejših generacijah.

Razveseljujo je dejstvo, ocenjuje izvršni odbor SKGZ, da bodo v občinskem svetu prisotni stirje izvoljeni Slovenci, katerim SKGZ izraza čestitke in mnogo uspeha pri opravljanju zahtevne naloge, kar istocasno želi SKGZ županu in novemu občinskemu odboru.

Porazena desnica vsekakor ne bo dala miru, kar je takoj pokazala ob zahvali, ki jo je župan slovenskim volilcem naslovil v slovenscini. Racunati je treba s tem, da bodo trzaski nacionalisti usmerili svojo agresivno kampanjo na ponovitev pokrajinskih volitev, kjer so sicer zmagali le za las, očitno pa gre tudi za priprave na pomladanske politične volitve, ko uzaljena desnica, tako kot ob teh volitvah, gotovo ne bo izbirala sredstev. Demokratični tabor

Predsednik SKGZ Klavdij Palčič

bo moral svojo zmago utrjevati s premišljenimi in doslednimi potezami, ki naj v Trstu krepijo ozračje sodelovanja in sožitja.

Izvršni odbor je nato zelo pozitivno ocenil dejstvo, da je trzaski izredni komisar Larosa prav v zadnjih dneh svoje zadolžitve podpisal sporazum o zakonu za Kras, ki predvideva investicije kot protivrednosti za gradnjo sinhrotrona. SKGZ meni, da zasluži izredni komisar vse priznanje, saj je v nekaj mesecih naredil več kot prej Staffieri v nekaj letih.

V nadaljevanju se je nato izvršni odbor razpravljal o pripravah na deželni občni zbor SKGZ, ki bo v nedeljo, 19. decembra v Gorici in bo po treh že opravljenih pokrajinskih občnih zbora predstavljal zaključek obdobja reorganizacije zveze. Bo pa to tudi priložnost za temeljito oceno delovanja zveze in njenih stalisc ob zaključku mandata, ki je za nase skupnost potekal v znamenju burnih in pomembnih dogajanj.

MARJAN KEMPERLE

GORICA - »Začasni Rimljan«, senator Darko Bratina, v nedeljo ni volil. Niti v Rimu, kjer ima sicer svoj senatni sedež (ne pa volilnega), niti v Gorici, kjer bo verjetno do spomladi »vztrajala« komisar-ska uprava. Najvišji izvoljeni in zato tudi najbolj prestižni politični predstavnik manjsine je vsekakor pripravljen pokramljati o nedeljskih volitvah in o njihovem pomenu. Le deset minut je bilo treba počakati, da je - kot pritiče eminentnemu sociologu - zbral misli, potem pa so se po telefonu s filmsko naglico zvrstile njegove ocene o vsedravnem povolilnem položaju, o rezultatu volitev v Trstu, o »trzaskem modelu« in o pomenu volitev za Slovence.

Kakšna Italija »izhaja« iz nedeljskih volitev?

»Italijanska družba je v dolgoročnem procesu spreminjanja, ki zadeva predvsem družbene spremembe. Iz volitev jasno izhaja izostrena težnja po novih oblikah morale v civilnem življenju. Ljudje hočejo predvsem vsebinske spremembe, in to se je tudi pokazalo z rezultati volitev, ki kažejo na premik v določeno smer.«

Katero?

»Casopisi so banalno komentirali, da gre za premik na levo. To drži, ce damo besedi "levo" širok pomen; ce z njo označimo težnjo po premostitvi ekonomske krize, a ne da bi pri tem zapostavili sibkih slojev. Volivci so zaupali političnim silam in ljudem, ki so se resno angazi-

INTERVJU / PO NEDELJSKIH IZIDIH

Sen. Bratina o volitvah in »tržaškem modelu«

»Slovenci smo končno subjekt med političnimi subjekti«

Sen. Darko Bratina

rali za novo, za prenovitev, in to brez demagogije in ideoloških nostalgij. Tisti, ki so se postavili demagoško, kot na primer Severna liga in fasisti, niso dosegli zazelenih rezultatov.«

Kateri drugi faktorji so bili odločilni na zadnjih volitvah?

»Spopadi so potekali na osebnem nivoju. Volivci so izbrali po strokovni kompetenci. Zaupali so tistim, ki so bili dobro pripravljeni, ki so predstavili svoje projekte. To je bilo dobro razvidno v Benetkah, pa tudi v Rimu. Volitve so bile skratka manj politične; lahko bi rekeli, da smo bili na njih priča neke vrsti "laicizacije" politike.«

Kako bi ocenili rezultate volitev v Trstu?

»Izid volitev v Trstu je pomemben iz več razlogov. Prvic: Trst se je sedaj

znašel v istem trendu kot druga italijanska mesta, kar doslej ni bil. Lahko bi rekeli, da je Trst ujel italijanski vlak. Drugič: Trst je končno izšel iz dolgoročnega črnega predora, ki se je začel v trenutku, ko je prišla na oblast Lista za Trst, ali morda takoj po njeni ustanovitvi. Zaključilo se je torej obdobje, ki je trajalo skoraj enako dolgo kot fasistično obdobje med vojnama. Tretjič: Prvic se je na jasen način dogodilo, da je skupina, ki se je potegovala za občino, normalno vključila v svoje vrste slovensko komponento. To je novost tako za italijansko kot za slovensko skupnost na Trzaskem. Tudi Slovenci smo tako ujeli "družbeno življenje" v državi, v kateri živimo. Ob teh obstaja se ena pomembna značilnost trzaskih volitev.«

Katera?

»Trzaski model bi se lahko izkazal kot neke vrste avantgardni volilni model. Mislim predvsem na sodelovanje med DSL in KD v zmagoviti koaliciji. Kršćanska demokracija je opravila v Trstu korajžno ociscenje in pomlajenje, da rečem s Cankarjem. Odrezala je staro in vključila del, ki teži bolj na levo in odraza težnji "ljudske stranke". Ce je ta kombinacija zmagala v "obupni" trzaski situaciji, pod težkim udarom, zakaj bi ne zmagala tudi na vsedravnem nivoju? Ko bi jo razširili na cel polotok, bi to ob sedanjem volilnem sistemu pomenilo dezintegracijo Severne lige in desničarskega pola. Levičarsko-centristični blok bi lahko postal nov element na italijanski politični sceni: tisti del leveice, ki se je že pred leti prenovil, bi se združil s tistim delom KD, ki se sele sedaj prenavlja.«

Za Slovence so se volitve vsekakor dobro iztekle...

»Za Slovence pomeni, da smo subjekt, ki ne živi več v nekem političnem getu. Smo subjekt med subjekti v naprednem političnem bloku. To je dokaz tistim, ki so bili zaskrbljeni zaradi novega volilnega zakona, da lahko tudi v spremenjenih volilnih razmerah marsikaj dosežemo. Izvolitev nam sicer ni zagotovljena, a je od nas odvisna. To je sarmantno, ker je izzivalno: smo pred rizikom, kar pa velja tudi za druge. Dejstvo, da je župan po televiziji prvic v zgodovini Trsta pozdravil v slovenscini, pa nam lahko le vpliva upanje in zaupanje za bodočnost.«

ODMEVI / ITALIJANSKI TISK O TRŽAŠKI BALOTAŽI IN O NOVEM ŽUPANU

Tisti »hvala« ne razburja

TRST - Zahvala novega trzaskega župana Riccarda Illyja slovenskim volilcem v njihovem jeziku je včeraj odjeknila tudi na straneh vseitalijanskega tiska. Največji poudarek ji je dal Montanelli v Il Giornale, ki je komentar o izidu trzaskе balotaze naslovil »Illy: Trst mora postati večjezično mesto«. V intervjuju izpod peresa Renata Pere beremo: »...Takoj mu je (Illyju, op.ur.) uspelo spraviti v slabo voljo vse prej kot zanemarljiv del mesta, ko je na slovensko manjšino naslovil zahvalo v slovenscini (komaj dve besedi, ki ju je povrhu izgovoril stahovito grdo).« Sam Illy naj bi dopisniku milanskega dnevnika zadevo pojasnil takole: »To ni hotela biti provokacija, ampak, nasprotno, poskus, da bi odvzel dramatični ton nekaterih situacij in dokazal, da želim biti župan vseh v tem mestu, za katerega bi želel, da bi postalo večjezično. Napočil je čas, da premaga nekatere atavne strahove in nedeljski volilni izid dokazuje, da smo na dobri poti.« Komaj je odpravil z Illyjem, je Pera poiskal Camberja, Staffierija in Sardos Albertinija. »Doslej se

premalo poudarjen vidik nedeljskih volitev,« so ga v en glas poučili, »zadeva bodoče odnose z istrsko skupnostjo: hrvaški predsednik Tudjman se gotovo ne bo veselil nad trzaskimi rezultati, ce že ne zaradi drugega, zaradi visokega stvila predstavnikov slovenske skupnosti, ki sedaj sedijo v občinskem svetu.« Modri Albertini pa dodaja: »Naši odnosi s Slovenijo in Hrvaško bodo odslej nedvomno težji, saj niti v Ljubljani, niti v Zagrebu ne bodo veseli teh novih mož z znamko srpa in kladiva. Najbrz se bodo izboljšali trgovski odnosi, ker ima nova koalicija interese v Sloveniji, vendar bo prav ta privilegirani odnos s Slovenijo razdražil Hrvaško, ki se bo cutila odrezano kot "balkanska" država, za razliko od "evropske" Slovenije. Posledice te hrvaške razdraženosti pa bo placala Italija, naša manjšina, ko bomo prišli do novega pogajanja o Osimskih sporazumih.«

»V Trstu so polemike stare in pretirane,« piše turinska Stampa. »Vsaj polovica mesta ima člane DSL se naprej za komuniste, istrski in

dalmatinski begunci pa ne pozabljajo, da so morali zbežati, da so tvegali kožo in izgubili vse premoženje. Nasprotno: levica je na koncu začela gledati na italijansko zastavo kot na nevaren izraz nacionalizma. Tako je se danes. Riccardo Illy se je zahvalil volilcem in eno samo besedo, hvala, je izrekel v slovenskem jeziku za imigirance, ki so ga podprli.« Stampin dopisnik Lorenzo Del Boca je bil očitno v Trstu prvic, saj bi si sicer ne privoščil tako hudega spodrsllaja, ki pa je po tonu njegovega pisanja sodeč bolj rezultat nepoznavanja kot potvarjanja.

La Repubblica je Riccardu Illyju včeraj posvetila skoraj celo stran. Njen poročevalec Roberto Bianchin mu je med drugim zastavil tole vprašanje: »Vas tekmeč, Giulio Staffieri Vas je obtožil, da ste dali izjave v slovenscini in da ste s tem začeli plačevati ceno odločujočega glasu, ki ste ga prejeli od Slovencev na Krasu.« Illy: »V slovenscini sem izrekel eno samo besedo, hvala, in sem jo tudi zgresil, ker sem jo izrekel po hrvaško. Slovensko zahva-

lo sem izrazil namerno, da bi odvzel dramatičnost nepotrebnih napetosti in tudi zato, ker bi rad videl to mesto večjezično.«

Tudi Fabio Felicetti, poročevalec milanskega Corriere della Sera govori o polemikah in strupenosti po zmagi »kralja kave« in progresistnega zavezništva. »...Med izjavami za radio in televizijo se je Illy zahvalil tudi v slovenscini in zbudil nejevoljo in proteste. Porazeni tekmeč Staffieri je tisto besedo v nepriljubljenem jeziku ocenil kot zalitev trzaskosti. Slovenci pa so se omejili na opozorilo o Illyjevem spodrsllaju, ker je hvala povedal po hrvaško namesto v slovenscini.« Corriere dopolnjuje svoje poročilo iz Trsta z reakcijami iz krogov znatnosti (»Illy je pravi mož«) in s komentarjem trzaskega književnika Claudia Magrisa, ki pod naslovom »Toda za upravljanje evforije ne zadostuje« postavlja nekaj pik na i, ki so nacionalnemu tisku dokaj neznae. Magris med drugim pojasnjuje, da je v Trstu zmagala koalicija, ki je »v bistvu središčna« in da se je tudi Illyjeva kandidatura rodila iz ne-

strankarskega in heterogenega kroga, na pobudo Diega De Castra, cloveka, ki se je tudi v težkih letih, ko je bila pod vprasajem celo sama pripadnost Trsta Italiji, boril za rešitev in za identiteto - tudi nacionalno - tega mesta«. Magris zaključuje prispevek s prepričanjem, da bodo dialog brez nacionalizma, odprt za srečanje med narodi, za solidarnost in dobrososedstvo med glavnimi cilji novega župana.

V prispevku, ki ga je pod naslovom »Trst ne praznuje, veliko neznanek za Illyja« včeraj objavil skrajno levičarski Manifesto, si je poseben poudarek zaslužila Illyjeva zahvala Demokratični stranki leveice in Slovenski skupnosti. »To zveni čudno,« piše Francesca Longo, »glede na Illyjeva prizadevanja prejšnjih dni, da bi se simbolj izognil prisotnosti teh dveh zaveznikov, pri delu mesta tako nezazelenih.« In nato citira Illyja: »Trzacani so se odločili, da se bodo spremenili, da se ne bodo več bali dveh strasil (komunizma in bilingvizma, pojasnjuje avtorica), ki sta bila dolga leta podpihovana v volilne namene.«

TRST / DEŽELNI SVET

TRST / TISKOVNA KONFERENCA ODBORNICE

Severna liga zgubila še enega svetovalca

Čedajska svetovalka Anna Sdraulig v mešani skupini

Svetovalci in prikazni

V senatu in v poslanski zbornici sedijo parlamentarci in prikazni. Vsi so sicer senatorji in poslanci, ki so bili demokratično izvoljeni od ljudstva, le da so nekateri od njih izgubili po poti svoje stranke. Republikanec, socialdemokrat in liberalci ni več, PSI je že dalj časa v agoniji, KD pa je razklana na dve ali celo tri nove skupine. Parlament ni delegitimiran, ker je bil svobodno izvoljen, ni pa več zrcalo države.

Položaj v deželni svet Furlanije-Juljske krajine v marsičem spominja na položaj državnega parlamenta. Medtem ko se vse krajevne uprave (in v kratkem tudi parlament) po novem volijo z večinskim sistemom, je deželna skupščina odraz proporcionalnega sistema. V njej so, podobno kot v Rimu, zastopane stranke in stranke, ki so izginile s političnega prizorišča. Nekateri deželni svetovalci in odborniki (v upravi sta tudi zastopnika PLI in PRI) dejansko zastopajo same sebe, kljub temu pa se vedno krojijo politično usodo Dezele. Svet tudi v tem primeru ni delegitimiran, a je od junjskih volitev v marsičem izgubil svojo re-

prezentativnost.

Dezelna skupščina se bo v prihodnjih dneh izrekla o proračunu, ki ga je pripravil odbor predsednika Fontaninija. Vlada je manjšinska in zelo realno tvega, da ji bo svet zavrnil bilanco. To bi avtomatično povzročilo padec odbora in izvolitev novega, kar bi bilo normalno, če bi sedanja uprava imela alternativo. Te možnosti pa ni, razen če ne mislimo, da se morajo v večino spet vrniti socialisti in demokristjani. Če bi se to zgodilo lahko računamo, da bo Liga na prihodnjih volitvah dosegla absolutno večino.

Fontaninijeva vlada je v teh petih mesecih dokaj dobro opravila svojo dolžnost, sedaj pa kaže prve znake utrujenosti. Liga je tudi zaradi svojih napak vse bolj osamljena in v teh pogojih ne more več sama (PLI in PRI igrata le vlogo nemih statistik) voditi Dezelu. Dozorel je čas novih širših zavezništov, ki jih Liga - tudi po izidu tržaskih volitev - lahko išče in najde le na levi. Nihče ne zahteva globalnega političnega sporazuma, a morda le dogovor za odobritev bilance in novega volilnega zakona.

Sandor Tence

TRST - Svetovalska skupina Severne lige v deželni svet Furlanije-Juljske krajine je zgubila še enega člana. Po odstopu goriskega svetovalca Lariseja je včeraj izstopila iz skupine in se vključila v mešano skupino svetovalka Anna Magda Sdraulig, izvoljena v čedajskem okrožju. Svoj odstop je utemeljila z razočaranjem nad volilno skupino Severne lige in samega dezelnega odbora Piera Fontaninija, ki ju je obtožila, da delujeta samo na osnovi gesel in da se ne znata lotiti konkretnih problemov. Sdrauligova je tudi potožila, da je bila svetovalec odzeta vsakršna možnost kritiziranja in predlaganja alternativnih rešitev. Odtod sklep o odstopu »iz spoštovanja do volivcev, ki so mi zaupali svoj glas«.

Prehod Anne Magde Sdraulig v mešano skupino dezelnega sveta je uradno sporočil na včerajšnji seji dezelne skupščine predsednik Cristiano Degano. Sklep čedajske svetovalke ima seveda tem večjo politično valenco, ker se blizu rok za odobritev dezelnega proračuna, manjšinski odbor Piera Fontaninija pa je tako zgubil se en glas in ni videti, kje bo lahko dobil podporo, da bi izglasovali ta temeljni finančni dokument.

Sicer pa je bila včerajšnja seja dezelne skupščine posvečena odobritvi dveh zakonskih ukrepov. Prvi predvideva refinanciranje programov PIM in Renaval, drugi pa spremembo kmečkih stavb v stanovanjske.

Čedajska svetovalka Severne lige Anna Sdraulig

Velika razstava o Palmanovi se je zaključila z izgubo

TRST - Organizacija razstave "Palmanova - trdnjava Evrope", ki so jo odprli prejšnje poletje v Vili Manin in v Palmanovi, je stala dve milijardi in 797 milijonov lir. Prireditelji doslej beležijo 300 milijonov lir izgube, ki jih bo morala kriti dezelna uprava. Razstavo si je doslej ogledalo 50.216 obiskovalcev (od katerih 26.724 v Palmanovi in 20.992 v Vili Manin).

Te podatke so včeraj sporočili na tiskovni konferenci, na kateri je dezelna odbornica za kulturo Alessandra Guerra posredovala vrsto podatkov, na tiskovni konferenci pa sta bila prisotna tudi koordinatorski razstave arh. Gino Pavan in župan Palmano-

ve Roberto Osso.

Dezelna odbornica je izjavila, da je prireditelj razstave takorekoč podedovala od prejšnje dezelne uprave in med drugim ugotovila, da je bilo obdobje za odprtje razstave povsem neprimerno, ker je sovpadalo s koncem in z začetkom solskega leta, zaradi česar je bila soloobvezna mladina prikrajšana za te prireditve. Padcu števila obiskov so botrovali tudi druge okolščine: splosni padec turizma in pa volilno obdobje sta brez dvoma vplivala na predvideno število obiskov. Odbornica Guerra je vsekakor izkoristila priložnost in spregovorila o perspektivah dezelne politike na kulturnem področju; na

to politiko bo vsekakor vplivalo krčenje dezelnih finančnih sredstev, dezelna uprava pa si bo vsekakor prizadevala, da bi v čim večji meri valorizirala vse potencialnosti, ki obstajajo na teritoriju. V letih 1994 in 1995 bo dezelna uprava usmerila svojo pozornost predvsem na dve pobudi o Pasolinijevi ustvarjalnosti ter o Ogleju in o njegovi zgodovinski važnosti. Prireditelji se bodo posvetovali tudi s sosednjimi občinami in pokrajnami, da bi z njihovim sodelovanjem poskrbeli za čim siršo izbiro pobud. Slednje bo podprla tudi dezelna uprava, ki bo poskrbela za njihovo promocijo, tako v državi, kot v tujini.

OTVORITEV RAZSTAVE V OBČINSKEM KULTURNEM SREDIŠČU

Slovenska umetnika v Čedadu

ČEDAD - S tradicionalno, otožno beneško pesmijo Oj božime, ki jo je pod vodstvom Renata Duriaviga zapel pevski zbor iz Sv. Lenarta, so v petek odprli v vecnamenskem kulturnem središču Občine Cedad razstavo dveh slovenskih umetnikov: slikarja Rafaela Terpina in fotografa Rafaela Podobnika. Na otvoritvi razstave, ki so jo priredili Svet slovenskih organizacij, Goriski muzej in društvo Studenci, se je zbralo res lepo število ljudi. Med prisotnimi naj omenimo generalnega konzula Slovenije Jozeta Susmelja in konzula Tomaza Pavsica.

Očeno dveh slikarjev je podal prof. Janez Kavčič, med-

tem ko je v imenu prirediteljev obrazložil pomen prireditve Riccardo Ruttar. Jezik likovnega umetnika je najbolj neposreden, ne potrebuje prevajalca, prav zaradi tega lahko prispeva k grandiji tistega mostu med Slovenijo in Furlanijo, ki je v preteklosti že obstajal, saj so se stoletja Slovenci, Furlani in Italijani srečevali v Starem mestu, kot so pravili Cedadu. Če se je na meji dvignil zid, ni bilo zaradi ljudi, ki pa se danes lahko povežejo, sodelujejo in ponovno začenejo graditi mostove miru. (J.N.)

Na sliki: slikar Rafael Terpin (desno) in fotograf Rafael Podobnik.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržanskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRAE d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana
tel. 061-1253244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT,
finančni in legalni 120.00 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.300 LIT - 50 SIT

Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT za leto 1993
Poštni tr. PRAE DZP št. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.500 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

PREDSTAVITEV »PLAVEGA KRIŽA«

V ljudeh Gornjega Posočja vojna pustila globoke rane

SPETER - Prva svetovna vojna je pustila globoke rane v ljudeh Gornjega Posočja. Kakšne posledice je to imelo v nadaljnjem življenju območja, opisuje v svoji knjigi »Plavi križ« dr. Vassja Klavara, zdravnik in velik preučevalec takratne zgodovinske stvarnosti.

O tem je tekla beseda pred dnevi v Spetru, kjer so na pobudo Studijskega centra Nediza in ob sode-

lovanju kobariskega muzeja in kulturnega društva Ivan Trinko predstavili Klavorjevo knjigo. Delo, kot je v uvodnem posegu omenil prof. Pavel Petricig, je živa priča takratnih vojnih dogodkov, ki so trajno zaznamovali sosko območje in pomenili enega najhujših človeških vojnih spopadov. (R.P.)

Na sliki: predstavitev knjige »Plavi križ« v Spetru.

PATRONAT INAC SVETUJE

SCAU znižal kmečkim zavarovancem višino zadnjega obroka za leto 1993

Vpr.: »Kar naprej dobivam na dom polnožnice, s katerimi terjajo od mene kot kmečkega podjetnika vedno nove davke in prispevke. V preteklih dneh mi je izkazal pozornost SCAU in na položnici je natisnjen visok znesek, ki presega 400.000 lir. Te terjatve si ne znam razlagati, saj v tem času navadno ne pošiljajo takih pozivov. Sumim celo, da ni to falsifikat kake lažne ustanove, ki lovi davkoplacevalce na limanice, kot se v zadnjih letih vse pogostejše dogaja. Mi lahko pojasnite, če moram ta znesek plačati in na kaj se pravzaprav nanaša? S.M.«

Vsi kmečki zavarovanci so od službe za poenotene kmečke prispevke SCAU v teh dneh prejeli preko pošte posiljke položnice za poravnavo četrtega obroka socialnih dajatev za leto 1993, katerega zapadlost je določena za 10. januar 1994. Ta postopek seveda ni normalen in zato je povsem razumljiva nezaupljivost našega bralca. Ta položnica z že natisnjenim dolgovanim zneskom nadomešča tisto, ki je bila za kritje zadnjega obroka dostavljena že preteklega junija v svežnju položnic za tekoče leto. To pa zato, ker je SCAU prvotno na podlagi zakonskega odloka apliciral od 1. junija 1993 višje socialne dajatve kot jih je nato določilo popravljeno besedilo zadevnega zakona. Namesto enoodstotnega povisjanja prispevne sto-

pnje od 14 na 15% so kmečki prispevki s 1.6.1993 narasli za pol točke (torej na 14,5%), medtem ko se bo s 1.1.1994 apliciral 15-odstotni količnik. Tudi povprečna dohodkovna osnova, ki jo računajo na podlagi dnevnih prejemkov zaposlenih v kmečkem sektorju, je bila za spoznanje previsoka in tudi ta dejavnik je vplival na odmero "preobilnega" prispevka. Zato je SCAU na osnovi računalniške evidence kmečkih zavarovancev poračunal zneske in natisnil nove položnice, na katerih od realnega deleža zadnjega obroka odšteva višje zneske, ki so bili poravnani ob vplačilih drugega in tretjega obroka. "Staro" položnico za četrty obrok naj torej zavarovanci ne uporabijo in naj jo raje ne-sejo v preverbo svoji patronažni službi skupaj z ostalimi odrezki.

Ob tej računski operaciji je SCAU tudi poračunal oziroma odredil povrnitev zavarovalnega prispevka za posledice pri kmečkem delu tistim osebam, ki niso vpisane v sezname kot aktivne enote in ne plačujejo dajatev za pokojninski sklad, temveč le za zavarovanje INAIL. Po novem zakonu so namreč od 1.6.1993 tem osebam odvzeli zavarovalno kritje INAIL in povrnili odgovarjajoči delež zavarovalnih premij, ki znašajo 500.000 lir letno oziroma 295.000 lir na goratih območjih. (B)

FORMALNA PROGLASITEV

Illy tudi uradno tržaški župan

Sodišče potrdilo izvolitev svetovalcev

Župan Riccardo Illy se rokuje z občinskim komisarjem Francescom Laroso

Riccardo Illy je od včeraj tudi uradni tržaški župan. Volilni urad prizivnega sodišča je namreč zjutraj potrdil izvolitev novega občinskega sveta, nakar je novi župan obiskal občinskega komisarja Francesca Laroso, ki mu je v bistvu predal posle. Srečanja na županstvu so se udeležili tudi podkomisar Vergone, glavni tajnik Castellaneta, vodja knjigovodstva Prestelli in funkcionarji občinske zakladnice. Med predajo poslov je prišlo tudi do formalnega zaprtja občinskega knjigovodstva, ki ga je sedaj prevzel Illy.

Novi občinski "krmar" bo morda že danes ali jutri uradno imenoval občinski odbor, v katerem bodo, kot znano, sedeli le tako imenovani zunanji upravitelji, ki to-

rej niso istocasno člani občinske skupščine. No, voizvoljeni svet se bo najbrž sestal prihodnji teden, takoj zatem bo Illy prisegel pred prefektom. Do tedaj ne bo mogel opravljati funkcij vladnega predstavnika, ki jih bo do prisege opravljal komisar Laroso.

Illy je deseti župan v povojni zgodovini Trsta. Prvi je bil Michele Miani, ki je bil direktno imenovan od tedanjega CLN, njemu so sledili Bartoli, Franzil, Spaccini, Cecovini, Richetti, Agnelli (zastopnik PSI je bil na čelu Občine le nekaj dni), Rossi in Staffieri, ki je bil dvakrat izvoljen na to mesto. Sedanjí župan, ki je star 38 let, je od vseh kolegov najmlajši.

V občinskem svetu bodo svetovalske skupine KD, Severne lige,

DSL, Zaveznistva za Trst, Liste za Trst, Nacionalnega zavezništva MSI, gibanja Ljudskih katoličanov in Stranke komunistične prenove. Illyja bodo podpirali svetovalci KD, DSL in Zaveznistva (skupno 24 mandatov), vsi ostali pa bodo v opoziciji. Porazena desnica je že napovedala ostro in ježno politično opozicijo, v opoziciji, kot je najavil med volilno kampanjo, bo sedel tudi Stojan Spetic (SKP). Slo pa bo seveda za povsem dve vsebinsko popolnoma nasprotni opoziciji.

V opoziciji bo tudi Liga, ni jasno pa s kakšno politiko. Gibanje je volilcem pustilo svobodno izbiro, nekateri voditelji (začenski z župansko kandidatko Segantijsko) pa so pokazali večjo naklonjenost do Illyja.

MINIANKETA / KAJ MISLI NAŠA MLAJŠA GENERACIJA O POLITIKI

Te volitve so pritegnile tudi zanimanje mladih

Redki pa se nameravajo s politiko resneje ukvarjati

Koliko so mladi spremljali zadnje volitve in kako ocenjujejo njihove izide, se posebno v Trstu? In sploh, kakšen odnos ima mlajša generacija do politike? Tako smo se sprasevali na uredništvu našega dnevnika, ko smo pregledovali »poplavo« reakcij in odmevov na nedeljsko volilno preizkusnjo. Ali so vse te ocene in komentarji zgolj stvar bolj ali manj poklicnih politikov in odraslih? V iskanju odgovorov smo se z našimi vprašanji obrnili kar na nekatere mlade. Tako so nam povedali:

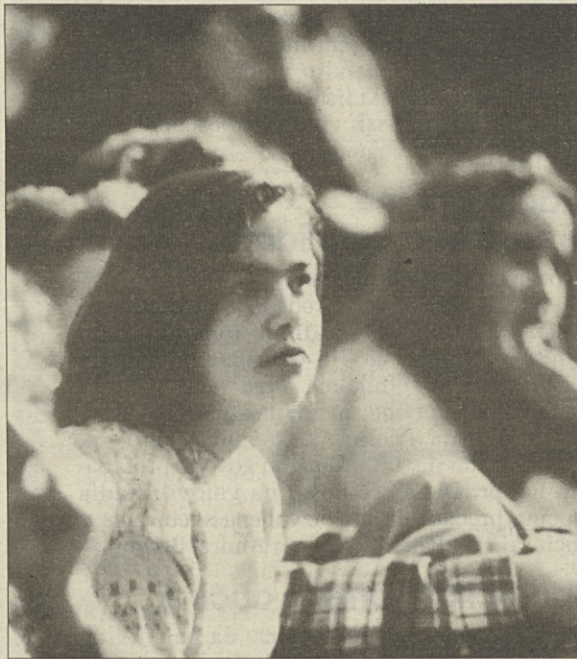
IGOR VELJAK, visješolec, Barkovlje: Tem volitvam sem sledil veliko bolj kot prejšnjim. Kar se volilnega izida tiče, pa mislim, da je važno predvsem to, da ni zmagal Staffieri. O Illyju sem si vsekakor ustvaril precej dobro mnenje in upam, da se bo držal danih obljub. Na splošno politiko spremljam bolj od daleč. Za zdaj nisem se nikoli pomislil, da bi se z njo resneje ukvarjal.

KATJA TURK, univerzitetna študentka, Trst: Te volitve so me bolj pritegnile kot vse dosedanje. Prav gotovo je k temu pripomoglo dejstvo, da so se odvijale po novem sistemu, ki ljudi nekako postavlja pred večjo odgovornost. Iz tega ozira čudi podatek, da je bila volilna udeležba v drugem krogu sorazmerno nizka. Vsekakor pa sem zadovoljna z izidom volitev v Trstu. Končno so se stvari zasukale v boljso smer. Upala sem, da bo Illy dosegel večjo

prednost, saj je s svojim mirnim in pozitivnim pristopom v volilni kampanji veliko boljše izpadel kot njegov tekmeč Staffieri. Vtis imam, da so zadnje volitve pri mladih vzbudile na splošno veliko pozornost, a večina po mojem za zdaj namerava le opazovati, kako se bodo stvari obrnile, ne da bi vanje neposredno posegala.

TOMAŽ SUSIC, univerzitetni študent, Opcine: Se nikoli nisem spremljal volitve s takšnim zanimanjem kot tokrat. Prvic se nam je ponudila stvarna prilika, da se rešimo tržaskih nacionalističnih sil, ki jih je tokrat posebej zupanski kandidat Staffieri, in zelo sem zadovoljen, da je nismo zamudili. Do zadnjega sem se bal, da nam ne bo uspelo, a naposled je le prevladala zdrava pamet. Sicer pa politike nimam posebno rad. Občutek imam, da se v njej hočeš nočeš umažeš roke, pri Slovencih pa me moti, da smo se vedno tako neenotni. Ob vsem tem pa tudi vem, da je politika do neke mere za vsakogar nujna, saj je skoraj ni stvari, ki ne bi bila z njo posredno ali neposredno povezana.

PAVEL VOLK, diplomiranelec iz političnih ved, Trst: Tržasko volitve sem spremljal zelo pozorno, zlasti balotazo. Prepričan sem bil, da bo Illy zmagal, saj je bil za volilce Severne lige, ki so predstavljali jeziček na tehtnici, veliko bolj sprejemljiv kot Staffieri. Zadovoljen sem tudi z rezultati volitev v drugih večjih italijanskih me-

Se mladi približujejo politiki? (Foto KROMA)

stih. Napredni kandidati so bili na splošno boljši in so zlasti v primerjavi s tekmeč SL bili kulturno bolj podkovani. Kar se tiče mojega splošnega odnosa do politike, pa bi rekel, da sama po sebi ni nemoralna, nemoralni so bili, zal, premnogi, ki so jo vodili v Italiji v zadnjih desetletjih.

MARTINA SARDOČ, trgovka, Prosek: Te tržasko volitve sem pozorno spremljala. Od vsega začetka sem bila prepričana, da bo zmagala Illyjeva naveza. Severna liga je predstavila premalo izkušeno kandidatko. Sicer pa nisem nikoli mislila, da bi se resneje ukvarjala s politiko. Vem, da zahteva veliko casa, jaz pa ga nimam.

MATIJA JOGAN, visješolec, Barkovlje: Zadnje volitve so zelo pritegnile mojo pozornost,

kot sicer tudi pozornost mojih sošolcev in prijateljev. O njih smo se veliko pogovarjali. Name in na mnoge druge so napravili posebno grd vtis fasisti in drugi nacionalisti, ki so se izzivljali v napadanju drugih, večkrat na zelo nekulturn način. Sicer pa sem zadovoljen z izidom volitev v Trstu in v drugih večjih mestih, a bojim se, da se bodo na dolgo roko močno uveljavili fasisti in severnoligasi.

DARJA RADETTI, visješolka, Opcine: Politika me na splošno posebno ne zanima. Tokrat pa sem precej pozorno sledila tržaskim volitvam. Težko je biti brezbrizni ob takšnem merjenju moči med nacionalistično desnico in odprtejsimi silami. Upala pa sem, da se bo Illy uveljavil z večjo prednostjo.

POLITIKA / PO IZVOLTIVI ŽUPANA RICCARDA ILLYJA

Tržasko stranke že razmišljajo o parlamentarnih volitvah

Veseli v naprednem taboru - Še dalje kriza v krajevni PSI

Tržasko upravne volitve so mimo, stranke in gibanja pa že stvarno razmišljajo o predcasnih parlamentarnih volitvah, ki bodo najbrž v drugi polovici marca. Volitve bodo predstavljale pravo revolucijo, saj bomo tudi v Trstu izvolili senatorje in poslance na osnovi popolnoma nove večinske zakonodaje. Stranke se bodo zato morale hočeš nočeš nujno združevati in s tem v zvezi najbrž kandidirati popolnoma nove ljudi.

Napredni tabor pa se medtem v pričakovanju tega novega zelo zahtevnega volilnega soocenja se dalje veseli izvolitve Riccarda Illyja. Zelo zadovoljni z njegovim uspehom so pristasi Zveze katoliških delavcev ACLI, ki pravijo, da so tržaski volilci končno izbrali pot sprememb. Illyjeva izvolitev pomeni nedvomno zgodovinsko dejanje, ceprav čakajo sedaj župana in njegove sodelavce zelo zahtevne upravne naloge. Vodstvo ACLI je prepričano, da bo nova občinska uprava poslovala v

tesnem sodelovanju z občani, ki ne smejo pasivno spremljati njeno delo. V Trstu se je na teh volitvah rodilo nekaj novega in nekaj zanimivega, ki ga je treba sedaj vsestransko ovrednotiti.

Pokrajinski tajnik sindikalne zveze CGIL Antongiulio Bua je izkoristil tržasko volitve za poziv vsedravnemu tajniku PSI Ottavianu Del Turcu (Bua je socialist), naj takoj pristopi v snujoci se napredni tabor. Bua toplo poziva Del Turca, naj enkrat za vselej razčisti iz dneva v dan vse bolj nejasen položaj v stranki. To mora po njegovem narediti na vsedravnih strankinih skupščinah, ki bo prihodnji teden. Če ne bo prišlo do tega prepotrebne razčistitve, podcrtuje sindikalni voditelj, bodo socialisti v CGIL zapustili stranko.

Tržaska PSI vsekakor v bistvu obstaja le na papirju. Uradni del stranke se je v prvem volilnem krogu predstavil skupno s socialdemokrati, nekateri voditelji PSI pa so

bili med ustanovitelji Sredinske unije. V balotazi so vsekakor vsi socialisti kolikor toliko enotno podprli kandidata Illyja.

Predsednik deželne sveta Cristiano Degano je včeraj toplo čestital Illyju za izvolitev in mu voščil srečno pot pri opravljanju te vse prej kot lahke politične in upravne funkcije. Degano je tudi opozoril Illyja, da je deželni svet popolnoma na razpolago Občini Trst za vsestransko sodelovanje, ki mora biti v obojestransko korist. Predsednik deželne sveta, ki pripada KD, se je med nedavno volilno kampanjo jasno opredelil za naprednega županskega kandidata. Zaradi tega si je tudi prislužil ostre kritike nacionalistov in Liste za Trst.

Demokratska stranka levice bo izvolitev novega župana in volilne rezultate ocenila na jutrisnji javni skupščini, ki bo ob 18. uri v gledališču Miela. Uvodno poročilo bo prebral pokrajinski tajnik hrasta Stelio Spadaro.

VOLITVE / LISTA ZA TRST

Svetovalec Drabeni prestopil k Segniju

Dobil je največ preferenc med kandidati LpT

Marco Drabeni

Tržaski občinski svetovalec Marco Drabeni, ki je dobil največ osebnih preferenc med kandidati Liste za Trst, je včeraj pristopil k politič-

nemu gibanju, ki ga na vsedravnih ravni vodi bivši poslanec KD Mario Segni. Trenutno se to gibanje imenuje Pakt za narodni preporod (Patto di rinascita nazionale), katerega cilj je združitev vseh sredinskih in zmernih sil.

Drabeni je v tiskovni izjavi utemeljil to svojo odločitev, v katero, kot sam pravi, trdno verjame. Upam, da se bo po vsej Italiji in tudi v Trstu cimprej ustvarilo sredinsko in zmerno politično gibanje, ki bo alternativno egoistični politiki krajevnih voditeljev Lige in prezivali in maksimalistični usmeritvi levice, je se napisal Drabeni. Trst po njegovem mnenju nujno potrebuje neke vrste korenito obnovo, saj

mesto plačuje za slabo politiko kompromitiranih strank kot so KD, PSI in KPI-DSL.

Drabenija vsekakor zanimajo predvsem bodoče politične perspektive in, kot smo lahko razumeli, zlasti parlamentarne volitve, na katerih se bodo predstavili kandidati, ki niso bili vpleteni v staro politiko, ampak izhajajo iz širšega družbenega okolja.

Drabeni ne pojasnjuje ali bo ostal v svetovalski skupini LpT. Njegov prestop k Segniju pa nedvomno pomeni hud udarec za Staffieri in Camberja, ki so se v pretekli volilni kampanji jasno opredelili s fasisti. Segni je, kot znano, izključil kakršnokoli zavezništvo z MSI.

NOVICE

Prijava vinskega pridelka za 1993

Kmečka zveza obvešča vse vinogradnike, da je treba do 15. t.m. opraviti prijavo vinskega pridelka za leto 1993. Za izpolnjevanje ustreznih obrazcev bodo uslužbenci Kmečke zveze na razpolago v naslednjih krajih, dneh in urah: za Repen (sedež občine) jutri, 9. t.m. od 13. do 14. ure; za Opčine (podružnice KZ) jutri, 9. t.m. od 8. do 12. ure; za Zgonik (sedež občine) jutri, 9. t.m. od 15. do 18. ure; na centralnem sedežu KZ v Trstu, Ul. Cicerone vsak dan med uradnimi urami. Vinogradniki morajo prinesiti s seboj lansko prijavo vina in obrazec, ki so ga prejeli od AIMA in na katerem morajo biti navedeni točni katastrski podatki o vinogradih (katastrska občina, katastrski list (foglio di mappa), številka parcele za vsak vinograd posebej in površina vsakega vinograda.

Radio Opčine predstavlja kandidate

V prihodnjih sredinih oddajah bo Radio Opčine, od 21. do 22. ure, predstavil slovenske izvoljene kandidate na zadnjih upravnih volitvah. Ob teh urah so bili običajno na sporedu "Pogovori z odvjetnikom". Predstavitvi kandidatov bo sledila običajna oddaja v italijanskem jeziku "L'Altra Trieste", ki jo vodi Paolo Parovel, od 20.30 do 21. ure pa bo govoril prof. Samo Pahor. Danes se bosta na valovih Radia Opčine predstavila novoizvoljena svetovalca v občinski svet Peter Močnik in Andrej Berdon.

Sporočilo zgoniške občine

Uprava občine Zgonik sporoča, da bo anagrafski urad zaprt (zaradi tehničnih razlogov) v petek, 10. t.m.; v ponedeljek, 13. t.m. in v sredo, 15. t.m.

Pesnik Giuliano Scabia na seminarju pri Sv. Ivanu

Jutri, 9. t.m., od 9. do 17. ure, bo v laboratoriju "p" vizuelne umetnosti v komprezoriju pri Sv. Ivanu seminar s pesnikom Giulianom Scabio. Prireja ga Kulturno združenje "Franco Basaglia" v sodelovanju z Oddelkom deželne študijskega centra za umsko zdravje. Seminar je namenjen predvsem mladim operaterjem, ki se ukvarjajo z zdravljenjem umskih bolezní.

Študijski teden WWF v Dolini Glinščice

Vsdržavni sklad za zaščito narave (WWF) prireja raziskovalni tabor, ki bo na sporedu v zadnjem tednu marca in v prvem tednu aprila prihodnjega leta v Dolini Glinščice. Namen tabora bo zaščita edinega para kraljeve sove ("Bubo bubo") v trzaski pokrajini ter valorizacija kraškega okolja. Na sporedu bodo konference ter ekskurzije, ki jih bodo vodili priznani naravovarstveniki. Za vpis in informacije se vsi, ki jih tečaj zanima, lahko obrnejo na tajništvo tabora pri trzaski sekciji WWF v Ul. Romagna 4 (tel. in fax. 040/360551) od ponedeljka do petka, od 8. do 20. ure in ob sobotah od 9. do 12. ure.

ŠOLSTVO / DOKUMENT

Zahteve šolnikov

V skupni resoluciji tudi poudarek na slovenski šoli

MARJAN KEMPERLE

V italijanski soli vre. Dijaske manifestacije se vrstijo po mestnih ulicah, negodovanje šolnikov zaradi nerešenih sindikalnih vprašanj vse bolj narasča. Oboji, dijaki in šolniki, vsak po svoje opozarjajo na »bolezen« italijanskega šolskega sistema.

Na Trzaskem doslej sicer ni bilo dijaških protestov, kakršne so beležili v drugih italijanskih mestih, so pa zato šolniki na skupščinah povedali svoje o problemih, ki jih taces najbolj žulijo.

Solski sindikati CGIL, CISL, UIL so priredili v preteklih tednih 31 sindikalnih skupščin na italijanskih solah; Sindikat slovenske sole jih je na slovenskih izvedel sedem. Čeprav prisotnost na skupščinah ni bila vedno zadovoljujoča, so šolniki na njih iznesli svoje resne in tudi zaskrbujoče poglede na zadeve, ki se jih neposredno tičejo. Sindikalni predstavniki so ta mnenja strnili v skupni sklepni dokument, v katerem imajo svoje mesto tudi zahteve slovenskih šolnikov. Prisotnost Sindikata slovenske sole v resoluciji vsdržavnih solskih sindikatov predstavlja lepo novost. SSS si je dolga leta prizadeval, da bi mu prisluhnili tudi italijanski solski sindikati, seveda z namenom, da bi si s tem zagotovili njihovo podporo pri zagovarjanju pravic manjšinske sole. Tokrat mu je sodelovanje uspelo, in to s kar se da pomembnim rezultatom.

zultatom.

V resoluciji je že v uvodu omenjena ta novost, ki odpira vrata stalnemu sodelovanju med solskimi sindikati, posebna točka dokumenta pa je izrecno namenjena obravnavanju vprašanj manjšinske sole. »Slovenski soli je treba ponuditi enake vzgojne možnosti kot vecinski soli,« je v njem zapisano, obenem pa je treba pri določanju števila razredov in učnega osebja upoštevati specifične posebnosti, da bi ji zagotovili enakopravno prisotnost na teritoriju. Slovenskim šolnikom je treba zajamčiti enake ekonomske pogoje kot so priznani šolnikom drugih manjšin. Slovenske sole morajo prejemati denarne prispevke na podlagi števila delujočih razredov, ne pa na število vpisanih šolarjev, tajniškemu osebju pa gre priznati doklada za prevod vsega upravnega gradiva. Poudarjena je tudi potreba po poklicnem izpopolnjevanju šolnikov v maticni domovini Sloveniji, pa tudi možnost sodelovanja s slovenskimi zavodi na podlagi konvencij in mednarodnih sporazumov.

Dokument, ki izrecno poudarja potrebe slovenske sole, je skratka korak naprej na težavni poti priznavanja pravic slovenskih šolnikov. Vodstvu Sindikata slovenske sole je uspelo sodelovanje z vsdržavnimi solskimi sindikati, kar daje zahtevam naših šolnikov mnogo večjo težo.

OSEBNOSTI / ASTRONOM MARGHERITA HACK

»Nerada, vendar bom svetovalka«

Izvoljena je bila na listi Zavezništva za Trst

»Tokrat bom pač morala ostati.« Margherita Hack, po poklicu astronom, doma iz Toskane, vendar že trideset let v Trstu, kjer je ena najbolj priljubljenih osebnosti, bo v kratkem zasedla eno izmed mest Zavezništva za Trst v občinskem svetu: vloga občinske svetovalka je ne privlačuje preveč. Tudi na teh volitvah je namreč nastopila iz čuta dolžnosti v upanju, da ne bo izvoljena. »Že na evropskih volitvah sem se izvolitvi izmuznila za las, tokrat pa je slo drugače: po eni strani imam veliko drugega dela, po drugi pa nisem najprimernejša za takšno delo.« Med njene običajne naloge pa sodi tudi nastop na raznih konferencah, kakor je bila tudi včerajšnja, na kateri je za Svobodno akademijo umetnosti govorila o Nastanku in razvoju vesolja.

V novem trzaskem občinskem svetu je veliko žensk in tudi predstavnikov znanstveno-zdravniškega sveta.

»Glede žensk je pač tako, da jih je vedno precej v novih strankah, kakor je npr. tudi Severna liga: dokler oblastniške pozicije se niso utrjele, stranke ali gibanja predlagajo in tudi izvolijo ženske, ki postopoma zginajo z vodilnih ali reprezentančnih položajev. Znanstveniki pa so tokrat igrali odločilno vlogo, saj je kandidatura Illyja izšla iz znanstveno-raziskovalnih krogov, ki »institucionalno« gledajo v bodočnost in zato niso prenesli več stalnega oziranja v preteklost in po-

Margherita Hack med včerajšnjo konferenco (Foto KROMA)

grevanja starih sporov in nesporazumov. Prednost Trsta pa je predvsem v tem, da v njem živi več skupnosti, zato lahko mesto upravlja samo oseba, ki to prednost skuša poudariti in izloristiti, ne pa predstavniki sil, ki so prepričani, da jo je treba zatreti kot trzasko prelestost. Illy pa je tudi menedžer in Trst nujno potrebuje nekoga, ki bo urenil vrsto konkretnih problemov. Mesto je namreč v izredno slabem stanju: promet sploh ni urejen, po cestah so grmade odpadkov, da o parkih ne govorimo.«

Je bil Trst lepsi pred 30. leti?

»Bil je lepše in bolj urejen. Sedaj pa z avtomobilom ni mogoče krožiti, predvsem pa ni velikih in ne predragih parkirisc. Parkirisca in zboljšanje javnega prevo-

za - to je ena glavnih nalog, ki se jih bo morala lotiti nova uprava. Potem je tu se turizem, glede katerega se ne naredi nič, saj ljudje, ki pridejo v mesto na ogled ali po nakupih, se na stranske nimajo kam iti!

Zakaj pa znanstveniki radi prihajajo v Trst?

»Znanstveniki radi prihajajo v znanstvene centre, mesto pa se zanje - kljub besedam - skorajda ne zmeni. Tako npr. težko najdejo primerno stanovanje, da o povezavi med mestom in posameznimi centri niti ne govorimo. Župane merimo po dejanjih, ne po izjavah: Staffieri je npr. prepričal tudi, da bi znanstvenikom, ki so bili zacasno zaposleni na Padričah, oskrbeli primerna stanovanja, češ da to ni pomembno vprašanje...«

(bip)

SINDIKAT / TAJNIK CGIL BRUNO TRENTIN

"Volilni izidi so pozitivni obstaja pa negotovost"

Poudarjena avtonomija sindikata - Zaskrbljenost za sodelovanje med konservativnimi in zmernimi silami

Izid nedeljskih upravnih volitev je močno odjeknil tudi na vsdržavni ravni. Spregovorili so politični predstavniki, oglašil pa se je tudi vse-

državni tajnik CGIL Bruno Trentin, ki se je včeraj udeležil skupnega zasedanja vodstev CGIL, CISL, UIL iz Furlanije-Juljske krajine v Trstu. V oceni političnih rezultatov je Trentin predvsem poudarjal avtonomijo sindikata v odnosu do političnih oblasti, obenem pa je izrazil veliko zadovoljstvo za uveljavitev napredne in močne koalicije, ki je porazila neofasizem in Severno ligo. Tajnik Trentin je tudi izrazil zadovoljstvo, da so bile na tak način porazene konservativne in zmerni težnje, ki se odkrito opirajo na neofasistično preteklost, kar bi pomenilo, da bi se v primeru njihovega uspeha Trst vse bolj oddaljil od Evrope. Eden gla-

vnih porazencev - je se dejal Trentin - je prav Silvio Berlusconi, obenem pa tudi njegov predlog o oblikovanju konservativne koalicije. Po njegovem mnenju se na tak način odpirajo nove možnosti za "tiho revolucijo" v italijanskem političnem življenju.

Trentin je govoril tudi o Ciampijevi vladi; predvsem je ugotovil, da njegova vlada deluje v zelo težkih pogojih in da je izključno prehodnega značaja, predvsem pa bo treba počakati - je dodal - na izide političnih volitev.

Ob tem je ugotavljal, da je Ciampi začrtal osnove za drugačno gospodarsko politiko, s katero bo Italija lahko konkurirala z Evropo.

TEDEN KULTURNIH DOBRIN

Prikaz glasbil z vseh kontinentov

V ted dneh se v Trstu vrstijo razne muzejske razstave in srečanja

V okviru Tedna kulturnih dobrin se te dni razvšča v Trstu vrsta muzejskih pobud, ki gredo od razstav starih predmetov in dokumentov do razno-

vrstnih srečanj. Včeraj je imela na primer trzaska javnost možnost vodenega ogleda razstave vsemogocih glasbenih instrumentov (na sliki -f. KROMA)

REPNIČ

Bridko slovo od zaslužne Milke Petelin

V soboto so v Zgoniku pospremili na zadnji poti Emilijo Petelin iz Repniča, zavedno Slovenko in dosledno antifasistko. Z njo je odšel k večnemu počitku delček naše slavne zgodovine, saj je Milka, kot so jo bolje poznali daleč naokrog, izhajala iz zavedne družine, ki se je odločno upirala črni strahovladi in veliko prispevala k narodoosvobodilnem boju. Tudi Milka sama se je vključila v aktivistično delo in prispevala pomembnem delež k skupni zmagi.

Pred pogrebom smo o njej zapisali, da je bila med tistimi, ki so pospremili ruska partizana in člana minerskega oddelka 9. korpusa do Opčin, kjer sta izvedla aten-

tat na kinodvorano. Na ključje je nato hotelo, da se je eden o talcev, ki se je čudežno resil med nacističnim pokolom na openski gmajni, Stevo Rodic iz Drvarja, zatekel prav k Petelinovim, kjer ga je Milka nato pospremila naprej v partizane. Tudi po osvoboditvi je Milka aktivno spremljala vse krajevno in širše kulturno in družbeno življenje.

Ob bridki izgubi izrekamo bratu Dragu, svakinji Jolandi in drugim sorodnikom globoko sozljaj, obenem pa se opravičujemo za neljubo napako v zapisu, da o Milkini smrti ni bilo nobenega obvestila in niti osmrtnice, ki pa je bila v resnici objavljena dan po našem zapisu.

MAČKOLJE / IZVIRNA POBUDA KD PRIMORSKO

Razstava ptičev in kaktusov

V sodelovanju z italijanskimi organizacijami

Kulturno društvo Primorsko Mačkolje bo v sodelovanju s Trzaskim ornitološkim združenjem ter AIAS (Associazione italiana amatori succulente) priredilo 12. in 13. decembra '93 v Srenjski hiši v Mac-

koljah razstavo ptičev iz naših krajev ter prikaz različnih vrst eksotičnih rastlin oziroma kaktusov. Ta nekoliko nenavadna pobuda se je porodila med našimi člani ob priložnosti posvetovanja, kako iskati pove-

zave z sirsim okoljem in predvsem z italijanskimi društvi in združenji ter jih povezati z našim okoljem. Mislimo, da je odpiranje naših društev takim in sorodnim pobudam dobrodoslo in potrebno, saj konec koncev živimo in delamo v vsakodnevnem kontaktu z italijansko trzasko stvarnostjo, ki se nam mnogokrat zdi tuja in kontradiktorna morda prav zaradi nepoznavanja in medsebojnega nezaupanja. Prvo tako zbližanje je mačkoljansko društvo letos že priredilo, in sicer z gostovanjem mesanega pevskega zbora »Coro alpino delle Giulie«, sedaj pa so se odločili za posebno pobudo, ki naj bi vzpostavila nekoliko drugačno obliko sodelovanja od že uokvirjenih tradicionalnih prireditev kulturnega značaja.

K tej zamisli so povabili tudi sole in vrtnice iz dolinske občine s prono, da prispevajo likovne izdelke o temi »ptiči ter njihovo okolje - spoznajmo jih in zascitimo«. Izdelki bodo skupaj z eksponati na ogled v dneh odprtja razstave, v ponedeljek 13. decembra pa so sole vabljene, da si ogledajo razstavo ter diapozitive na isto tematiko. Vsekakor so vabljene vsi »radovedneži« ter poznavalci k ogledu. Razstava bo prav gotovo zanimala marsikaterega, ki mu morda ni uspelo, da bi si ogledal sorodno manifestacijo, ki se je pred mesecem dni odvijala na trzaskem velesejmu.

Kaktusi, kakršne bomo videli na mačkoljanski razstavi

NA TARTINIJU

Nagrada Aljoši Starcu

V veliki dvorani konservatorija Tartini je bila v soboto krajša slovesnost s koncertom, na kateri so mlademu odličnemu klavirskemu diplomantu Aljoši Starcu, od začetka do diplome gojencu glasbene sole »Marij Kogoj« GM iz razreda prof. Ravla Kodrica, izročili denarno nagrado kot najboljšemu letosnjemu diplomantu iz klavirja. Nagrado »Premio di merito«, ki jo je razpisal dr. Valente v počastitev svoje lani umrle žene profesorice klavirja in pianiste Annamarije Sancin, so Aljoši Starcu izročili pokojnicini svojci, nagrajenca pa je kratko predstavil ravnatelj konservatorija prof. Blasco. Podelitvi nagrade so poleg pedagoga prof. Kodrica, predsednika GM Adrijana Semna in se nekaterih drugih profesorjev GM prisostvovali še nekateri klavirski pedagogi konservatorija in drugi ljubitelji glasbe.

Zasluzenost prejete nagrade je Aljosa Starc zgovorno potrdil z naravnost mojstrsko izvedbo zahtevne Schumannove skladbe »Carneval op. 9« v dvaindvajsetih muzikalnih utrinkih, v katerih je lahko demonstriral svojo visoko tehnično in interpretativno raven. (jk)

POEZIJA

Čuk in Pangerc v Mačkoljah

Pred približno dvema mesecema sta pri koprski založbi Lipa izšli pesniški zbirki dveh besednih ustvarjalcev: knjigi sta doživeli izredno dober sprejem javnosti, prvič pa so ju predstavili na dolinskem županstvu, saj sta bodisi Marij Čuk kot Boris Pangerc doma iz Doline. Danes se priložnost srečanja s pesnikom in njunim najnovejšim delom spet ponuja v Mačkoljah, na pobudo domačega KD Primorsko. V srenjski hiši, z začetkom ob 17. uri, bo tako spet v ospredju pozornosti pesmi, ki jih je Čuk zbral v knjigi Sledovi v pesku, Pangerc pa v zbirki Blizanje. O njunem ustvarjalnem svetu bo spregovorila prof. Sonja Starc, kulturni dogodek pa bo obogatila se pesem skedenjskega ženskega zbora Ivan Grbec pod vodstvom Bože Hrvatic. V mačkoljanskem KD Primorsko se že konec tega tedna obeta druga društvena pobuda: v nedeljo in v ponedeljek bo namreč na vrsti razstava domačih ptic in kaktusov, ki jo društvo prireja v sodelovanju s Trzaskim ornitološkim združenjem.

Damiana Ota

VČERAJ-DANES

Danes, SREDA, 8. decembra 1993

BREZM. SPOCETJE

Sonce vzide ob 7.33 in zatone ob 16.21 - Dolzina dneva 8.48 - Luna vzide ob 1.29 in zatone ob 12.54.

Jutri, CETRTEK, 9. decembra 1993
VALERIJA

VREME VČERAJ: temperatura zraka 10,2 stopinje, zračni tlak 1020 mb pada, brezvetrje, vlaga 64-odstotna, nebo pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 12,5 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Noemi Pucci, Francesca Del Monaco, Lisa Maria Lucari, Federico Blasina, Marija Miljkovic, Gianmarco Vidoli, Marino Tarabocchia.

UMRLI SO: 83-letna Irma Sinico, 83-letna Emilia Pa-setto, 61-letni Dario Bortolin, 92-letna Angela Persico, 91-letna Maria Baschi, 72-letna Ermenegilda Tassini, 80-letni Pietro Proietti, 87-letna Margherita Buzzi.

LEKARNE

Od ponedeljka, 6. decembra, do nedelje, 12. decembra 1993

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Trg Cavana 1 (tel. 300940), Miramarski drevored 11 - Barkovlje (tel. 410928).

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Trg Cavana 1, Miramarski drevored 117 (Barkovlje), Ul. Oriani 2.

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Ul. Oriani 2 (tel. 764441).

Sreda, 8. decembra 1993

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Trg Cavana 1 (tel. 300940), Miramarski drevored 117 - Barkovlje (tel. 410928), Ul. Oriani 2 (tel. 764441), Trg Goldoni 8 (tel. 634144), Ul. Roma 16 (tel. 364330), Borzni trg 12 (tel. 367967), Istrska ulica 33 (tel. 727089), Ul. Dante 7.

BOLJUNEC (tel. 228124).

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Trg Cavana 1, Miramarski drevored 117 (Barkovlje).

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Trg Goldoni 8, Ul. Roma 16, Borzni trg 12, Istrska ulica 33, Ul. Dante 7.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Trg Cavana 1, Miramarski drevored 117 (Barkovlje), Ul. Oriani 2.

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Ul. Oriani 2 (tel. 764441).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVI-TA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.
Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

OBVESTILA

ANPIIA-VZAPP, ANPI-VZPI, ANED-VZED. V nedeljo, 12. t. m., ob 15. uri na Openskem strelišču SPO-MINSKA SVECANOST ob 52-letnici usmrtnice obsojenec na II. trzaskem procesu: Pinko Tomazič, Viktor Bobek, Ivan Ivancic, Simon Kos, Ivan Vadal. Spregovorila bosta sen. Paolo Sema in Miran Kosuta, predsedovala bo Kostanca Filipovic, sodeloval MoPZ Tabor.

SKD TAVOR, VZPI-ANPI OPCINE - V nedeljo, 12. t. m., ob 16. uri v Prosvetnem domu. Recital po zamisli in režiji Draga Gorjupa OB 50-LETNICI PADCA FASIZMA. Nastopili bodo recitatorji in pripovedovalci MoPZ in ZPZ Tabor, harmonikarji Glasbene matice iz razreda prof. Loredane Coceani. Odprtje razstave društva Edinost: 25 let pod fasizmom.

TRZASKA KNJIGARNA obvesca cenjene odjemalce, da bo v decembru poslovala od ponedeljka do sobote po običajnem urniku od 8.30 do 13.00 in od 15.30 do 19.00 in tudi v nedeljo, 19. od 10.00 do 12.00 ter od 16.00 do 18.00.

DOLINA SKOZI FOTOGRAFSKI OBJEKTIV MARIJA MAGAJNE - razstava v društvenih prostorih KD Valentin Vodnik v Dolini je na ogled do petka 12. t. m., ob delavnikih od 18. do 20. ure, ob nedeljah pa od 11.30 do 13. ure. Danes, 8. t. m., zaprto.

ZSKD v sodelovanju z združenjem LUPUSINFABULA priredi v petek, 10. t. m., s pricetkom ob 16. uri v Gregorčičevi dvorani (Ul. sv. Franciska 20, II. nadstropje) predavanje o UMETNOSTI PRIPovedoVANJA. Predaval bo priznani režiser in igralec Claudio Cavalli iz Milana. Posebno vabljene solniki, vzgojitelji, gledališčniki in starši.

SKD GRAD vabi na ogled sejma BOŽICNIH ROCNIH DEL PO NASE v Ovcarjevi hiši pri Banih. Sejem bo odprt v soboto, 11. in v nedeljo, 12., ter v soboto, 18. in v nedeljo, 19. decembra, ob 16. do 19. ure.

JUTRI, 9. t. m., ob 19.30 bo v Ul. Donizetti 3 predaval dr. Pavel Fonda na temo »Psiholoski vidiki etnicnih odnosov«. Predavanje bo v okviru družbenih ved Mladinskega odbora Slovenske prosvete.

SRECANJE MLADINE na temo Marija Brezmadezna v naši družini se bo vršilo danes, 8. t. m., ob 15. uri v Boljuncu. Masa bo ob 16. uri.

V SOBOTO, 11. t. m., ob 15.30 bo v Ul. del Ronco 5,

SZ Jadran cestita svojemu članu Radu Racetu, zeni Sonji in hčerki Nini ob rojstvu drugorojenke

Mare

ČESTITKE

V Krizu je praznovala svoj 90. jubilej mama padlega soborca na Poreznu v Cerknem vodnika Karleta. Cestitajo ji bivši borci in VZPI-ANPI sekcija Kriz.

Gospe ALMI SEDMAK iskreno cestitajo ob 30-letnici orgljanja nabrežinske cerkvene pevke.

II. nadstr., Chen Li Fan PRIKAZAL TRADICIONALNO KITAJSKO SLIKARSTVO.

V KONFERENCNI DVO-RANI fakultete za zgodovino (Avla B, Ul. Lazzaletto Vecchio 6) bo jutri, 9. t. m., ob 15. uri predaval prof. Besim Spahić iz Sarajeva. Govoril bo o družini in etnični skupnosti v krizi nacionalne identitete. Vabljeni.

SKD CEROVLJE-MAVHNJE obvesca clane in simpatizerje, da bo III. REDNI OBCNI ZBOR v sredo, 15. decembra, na društvenem sedezu v Mavhinhaj st. 38, v prvem sklicanju ob 20. uri in v drugem sklicanju ob 20.30. Vljudno vabljeni.

MALI OGLASI

OSMICA je odprta pri Cvetki in Mirku na Brisacah. Ob dobrem prigrizku točijo domače belo in teran.

OSMICO je odprl Ostrouska v Zagradcu st. 1. Toci belo in crno vino.

OSMICO je odprl Jadran v Ricmanjih.

OSMICO je odprl Zahar v Borstu st.57.

BERTO TONKIC, Trzaska 25 - Doberdob, toci belo in crno vino ter nudi domač prigrizek se do nedelje, 19. decembra. Pohitite!

OSMICO ima odprto Just Skerlj, Salez 44.

UPRAVITELJA Dolores in Fabio vabita v Gostilno Tence v Prečniku. Nudita tudi odlične pizze. Tel. na st. 201112.

PRODAM ape tip TM P 703 v dobrem stanju. Tel. na st. 220554.

PRODAM nissan 200 SX, letnik oktober 1992, plave metalizirane barve, prevoženih 27.000 km, po ugodni ceni. Tel. na st. 200939 od 12. do 13. ure.

PISARNISKE PROSTORE v strogem centru Opčin, približno 65 kv. m., dajemo v najem. Telefonirati na st. 214481 v jutranjih urah.

V GORICI prodam stanovanje 90 kv. m. z garažo. Tel. na st. 0481/520484 v večernih urah.

MLADA PROFESORICA nudi lekcije iz angleščine in spansčine. Tel. na st. 308089.

ISCEM delo dvakrat - trikrat tedensko pri družini za vsa hišna dela. Tel. na st. 213282.

PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob pok. Mariota Milica darujejo Nadja in Milos Peric ter Emilia Milic vd. Peric 50.000 lir za SK Kras in 50.000 lir za KD Rdeca zvezda.

Ob 20-letnici odkritja spomenika daruje Vinko Razem (Cotov) z družino 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Bazovice.

Trgovina Valmarket daruje 25.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Bazovice.

Ob 7. obletnici smrti pok. moza in očeta Smerdela daruje žena Nada Kosuta in hči Tatjana 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Kriza.

V spomin na Pepeta Cibic darujejo žena Toncka in sin z družino 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Kriza.

V spomin na moza in očeta Odon Sedmaka daruje žena Zofica, sin Mitja in hči Nataša 100.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Kriza.

Namesto cvetja na grobova Pepeta Ukmarija in Odon Sedmaka daruje Srečko Sedmak-Dolenc 30.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Kriza.

Namesto cvetja na grob Odon Sedmaka darujejo Mimi in Silvana Bogatec 30.000 lir ter Neva in Maurizio Slatich 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Kriza.

V spomin na bratranca Odon Sedmaka in soletnika Pepeta Ukmarija darujejo družine: Laura Sibelja 50.000 lir, Irene in Frančko Bogatec 20.000 lir, Carla in Angel Kosuta 20.000 lir,

Branko Sulcic 10.000 lir, Franc, Pepi, Gigi, Vitorjo in Milko Prasel 40.000 lir, Sonja in marica Sirk 60.000 lir, Anica in Nina Kosuta 30.000 lir, Albina Furlan in Justina Kocjancic 40.000 lir, Leda, majda in Boris Sirk 50.000 lir

V spomin na bratranca Odon Sedmaka daruje Viljem Kosuta z družino 25.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Kriza.

V spomin na Maria Milica in Milko Petelin darujejo Pepka in Franjo Furlan 50.000 lir za KD Rdeca zvezda.

V spomin na Maria Milica daruje Marija Luxa 30.000 lir za SPDT.

V spomin na Tanjo Stoka darujejo družine Perluga, Settimo in Grando 100.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

V spomin na Tanjo Stoka darujejo družine Bosazzi 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob Silvane Kodrić in Tanje Stoka daruje Stojan Pertot in družina 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

+

Nepricakovano nas je zapustila nasa draga mama in nona

Olga Rebec vd. Sluga

Pogreb bo v petek, 10. decembra, ob 12. uri iz mrtvasnice glavne bolnisnice v cerkev na Katinaro.

Zalostno vest sporočajo sin Janko z družino in sorodniki

Trst, 8. decembra 1993

Ob boleci izgubi mame izreka članu umetniskega sveta Janku Slugi in družini iskreno sozalne

Glasbena matica - Trst

Ob izgubi drage mame izreka Janku Slugi in družini iskreno sozalne

kollegice in kolegi Slovenskih sporedov Radia Trst A

Zalovanju se pridružuje

Guido Pipolo

Ob izgubi drage mame izreka Janku Slugi in družini iskreno sozalne

zena Meri in sin Maurizio

Dolina, 8. decembra 1993

Ob težki izgubi Adrijana Rossija izreka svojcem globoko sozalne

TPPZ Pinko Tomazič

V TRGOVINI

IDEAL ansalinghi

GORICA - RASTEL 8 - tel: 33465
OD 26. NOVEMBRA 1993

VELIKA RAZPRODAJA

gospodinjskih pripomočkov,
kristala, porcelana,
raznovrstnih igrač in daril

S POPUSTI OD 30 DO 60%
ZARADI PREKINITVE DEJAVNOSTI

V TRGOVINI

KOSIO

GORICA - RAŠTEL 7 - tel: 535162
OD 1. DECEMBRA 1993

ENKRATNA
RAZPRODAJA

ženske, moške in otroške obutve

S POPUSTI OD 30 DO 60%
ZARADI PRENOVITVE PROSTOROV

SLOVENSKO
STALNO
GLEDALIŠČE

Ronald Harwood

GARDEROBER

Režija Vinko Möderndorfer

Premiera

V petek,

10. t.m., ob 20.30 ABONMA RED A

KD IGO GRUDEN

vabi na

SLAVNOSTNO PROSLAVO

ob 100-letnici rojstva pesnika Iga
Grudna, ki bo danes, 8. decembra,
ob 17. uri v društvenih prostorih.

KINO

ARISTON - 15.30, 18.35,
21.45 »Addio mia concubina«, r. Chen Kaige, i. Gong Li.

EXCELSIOR - 16.00,
18.00, 20.00, 22.15 »Piccolo grande amore«, r. Carlo Vanzina, i. Barbara Snellenburg.

EXCELSIOR AZZURRA -
16.00, 18.00, 20.00, 22.00
»Una bionda tutta d'oro«, i. Kim Basinger, Val Kilmer.

NAZIONALE 1 - 16.15,
18.15, 20.15, 22.15 »Senza tregua«, i. J. C. Van Damme.

NAZIONALE 2 - 16.30,
18.15, 20.15, 22.15 »Le donne non vogliono più«.

NAZIONALE 3 - 16.00,
18.00, 20.05, 22.15 »Giovanni Falcone«, i. Giancarlo Giannini, Michele Placido.

NAZIONALE 4 - 16.30,
18.20, 20.15, 22.15 »Insomnia d'amore«, i. Tom Hanks, Meg Ryan.

GRATTACIELO - 16.30,
18.15, 20.10, 22.00 »Alad-

din«, risani film, prod. Walt Disney.

MIGNON - 16.30 18.20,
20.15, 22.15 »Per amore solo per amore«, i. Diego Abatantuono, Stefania Sandrelli.

EDEN - 15.30 - 22.00
»Analmente insieme«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.30, 19.15,
22.00 »Il socio«, i. Tom Cruise, Gene Hackman.

ALCIONE - 17.30, 20.00,
22.15 »Il segreto del bosco vecchio«, r. Ermanno Olmi, i. Paolo Villaggio, Giulio Brogi.

LUMIERE - 17.00, 19.30,
22.00 »L'età dell'innocenza«, r. Martin Scorsese.

RADIO - 15.30 - 21.30
»Donne calde in orgasmo«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

ŠOLSKE VESTI

NIŽJA SREDNJA SOLA FRAN LEVSTIK na Proseku, v okviru šolskega in poklicnega usmerjanja, vabi na okroglo mizo z naslovom PLANET IZBIRA, ki bo v šolskih prostorih jutri, 9. decembra, ob 18.30. Sodelovali bodo g. Vojko Kocjancic (SDGZ), prof. Natasa Raubar (SDZPI), prof. Nelida Ukmarič (DPZ J. Stefan) in prof. Melita Valli (Licej Prešeren).

RAVNATELJSTVO DRŽAVNEGA UCITELJSKA A. M. SLOMSEK v Trstu vabi starše na roditeljski sestanek, ki bo v petek, 10. t. m., ob 18. uri.

parket

Syntex
Edini ekskluzivni
zastopnik v Trstu
Ul. S. Zenone 6
Tel. 763429

KD PRIMORSKO - SRENSKA HISA V MACKOLJAH

Danes, 8. decembra, ob 17. uri predstavitev pesniških zbirk

SLEDOVI V PESKU Marija Čuka

in

BLIZANJE Borisa Pangerca.

Predstavlja ju bo prof. Sonja Starc, sodeluje ZPZ Ivan Grbec iz Skednja pod vodstvom Bože Hrvatič.

Toplo vabljeni!

SKD »IGO GRUDEN«

Pod pokroviteljstvom KMECKE IN OBRATNE HRANILNICE IN POSOJILNICE V NABREŽINI, vabi na ogled razstave

»KAMEN...«

Razstavljajo krajevni obrtniki ter ustvarjalci in oblikovalci kraškega kamna v društveni dvorani »Igo Gruden«, Nabrežina, 89 s sledim urnikom.

petek 10.12. od 18.00 do 20.00
sobota 11.12. od 18.00 do 20.00
nedelja 12.12. od 10.00 do 12.00

v sodelovanju z DZL in SD »SOKOL«

MARKO TAVCAR in IVAN VOGRIC se zahvaljujeta vsem, ki so pomagali pri nastajanju in izidu knjige **Narcis sirokega srca**. Posebno sva hvaležna profesorici Nadi Pertot in Marti Terčelj ter Miroslavu Kosuti za nasvete, vsebinsko usklajevanje in lektoriranje, Damjanu Gerliju in Viktorju Tanzetu za oblikovanje in tisk ter Kmečki in obrtni hranilnici in posojilnici v Nabrežini, ker je finančno omogočila izid knjige.

SAMO ŠE DO KONCA DECEMBRA

IZREDNI POPUSTI

Miroslav Kosuta SELIVCI	(6.000)	4.000
Scipio Stataper MOJ KRAS	(14.000)	7.000
Rafko Dolhar NA NAŠI KOZI	(14.000)	6.000
Ace Mermolja PREMISLJEVANJA NA MEJI	(15.000)	8.000
Marko Sotić ROSA NA STEKLU	(24.000)	12.000
Miroslav Kosuta RIBA KANICA	(24.000)	12.000
Ace Mermolja ELEGIJE IN BASNI	(24.000)	12.000
Igor Skamperle SNEG NA ZLATI VEJI	(28.000)	20.000
Vladimir Bartol CUDEZ NA VASI	(15.000)	6.000
Sergej Verč ROLANDOV STEBER	(28.000)	12.000
Marija Vojković TRZACANI	(12.000)	5.000
Dorče Sardoc TIGROVA SLED	(12.000)	6.000
Boris Pahor MESTO V ZALIVU	(25.000)	15.000
Milica Kacin Wohinz PRVI ANTIFASIZEM V EVROPI	(63.000)	38.000
Ivan Sedej STO NAJLEPSIH KMEČKIH HIS NA SLOVENSKEM	(23.000)	9.000
Tone Wraber STO ZNAMENITIH RASTLIN NA SLOVENSKEM	(18.000)	9.000
Danilo Turk-Joco MOJE STOLETJE	(30.000)	12.000
Z ZLATIMI ČRKAMI	(25.000)	10.000
Julijan Strajnar CITIRA	(40.000)	25.000
Maks Fabiani O KULTURI MEST	(24.000)	12.000
Maks Fabiani SULLA CULTURA DELLE CITTA'	(24.000)	12.000
Lorenzo Bellomi MEJE IN MOSTOVI	(18.000)	9.000
Loenzo Bellomi CONFINI E PONTI	(18.000)	7.000
Marijuca Offizia IZ MORJA V PONEV	(40.000)	20.000
Marijuca Offizia I PESCI DELL'ADRIATICO	(45.000)	20.000
Jože Pirjevec IL GRAN RIFIUTO	(32.000)	20.000
Alojz Rebula NEL VENTO DELLA SIBILLA	(50.000)	35.000
France Bevk CREPUSCOLO	(18.000)	10.000
Srečko Kosovel FRA IL NULLA E L'INFINITO	(24.000)	12.000
Ivan Cankar LA MADRE	(7.000)	3.000
Ciril Kosmac TANTADRUJ STOSTOLLÀ	(10.000)	6.000
Dante Alighieri BOZANSKA KOMEDIJA	(90.000)	45.000
France Bevk KOZOROG	(6.000)	4.000
Milko Bambič KRALJ HONOLULU	(12.000)	6.000
Milko Bambič RE HONOLULU	(12.000)	6.000
PAVCE IZ BENEČIJE	(8.000)	6.000
Mjula Povasnica ZIMSKA PRAVLJICA	(16.000)	6.000
Mjula Povasnica FAVOLA INVERNALE	(16.000)	6.000
Mrko Kravos-Klavdij Palčić TRI PRAVLJICE	(16.000)	8.000
Marko Kravos-Klavdij Palčić TRE FAVOLE	(16.000)	8.000
Fran Levstik MARTIN KRPAN	(8.000)	5.000
Fran Levstik MARTIN KRPAN (ital.prevod)	(8.000)	5.000

TRŽAŠKA KNJIGARNA

Ul. Sv. Frančiška 20 - TRST

KONCERT / HUBERT BERGANT V STOLNICI

Adventno vzdušje v orgelskih zvokih

Orgelski mojster je nastopil na koncertu sezone Centra Komel in Glasbene matice

ANDREJ BRATUŽ

V niz številnih glasbenih prireditev, ki so v tem času v našem mestu, se lepo uvršča tudi petkov orgelski koncert prof. Huberta Berganta v goriski stolni cerkvi. Se posebej velja poudariti, da je bil koncert - ki sta ga priredila Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Glasbena matica - zamišljen kot poklon slovenskemu glasbeniku ob tridesetletnici njegovega javnega nastopanja. Koncerta so se udeležili številni ljubitelji orgelske glasbe in prijatelji orgelskega mojstra, čeprav bi lahko bila udeležba še večja.

Program goriškega koncerta je bil pester in zanimiv, čeprav ne tak, kot si ga navadno pričakujejo obiskovalci orgelskih koncertov. Ni bilo namreč na njem znanih, standardnih skladb, ki običajno polnijo podobne koncertne programe. Bergantov zadnji repertoar je obsegal, nekaj časovni lok od renesanse do sodobnosti, a z deli, ki jih (razen nekaterih, kot Bachov adventni koral) malokrat slišimo. Sicer pa je bil v bistvu intoniran na sam liturgični adventni čas, v znamenju resnobnosti in zbranosti tudi na glasbenem področju.

Prav v ta adventni okvir se uvrščajo posebno prve skladbe, ki so jih napisali Michael Praetorius (1571 (?) - 1621) "Advent-Hymnus", preprosto grajena a smotrno uvajajoča v celoto, nato Johanna Pachelbela (1653-1706) koral "Nun komm, der Heiden Heiland" in Johanna Sebastian Bacha (1685-1750) prav tako koral Nun komm, der Heiden Heiland, pa se od baroka v pozno romantiko Maxa Regerja (1873-1916) Nun komm, der Heiden Heiland. Vse to so - kar razvidno - orgelska dela na isti motiv adventnega pričakovanja Zvelicarja. Prav gotovo med baročnimi mojstri tu zablesti Bachov koral s čudovito solistično melodijo, ki skoz in skoz vodi celotni kompozicijski razvoj skladbe in ji daje pravo likovno mehko podobo. Regerjev koral izzvani strogo in asketsko, čeprav manj privlačno recimo od Bachovega.

Sodobno oz. moderno glasbo zastopajo na programu zadnje stiri skladbe. Te so napisali skladatelji Peter Eben (1929), Marco Sofianopulo

Prof. Hubert Bergant pri orglah (foto Studio Reportage)

(1952), Hans Haselböck (1928) in se prej Louis Vierne (1870-1937). Ebnova Choralpartita je gotovo pisana v dokaj modernem, čeprav ne avantgardnem glasbenem izrazu. Trzaski sodobnik Sofianopulo (dirigent v stolnici sv. Justa) je pripeval Tri antifone v čast Matere božje; skladba je datirana leta 1992. Obsega tri dele: Regina caeli, Ave Regina caelorum in Salve Regina. Po sicer blede nakazanih gregorijanskih temah avtor razvija bolj tehnično in virtuosistično dognano zgradbo, ki pusti poslušalca bolj hladno kot navdušujoče. Viernov Carillon pa je prijetna in briljantna skladba s ponavljajočo se vodilno temo. Haselböckova Toc-

cata serena je zaključila koncertni spored. Delo je prav tako virtuosistično - kot zahteva pač oblika tokate - in kaže tudi na primerno in smotrno kompozicijsko gradbo.

Prof. Hubert Bergant je s tem koncertom gotovo ponudil goriskemu občinstvu svojevrsten program, ki ne sloni na pričakovanju velikih efektov ali na popularnosti skladb. Vseeno pa je slovenski orgelski virtuos z svojo gotovo cisto in jasno igro osvojil zbrano publiko. K vsemu je seveda tudi pripomogla ustrezna in dozirana, pa tudi barvita registracija, kot jo posamezne skladbe zahtevajo. Ob koncu je občinstvo našega orgelskega mojstra nagradilo s toplim aplavzom.

KINO

GORICA VITTORIA 15.30-17.40-19.50-22.00 »Tina«, I. Angela Bassett. Ozvočenje Dolby stereo.

CORSO 16.00-18.00-20.00-22.00 »Per amore, solo per amore«, I. Diego Abatantuono in S. Sandrelli.

VERDI Zaprti.
TRZIC COMUNALE Ni predstave.

OBVESTILA

SPD GORICA - SMUCARSKI ODSEK sporoča, da sprejemajo na sedežu društva prijave za tečaj smučanja ter smučarske izlete. Sedež društva bo v ta namen odprt jutri od 17. do 20. ure in v petek od 19. do 20. ure. Tečaj se bo začel, cim bodo ugodne snežne razmere na Nevejskem sedlu.

KONCERTI

OBCINSKO GLEDALIŠČE V TRZICU, jutri ob 20.30 koncert klavirskega dua Louis Lortie in Helene Mercier.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
AL GIARDINO, C. Verdi 57, tel. 531879
DEŽURNA LEKARNA V TRZICU
AL REDENTORE, Ul. Rosselli 23, tel. 410340

POGREBI

Danes: 9.30 Annunziata Grillo iz bolnišnice sv. Justa na glavno pokopališče, 11.00 Veglia Menotti por. Del Frari iz bolnišnice sv. Justa v cerkev M. Kraljice in na glavno pokopališče, 11.00 Pietro Proietti v cerkvi v Podturnu (prijod iz Trsta) in na glavno pokopališče.

POHIŠTVO

Korsic

RAZPRODAJA vseh artiklov v razstavnih prostorih (do 31. decembra) Ul. San Cilino 38 - Tel 54390 Fax 350150

Pravočasno pomisli na
topel Božič

danes
odprto

LA MAGLIA

URARNA - ZLATARNA
DRAGULJARNA

Giovanni Fuchs

Ul. Rastello 26 - GORICA
Tel. 530020

URARNA
ZLATARNA

Voro-logio

monfalcone

TRZIC

Cukijati Darko & F. sdf. - Drev. S. Marco 52
Tržic (GO) - Tel. (0481) 411247

uradni zastopnik
SEIKO PULSAR
PRYNGEPS

KONCERTNA SEZONA GLASBENE MATICE / NASTOPIJ JE TRIO LORENZ

GLEDALIŠČE / SEZONA V ROSSETTIJU

Odličen uvod

Trio bratov je navdušil predvsem zaradi enotne igre

TOMAZ SIMČIČ

V soboto, 4. decembra, se je v Kulturnem domu v Trstu začela letošnja koncertna sezona tržaške Glasbene matice. Začela se je, kot vemo, v znamenju hudih finančnih težav in negotovih perspektiv za prihodnost. Toda pri vodstvu Glasbene matice je prevladalo mnenje, da bi bila odpoved sezone hud udarec ne le za slovensko kulturno prisotnost v Trstu, ampak tudi za tukajšnje koncertno ponudbo sploh. Zato se je odločilo za izvedbo tako imenovane solidarnostne sezone v mejah možnosti, ki so danes tej naši osrednji glasbeni ustanovi dosegljive.

Toda kljub omenjenim težavam smo lahko vsi, ki nam je do kakovostnega koncertiranja, z začetkom letošnje sezone več kot zadovoljni. Na sobotnem koncertu je nastopil Trio Lorenz, ki ga sestavljajo bratje Primož (klavir), Tomaž (violina) in Matija (violoncelo). Trio je pred tržaskim občinstvom nastopal že večkrat in vsakič pustil močan vtis s svojo zanosno in enotno igro. Tako je bilo tudi v soboto, le da je bilo tokrat vz-

dušje se bolj slovesno, saj bratje Lorenz letos praznujejo 35-letnico skupnega muziciranja in so hoteli ta svoj jubilej obeležiti tudi z nastopom pri slovenski manjšini v Trstu.

Nedvomno je največja odlika tega odličnega komornega ansambla dejstvo, da sestavljajo njegovi člani glasbeno in tudi življenjsko povezano skupnost, kar je pravzaprav temelj komornega muziciranja. Komorna igra je namreč več kot vsota dovršenih iger posameznikov, je iskanje nove celote, nove sinteze. In to je bilo na sobotnem koncertu mogoče vseskozi otipljivo zaznavati. S tem so bratje Lorenzi potrdili, da se prav gotovo uvrščajo med najboljše slovenske komorne skupine sploh.

Kaj bolj tehtnega je pravzaprav o tržaskem nastopu Tria Lorenz težko zapisati. Morda bi veljalo poudariti se kakovost izbranega programa (ta je posnet na njihovi nedavni laserski plošči). Kljub različnim slogom in časovnemu razponu (od romantike do moderne) so tvorile tri izbrane skladbe nekakšno enoto. Skupni

Trio Lorenz med sobotnim nastopom v tržaskem Kulturnem domu (Foto Ferrari)

so jim bili namreč močan čustveni zanos, temnejše barve, elegični podton, velika tehnična zahtevnost. V prvem delu koncerta smo poslušali dramatični finale (Maestoso lugubre in Marcia funebre) iz Klavirskega tria Lucijana Marija Škerjanca, slovenskega skladatelja, ki je v svojo glasbeno govorico uvajal sicer elemente novega, a se nikoli ni docela odtrgal od poznoroman-

tične dediscine. Sledil je obsežen in tehnično zahteven Trio v e-molu op. 67 izvirnega in samosvojega Rusa Dmitrija Šostakoviča, napisan v tragičnem letu 1944. V njem se drzne ritmične konstrukcije prepletajo s folklornimi motivi. Drugi del koncerta je obsegal romantični Trio v g-molu op. 15 Ceha Bedricha Smetane. Skladba ni le tehnično zahtevna, ampak terja tudi veliko mero vz-

držljivosti. Za dodatek so Lorenzi poslušalce nagradili še z Elegijo Josefa Suka.

Občinstvo se je v večji meri kot sicer odzvalo na vabilo vodstva GM, toda kvalitetna igra in velikodušnost Tria Lorenz (v znak solidarnosti z GM so se odpovedali honorarju), pa tudi vloga, ki jo GM požrtvovalno opravlja v našem kulturnem prostoru, bi si zaslužili še večji obisk.

Archivoltò v Bennijevih zgodbah

BOJANA VATOVEC

Nabito polna dvorana in živahno vzdusje polno napetega pričakovanja, kakršno diha pred koncertom pop zvezde, seveda izredno veliko mladih, vendar tudi precej manj mladih gledalcev - takšno je bilo Rossettijevo gledališče ta konec tedna ob treh ponovitvah predstave *Il bar sotto il mare* (Bar pod morjem) s skupino Teatro dell'Archivoltò. Pričakovanje je bilo povsem razumljivo, saj so se člani skupine v prejšnji sezoni predstavili širšemu televizijskemu občinstvu s parodijami reklamnih spotov v okviru priljubljene oddaje *Avanzi* tretje državne televizijske mreže RAI, čeprav pod drugačnim imenom, *I Broncoviz*. Predstava poleg tega sloni na delu novinarja, pisatelja, pesnika in humorista Stefana Bennija, ki je eden najbolj priljubljenih italijanskih avtorjev.

Zbirka povesti *Il bar sotto il mare* je izšla leta 1987; doslej je bilo prodanih več kot 200.000 izvodov, prevedena pa je bila že v več jezikov. Njegov zadnji roman iz leta 1991 *La compagnia dei celestini* je prav tako bil dolgo časa na vrhu lestvice najbolj prodanih knjig.

V svojih delih Stefano Benni pripoveduje fantastične satirične zgodbe polne napetih dogodivščin. Vse se dogaja v domisljiskem svetu, ki pa je verno zrcalo našega realnega sveta. V Baru pod morjem gostje pripovedujejo svoje nenavadne in po stilu in zanru povsem različne zgodbe: od ljubezni v sodobni in ne ravno priporočljivi velemestni četrti med ljubiteljem motornih koles po imenu Pronto Soccorso in ljubko frizerko vajenko Beauty Case, do pri Cehovu navdihnjenega srečanja z neuspešnim igralcem ob soigralčevem grobu, od minimalistične zgodbe o kalifornijskih bogataših na robu dvojnega bazena do mrke zgodbe o Crni kapici, ki v kosarici nosi kokain za babico in se s Samotnim volkom dogovori, da bosta babico ubila. Stefano Benni zna nazorno podati sliko okolja, v katerih se zgodbe odvijajo, in z lahkoto prehaja iz enega okolja v drugo - predstava se tako presenetljivo sklene s kitajsko pravljico o Kulali, ki išče stiri pajčolane sna za ljubljenega moža, katerega mu je zli duh ukradel spanje.

Zgodbe je režiser in prireditelj besedila Giorgio Gallione povezal z pesmimi iz Bennijeve zbirke *Balate* in raznimi pevskimi točkami. Igralci Marcello Cesena, Maurizio Crozza, Ugo Dighero, Mauro Pirovano in Carla Signoris imajo za sabo veliko gledaliških izkušenj, od katerih bi omenili »vaje v stilu« *Angeli e soli* po duhovitih stilnih igrah Itala Calvina, in znajo z lahkoto ustvariti moderno »varietesko predstavo«, ki odseva sodobno mass-medijsko kulturno okolje, v katerem živimo in skozi katerega razpoznavamo realnost: tu so drobci filma, televizije, glasbe, stripa...

OBLETNICE

Glasbena šola iz Sežane slavi 40-let obstoja

Glasbena šola iz Sežane slavi letos 40-letnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti sta učiteljski zbor in poseben pripravljalni odbor dala pobudo za dve osrednji prireditvi in za izdajo jubilejnega almanaha. Prva jubilejna koncertna prireditev bo v petek, 10. t.m. ob 19. uri v veliki dvorani Kulturnega doma Srečko Kosovel v Sežani, dali pa so ji naslov *Mladi glasbeniki in učiteljski koncertanti z obeh strani meje na koncertnem odru*. V sporedu sodelujejo: učenci, bivši učenci in učitelji-koncertanti s sezanske šole, solopevca z Glasbene šole Bratov Vodopivec iz Ajdovščine, gojenci GM Marij Kogoj iz Trsta, študentje in godalni orkester tržaškega konservatorija Tartini iz Trsta z dirigentom Stojanom Kuretom. Koncert bodo ponovili v soboto, 11. t.m., ob 17.30 v dvorani konservatorija Tartini v Trstu, Ul. Ghega 12. Na petkovi prireditvi bo ravnatelj šole Leander Pegan podelil učiteljem šole, ki poučujejo na šole že od 30-letnice dalje, posebna priznanja. Druga jubilejna koncertna prireditev bo v sredo, 22. decembra ob 19. uri, prav tako v veliki dvorani Kulturnega doma Srečko Kosovel. Nastopili bodo gojenci, komorne skupine in pihalni orkester sezanske Glasbene šole. To bo istocasno božično-novoletni koncert in pa zaključek praznovanj ob 40-letnici šole.

RAZSTAVNA DEJAVNOST / V PROSVETNEM DOMU NA OPČINAH

Govorica niti in črt

Lepa razstava ilustracij, preprog in tapiserij Magde Tavčar

JASNA MERKU

Nit in črta splestata pripoved lepe razstave ilustracij Magde Tavčar. Pisane muce se igrivo spogledujejo iz skrbno tkanih preprog ob vhodu v dvorano Prosvetnega doma na Opčinah. Tik ob njih so niti na manjših statvah ujele v svoje omrežje namisljene pravljicne portrete. Skozi posamezne niti se pretakajo barve in objemajo gledalca, posredujejo na vrsto občutkov, ki pronicajo skozi občutljivo izbiro in kombinacijo tkanih niti.

Antološki izbor ilustracij za Galeba obsega tako črno bele, kot barvne podobice. Kljub stilistični homogenosti lahko v posameznih delih odkrivamo izvirnost in demiselnost v grafičnih in kompozicijskih rešitvah.

Številne so tudi slikovne krizanke in pripovedke, igrice za najmlajše, ki vabljivo pritegnejo pozornost gledalca v iskanju prikladnih rešitev. Posamezne barvne tapiserije spremljajo posamezne skupine podob kot interludiji.

Ob črno belem dogajanju izstopajo

novejši akvareli, v katerih se nit in črta stapljata in prelivata, ponovno se nato spajata ustvarjajoč nove barvne površine, kjer doživi dogajanje bolj dovršeno obliko.

Najnovejše ilustracije za Galeba v mesani tehniki akvarela, tusa in suhih svinčnikov izstopajo po spretni uporabi risarskih in slikarskih sredstev v medsebojnem dopolnjevanju, obenem je tudi vsebinska sporočilnost pri njih bogatejša. Živahnosti v celotnem kompozicijskem ustroju prikazanega motiva se pridružuje interpretacija vizualne rešitve.

Kot se nit presnavlja v črto in se z njo istoveti, tako postanejo viseče preproge letece, vabijo nas, da vzletimo v očarljiv svet domisljije, ki nam ga še do 10. t.m. ponuja razstava, s katero opensko društvo Tabor dopolnjuje slavje ob svoji 25. obletnici delovanja.

Na sliki (foto Krizmancič) utrinek z razstave Magde Tavčar na Opčinah, ki bo odprta samo še do petka.

RUSIJA / DOBRODOŠEL USPEH

Jelcina so podprli tudi kavkaški voditelji

Meje s Čečenijo je treba tesno zapreti

MOSKVA, NALCIK - Jelcinova pot na Kavkaz se je očitno splacala. V torek so voditelji kavkaskih ljudstev, ki so se z ruskim predsednikom sestali v Nalciku, prestolnici Kabardino-Balkarskega območja, podprli predlog ustave in pozvali volilce, naj na nedeljskih volitvah glasujejo zanj, je novinarjem ruske tiskovne agencije Itar-Tass povedal Jelcinov tiskovni predstavnik Vjacslav Kostikov.

Podporo so Jelcinu izrazili s skupno izjavo, v kateri pozivajo prebivalstvo predvsem severnega Kavkaza, kjer ima Jelcin najsibkejšo podporo, naj se udeležijo volitev in glasujejo za predsednikov predlog. Jelcin je ob tem opozoril, da bi morebitna zavrnitev ustave utegnile razviti, naj ne prizna njene samostojnosti. Cecenija je pred dvema letoma pod vodstvom nekdanjega generala ruskega letalstva Džoharja Dudajeva razglasila samostojnost. Po mnenju mnogih je Cecenija danes predvsem zatočišče kriminalcev, zato zahtevajo o čim tesnejšem zaprtju meje s tem območjem ne presenečajo. Kot poroča ruska novinarska agencija, je Jelcin naložil ministru za varnost Olegu Lobovu in ministru za varnost Nikolaju Golusku, naj »vodotesno« zapre mejo med Cecenijo in Rusijo. Jelcin je po navedbah agencije Interfax izdal ukaz za vrnitev Inguških beguncev

v severno Osetijo. Predstavnik Ingusije in Osetije pa sta si po pogovorih segla v roke. Ruski predsednik je navzoče predstavnike kavkaskih ljudstev tudi jasno opozoril, da Moskva ne bo prenašala poskusov nadaljnega razkrajanja federacije.

Kavkaz je Rusija osvojila v devetnajstem stoletju, podlago za sedanje spore in spopade pa je med drugo vojno ustvaril Stalin s preseljevanjem omenjenih ljudstev, da bi tako zmanjšal njihov vpliv in območje rusiziral. (Reuter)

So to prišleki iz Čečenije? (Telefoto: AP)

Kaliningrad stavi na Rusko izbiro in na prostotrgovinsko območje

KALININGRAD - Sedemdeset let potem, ko so komunisti prepovedali posameznikom, da bi imeli v lasti svojo zemljo, si zelo malo Rusov predstavlja, kaj pravzaprav pomeni zasebno lastništvo. Toda v tej militarizirani enklavi na zahodnem delu Rusije, ki je bila nekdaj del Nemčije, so prav te gospodarske reforme v jedru spopadov za parlamentarne volitve.

Glasovanje bo 12. decembra odločilo o tem, ali se bo Kaliningradu posrečilo stopiti na pot večjih vlaganj zahodnih družb ali pa se bo uklonil konservativnemu vojaškemu lobiju, ki tici se globoko v mentaliteti hladne vojne. »Zaenkrat vlada precej napeto ravnotežje med tistimi, ki podpirajo Jelcinove reforme, in konservativci,« meni Valerij Berjukov, glavni urednik poslovnega časopisa Prostocarinsko območje, ki se tako imenuje po prostotrgovinskem statusu, kakršnega je to območje dobilo leta 1992. »Toda večina je že pripravljena sprejeti reforme,« se doda.

Kaliningrad pravzaprav še zmeraj zbujajo vtis 50. let. Provinca, v kateri je približno 900 tisoč prebivalcev, med katerimi je kar 200 tisoč vojakov in mornarjev, je bila vse do leta 1991 prepovedano območje za tujce, po razglasitvi neodvisne Litve pa je geografsko odrezana od preostale Rusije. Ozračje v mestu je polno vonja po rjavem premogu, ki ga uporabljajo kot kurivo, in voda ima močan okus po kloru, ki ga v Baltiku morje spušcajo papirnice. Puscobna poslopja v slogu sovjetske arhitekture tega mesta, ki se je pred letom 1945 imenovalo Königsberg, so zrasla na ruševinah bombardiranega mestnega jedra in zdaj propadajo. Lokalni politični voditelji stavijo predvsem na Rusko izbiro, projelcinovski volilni blok pod vodstvom različnih ministrov zvezne vlade, za katerega so prepričani, da bo Kaliningradu omogočil gospodarski razvoj. Med večimi strankami, ki se bodo spopadle za sedeže v spodnjem domu, je prav Ruska izbira najboljše organizirana. Celo njeni nasprotniki priznavajo, da bo dosegla dolocen uspeh. Regionalni voditelji so prepričani, da bo Jelcin zelo kmalu podpisal odlok, s katerim bo potrdil status Kaliningrada kot prostocarinskega območja. »Najpomembnejše za Ru-

sijo v tem trenutku je, da se ne vojskuje, ampak trguje,« meni Oleg Gordov, 35-letni veteran iz afganistanske vojne, ki prav tako podpira Rusko izbiro. Če bi to območje, ki obsega približno polovico Belgije, zares dobilo preferenčen trgovinski status, bi lahko dodobra izkoristilo zemljepisni položaj med Poljsko in Litvo, pa tudi pristanišče v Baltiku, prek katerega bi lahko potekal precejšen del trgovine med Vzhodom in Zahodom.

»Po vsej verjetnosti bodo spremembe tukaj hitreje kot kjerkoli drugje,« je prepričan Vitalij Sipov, kaliningrajski zupan. »Tukajšnji ljudje so najbolj prilagodljivi med vsemi prebivalci Rusije.« Na Trgu zmage, kamor gledajo okna pisarne Sipova, se zmeraj stoji velikanski kip Vladimirja Lenina. Toda če množica zahodnih poslovnih ljudi, ki trkajo na njegova vrata, sploh kaj pomeni, bi moral ta trg kmalu zasijati v neonskih reklamah. Status posebnega gospodarskega območja bi krajevnim voditeljem zagotovil več nadzora nad poslovanjem, pri čemer ne pozabijo poudariti, da se Kaliningrad s svojimi številnimi narodnostmi ne bo nikoli odcepil od Rusije.

Opozicijske skupine pa so prepričane, da je proces volitev naravnan proti njim in da bo novi parlament predvsem moskovska klika. »Jelcin je nagnjen k diktatorstvu. Znebil se je vseh svojih sovražnikov in zdaj se lahko spopade samo se z ljudstvom,« meni Jefim Dovzenko, upokojeni oficir, ki kandidira za duma na listi komunistov. »Ne verjamem v podporo vojske vladi. Kar se je zgodilo v Moskvi s streljanjem in uporabo tankov proti parlamentu, je v nasprotju z duhom vojske,« je izjavil o Jelcinovem spopadu s konservativnimi vstajniki, do katerega je prišlo 4. oktobra. Sergej Pasko, vodja kaliningrajske Podjetniške zveze, je prepričan, da se ljudje počutijo opeharjene zaradi visokih cen, do katerih je prišlo zaradi odpravljenih subvencij, zaradi česar naj bi glasovali za komuniste in nekdane funkcionarje. »Kaliningrad je najposlušnejše mesto med vsemi ruskimi regijami,« je izjavil. »Ljudje so prežeti s socialistično miselnostjo in potrebna bi bila desetletja, da bi jo spremenili. Starejši ljudje pa se niso pozabili, kako poceni so bile klobase.«

Hester Abrams / Reuter

NATO / ŠIRJENJA NE BO

Zahod ne ogroža Rusije

Tesnejše vojaško sodelovanje, ne pa tudi članstvo v Natu

BRUSELJ - Obrambni ministri držav članic Nata se bodo danes srečali z namenom, da bi se dogovorili za novo sodelovanje na vojaškem področju s svojimi nekdanjimi sovražniki. Govorili bodo tudi o državah, ki imajo jedrsko orožje ali bi ga utegnile razviti, in se dogovorili za vrhunsko srečanje zaveznikov, ki bo prihodnji mesec.

Zaradi manjših sredstev, ki jih države članice Nata namenjaajo za obrambo, in zaradi novih mirovni misij se bodo ministri med dvodnevnim srečanjem pogovarjali tudi o obrambnem proračunu. Vendar pa bo osrednja tema pogovorov »sodelovanje za mir«; o njej bo tekla beseda tudi na vrhunskem srečanju 10. januarja prihodnje leto, ko bodo vzhodnoevropskim narodom in nekdanjim sovjetskimi republikami ponudili tesnejše vojaško sodelovanje z Zahodom. Vzhodnoevropske države upajo, da se bodo lahko hitro priključile Natu, vendar pa Rusija ostro nasprotuje vsakršni siritvi te 16-clanske organizacije proti Vzhodu, ker meni, da bi ostala izolirana. Članstvo v zvezi »sodelovanje za mir« ne predvideva članstva v Natu in ne zagotavlja varnosti; države bodo izvajale le skupne vojaške vaje in sodelovale v mirovni misijah, sestavljenih iz

članic Nata. Generalni sekretar Nata Manfred Woerner se bo v četrtek srečal z ruskim predsednikom Borisom Jelcinom. Nekateri uradni predstavniki menijo, da bo skušal Jelcina prepričati, da takšna skupnost ne bo ogrozila Moskve, zato je vsakršni bojazen odveč. Jelcin prihaja v Bruselj, kjer bo podpisal sporazum o sodelovanju z Evropsko unijo. Woerner se bo z njim srečal na nekem gradu, in ne na sedežu Nata. ZDA si zelo prizadevajo, da bi članice Nata podpisale sporazum in pravile skupen obrambni sistem proti državam, ki se imajo jedrsko ali kemično orožje in rakete ali bi jih utegnile proizvesti. Zaradi Severne Koreje, za katero Zahod meni, da je razvila jedrsko orožje, in zaradi Ukrajine, ki se noče odpovedati nekdanjim sovjetskimi jedrskim raketa, obstaja nevarnost nove hladne vojne. Washington si prizadeva, da bi vrh Nata prihodnji mesec sprejel sporazum, ki bi prepričal širjenje jedrskega orožja za množico uničenje. Na srečanju bo sodelovalo le 14 od 16 obrambnih ministrov članic Nata; Francija od leta 1966 ni več članica vojske zveze, Islandija pa nima vojaških sil, vendar pa bo na srečanje poslala svojega opazovalca.

Nicholas Doughty
Reuter

HRVAŠKA / VOJAŠKA STANOVANJA

Ministrstvo je spodbujalo nasilne vselitve

Tako trdi predstavnik helsinškega odbora Mika Tripalo, ki dobro pozna problematiko

ZAGREB - Zdi se, da so se težave z vojaškimi stanovanji na Hrvaškem v zadnjem času zaostrile, v javnosti pa je se posebej odmeval problem neke družine iz Splita.

V tem primeru, ki je najbolj drastičen, sta se tako družina kot hrvaški vojak odločila, da bosta šla do konca. Gre namreč za družino oficirja JLA, ki se je po umiku Jugoslo-

vanske vojne mornarice iz Splita odločil, da bo zapustil družino in odšel v Crno goro, hrvaški vojak pa so pred dvema tednoma vlomili v stanovanje, da bi lahko v njem nastanili vojaka iz Konjice z družino. V trisobnem stanovanju, ki meri 64 kvadratnih metrov, tako danes »stanujejo« soproga nekdanjega oficirja s tremi hčerami in vnukom, v drugem delu pa vojak z ženo, družino in ranjenim očetom, ki jih straži vojaški policaj!

S primerom sta seznanjeni tako civilna kot vojaška policija. Vojaško državno pravobranilstvo je letos prejelo že 186 prijav o nasilni vselitvi v stanovanja, medtem ko je stanovanjska komisija Ministrstva za obrambo od septembra vložila pri Občinskem sodišču v Splitu 129 tožb za odpoved stanovanjske pravice na podlagi dveh izhodišč: ker stranka ne živi v stanovanju več kot šest mesecev in zaradi sovražne dejavnosti. Vendar sodišče doslej ni izreklo se nobene sodbe, s katero bi stanovanjsko pravico izgubil kak pripadnik sovražnih oboroženih sil (iz Splita jih je odšlo 160) niti kateri od njihovih družinskih članov. Po sedanjem zakonu stanovanjske pravice ne morejo izgubiti tisti dr-

zavljani, ki se niso pregrešili zoper njene zakone.

Ali gre za »sistemsko napako« ali za samovoljno obnašanje posameznikov, se je pred kratkim vprašal ugledni hrvaški politik Mika Tripalo, član Hrvaške narodne stranke, poslanec v saboru in član Hrvaškega helsinškega odbora. Zdi se, da je vpliv Helsinškega odbora na svetovno in hrvaško javnost začel učinkovati, saj bo vlada odobrila prodajo tistih vojaških stanovanj, pri katerih je položaj jase. Tripalo je povedal, da je Helsinski odbor, ko je preiskoval konkretne vlohe in deloizacije stanovalcev iz vojaških stanovanj, prisel prav iz Ministrstva za obrambo. »Seveda so bili primeri, da so posamezniki svojevoljno vdiral v prazna vojaška stanovanja, vendar pa je v večini primerov do pobud za takšno nezakonito obnašanje prišlo iz vplivnih krogov Ministrstva za obrambo oziroma njegove stanovanjske komisije ter neposredno od nekaterih funkcionarjev Vojske policije,« zatrjuje Mika Tripalo.

Darko Pavičić

BLIŽNJI VZHOD / POGAJANJA SE BODO NADALJEVALA

Vodja Palestinske osvobodilne organizacije prosi Nemčijo za gospodarsko pomoč

BONN, JERUZALEM - Vodja Palestinske osvobodilne organizacije Jaser Arafat je v torek pripotoval na krajši obisk v Bonn, kjer naj bi si izposloval gospodarsko pomoč za območja, ki jih bodo po sporazumu z Izraelom kmalu nadzorovali sami.

Vendar nemški vladni predstavniki, ki se že tako otepajo z visokimi stroški združitve in recesijo, menijo, da so Palestincem že doslej zagotavljali dovolj pomoči. Palestinskega voditelja je najprej sprejel nemški zunanji minister Klaus Kinkel, sestal pa naj bi se tudi s kanclerjem Kohlom, s katerim bosta razpravljala o izraelsko-palestinskem mirovnem sporazumu. Arafat je ob tem novinarjem povedal, da odlog izraelskega umika - po sporazumu je dogovorjen za 13. december - ne pride v poštev, saj bi resno ogrozil zaupanje ljudi v mirovni sporazum. Po njegovem mnenju se mora izraelska vojska začeti umikati z območja Gaze in Jeriha, kot je bilo dogovo-

Warren Christopher in Jicak Rabin (Telefoto: AP)

reno, in to kljub tezavam s pogajanj.

Iz Izraela pa prihaja spodbudna novica, da je Sirija pripravljena nadaljevati pogajanja o sklenitvi mirovnega sporazuma z Izraelom. Ameriški in izraelski uradni predstavniki so omenili, da bi se pogajanja utegnile nadaljevati že januarja. O tem je novinarje po pogovorih z ameri-

skim državnim sekretarjem Warrenom Christopherjem obvestil izraelski zunanji minister Simon Peres, ki je dejal, da je sirskega predsednika Hafeza Asada pripravljen na nadaljevanje pogovorov. Izraelski premier Jicak Rabin pa je dejal, da bo Christopher najverjetneje proti koncu tega tedna objavil urnik omenjenih pogajanj. (Reuter)

Foto: Romeo Ibršević

JUŽNA AFRIKA / PREHODNA VLADA

Konec oblasti bele manjšine

Odstranili vse »spomine« na apartheid

LE CAP - Prehodni izvršni svet (TEC), ki so ga ustanovili v torek, bo crnim prebivalcem Južnoafriške republike dejansko omogočil nadzor nad politiko, ki je tudi prvi v zgodovini Južne Afrike. TEC bo kot novo telo večstrankarske oblasti nadzorovalo delovanje vlade do prvih splošnih večrskih volitev, ki so predvidene za 27. april.

»Današnji dan označuje začetek konca oblasti bele manjšine,« je izjavil generalni sekretar Afriškega narodnega kongresa (ANC) Cyril Ramaphosa ob vsto-

pu v poslopje predsedniškega sveta, kjer bo zasedal TEC. Potrdil je, da so s poslopja odstranili vsa znamenja nekdanjega rezima. »Ta dvorana je zdaj očistena vse umazanije. Ljudstvo bo lahko prevzelo, kar mu pripada,« je dodal Ramaphosa. Dvorana, v kateri poteka zasedanje TEC, je namreč povezana z najbolj črnimi spomini. Naloga predsedniškega sveta je bila, da je za vladno bele manjšine urejal vse težave, ki so nastajale v okviru tridomnega parlamenta, sestavljenega iz predstavnikov belcev, Indijcev in me-

sticev, razen črncev, ki so bili izključeni. Predsedniški svet so odpravili v začetku letosnjega leta. Takoj potem je začel delovati TEC, ki se je posvetil zlasti vprašanju 850 milijonov dolarjev visokega posojila Mednarodnega denarnega sklada, in sicer takoj po razpravi, v kateri je sodelovalo 21 političnih strank, ki so se lotile obširnih pogajanj o prihodnosti države in imajo vse svoje predstavnike v tem prehodnem telesu oblasti. Poglavitna naloga TEC je zagotoviti miren prehod v večrsko družbo. TEC ima pravico veta na vladne odločitve v Pretoriji in pravico, da poseže, kadar meni, da so ogrožene politične svobosvine. Crnskimi organizacijam zagotavlja pravico do vpogleda v področja drža-

Voditelj ANC Nelson Mandela (Telefoto: AP)

vne obrambe, javnega reda, solstva, financ, zunanjih zadev, lokalnih in regionalnih oblasti. Veliko zaskrbljenost zbujajo odsotnost konservativcev, združenih v Zvezi za svobodo, ki je zavrnila sodelovanje. Pogajanja med vlado, ANC in Zvezo za svobodo so bila v ponedeljek prekinjena, ko je Zveza zavrnila sodelova-

nje. Zveza za svobodo, v katero je vključena zulujska stranka Inkatha, črna Bantustana Bophutatswana in Ciskei, konservativna bela stranka in Fronta afrikanerskega ljudstva (AVF), se je umaknila s pogajanj, zahtevala federalno ureditev in razmejitve posebne- ga ozemlja za belce.

(AFP)

Zadovoljni Mandela

OSLO - Predsednik Afriškega narodnega kongresa Nelson Mandela je včeraj pripotoval v Oslo, kjer bo skupaj z južnoafriškim predsednikom F. W. de Klerkom prevzel letosnjo Nobelovo nagrado za mir. Prav tako včeraj pa se je v Cape Townu prvič sestal Prehodni izvršni svet, sestavljen iz predstavnikov devetnajstih belih in temnopoltih skupin, da bi skupaj pregledali priprave na prve večrške volitve. »To je zmaga vseh Južnoafričanov, brez izjeme,« je ob prihodu izjavil Mandela. »Trdno verjamemo, da v Južni Afriki ni sile, ki bi preprečila razvoj k Južni Afriki naših sanj.« (Reuters)

NOVICE

Plin za ZRJ šele po volitvah

BEOGRAD - Zeleno luč za uvoz ruskega plina v ZR Jugoslavijo bodo dali Američani šele po končanih parlamentarnih volitvah v Srbiji, so včeraj zapisali v beograjski Borbi, ki se sklicuje na moskovske diplomatske viře.

Omenjeni viri trdijo, da v komiteju za sankcije pri Organizaciji združenih narodov nasprotujejo samo ZDA in Džibuti. Politika pa je včeraj zapisala, da je komitej za sankcije nekemu beograjskemu podjetju pred kratkim odobril uvoz 500 ton cigaret. Posrednik pri tem »človekoljubnem« uvozu je neko bolgarsko podjetje. Poleg dovoljenja za uvoz cigaret sta ti dve podjetji dobili dovoljenje se za uvoz blaga za široko porabo in hrane. Med blagom za široko porabo je milijon parov čevljev, zobna krema, spodnje perilo, plenice, 2, 5 milijona tub kreme za britje, 250 tisoč copat in prav toliko oblek, 500 tisoč trenerk in pet milijonov parov nogavic. Večino blaga, vključno s cigaretami, izdelujejo tudi srbske tovarne, ki sicer delajo s polovničnimi zmogljivostmi. (STA)

Kučan potuje v Albanijo

LJUBLJANA - Tudi zaradi razmer na jugovzhodu Evrope, posebej na Balkanu, je pomemben stalen politični dialog z Albanijo, ki prav tako meji na vojno območje kot Slovenija, je pred obiskom v Albaniji, kjer se bo mudil od 8. do 10. decembra, dejal predsednik Republike Slovenije Milan Kučan. Predsednik Kučan je poudaril, da so »dosedanji stiki pokazali, da gre za precejšnjo podobnost slovenskih in albanskih ocen o razmerah na Balkanu in tudi o možnostih za rešitev krize. Potrebna je tudi medsebojna izmenjava mnenj in pogledov na približevanje obeh držav evropskim integracijam, posebej zahodni gospodarski, politični in obrambni integraciji, ki je ne narekujejo samo ambicije in cilji, temveč tudi potrebe ene in druge države.« (STA)

Hrvaški študentje protestirajo

ZAGREB - V torek se je v Zagrebu končal protest studentov, ki stanujejo v studentskih domovih. V ponedeljek zvečer jih je nekaj sto prišlo na ulice in pred Studentskim centrom protestiralo zaradi zvišane cene prehrane. Zagrebški študentje, ki so jih podprli tudi drugi študentje iz hrvaških mest, so zahtevali pojasnilo za podražitev bonov za prehrano od 80 na 120 mark prav v zadnjih dneh, ko je na Hrvaškem padla vrednost marke. V torek jih je sprejel tudi predsednik vlade Nikica Valentić in jim povedal, da med prioritete hrvaške države spadajo obramba in varnost države, begunci in socialni primeri in da ne sme nihče zahtevati več, kot je predvideno v državnem proračunu. Nezadovoljstvo, ki so ga študentje pokazali, ko so prišli na ulice, si marsikdo razlaga kot začetek socialnih nemirov zaradi »zategovanja pasu«, kakršnega zahteva Valentićev stabilizacijski program. (D. P.)

PISMO IZ ŠVICE

Namesto strpnega dialoga kričanje

ZVONE PETEK

Te dni je Svica spet razdeljena na dva tabora. Medtem ko polovica prebivalcev, tista namreč, ki je pred letom zmagovito glasovala proti pridružitvi Svici k Evropskemu gospodarskemu prostoru, praznuje in na političnih shodih poveljuje ohranitev samostojnosti, suverenosti in neposredne demokracije, se druga polovica, ki je le za nekaj desetink odstotka ostala pod mejo 50 odstotkov, počuti prevarano.

Evropski gospodarski prostor bo zazivel prihodnje leto. Kako se bo odrazil v švicarskem gospodarstvu, nihče ne ve natančno. Pesimisti, ki se vedno trdijo, »da Svica ni nič boljša in slabša od Evrope in da je evropska dežela,« so prepričani, da so prvi odklonilni signali, ki prihajajo iz Bruslja, že naceli švicarsko gospodarstvo moč. »Zmagovalci« mahajo seveda z drugimi argumenti, čes, »nezaposlenost« (ki se sicer vztrajno dviga), »je se vedno najnižja v Evropi, gospodarstvu gre dobro, velika podjetja so povečala dobičke...«

Veliki demagog Christoph Blocher je uprizoril v Luzernu zmagoslavni miting antievropejstva, ker je napadel vladno zaupanje v zunanje politične strategije, ki predvideva tesnejše sodelovanje z evropskimi sosedmi in pospešena pogajanja z EU. Pri tem ni naletel le na ploskanje, temveč na silovite demonstracije mladine, ki vidi svojo prihodnost v Evropi. Mlade privrženke Evrope, ki so složno vpili: »Nacisti, ven!« in pri tem mislili na Blocherja, je od spopada z njegovimi konservativnimi pravičarskimi poborniki morala lociti policija.

Trezni analitiki ugotavljajo, da Svica se ni obcutila posledic svoje odločitve. Te tudi vzhodnoevropske države, ki bi za vsako ceno rade pod okrilje carobne Evrope, ne razumejo povsem. Na marsikaterem področju gre Svici celo bolje. Na finančnih trgih na primer, kjer se je po 6. decembru 1992 priliv kapitala povečal. Toda to nima z referendumom o Evropskem gospodarskem prostoru nobene zveze, pač pa se je pritok kapitala povečal zavoljo nemške davkarije, ki je privla »črne fond«, in (za) upanja v preverjeno švicarsko bančno tajnost.

Za gospodarsko bilanco v preteklem letu je značilno dvojje: povečanje nezaposlenosti in zmanjšanje inflacije. Veliki

koncerni so dobičke močno povečali, majhna in srednjevelika podjetja poslujejo slabše. Zmanjšanju plač stojijo nasproti večji dobički lastnikov kapitala, kar se (še ne) izraža v socialnih nemirih, pač pa v sklepanju kolektivnih pogodb.

Ura resnice šele prihaja, pravijo ekonomisti. Ko bo zazivel Evropski gospodarski prostor, bodo po njihovem mnenju prišla pod udar mala podjetja, veliki, ki se tako selijo del proizvodnje iz Svici v »Evropo«, pa bodo posledice samostojne poti komajda cutili.

Bolj kot na gospodarskem pa je antievropska odločitev pustila globoke sledove na notranjopolitičnem področju, kjer tolikšne politične polarizacije na levo in desno, na pro- in antievropsko politiko ni bilo v politično kulturni Svici cutiti se nikoli. Dialog je zamenjalo vpitje, to pa je nepripravljene naslo celo televizijske voditelje, ki so bili navajeni na svojih omizijih strpnega, kulturnega dialoga argumentov. Poglobil se je tudi »Rösti-Graben« (krompirjev) jarek med nemško in francosko Svico, saj je slednja navdušeno glasovala za Evropo in se počuti preglaševano od večinskega nemškega dela države.

Vlada, ki mora spoštovati voljo ljudstva, je na vse to reagirala togo in preplašeno. V Bruslju je poskušala skleniti dvostranske sporazume, pa so ji ministri dvanajsterece dali vedeti, da mora v čakalno. Kolegice iz Efte bodo 1. januarja 1994 prišle v predsobo (EU). Za Svico postaja jasno, da bodo dvostranska pogajanja boleca inbodo zahtevala popuščanja na ranljivih področjih (promet, svobodno gibanje delovne sile).

Svica se je odločila, da bo na evropskem odru gledalka. Njena bogata loža bo za nekaj koncertnih sezon prav gotovo zadostovala za obiskovanje evropskih koncertov, toda v vse bolj množični evropski publiki se utegne njen glas vse manj slišati. Pa se verjetno to ne bo zgodilo. Mlada švicarska generacija, ki je že sprožila pobudo za nov referendum o evropski integraciji, postaja namreč vse glasnejša (pa tudi vse slabše plačana), tako da bo prej ko slej preglašovala pravičarski jodlarski zbor samozadostnežev. Kdaj se bo to zgodilo, je težko reči, kako se bo zgodilo, pa je mogoče predvideti. Demokratično in na referendumu.

ZDA / HLADNE VOJNE JE KONEC

Rakete obrnili na zahod

Clinton poziva Jelcina k podobni simbolni potezi

Knoxville - Ameriško obrambno ministvo je pripravilo načrt, ki bo ameriške jedrske bombe usmeril v odprto morje. Za zaprtimi vrati in s pomočjo zaupnih telefonov ameriški diplomati prepričujejo tudi ruske kolege, naj s podobnim simboličnim ukrepom potrdijo konec hladne vojne in novo obdobje sodelovanja med nekdanjimi zakletimi sovražniki.

Predsednik Clinton bi namreč rad med januarjskim obiskom v Moskvi slavnostno objavil, da ameriška vojska sila ni več usmerjena proti Rusiji. Če se bo predsedniku Borisu Jelcinu, ki je sicer prvi predlagal »oceansko strategijo« in z njo presenetil že prejšnjega ameriškega predsednika Georgea Busha, posrečilo prepričati se svoje ne preveč navdušene generale, bodo tarča ameriških medcelinskih raket z jedrskimi konicami nič hudega sluteči oceanski kiti.

Ruske tarče bodo v računalniških zasedle drugo mesto, za vsak primer pa bodo za preusmeritev potrebovali samo petnajst minut.

V dobrih starih casih so bili tarca ameriških medcelinskih raket seveda samo Rusi, in ne kiti. Samo kremenjski voditelji in rdeča nevarnost so lahko upravičili 95 milijard dolarjev, kolikor jih je v desetletjih hladne vojne Pentagon porabil

za stratesko jedrsko orožje ter konvencionalne sile v Evropi, in se 30 milijard za vojske in druge obvesčevalne dejavnosti.

Toda kljub novi ameriški obrambni strategiji, ki sta jo Bela hiša in Pentagon pripravila pred nekaj meseci in kjer kot najpomembnejša sovražnika nastopata Severna Koreja in Iran, se ameriška vlada nikakor ne more otresti ostankov hladne vojne.

Senator Daniel Patrick Moynihan že nekaj časa zahteva konec protiuštavne prakse, ki je osrednji obvesčevalni agenciji Cii desetletja dovoljevala tajni proračun.

V ameriških vladnih uradih vsak dan pritiskajo zig z napisom »Zaupno!« na 27 tisoč dokumentov.

Američani si prizadevajo spremeniti stare navade. V Pentagonu se vrstijo predavanja o ekonomski ali ekološki varnosti, demokraciji, človekovih pravicah, islamskem fundamentalizmu ali narkoterizmu, uslužbenci zunanjega ministrstva pa se učijo eksotičnih jezikov, kot sta uzbekščina ali armensščina, morda tudi slovensčine.

Novi varnostni izzivi zahtevajo popolno spremembo razmišljanja o ameriških prijateljih in sovražnikih. Samo ubogi kiti, ki se ne zavedajo nenadne nevarnosti, ne bodo zadostovali.

Barbara Kramžar

SVET EVROPE / KONFERENCA

Zahod dvomi v demokracijo v Srednji in Vzhodni Evropi

STRASBOURG - Organizacija za gospodarsko sodelovanje (OECD) oziroma skupina G-24 in Svet Evrope sta včeraj v Strasbourgu zaključila dvodnevno konferenco z naslovom Demokracija v Srednji in Vzhodni Evropi.

Osrednja tema srečanja je bila podpora pri vzpostavljanju demokratičnih vlad v Vzhodni Evropi, posebno pozornost pa so posvetili vprašanju manjšin in demokracijskim zastopstvom na lokalni in regionalni ravni.

Generalna sekretarka Sveta Evrope Catherine Lalumière je navzoce opozorila, da obstaja možnost, da mednarodna pomoč pride v neprave roke, saj v državah Srednje in Vzhodne Evrope se niso dokončno postavili vseh demokratičnih in pravnih struktur. »Proučili smo vrsto pomoči in ljudi, s katerimi je doslej sodelovala skupina G-24,« je dejala Lalumière. Skupino G-24, v kateri so člani

ce Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj, so ustanovili julija 1989 na vrhu skupine G-7 z namenom, da bi koordinirala pomoč Vzhodni Evropi, ki jo tja pošiljajo najrazvitejše in najbogatejše države.

Do konca lanskega leta je v države nekdanjega komunističnega bloka poslala 37, 8 milijarde ekujev (42, 59 milijarde ameriških dolarjev). Mednarodne finančne ustanove so prispevale se 15 milijard ekujev, pomoč pa je na vzhodni del Stare celine prihajala v različnih oblikah, predvsem kot razbremenitev dolga (7, 4 milijarde ekujev). Večina denarja je šla na Poljsko, Madžarsko in v Albanijo. »Partnerji, ki so jih izbrali, da na drugi strani prejmejo pomoč, so skoraj praviloma poslovneži in finančniki, posredujejo pa njihovi zasebni svetovalci. To pa ima veliko pomanjkljivosti,« je dejala Lalumière.

(Agencije)

STOCKHOLM / NAGRADA, ZA KATERO STREMIJO ZNANSTVENIKI VSEGA SVETA

V petek slavnostna podelitev letošnjih Nobelovih nagrad

Večina nagrajencev prihaja iz ZDA - Mandela najstarejši

OSLO - Deset moskih in ena zenska, stari po prečno okrog 58 let in večinoma Američani, bodo v petek prejeli ugledne Nobelove nagrade, namen katerih je spodbujati delo »sanjacev«, ne glede na njihov spol ali narodnost. Skoraj stoletje po smrti Sveda Alfreda Nobela, ustanovitelja nagrade, za njo stremijo znanstveniki vsega sveta, ceprav so jo tudi večkrat kritizirali zaradi pristranskosti, ki se ji je Nobel hotel izogniti.

Severnoameriški raziskovalci in akademiki, šest jih je celo ameriških državljanov, bodo 10. decembra v Stockholmu vnovčili letošnje nagrade za znanost, to pa odraža ameriško prevlado na področju fizike, medic-

ne, ekonomije in kemije. Podčrtati je treba, da je Nobel v svoji oporoki leta 1895 hotel preprečiti, da bi bili Skandinavci nagrajeni prepogosto in poudaril, da se »sploh ne bo upoštevala narodnost kandidatov«.

Američani so od ustanovitve nagrade do danes prejeli 210 Nobelovih nagrad, več kot katerikoli drugi narod. Med hladno vojno so sovjetski mediji rutinsko razglasali, da so nagrade le orodje v rokah zahodnega imperializma. »Znanost danes ogromno stane, to pa nekako omejuje zemljepisno področje nagrajencev,« trdi Geir Lundestad, direktor norveškega Nobelovega zavoda. Toda Nobelove nagrade ni doslej prejel se-

noben Kitajec, ceprav kitajščino govori petina svetovnega prebivalstva. Toni Morrison, edina zenska med letošnjimi nagrajenci, je tudi prva temnopolta Američanka, ki je kdaj prejela Nobelovo nagrado, ceprav je Nobel jasno poudaril, da hoče, da bi nagrade dobivali tako zenske kot moski. Lundestad je dejal, da so skrbniki Nobelove nagrade za mir v Oslu od leta 1960 nalasc zaceli iskati nagrajence tudi izven Evrope in Severne Amerike. Izjavil je tudi, da sta po naključju tako leta 1991 kot 1992 prejeli zenski, medtem ko jih je v preteklosti, od ustanovitve nagrade leta 1901, prejelo le sedem. Nelson Mandela, vodja gibanja African National

Congress, in južnoafriški predsednik F.W. de Klerk bosta prejela v Oslu letošnjo Nobelovo nagrado za mir zaradi zaslug, ki jih imata pri rušenju apartheida. To sta edina neameriška nagrajenca v letu 1993.

Pri podeljevanju nagrade je težko upoštevati Nobelovo željo, naj se nagradi pretekle dosežke, obenem pa naj se pomaga sanjacev, »saj težko shajajo v življenju«. Irwin Abrams, ameriški profesor in vodilna osebnost za nagrade za mir, je izjavil, da je Nobel hotel »sanjacev« dati dovolj denarja, da bi uresnicili svoje ideje, ne pa čestitati ze slavnim. Letošnje nagrade znašajo 800.000 dolarjev vsaka. V preteklosti so često

protestirali, da nagrajujejo, kogar je ze uspešen. Pravijo, da je George Bernard Shaw nagrado primerjal resilnemu pasu, ki ga vržejo plavalcu, ko je ze dosegel kopno.

Od letošnjih nagrajencev je 75-letni Mandela najstarejši; vsi znanstveniki imajo za seboj blestečo kariero. »Ni res, da so vsi sanjaci mladi,« je dejal Lundestad. Poleg tega se odkritja na področju medicine, ekonomije, kemije in fizike večkrat nagradijo veliko pozneje. Najmlajši nagrajenec je doslej 25-letni American Bragg, nagrajenec za fiziko leta 1925, najstarejši pa 87-letni American Rouc, nagrajenec za medicino leta 1966.

NOBEL

Nagrajenci 1993

Seznam Nobelovih nagrajencev za leto 1993:

Peace:

Nelson Mandela, F.W. de Klerk, Južna Afrika

Literatura:

Toni Morrison, ZDA

Medicina:

Richard J. Roberts, V. Britanija; Phillip A. Sharp, ZDA

Fizika:

Russell A. Hulse, Joseph H. Taylor, ZDA

Kemija:

Kary Mullis, ZDA; Michael Smith, Kanada

Ekonomija:

Robert W. Fogel, Douglass C. North, ZDA

AP/Wm. J. Castello

LONDON / PODZEMNA ŽELEZNICA, DRAGULJ VELEMESTA, SE JE SPREMENILA

Nekdanji »tube« je sedaj »torture«

LONDON - Podzemna železnica v angleški prestolnici je bila nekoč prava legenda: vlak, točen kot švicarska ura, je skozi gosto omrežje predorov, kakršnega ni zaslediti nikjer drugje na svetu, vozil stiri milijone ljudi na dan iz enega na drugi konec Londona, ki ju locuje velikanska razdalja, v znamenju pristnega britanskega »aplomba«.

Toda naenkrat se je zaceł dragulj krhati in mit se je dobesedno čez noč zrusil, tako da nameravajo zdaj železnico privatizirati.

Nekdaj so ji ljubkovalno pravili Tube (cev), danes pa jo nazivajo Torture (muka) v zadnjih nekaj tednih je zadobila usodni udarec. Zgodila se je namreč vrsta nesreč, kakršnih ne pomni že od daljnjega leta 1863, ko so železnico predali namenu, in ki so spravile v resno nevarnost ta velikanski kompleks - skoraj 400 kilometrov tračnic od industrijskega območja južno od Temze do zelenega nizavja v Essexu, od revnih in žalostnih predmestnih četrti na severni strani pa do rezidenčnih rajonov okoli letališča Heathrow.

Prvi peklenski dan so koristniki podzemne železnice doživeli pred enim tednom, ko je ostalo 20.000 panično razpoloženih potnikov več ur zaprtih v temnem in mrzlem predoru zaradi kratkega stika: od tistega dne se nezgode vrstijo druga za drugo tako rekoč vsak dan in potovanje pod zemljo, ki sta ga označevala v preteklosti varnost in točnost,

je na mah postalo podobno ruski ruleti...

Tam, kjer se simetrično prepleta mreža enajstih prog, na katerih vozi 550 vlakov, je zdaj vedno več poplavljenih predorov. Na kilometre kablov se topi kot sneg na soncu, kar za več dni onesposablja eno ali drugo progo in onemogoča stotisočem redno vožnjo na delo. Na dnevnem redu so vsakovrstne okvare in zasutja, vseh 275 postaj ne stalno na preži zaradi nevarnosti atentatov, pogosto pa

pa je tudi opaziti divjo vožnjo vlaka brez sprevodnika, ker kratič stik povzroči predčasen odhod kompozicije...

Skratka, »tubè« je postal prava sibja božja, pa vendar se ji ni mogoče odreči: »Železniške strukture in opremo bi bilo treba korenito prenoviti, toda kaj ko ni denarja,« vzdihuje eden izmed vodij London Transporta. Od tod zamisel o privatizaciji: pogajanja so se menda že začela, z njimi pa tudi protesti ljudi, saj

bi se vozovnice močno podražile. Se bolj grenka pa je vsa začetek stik povzroči predčasen odhod kompozicije... bi se vozovnice močno podražile. Se bolj grenka pa je vsa začetek stik povzroči predčasen odhod kompozicije...

Podzemno železnico so načrtovali že tedaj, ko se je kraljica

Viktorija vozila okoli se s kočijo, zato ni nič čudnega, če je njeno odprtje pomenilo pravo revolucijo na prevoznem področju; ne samo, po Angležih so se zgledovali drugje po svetu, a v Londonu so lahko rešili probleme, ki bi jih sicer ne bili mogli. Prvi vlak (1863) je zapeljal celo pod Temzo in je slo seveda za parni vlak; da pa se ne bi ljudje v predoru zadušili, so dim s pomočjo cevi usmerjali v hranilnik na zadnjem vagonu.

Graziano Motta, Ansa

Iz največjega razkošja v zapor

LONDON - Oče je bil tat in milijarder, stara mama je imela dva moza in je ropala banke, mati je bila z njim zelo stroga in je zahtevala, da vedno nosi bele rokavice, da si ne umaže rok. On, Frederick William John Augustus Hervey, sedmi bristolški markiz, pa je vsa ta leta živel v največjem razkošju. Jedel je samo kaviar in pil sampanjec, predajal se je mamilom, sedaj pa je preživel prvi dan življenja v zaporu, ker so v zlati solnici v njegovem gradu našli he-

roin. Za mamila, za katera je v enem letu potrošil 7 milijonov funtov, je prodal vse, od petrolejskih vrelcev do čred ovac v Avstraliji, in celo helikopterje in konje. Ostal mu je samo se družinski grad v Suffolku, katerega mora prodati, da bo lahko plačal dolgove. Star je 39 let a na pogled je videti starček in zdravniki menijo, da bi lahko umrl, če ne bo imel mamil. Sam se namreč noče zdraviti in odklanja zdravniško pomoč.

RUSIJA / KRIMINAL

Porast umorov poslovnežev in bančnikov

MOSKVA - Ruska prestolnica je postala mesto z nenavadno velikim številom zločinov, katerih tarče so poslovneži ali bančni funkcionarji. Včeraj sta bili med roparskima napadoma se dve osebi, kar je povzročilo val protestov in tudi protestno zaporo bank v Rusiji. Do zadnjega zločina je prišlo včeraj dopoldne v bližini moskovskega letališča Seremetjevo, kjer so neznanci iz beemveja streljali proti volgi, v kateri sta se peljala voditelj moskovske družbe za gradbene tehnologije Mmst s soferjem. Opa sta umrla, roparji pa so iz avta ukradli kovček z 250 tisoč dolarji.

Sicer pa je zaprtje bank povzročil umor direktorja Roselhozbanke, enega največjih zasebnih bancnih

zavodov v Rusiji, Nikolaja Likaceva in zasebne podjetnice Galine Muravljene. Skozi Roselhozbanko se pretakajo sredstva državnih kreditov za kmetijstvo.

Po podatkih moskovske policije je bilo v letosnjem letu ubitih že 37 poslovnežev, v glavnem pa naj bi šlo za »umore po naročilu«. Rusko združenje trgovskih bank je obtokilo notranjega ministra in ministra za državno varnost, da po pozivu, ki ga je nanjui naslovilo v juliju in v katerem je opozorilo na narascanje terorizma, nista sprejela ustreznih ukrepov, tako da se je sedaj obrnilo neposredno na predsednika Jelcina z zahtevo, naj v obeh ministrstvih opravi potrebne kadrovske zamenjave.

Maocetungovo letalo v pekinškem muzeju

Ob 100-letnici Maocetungovega rojstva je njegov muzej v Pekingu pridobil nov eksponat: njegovo osebno letalo IL14, opremljeno s pisarno in spalnico, ki ga je Kitajska kupila leta 1957 (Telefoto AP)

DANES V CELOVCU

SNG Ljubljana s komedijo »Za narodni blagor«

KKZ vabi na sproščen popoldan

CELOVEC - »Sposlovani dragi publikum, posodite nam oči in um, dovolite, da vam predstavim cirkus 'Ivan Cankar' in mednarodno priznana cirkusko predstavo 'Za narodov blagor'.

To je citat iz ene od »hvalnic« za osvetlitev Cankarjeve komedije, ki jih je za danasnjo osrednjo gledališko predstavo Krscanske kulturne zveze v Mestnem gledališču v Celovcu napisal Boris A. Novak. Tudi stavek »Nas narod je razklan na dvoje« je iz enega njegovih songov in oba označujeta z nekaj besedami to, kar je hotel Boris Kobal izraziti z rezijskim konceptom: samokritičen do slovenskega naroda in obenem satirčen kot zna biti samo Cankar.

Ključ za posodabljanje Cankarjevega besedila je, kakor pravi Boris Kobal sam, v nekem, slučajno na cesti v Ljubljani po-

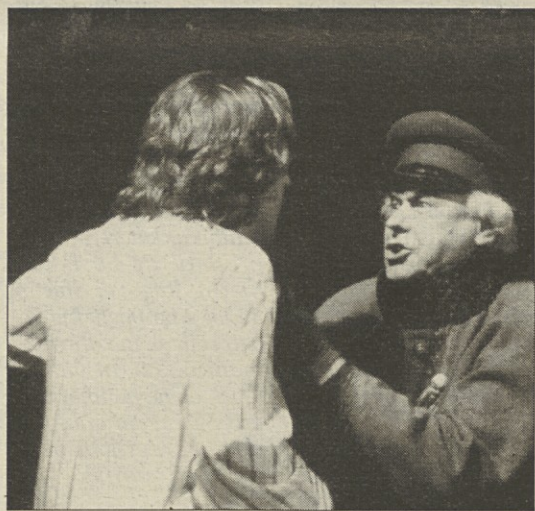
branam stavku, ki pravi o današnji politiki, da »je vse skup en velik cirkus«.

Vodji tega cirkusa iz Cankarjevega časa bosta Grozd in Gruden, toda lahko sta tudi Kučan in Peterle ali pa - na Koroško prenešeno - Sturm in Grilc. In če že v vsaki stvari iscemu globlji smisel, je tu se močan komercialni vidik, ki vendarle iztisne iz gledalca solze smeha in humorja.

In če je vse skupaj za gledalce samo smeh in veselje - mar je to malo?

Predstava Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane danes, 8. decembra ob 14.30 uri v Mestnem gledališču v Celovcu, pomeni gotovo dve uri sproščenega uživanja slovenske besede in sodobne kritike.

Na sliki: Gregor Bakoč in Danilo Benedičič v komediji »Za narodov blagor«.

AVSTRIJA / PRVI DAN BREZ DA BI POČILA NOVA PISEMSKA BOMBA

Kdo so storilci?

Povezave med avstrijsko in nemško desnoekstremistično sceno? - Enominutni protestni molk po vsej državi - Županu Zilkcu gre boljše

IVAN LUKAN

DUNAJ - 11. pisemska bomba se ni pojavila - Avstrija se je včeraj lahko oddahnila napetosti zadnjih dni, ko je bila soočena z brezprimerim krvavim nasiljem. Pri desetih atentatih doslej neznanih storilcev so bile težko ranjene stiri osebe - med njimi dunajski župan Helmut Zilk -, pri šestih osebah pa so atentati spodleteli, ker so pisemske bombe pravočasno oz. tudi po naključju odkrili.

Glavna tema včerajšnjega dneva je bilo vprašanje, kdo so storilci oz. organizatorji serije bombnih atentatov, hkrati pa je včeraj ob 11. uri bil po vsej državi izveden enominutni molk kot viden znak protesta proti krvavemu nasilju. Na poziv socialnih partnerjev, strank in drugih ustanov so Avstrijke in Avstrijci s tem dokumentirali, da odločno obsojajo dogodeke zadnjih dni ter da so pripravljeni, boriti se za demokracijo in svobodo.

V protestno akcijo se je vključila tudi avstrijska radio-televizija (ORF), ki je prav tako za eno minuto prekinila spored na obeh televizijskih programih ter v radiju.

Proti večeru pa se je v centru avstrijske prestolnice, na trgu Stock im Eisen-Platz, zbrala velika množica ljudi in izvedla opominsko strazo. Glavni organizator tega protesta je bila akcija »SOS-sočlovek«, ki je pred točno letom dni aktivno in ne nazadnje tu-

di uspešno nastopila proti Haiderjevemu referendumu proti tujcem.

Storilce oz. ozadje atentatov doslej - kljub številnih informacij iz prebivalstva - torej doslej ni uspelo odkriti, vse indicije pa kažejo v smer, da za pisemskimi bombami stojijo desničarski oz. nemskonacionalni krogi v Avstriji. Možna pa je celo povezava med avstrijsko in nemško desnoekstremistično sceno, saj je včeraj avstrijske varnostne organe presenetila vest, da imajo židovske organizacije opozorila, da so pisemske bombe morda tudi v Nemčiji v obtoku.

Avstrijski varnostni organi so tudi včeraj preko vseh medijev pozvali prebivalstvo k sodelovanju pri odkritju atentatorja oz. atentatorjev, ministrstvo za pravosodje pa je povišalo nagrado za odkrivanje oz. aretacijo storilca oz. storilcev na 200.000 šilingov. Nagrednemu skladu pa se je pridružil še nek dunajski dnevnik z dodatnimi 100.000 šilingov.

Popoldne je direktor za javno varnost na Dunaju Michael Sika na tiskovni konferenci poudaril, da sodeluje veliko število državljanov pri odkrivanju morebitnega storilca oz. storilcev in dejal, da je bilo sporočenih več »zelo zanimivih podatkov«. Avstrijski notranji minister Franz Löschner pa je temu dodal, da bodo varnostni organi iz naslednjih dneh vedli

Šef državne policije Oswald Kessler s pisemsko bombo.

več hisnih preiskav.

Zdravstveno stanje socialdemokratskega dunajskega župana Helmuta Zilka, ki je bil v nedeljo zvečer težko ranjen, ko je odprl eksplozivno pismo, se je včeraj znatno izboljšalo. Zdravniki oz. kirurgi so uspešno izvedli že drugo operacijo na težko ranjeni levi roki, na kateri je Zilk pri eksploziji bombe izgubil tri prste, se vedno pa obstaja nevarnost, da bodo županu morali amputirati celo roko.

Hudo ranjena pa je bi-

la tudi žrtev desete bombe, tajnica v neki odvetniški pisarni na Dunaju (odvetnik je med drugim tudi zastopal turške firme). 18-letno nastavljenko je bomba ranila prav tako na levi reko in v obzoru.

Tudi zadnji atentat na odvetniško pisarno je samo se potrdil sum, da gre za akcijo avstrijskega desnega ekstremizma, saj je vseh deset eksplozivnih pisem bilo razposlanih na osebe, ki so se aktivno prizadevale tujce, begunce, azilante in manjšine.

Posvet strank o politični kulturi v Avstriji

DUNAJ - Serija bombnih atentatov v Avstriji ni samo močno prestrasila avstrijsko javnost, temveč predvsem tudi vse avstrijske stranke. Zvezni kancler Franz Vranitzky je za naslednje dni sklical sestanek vodji parlamentarnih strank v Avstriji.

Na »vrhu« strank naj bi se - tako kancler - »resno razpravljalo o politični kulturi v Avstriji«, izrazil pa je tudi pričakovanje, da bodo izdelali katalog ukrepov, kako učinkovito postopati proti bombnemu terorju. Nadalje je socialdemokratski kancler menil, da je predvsem po teh dramatičnih dneh potreben »nov konsenz v politiki«.

Dunajski podžupan Mayr je pozval vse odgovorne v državi naj z enotnim nastopanjem proti terorju prispevajo k temu, da se v deželo »spet vrne mir«.

AVSTRIJA / RAZPRAVI O CIVILNI SLUŽBI NI VIDETI KONCA

Mladinske organizacije odločno proti podaljšanju

Pat-pozicija v vladni koaliciji - Ta teden končna odločitev?

DUNAJ - Razprava o ureditvi civilne službe v Avstriji se vedno ni končala. Vladna koalicija tudi pretekli teden ni našla izhoda iz pat-pozicije oz. različnih pogledov na bodočo ureditev civilne službe (podaljšanje - da ali ne?), »tragikomedija«, kot jo nekateri označujejo, se bo torej nadaljevala. Pogajalci SPÖ in ÖVP naj bi se še danes ali najkasneje jutri ponovno sestali.

Očitno je, da vidita obe stranki potrebo po poslabšanju položaja civilnih uslužbencev, razlika je samo se v tem, ali se bodo uveljavili s svojim predlogom socialdemokrat (kot doslej 10 mesecev, toda dodatno 30 dni »civilnih vaj«) ali pa ljudska stranka oz. ob-

rambni minister Werner Fasslabend, ki zahteva najmanj 12-meseno civilno službo in kateremu so Zeleni in svobodnjaki na seji državnega zbora izrekli nezaupnico.

Medtem so stopili na plan tudi prizadeti sami. Njihovi predstavniki, izvoljeni zaupniki civilnih uslužbencev, so vabili na tiskovno konferenco. Njihove glavne izpovedi: tudi civilni uslužbenci prav tako kot vojniki dajo svoje - pač na civilnem področju - za blagor države, tudi oni morajo v primeru vojne ali katastrof računati na vpoklicom; pogoste primerjave o ugodnem položaju civilnih uslužbencev in slabšem položaju vojaških obveznikov pa ne ustrezajo dejanskim razmeram.

Zato se predstavniki civilnih uslužbencev izrekajo proti vsakemu poslabšanju in podaljšanju

Obrambni minister Werner Fasslabend (ÖVP).

njihove službe. Nezadovoljstva mladih z vojsko in zlasti vojaških obveznikov s svojo službo na eni ter nezadovoljstva odgovornih politikov s slabim naraščanjem pri vojaških rekrutih na drugi strani ni mogoče odpraviti s poslabšanjem pogojev pri civilnem služenju vojaškega roka.

Zaupniki civilnih uslužbencev so se izpostavili, da bi brez njihovega prispevka - od varovanja solskih prehodov, oskrbovanja prizadetih in starih, sanitetne službe pri resilih in pomoči v kmetijstvu - vrsta pomembnih organizacij, kot Caritas, Rdeči križ, bolnišnice in socialne ustanove, ne bi mogla več v polni meri uresničevati svojih nalog. I. Schellander/I. Lukan

AVSTRIJA / ZELENi

Avstrijske manjšine potrebujejo višjo državno podporo

50 milijonov šilingov je premalo

DUNAJ - V parlamentarni debati o državnem zveznem proračunu za naslednje leto je manjšinska referetka Zelenih, poslanka Terezija Stojšič, vložila predlog o spremembi načrtovanih državnih manjšinskih podpor na osnovi Zakona o narodnih skupnostih.

Gradiscanska Hrvatica namesto predvidenih 39, 8 milijonov šilingov (oz. skupaj z izrednimi dotacijami na 80 milijonov) šilingov. Potrebo po višjih manjšinskih podporah poslanka utemeljuje z eksistenčno ogroženo-

stjo manjšin. Kljub deloma razveseljivim tendencam, ki jih je izkazal popis 1991, (glede manjšinskih jezikov), po mnenju poslanke ne gre zanemarjati dejstva, da je razvoj manjšin predvsem glede na starostno strukturo njihovih priпадnikov zelo zaskrbljiv. Z nazadovanjem stveila pripadnikov avstrijskih narodnostnih skupnosti bi Avstrija izgubila bistven sestavni del avstrijske kulture.

Zato naj bi zvezna vlada do leta 1996, ko bo Avstrija na veliko proslavljala svojo tisoletnico, podpre manjšinam postopoma povisala na 100 milijonov šilingov. (I.S.)

J. Haider spet šef, Mölzer in Gaugg v out-u

CELOVEC - Očitno pod vtisom atentatov v Avstriji se je predsednik avstrijskih svobodnjakov Jörg Haider odločil, da (vsaj za nekaj časa) potegne iz »javnega prometa« dva eksponenta FPÖ, katere avstrijska javnost že zdavnaj pristeva k skrajno desnemu robu stranke: celovskega podžupana Reinharda Gaugga in člana zveznega zbora Andreasa Mölzerja.

Gaugga je Haider suspendiral kot poslednjega predsednika in sam prevzel vodstvo, Mölzerja pa nadomestil z novim človekom.

V OSPREDJU / KONFLIKT KUČAN-JANŠA

Sporna ustavnost novega zakona

LJUBLJANA - Mnenje predsednika Kučana o predlogu novega obrambnega zakona, ki ga je v državni zbor poslal na zahtevo poslancev, je pravzaprav le nadaljevanje spora o pristojnostih na obrambnem področju. Obrambna zakonodaja je namreč zelo heterogena, kar se je posebej pokazalo ob uveljavitvi zakona o vladi in znanem primeru »Slapar«, ko ni bilo jasno ali mora načelnik generalstaba ponuditi svoj odstop, ko nastopi delo nova vlada, ali je odgovoren neposredno predsedniku republike kot vrhovnemu poveljniku. Primer Slapar se je sicer končal s kompromisom, vendar pa so številna dopisovanja med obrambnim ministrom Janšo in predsednikom Kučanom. Kdo naj poveljuje, kdo podeljuje odlikovanja, kdo naj pošilja častnike in podobna vprašanja, so razdelila tudi pravne strokovnjake, vsi pa so rešitev pričakovali v novem zakonu o obrambi. Postopek za njegov sprejem je navkljub različnim pričakovanjem potekal relativno mirno, poslanci so predlog v prvi obravnavi sprejeli, vendar s številnimi pripombami, ki jih bodo verjetno v drugi obravnavi (predvidoma januarja) oblikovali kot amandmaje. Večina pripomb se je nanašala ravno na nedorečenosti pri razmejitvi pristojnosti med ministrstvom in predsednikom, nekateri so celo izračunali, da kar 50 členov govori o ministrovih pristojnostih.

Na to opozarja v svojem mnenju tudi predsednik Kučan, ki zhaia iz ustavne določbe, po kateri predstavlja predsednik republike Republiki Slovenijo in je vrhovni poveljnik njenih obrambnih sil, obrambni zakon pa je tisti akt, ki mora povsem nedvoumno in natančno konkretizirati to funkcijo ter tudi

funkciji vlade in področnega ministra, razmerja med njimi, odnose pri poveljevanju znotraj obrambnih sil in odnose do državnega zbora, se posebej pa nadzorno funkcijo državnega zbora nad izvajanjem obrambe in vsemi njenimi nosilci, meni Kučan. Funkcija vrhovnega poveljnika ni zgolj simbolicne-

ga pomena. Da pa bi predsednik republike lahko nosil vso odgovornost za opravljanje te naloge, mora imeti na voljo vse potrebne informacije in pooblastila. »Seveda v skladu s parlamentarnim značajem oblasti,« piše Kučan. Obrambni minister na podlagi veljavne ustave vojski nikakor ne more ukazovati, meni Kučan. Zakon naj bi med drugim omogočil predsedniku, da prenese opravljanje določenih zadev na načelnika generalstaba, ki pa mora imeti - tako kot tudi drugi poveljujoci častniki - po zakonu izključno pristojnost za vojaško vodenje in poveljevanje znotraj slovenske vojske. Zakon naj določi, da predsednik republike kot vrhovni poveljnik na predlog načelnika generalstaba izdaja akte poveljevanja o načinu zagotavljanja potrebne bojne pripravljenosti ter izvajanja mobilizacije in bojne uporabe slovenskih obrambnih sil oziroma posameznih enot in bojnih sistemov. V pristojnosti vrhovnega poveljnika naj bi bilo tudi imenovanje načelnika generalstaba, vendar na predlog vlade. Tudi poviševanje častnikov je v pristojnosti vrhovnega poveljnika, ki to opravi na predlog ministra za obrambo, imenovanje na položaje in razreševanje z le-teh pa opravi na predlog načelnika generalstaba, med drugim meni Kučan in poudarja, da so seveda mogoče tudi druge rešitve, vendar bi bilo potem potrebno najprej spremeniti ustavo.

Ko smo včeraj iskali pravnike, da bi nam pomagali

razložiti zagato, so se vsi po vrsti izmikali, češ da »to ni njihovo področje«. Vsekakor je na moč čudno, da vlada, državni zbor in predsednik tako nasprotujoče ocenjujejo ustavnost nekega zakonskega predloga. Med obrambnimi strokovnjaki pa prevladuje mnenje, da gre za politična prerakanja, ki lahko prinese-

Jožef Kopše, predsednik odbora DZ za obrambo:

»Nas odbor bo tako o obrambnem zakonu kot o pripombah predsednika države nanj spregovoril šele prihodnji teden. Do takrat bo treba opraviti jasno analizo enega in drugega gradiva. Sicer osebno menim, da oba gospoda - tako Kučan kot Jansa - pretiravata in da gre za njuno borbo. Osnutek zakona se mi ne zdi najboljši, preveč pa bi rad tudi predsednik države. Po osnutku zakona naj bi namreč celoten nadzor nad obrambo imel v rokah obrambni minister, po Kučanovih pripombah sodeč pa naj bi vpeljali predsedniški sistem in njemu omogočili poglobljen nadzor nad obrambo. In vendar se mi to zdi postranskega pomena. Poglavitni je namreč predvsem - parlamentarni nadzor, predpogoja za vse pa sta izdelan, jasen koncept nacionalne varnosti in ustanovitve Sveta za nacionalno varnost pri vladi.«

jo koristen kompromis med obema skrajnostima: Jansevo in Kučanovo. Vsekakor pa ze zdaj lahko napovemo, da bo druga obravnava obrambnega zakona, pri katerem je za sprejem obvezna dvotretjinska večina, zelo polemična.

Ivanka Mihelcic
in Bostjan Lajovic
Foto: Srdan Zivulovic

Janša: Naš sistem ni predsedniški!

»Vlada je predlog zakona o obrambi usklajevala neposredno s predsednikom republike in njegovim uradom; najprej smo mu posiljali različna gradiva, 20. julija letos pa smo se tudi sestali s predsednikom in njegovimi svetovalci«, je na tiskovni konferenci dejal obrambni minister Janez Janša. »Iz zapisnikov tega sestanka je jasno razvidno, da smo, se preden je vlada dala zakon v proceduro, uskladili bistvene točke zakona, zato je mnenje predsednika Kučana za nas veliko presenečenje«, je nadaljeval Janša in ocenil, da koncept, ki ga zagovarja predsednik Kučan ni značilen za primerljive države s parlamentarnimi sistemi. »Gre za koncept nekdanje Jugoslavije, kjer je bil generalstab podrejen predsedstvu, če bi ga upoštevali, bi se celotno ministrstvo za obrambo spremenilo v nekakšen stab vrhovnega poveljnika«, je dejal Janša. »Kar zadeva potrebo po spremembi ustave, o kateri piše predsednik Kučan, pa je res ravno nasprotno: če bi obveljal njegov koncept, bi morali ustavni sistem spremeniti iz parlamentarnega v predsedniškega«, je poudaril Janša in opozoril, da kategoricne trditve o tem kaj je in kaj ni ustavno, niso v pristojnosti predsednika temveč ustavnega sodišča. Na novinarsko vprašanje kako razlaga trditve v pojasnilu predsednikovega urada, da se nikoli niso neposredno posvetovali z vlado o predlogu obrambnega zakona, pa je Janša dejal, da je logično, da se, kadar gre za obrambno problematiko, kot vlado razume obrambno ministrstvo. Janša je se dejal, da je bil omenjeni sestanek sklican na njegov predlog in ne zahtevo predsednika Kučana. (B. L.)

Kučan: Z vlado se nisem pogovarjal!

Ob izjavi obrambnega ministra Janeza Janše agenciji STA Urad predsednika Republike Slovenije sporoča naslednje:

1. Vlada RS doslej ni v nobeni fazi priprave zakona o obrambi tega predloga usklajevala neposredno s predsednikom republike in z njegovim uradom. Pač pa je bil na pobudo predsednika republike Milana Kučana opravljen pogovor z ministrom za obrambo in njegovima sodelavcema 20. julija 1993. V tem pogovoru je predsednik republike ocenil, da bi bile predlagane rešitve lahko dobra osnova za pripravo zakona, vendar ob pogoju, da se prej spremeni ustava.

2. Predsednik republike je v tem pogovoru izrazil pripravljenost, da se v primeru širše podpore takšnemu premisleku tudi sam zavzame za ustrezne spremembe ustave. Predsednik republike je dal na predloženo besedilo zakona tudi vrsto konkretnih pripomb.

3. Predsednik republike je na tem razgovoru ministrstvu za obrambo priporočil, da ta mnenja upošteva pri oblikovanju predloga zakona o obrambi oziroma jih prepusti razpravi in odločitvam vladi RS.

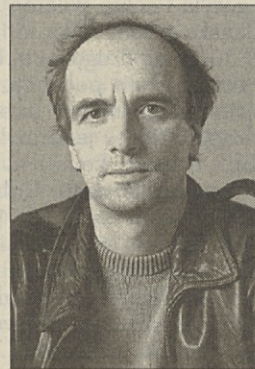
4. V osnutku zakona ni bilo upoštevano nobeno bistvenih mnenj predsednika republike, tudi ne izrecno opozorilo o neskladnostih predlaganih rešitev z Ustavo Republike Slovenije in o potrebi po zagotovitvi nadzorne funkcije državnega zbora na področju obrambe in nad poveljevanjem z obrambnimi silami.

5. Zapis o tem pogovoru je bil poslan ministrstvu za obrambo dne 23. 7. 1993.

Marjan Siftar, generalni sekretar

Požegnani hamburger

VLADO MIHELJAK

Nekaj let nazaj, ko smo bili se bolj Jugoslovani kot Avstrijci, sem prvič »trčil« na avstrijsko megarodno-zabavno glasbeno oddajo Musikantenstadl. Sedaj je manira, ki jo goji oddaja, skorajda del slovenske kulturne in nacionalne identitete, oziroma, kot bi rekli nasi poeti, del slovenske nacionalne substance. Takrat, pred leti, pa z razposajenim podalpskim vzdušjem, v katerem ze takrat ni manjkalo tega ali onega alpskega kvarteta ali kvinteta »aus Slowenien«, se nismo bili toliko »na ti«. Kakorkoli je ze ta »dindrl-gojzar« festa delovala domaćijsko čez vsako - se tako ohlapno - mero dobrega okusa, pa je bilo vendarle ze takrat čuti, da smo prvi sosed alpskih mehov ter da ne bi bilo potrebnega prav veliko truda, da bi se popolnoma asimilirali v tem svetu. No, vse to je znano, tisto, kar mi je ob prvem gledanju omenjene oddaje povzročilo majhen kulturni sok, je bil nastop nekega Japonca - jodlarja, ki da je bil zmagovalec nekakšnega jodlarskega tekmovanja na Bavarskem, če se prav spomnim. Cisto pravi posevnooki Japonec je bil opravljen v irhaste hlace, bele dokolenke s čofki, laneno srajco itd. Ko je parkrat plosknil ob podplate, se je zaneseno zagnal v nekaj debelih minut dolg nastop, ki je bil tehnično dognan, a popolnoma brezdušen. Tako nekako, kot če bi Kranjci igrali jazz, Dolenjci pa peli gospel. Je pač tako, da se vsakemu človeku pač ne poda vsaka dejavnost.

Te čudne scene sem se spomnil, ko sem na televiziji gledal posnetek otvoritve prvega Mc Donalda v Ljubljani. Dvomim, da je nadskof sodil v družino, ki je prišla na gala otvoritev. Prav tako dvomim, da je McDonaldova restavracija »fast food« hrane, ki jo - da ne bo nesporazuma - poleg kitajske, italijanske in francoske kuhinje cenim kot edini originalni kulinaricni dosežek, potrebovala nadskofov zegen. Če prav razumem filozofijo ameriške hitre prehrane, je skrivnost v univerzalnosti, v striktno definirani vsebini in okusu. To pomeni približno to, da vam povsod, kjerkoli ze trcite na, denimo, McDonalda, povsod pogrnemo enak odsoten okus v enaki embalaži. Pomeni pa tudi, da je ta standard okusa neodvisen od tega, ali je restravracija v Ljubljani ob otvoritvi požegnal nadskof, v Nairobiju uročil kakšen lokalni vrac ali na Kubi odprl kakšen ugleden član prezidija z obveznim ekspozejem. Če povem poenostavljeno, nadskof naj raje zegna bolnišnice, sole, sirotišnice, vojašnice itd. Liberalci bomo sicer skakali do stropa, češ da se cerkev vmesava v državo, a ko se bomo ohladili, bo vse lepo in prav, pa tudi bolj pristno bo. In ravno za pristnost gre. Včasih se mi zdi, da smo v Sloveniji vse pomešali. Pred leti, ko se nismo imeli parlamentarne demokracije, sem bil prepričan, da je ključni domet strankarskega pluralizma ravno v racionalni porazdelitvi vlog, ki omogoči zaradi vzajemne kontrole in faznega preverjanja (volitev) učinkovitost, strpnost in kar je se prednosti parlamentarne demokracije. Se pravi, da so v parlamentarni demokraciji - v razliko od univerzalnosti oblastne stranke v enopartijskem režimu - stranke enostranske in pristranske. Da se torej ve, da se denimo krščanske in ljudske stranke zavzemajo za verouk v solah, leve in liberalne pa temu najostreje nasprotujejo, da se denimo desne stranke zavzemajo za krepitev moči vojske in za vstop v zvezo Nato, socialdemokrati, liberalci itd. pa temu najostreje nasprotujejo, da se skrajno desne in fasistične stranke zavzemajo za skrajno restriktivno politiko do tujcev, državljanstva itd., liberalci in levicariji pa temu nasprotujejo. Pri nas pa so vse stranke univerzalne, od skrajnosti do druge. Lap, Poljsak, Podobnik ipd. imajo poleg »naravnih« se skrajne leve, samoupravnofundamentalne zahteve in krilatice (...zemljo kmetom, tovarne delavcem, odpravo dajatev...). Liberalnodemokratska stranka in Pridružena lista socialdemokratov pa, denimo, najbolj glasno licitirata vstop v Nato. Ne vem, ali je ta univerzalnost posledica dejstva, da smo vsi Slovenci pili mleko - k sreči zgolj simbolno - iste matere ali da so se vse stranke in vsi kadri razvili iz tiste stranke, ki je v prejšnjem režimu pokrivala vse in vsakogar. Prijatelji iz eldeesa so me pred tedni podučili, da ne razumejo prav dobro strategije političnega boja, da se denimo oni zavzemajo za Nato, da bi prehiteli in »zajebali« Janso. Ni kaj, dobra strategija. Samo se bojim, da se bodo ti isti moji prijatelji iz taiste stranke nekega dne spomnili, da lahko »zajebejo« tudi Poljsaka, Lapa in Podobnika in si umislijo takšen zakon o državljanstvu, da bomo se »narodni Slovenci« potrebovali izpise iz krstnih knjig, da bi dokazovali (rasno in nacionalno) kontrolirano poreklo.

Hočem povedati, da ne delim prevladujoče ocene ob obletnici volitev, češ da so stranke naredile manj, kot so obljubljale. Ko bi le. Meni se zdi ravno nasprotno, da so stranke naredile se veliko več, kot so nam ze tako ali tako ambiciozno obljubljale. Sam sem bil ze pred volitvami, ko se nismo poznali vseh najbolj norih namer in neverjetne vztrajnosti strank, koalicij, blokov itd., skeptičen. Sedaj, ko so zlasti nekatere meni bližje stranke svojo obljube celo presegle, sem z razlogom zaskrbljen.

FILMSKI NOVICI

Belafonte in Schwarzenegger na Kubi

HAVANA - Harry Belafonte, ki je že več let v prijateljskih odnosih s kubanskimi filmskimi ustvarjalci, upa, da bo sodelovanje na kulturnem področju pripeljalo tudi do boljših odnosov med uradno Havano in Washingtonom. Belafonte je bil gost vsakoletnega latinskoameriškega filmskega festivala na Kubi in na novinarski konferenci je izročil prijateljske pozdrave nekaterih uglednih ameriških filmskih ustvarjalcev, med njimi Francis Ford Coppole, Jacka Lemmona, Sidneya Pollacka in Gregoryja Pecka. Belafonte je poudaril, da sta kubanska in ameriška kultura dolgo časa vplivali druga na drugo, zato bi nadaljevanje sodelovanja na tem področju lahko prispevalo k boljšim odnosom med državama tudi na drugih področjih. Pevec je izrazil upanje, da bo predsednik Clinton kmalu uvidel, da je potrebno odnose normalizirati. Kuba in ZDA sta v zelo slabih odnosih že od leta 1959, iz časov kubanske revolucije. ZDA se niso prekleale gospodarske blokade proti Kubi. Na Kubo je v petek prišel tudi igralec Arnold Schwarzenegger in njegova žena Maria Shriver, vendar pa naj bil njegov obisk "neuraden". Jose Horta, predsednik filmskega festivala, je izjavil, da se bo Schwarzenegger sestal z njim kasneje. Slavni igralec si je namreč želel ogledati tovarno znamenitih cigar in se srečati s preprostimi ljudmi, ni pa se hotel pogovarjati z novinarji. Igralec je pred kratkim snemal film v okolici Miamijs, kjer živi več kot milijon Kubancev. Njegova žena Maria Shriver, ki je vnukinja pokojnega predsednika Johna Kennedyja, pa se je lani za televizijsko postajo NBC pogovarjala s predsednikom Castrom. (Reuter)

Urga iz Rusije evropski film leta

BABELSBERG - Film Urga Nikite Mihalkova iz Rusije je evropski film leta - predsinocnjim je v filmskem studiu v Potsdam-Babelsbergu filmsko nagrado felix prvič dobil film iz nekdane Sovjetske zveze. 81-letni italijanski režiser Michelangelo Antonioni, ki je med drugim posnel filma Noč in Povecava (Blow up), je prejel felixa za življenjsko delo, nagrado za najboljši mladinski evropski film leta pa je dobil film Sally Potter Orlando - glavna igralka Tilda Swinton je bila nominirana za najboljšo igralko evropskega filma. Felixa za najboljšo igralko so podelili Romunki Maii Morgenstern za igro v filmu Luciana Pintilie Balanta. Najboljši evropski igralec je postal Francoz Daniel Auteuil za vlogo v filmu Clauda Sauteta Srce v zimi. Prvega felixa mednarodnega združenja kritikov Fiprechi je dobil film Michaela Haneka iz Avstrije Bennyjev Video. Najboljši evropski dokumentarec pa je Det Sociala arvet / Misfits to Yuppies. Sveda Stefana Jarla. Nagrado za posebne dosežke sta prejela Nick Powell in Stephen Woolfney kot producenta britanskega filma Igra solz (The Crying Game), nagrado evropske filmske akademije za posebne zasluge pa Erika in Ulrich Gregor (Nemcija), ustanovitelja in voditelja mednarodnega foruma mladinskega filma na Berlinu, ter ruski filmski zgodovinar in direktor moskovskega filmskega muzeja Naum Kleiman. (STADPA)

LITERATURA / RAZSTAVA OB 160 - LETNICI PESNITVE

Tudi po Prešernovem Sonetnem vencu sonetni venci

Knjižni del razstave prikazuje nastanek venca, kasnejšo pot te pesniške oblike na Slovenskem in predstavlja Maleševe ilustracije te pesnitve

KRANJ - Ljubiteljem sonetnega venca priporočamo, da si do novega leta odtrgajo trenutek in zapeljejo v Kranj. Tu sta namreč Gorenjski muzej in osrednja knjižnica pripravila imenitno razstavo ob 160 - letnici Prešernovega Sonetnega venca. V obeh prostorih galerije v Prešernovi hiši so obiskovalcem na ogled ponudili več vsebinskih sklopov, ki skozi časovne preskoke ponudijo obiskovalcu ustrezno informacijo o pomenu in veličini te Prešernove pesnitve, ki je nastala leta 1833 in prvič javno zagledala luč sveta februarja naslednjega leta kot posebna priloga Ilirskega lista v Ljubljani.

Rdeča nit kranjske razstave, ki je bila odprta ob Prešernovem rojstnem dnevu, so barvne grafike Mihe Maleša. Slednje so najprej izšle črno bele, z izjemo tridesete, naslovene Julije, ki je bila že ob prvi izdaji 1937 barvna. Omenjena izdaja je bila izključno bibliofilska (180 numeriranih izvodov), redna izdaja pa je izšla pri koprski založbi Lipa šele leta 1959, ko je Maleš vse svoje linoreze pobarval. Umetnik je za vsak sonet pripravil po dve ilustraciji in za magistralne enega. Zbirka se začne z Julijo v bidermajerskem slogu, nam razlaga kustosinja Gorenjskega muzeja in hkrati glavna moč kranjskega Prešernovega spominskega muzeja Beba Jencić, končuje pa simbolično z linijami obraza in oči.

Knjižni del razstave govori tako o nastanku

V galeriji v Prešernovi hiši je na ogled imenitna razstava ob 160 - letnici Sonetnega venca (Foto: S. Živulović)

Sonetnega venca pred 160. leti, kot o kasnejši poti te pesniške oblike na Slovenskem. Obiskovalcu se v steklenih vitrinah ponujajo na ogled objave pesnitve, ki so izšle pri različnih založbah in zbirkah (Prešernova družba, Nase besede, Kondor miniaturna...), sledijo razprave in studije o pesnitvi (Avgust Zigon, France Kidrič, Josip Vidmar, Anton Slodnjak, Boris Paternu, Janko Kos, Niko Kosir, Jurij Martinovič...). Izjemno

zanimivi so, se posebej za manj podkovanega obiskovalca, prevodi Sonetnega venca v druge jezike. V izboru si lahko ogledate 13 prevodov, med katerimi sta mogoče najbolj zanimiva prevedena prav v vse vodilne svetovne jezike, svojo verzijo pa lahko berejo tudi na japonskem in v Albaniji.

Drugi del razstave predstavlja izbor literar-

nih obdelav pesnitve, od prvega srečanja pesnika z Julijo do skandala ob izidu Sonetnega venca. Zadnji del razstave 160 let Sonetnega venca pa je, skozi simboliko nadaljevanja te pesniške oblike, namenjen času po Prešernu - sonetu kot pesniški obliki. V Sloveniji smo po pesnikovi smrti zabolezili okrog 60 sonetnih vencev, nasploh pa velja, da je ta del literarne zgodovine zaenkrat še slabše raziskan, nam razlaga Franc Drolc iz osrednje

knjižnice Kranj, čeprav je sonetni venec tudi del ustvarjanja številnih umetnikov - Stritarja, Balantica, Menarta, Bora...

Zapišimo ob tej aktualni razstavi se to, da praznuje kranjski Prešernov spominski muzej prihodnje leto tridesetletnico. 8. februarja 1964 so ga namreč v obliki posebnega oddelka ustanovili znotraj Gorenjskega muzeja, institucije, ki letos praznuje se deset let daljšo tradicijo.

Vine Bester

NOVO V KINU

ZEMLJEVID SVETA (Map of the Human Heart), scenarij in režija Vincent Ward, igrajo Jason Scott Lee, Anne Parillaud, Patrick Bergin, premiera jutri v kinu Kompas, distribucija Mladina film.

Pred nami je se ena tistih zgodb, ki bo s tragično ljubeznijo in izjemnimi lokacijami razsanjala našo zimsko dušo. Zemljevid srca je namreč pripoved o večni ljubezni Eskima Avika, ki se v 30. letih med zdravljenjem tuberkuloze v montrealški bolnišnici zaljubi v sobolnico Albertine. Med II. svetovno vojno, ko je Avik pilot kanadskega letalstva, iztrga svojo ljubljeno iz rok mladostnega prijatelja Walterja Russela, prav tistega Walterja, ki je v mladosti tako spremenil Avikovo življenje. Melodrame pa je hitro konec, saj Avika med bombardiranjem Dresdna sklatijo, potem pa se vrne na Arktiko, kjer bo na stare dni, ko bo na radiu znova slisal glas, podoben Albertininemu, utapljal spomine in ljubezen v pijaci. Zanimiv film novozelandskega režiserja o kanadskih Eskimih, pravzaprav saga, v kateri bomo znova videli Anne Parillaud (Nikita, Krvava Marie) in - ker da radi nastopata v paru - tudi Jeanne Moreau, četudi v dokaj stranski vlogi. (T. V.)

PRVAKI - SUPER MOSTVO (The Mighty Ducks/Champions), mladinska komedija, scenarij Steven Brill, režija Stephen Herek, igrajo Emilio Estavez, Brandon Adams in Lane Smith, produkcija Disney Pictures, distribucija Ljubljanski kinematografi, premiera v Unionu, Triglavu, v Velenju in Kopru.

Da pri Disneyu ne delajo samo uspešnih risank (Aladin prihaja k nam 23. decembra) dokazuje tudi lanski mladinski hit Sampioni, pripoved o obupno obupnem otroškem hokejskem mostvu iz Minneapolisa, ki ga sposoben trener Gordon Bombay (Emilio Estavez) spravi med zvezde. Uspeh je dvojen, saj je tudi Gordonovo ukvarjanje z mladimi »tlaka« za vožnjo pod vplivom alkohola, ki jo mora zopni yuppie odslužiti z družbeno koristnim delom, hkrati pa ga obsedajo hude travme iz mladosti, saj je kot mlad hokejist zastreljal penal svojega življenja. Estavez se je drsanja pred začetkom učil skupaj s svojimi filmskimi soigralci, ki - čeprav je večina, predvsem pa Brandon Adams, ki ima ob reklamah za McDonald's in video spotih že spostljivo filmografijo kljub mladosti že prevejenih profesionalcev - vsi po vrsti razmišljajo o hokejski karieri (T. V.)

GOLI (The Naked), scenarij in režija Mike Leigh, igrajo David Thewlis, Katrin Cardridge in Lesley Sharp, produkcija Thin Man Films, distribucija Cankarjev dom, na sporedu do konca prihodnjega tedna v Cankarjevem domu.

Letosnji Film Art Fest je resnično prinesel večino kvalitetne novejši evropske filmske produkcije, v katero brez dvoma sodi tudi film Goli Mikea Leighta (ki bo gotovo med kandidati prihodnje leto), avtorja Visokih upov in filma Življenje je sladko. Goli je prava zolajevska naturalistična freska, s to razliko, da tokrat v »naturnost« junakov ne silita dednost in okolje, pač pa očitno kar subjektivna odločitev. Ko namreč absolutni negativec Johnny pridivja iz Manchesterja v London, smo vse do »filozofičnega« monologa priča nerazumnemu in nerazumljivemu dogajanju, prav omenjena tirada zdolgočasnemu nočnemu čuvaju pa gledalca dodatno zmede, saj smo zdaj prisiljeni ugledati Johnnyja ne kot praznega negativca, pač pa kot nekakšnega upornika. Huda perversija vrnitve iz velikega Londona domov (kot da industrijski Manchester ni se obupnejša možnost) se mlademu paru seveda ne posreči. (T. V.)

LIKOVNA UMETNOST / DELA NIKOLAJA OMERSE

Poleg piranskih in ljubljanskih motivov še tihožitja in portreti

O razstavi, ki ni »razstava«, saj slike nimajo naslovov in tudi razstavnega kataloga ni

LJUBLJANA - V Klubu kulturnih delavcev so v ponedeljek odprli razstavo oljnatih slik pomembnega slovenskega slikarja Nikolaja Omerse (Idrija, 3. 12. 1911 - Ljubljana, 3. 12. 1981). Datum otvoritve je izbran namensko; z razstavo želijo organizatorji obeležiti enainosemdesetletnico rojstva in enajstletnico smrti. Slikarja, ki je umrl na svoj osemdeseti rojstni dan, so pokopali na njegov godovni dan, v svetega Nikolaja oziroma Miklavža. Klub je na pobudo družine Nikolaja Omerse organiziral razstavo svojega nekdanjega rednega gosta (v lokalu sicer stalno hranijo eno Omersovo monumentalno delo). Vsa dela prihajajo iz zasebne zbirke Omersovih hčerke in

sina, predstavljajo pa le del slikarjeve zapuščine, ki je ostala v družinski lasti. Javnosti so ta dostopna dokaj pogosto. Po doslej najobsežnejši retrospektivi Omersovega slikarstva tik po smrti so bila tematsko zaokrožena predstavljena ob petletnici smrti slike z ljubljanskimi, ob desetletnici pa slike s piranskimi motivi. O stalni, javnosti dostopni postavitvi del, družina zaenkrat se ne razmišlja. Tokratna razstava, ki prinaša poleg piranskih in ljubljanskih motivov še tihožitja in portrete, nastale po letu 1940, je le »napol« dostopna širši javnosti in nima značaja razstave; tako slikam niso dodali listkov z naslovi, ni razstavnega kataloga, sama razstava je pravza-

prav namenjena stalnim gostom kluba. Ta se že 26 let ukvarja tudi z organiziranjem razstav; v tem dolgem obdobju so spoznali njegovi obiskovalci že prek 250 postavitev del najrazličnejših avtorjev. Tokratnemu otvoritvenemu večeru so prisostvovali pomembni gostje. Poleg Mitje Omerse, sina pokojnega slikarja, se direktor ljubljanske Mestne galerije Aleksander Bassin in celo direktor budimpeštanske Narodne galerije. Razstava bo na ogled do 30. decembra in si jo kljub relativni rezerviranosti razstavnega prostora po prijaznih besedah organizatorja in hkrati lastnika kluba Marjana Miklica, ogleda (med 20. in 3. uro jutraj) prav vsakdo.

Vojko Urbancic

Tokrat je v Klubu na ogled Omersa (Foto: B. Plavevski)

NA KRATKO

Zamenjali predsednika IO ZDSLU

LJUBLJANA - Izvršni odbor Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov je na svoji zadnji seji sklenil, da bo ZDSLU do naslednjih volitev kot predsednik zastopal akademski slikar Tomo Vran. Kot je znano, je prav to društvo izjemno družbeno aktivno z namenom, da bi svojim članom zagotovilo trden socialni status. Kot nam je povedal vodja pisarne ZDSLU akademski slikar Dare Birsar, se je dosedanji predsednik IO društva akademski slikar Klavdij Tutta raje odločil za delo na strokovnem področju in bo odslej vodja razstavnega programa ZDSLU.

Virna Lesnik

Šest umetnikov iz slovenskega Primorja v Veroni

KOPER - V Veroni v razstavnih prostorih Società Belle Arti bo v soboto, 11. decembra ob 18. uri slavnostna otvoritev skupinske razstave z naslovom Šest umetnikov iz slovenskega Primorja. Lions Club Koper je v sodelovanju s Società Belle Arti in tamkajšnjimi Lions Clubov organiziral predstavitev primorskih umetnikov: akad. slikarjev Zvesta Apollonia, Mire Licen-Krmpotic in Toma Vrana, akad. kiparjev Janeza Lenassia in Neganova Nemca ter fotografa Jake Jerasa. Razstava bo prikazala sodobno likovno ustvarjalnost ob nasi zahodni meji in bo odprta do 24. decembra, nam je sporočil Lions Club Koper Capodistria.

SNG Drama gostuje v Celovcu

LJUBLJANA - Vsakoletnemu povabilu Krščanske kulturne zveze iz Celovca za gostovanje med koroskimi Slovenci se je tudi letos odzvalo SNG Drama iz Ljubljane. Danes ob 14.30 bo del ansambla nastopil v Stadttheatru s satirčno komedijo Ivana Cankarja Za narodov blagor v režiji Borisa Kobala. Po lanskoletnem gostovanju v tem koroskem mestu s Samorogom v režiji Mete Hocevarjeve, ki je do zadnjega napolnil dvorano, lahko tudi danes pričakujemo velik odziv med Slovenci onstran meje.

Miha Trefalt

Prvih deset filmov v preteklem tednu (od 29. 11. do 5. 12. 93)

V Ljubljanskih kinematografih je bil prejšnji teden v znamenju petkove premiere Davisovega Begunca, ki je s 6.175 gledalci prevzel prvo mesto na lestvici, kjer na drugem mestu vztraja Arnica z Zadnjo veliko avanturo. Se prejšnji teden vodilna Vročica je zdrknila na četrto mesto, zato pa se je Verbičeva Morana povzpela na tretje. Zelo solidno se se vedno drži Orlando, ki je doslej zbral že 6.395 gledalcev samo v kinu Kompas. Skupni obisk, ki je zadnje štiri tedne ves čas padal (in z 28.340 gledalcev zdrknil na borih 15.735), se je v prejšnjem tednu ponovno nekoliko popravil, kinodvorane je namreč obiskalo 16.256 ljubljancanov.

Legenda: Prva številka pomeni število predstav, druga st. gledalcev in tretja bruto izkupicek v preteklem tednu. Številke v oklepajih predstavljajo dosedanje skupni seštevek predstav, gledalcev in izkupicka.

1. Begunec / Lj. kinem	27 (27)	6.175 (6.175)	2.778.750 (2.778.750)
2. Zadnja velika avantura / Mladina film	51 (83)	2.646 (6.584)	1.032.100 (2.473.300)
3. Morana / Mladina film	21 (31)	1.566 (2.583)	610.200 (1.005.000)
4. Vročica / Carnium - Feel Film	21 (122)	1.560 (18.241)	607.550 (7.169.100)
5. Orlando / Mladina film	28 (128)	1.169 (6.395)	456.650 (2.523.650)
6. Necisti policaj / Mladina film	30 (52)	951 (1.835)	371.400 (725.000)
7. Firma / Carnium - Feel Film	10 (82)	500 (16.743)	223.150 (7.412.850)
8. Leto nasilja / Studio »S«	11 (49)	428 (2.329)	167.000 (916.600)
9. Naključni junak / Mladina film	12 (144)	365 (18.539)	139.950 (7.281.750)
10. Vsi psi gredo v nebesa / Art Video	14 (97)	363 (7.805)	108.900 (2.489.600)

V Zagrebu so imeli premieri filmov Firma in Give Me A Break. Sommersby je prejšnji teden na vrhu lestvice prehitel Vročico. Navajamo st. gledalcev v preteklem tednu in (v oklepaju) skupno st. gledalcev.

1. Sommersby	8.498 (14.276)
2. Vročica	7.185 (32.698)
3. Firma	5.613 (5.613)
4. Guilty As Sin	3.369 (16.472)
5. Give me A Break	2.232 (2.232)
6. Kontesa Dora	1.617 (11.474)
7. Swing Kids	972 (1.569)
8. Ljubica, otrok je narasel	257 (11.333)

Igor Kernel

Prepovedan dokumentarec O. Wellea prvič na ogled

RIO DE JANEIRO - Dokumentarni film o Braziliji, ki ga je posnel ameriski režiser in igralec Orson Welles in ga več kot 50 let niso smeli predvajati, si je tokrat lahko prvič ogledal širok krog občinstva. Film z naslovom Vse je res (It's all true) so se pred montažo leta 1942 prepovedali ameriški cenzorji in se je »izgubil« v arhivih. Leta 1985 sta material odkrila filmska strokovnjaka Bill Krohn in Myron Meisel, ki sta v začetku leta 1993 film zmontirala po Wellsovih prvotnih predstavah. Film so prikazali na filmskem festivalu v Braziliji 1. decembra.

(STA/DPA)

IZŠLO JE... / KNJIGE

Desa Muck: Pod milim nebom, Mohorjeva družba Celovec, 1993, mehka vezava, 122 strani, cena 1260 tolarjev

Deso Muck smo doslej poznali predvsem kot voditelja in scenaristko televizijskih oddaj za otroke in mladino, kot osebo iz reklam, precej znana pa je tudi kot avtorica vseh mogotih tekstov. Piše vse, od komercialne literature, scenarijev, stripov, novel, podlistkov, otroških romanov, radijskih iger, reklamnih oglasov do znanstvene fantastike in doslej ji je uspelo vse, kar je napisala, tudi objaviti. Tokrat se predstavlja s pustolovskim romanom, ki ga je z ilustracijami opremil znani risar Zvonko Coh. Fiktivna avtorica romana in glavna junakinja je Vlasta Korosec, učenka sestega razreda osnovne šole, ki stanuje v Siski in se odloči, da bo skupaj s prijateljico pobegnila v Ameriko. Prijateljica Taja jo najprej razglasi za noro, po šolskem prostem spisu, v katerem jo Vlasta kuje v zvezde, pa se odloči, da gre z njo kamorkoli. Prva pot ju vodi v Ankaran, v očetovo pocitniško hišico in že tam se jima pripetijo vse mogoče in čudne stvari. Toda, kako daleč sta se od ljubljene dezele, Amerike...

(V. S.)

Dolores Vieser: Podkrnoski gospod, Mohorjeva družba Celovec, 1993, mehka vezava, 311 strani, cena 2520 tolarjev

Koroska pisateljica Dolores Vieser, rojena leta 1904, je postala znana že z delom Hemo Krško, se bolj pa s Pevckom, ki sloni na legendah. Roman Podkrnoski gospod, s podnaslovom Družinske večernice, je pravzaprav domaćijska povest južne Koroske. Knjiga je v nemškem jeziku izšla že leta 1949, za slovenski prevod pa je poskrbel Janez Pucelj. Skozi ganljivo zgodbo, ki se odvija med Slovenci v času turških vpadov, avtorica slika zanimiv del nase zgodovine, zgodbo pa spremljajo čudoviti opisi lepote koroske dezele. Pretresljiva ljubezenska zgodba o gosposkem Lenartu in Alenki, hčerki slovenskega kmeta, je zgodba o iskanju večnih rešnic, smisla življenja in o nesebičnem junastvu. Po zaslugi prevajalca Janeza Pucelja je roman tudi v prevodu ohranil pristno barvo originala in značilne posebnosti koroskega narečja. Roman je s privoljenjem pisateljice doživel tudi dramatizacijo, za katero je poskrbel Lovro Kaselj ter uprizoritve na koroskih odrih.

(V. S.)

Svetlana Makarovic: Kokokoška Emilija, ilustriral Lucijan Rescic, ital. vezava, zbirka Pikapolonica, založba Mladika, 1993, 27 strani, 2205 tolarjev.

Svetlana Makarovic se uvršča med najbolj produktivne slovenske avtorje otroške poezije in proze, Kokokoška Emilija pa je že njena peta knjiga v dobrem letu dni. Zgodbica o pametni kokoski Emiliji, ki je, čeprav je jecljala, naučila svojo gospodinjico hvaleznosti, nosi v sebi mnogo duhovitosti, vzgojnih elementov pa seveda veselja in zabavnosti, ki sta odlika vseh Svetlaninih del. Kokoska, ki je izstopila iz množice v usodo vdanih kokosi, ki so nesle jajca brez ugovora, in je svoje jajce vsak dan pojedla, namesto da bi ga ponizno podarila svoji gospodinjici. K upornosti je naščuvala se ostale sotrpinke v kokosnjaku, težave pa so rešili gasilci, ki so s hladnimi curki ohladili gospodinjico jezo ter ji svetovali več prijaznosti z njenimi kokosi. Odslej se je gospodinja vsak dan zahvalila svojim zivalcam in kokoske niso več jedle zneneh jajc. Ilustracije Lucijana Rescica, ki ga je pisateljica sama izbrala na nekoliko drugačen način, kot smo vajeni, upodabljajo majhen, a zanimiv svet v kokosnjaku.

(V. V.)

Bruna Marija Pertot: Ko se vračajo delfini, Goriska Mohorjeva družba, 1993, mehka vezava, 146 strani.

Novle in crtece, zbrane pod nslovom Ko se vračajo delfini, pred bralca kot sliko postavljajo življenje Slovencev in Italijanov v krasko obalnih predelih onstran politično zacrtane meddržavne meje. Gre za prerez današnje in polpretekla trzase delno predmestne delno mestne družbe, tako slovenske kot mešane, v njenem mešanem, srednjem, pa tudi delavskem sloju. Motivno je knjiga zelo bogata. Zivljenje nad barkovljanskim zalivom ali v mestu ob zalivu jo zanima tudi s socioloskega vidika, zasleduje združevanja in razhajanja med ljudmi, močno jo prizadevajo trpljenje in pogum, odpoved in bolečina, razkrojene družine, osamelost starih in otrok. Problematicni dogodki so popisani z veliko mero sočutja in razumevanja, z izrazito željo po izboljšanju medsebojnih odnosov med ljudmi. Zgodbe so pretežno avtobiografskega značaja, pisane kot spomini na preteklost, ki pa ne kažejo slike srečnega otrostva, ampak so predvsem spomini na krivice in trpljenje, ki jih je avtorica doživljala sama, ali pa so se pred njenimi očmi dogajale drugim.

(V. S.)

Janko Skale: Lovske sličice, Cankarjeva založba, 1993, mehka vezava, 221 strani, 2856 tolarjev.

Ob stoletnici rojstva in 25-letnici smrti slovenskega lovca in slikarja Janka Skaleta, so se na pobudo njegovega sina Aleksandra Skaleta pri CZ odločili za izdajo njegovih člankov, ki so izhajali v reviji Lovec, v knjižni obliki. Dogodke iz lovskega življenja je Skale mojstrsko prikazal s persom in slikarskim copicem. V tridesetih letih sodelovanja z glasilom Lovec, je strastni ljubitelj narave in navdušen lovec z več kot 150 slikami, vinjetami, risbami, crticami, članki in humorističnimi besedili bogatil njegovo vsebino. Zgodbe opisujejo smešne in hudo resne peripetije, ki so se dogajale udeležencem pohodov na divjad, vsi popisi pa so začinjeni s humorjem in veseljem. Lova, kakršnega opisuje v svojih zgodbah, danes praviloma ne prirejajo več, zakoni so omejili strastne lovske dirke in jih uklenili v dovoljene meje. Zgodbe so zato poleg zabavnosti tudi nekako dokumentarno gradivo o običajih in navadah, ki so danes že spremenjene. Zadnja zgodbica z naslovom Gumbek naj bi v kratkem, v nekoliko predelani obliki, doživela tudi predvajanje na radiu.

(V. S.)

MEDNARODNI KONGRES EVROPSKEGA ZDRUŽENJA ZA BIOELEKTROMAGNETIZEM

Spoznanja o magnetizmu v medicini in biologiji

Znanstvena tematizacija vabljuje tudi za najširšo javnost

Bled je od danes pa do 12. decembra letos svetovno središče znanstvenikov, raziskovalcev in tehnologov, ki se ukvarjajo z učinki elektromagnetnega polja na biološke sisteme. Strokovnjaki iz tridesetih držav poročajo o najnovejših spoznanjih o koristnih in morda tudi škodljivih učinkih električnih ter magnetnih polj na žive organizme. Pri načrtovanju poskusov, ki naj bi pokazali navzočnost vplivov elektrike na biološke sisteme, so nadvse previdni in dosledni. Podobno kot pri uporabi kemičnih zdravil je tudi ob izpostavljenosti elektromagnetnim poljem v okolici daljnovodov, zaslonov in električnih aparatov idr., vedno pomembno »tehtanje« med morebitno škodljivostjo in koristnostjo. Zal danes se ne morejo zanesljivo določiti ravni varnih odmerkov elektromagnetnega polja v vsakdanjem okolju. Neizpodbitnih dokazov, ki bi temeljili na obseznih epidemioloških raziskavah na velikem številu oseb, se ni. Ceražno te raziskave potekajo v okviru raziskovalnih projektov v številnih deželah, je tezava v tem, da na biološke sisteme vpliva več dejavnikov okolja, ki jih je izredno težko nadzorovati in upoštevati. Te je najlažje nadzorovati v dobro opremljenih laboratorijih, kjer opravljajo poskuse na izoliranih bioloških celicah ali na višjih organizmih. Dokazali so, da sibko neionizirno elektromagnetno polje zelo nizkih frekvenc vpliva na delitev oplojenih zarodnih celic v pri-

vih desetih do šestintri-desetih urah po oploditvi. Izmerili so rahle zakasnitve v razvoju stopenj pri delitvi celic pri embrijih poskusnih mišk. Studirajo vplive polj na zgodnjo genetsko zasnovno celic, kjer opazajo spremembe RNK. Pa vendar, kako občutljivi so embriji sesalcev nasploh, kako ta zakasnitev vpliva na njihov kasnejši razvoj, se ne vedo. Teh rezultatov se ne morejo neposredno prenesti na človeške zarodke. Danes se ni odgovora na vprašanje, ali na človeške zarodke kakorkoli škodljivo vpliva elektromagnetno polje, ki nastopa v vsakodnevem okolju.

Po svetu so zelo odmerni rezultati dela domačih raziskovalcev iz Laboratorija za biokiberniko na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo, ki jih vodi profesor Lojze Vodovnik, v sodelovanju z Onkološkim inštitutom, Univerzitetnim zavodom za rehabilitacijo ter inštitutom za mikrobiologijo na Medicinski fakulteti. Skupina proučuje predvsem koristne učinke električnih polj na celjenje trdovratnih preležaninskih ran, celjenje zlomljenih kosti, zaviranje rasti tumorjev, spreminjanje lastnosti obolelega mišičnega tkiva ter celic imunskega sistema. Posebno pozornost namenja tudi teoretičnim raziskavam mehanizmov elektromagnetnih polj, ki delujejo na biološke sisteme. Gradijo matematično in računalniško intenzivne postopke ter modele izračunavanja polj znotraj bioloških

tkiv. Siroko področje raziskovanja bi lahko poimenovali celicna in tkivna elektrotehnika. Blejski kongres je nedvomno lepo priznanje uveljavljenosti našega znanja v svetu.

Naj nastejemo le nekaj tem, ki same po sebi vzbujajo zanimanje tako strokovne kot tudi širše javnosti in jih obravnavata kongres ter delavnica odbora evropskega projekta COST 244.

- Ali je električni tok panacea, placebo ali strup?

- Škodljivi učinki električnih polj

- Klinične uporabe električnih polj

- Temeljni mehanizmi delovanja elektromagnetnega polja na organizme, tkiva in biološke celice

- Napredek v visokofrekvenčnih merivah v zvezi z mobilnimi telefoni

- Imunologija, temeljni mehanizmi in eksperimentalna onkologija

- Učinki elektromagnetnih polj omrežne frekvence

- Električne in magnetne lastnosti biološkega tkiva

- Vpliv polja na kosti in mehka tkiva, zmanjševanje števila odmrlih celic pri srčnem infarktu

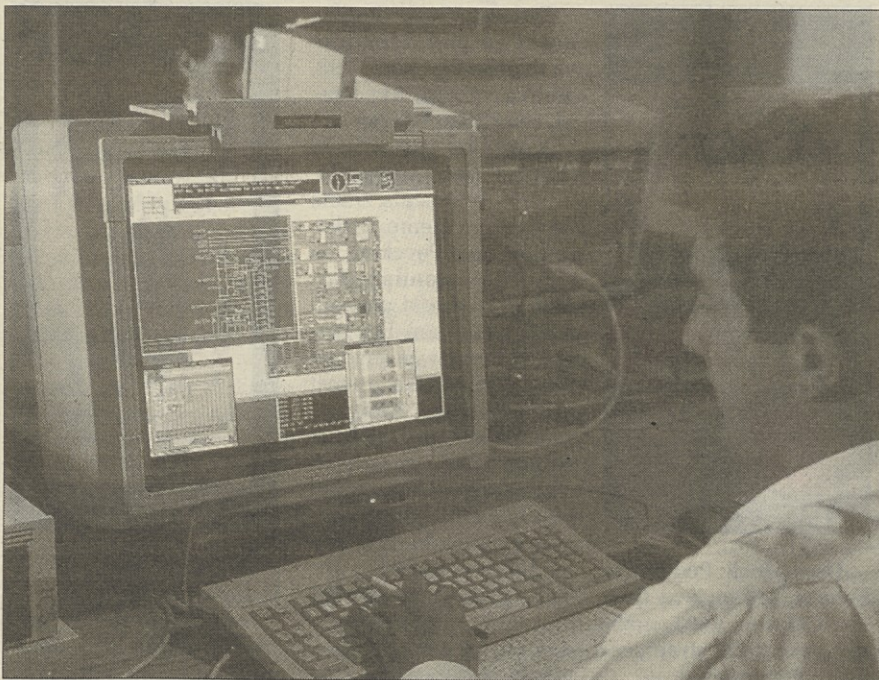
- Epidemiologija in vplivi na zdravje in

- Sistemi, tehnologija in inženirske aplikacije.

Zaradi širokega zanimanja za tematiko kongresa in enkratne priložnosti, ki se nam letos ponuja na Bledu, se je organizacijski odbor konferen-ce odločil, da je vstop v konferenčno dvorano prost za vse, ki jih ta področja zanimajo. Zato ste prijazno vabljeni v Festivalno dvorano na Bledu!

Blejski kongres so s svojo podporo omogočili predvsem: SKB Banka d.d., ki je generalni sponzor, Ministrstvo za znanost in tehnologijo, Ministrstvo za solstvo in sport, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Evropska skupnost preko generalnega direktorata XIII, COST Telekomunikacije, Birografika BORI, Univerzitetni zavod za rehabilitacijo Soca, Zimmer Elektromedizine, Nemčija, Motorola ZDA, Alkatel Francija, Iskra Terminali T&G, Lepenka Tržič in Mura. Organizacijski odbor se želi vsem sponzorjem javno zahvaliti za pomoč. Kongres organizirata Slovensko društvo za biomedicinsko tehniko in fakulteta za elektrotehniko in računalništvo Univerze v Ljubljani.

Vojko Valencic

Delovna postaja na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani

ENERGETIKA / MANJŠI, CENEJŠI IN ZELO NATANČEN ŠTEVEC IZ AVSTRALIJE

Novi števec za plin je polprevodniška naprava, velika kot videokaseta

Britanci so se odločili za financiranje razvojnih projektov nemškega giganta Siemens in majhnega angleškega podjetja Gill, vendar sta oba sistema še zavita v tančico skrivnosti

Ko so ob koncu devetnajstega stoletja začeli uvajati plinsko razsvetlavo v stanovanja in poslovne prostore, so plin zaračunavali glede na število svetilk v posamezni hiši. Z uveljavljanjem plina pri kuhanju in ogrevanju je postala poraba bolj spremenljiva. Tedaj so iznasli števec na mehur. Zapleteni mehanizem sta v začetku sestavljala

ovčja mehurja, z ročno gredjo in vzvodi povezana z zobatimi kolesci kazalcev številnice. Danes, sto let kasneje, so ovčje mehurje nadomestili gumijasti, sicer pa je sirom po svetu se vedno v uporabi nespremenjena nerodna naprava. Vsakdanji števec je najpogostejši hišni pripomoček, ki ga uporabniki ne kupijo neposredno. Letno

jih več kot 10 milijonov prodajo podjetjem za razpečevanje plina, kar tvori trg s prometom 700 milijonov dolarjev. A ne za dolgo. Grde skatlice bomo lahko nadomestili z novo elektronsko napravo, ki so jo v preteklih petih letih razvili avstralski strokovnjaki. Raziskovalci avstralske Organizacije za znanstvene in industrijske raziskave Commonwealtha (v angleščini na kratko CSIRO) so v skupnem projektu z javnim podjetjem za razpečevanje plina AGL Australia izdelali manjši, cenejši in zelo natančen števec plina. Znanstveniki, ki so napravo razvili, menijo, da bo trajala dvakrat dlje od klasičnih števcov in znižala mogočo napako pri merjenju s sedanjih desetih odstotkov na komaj 0,2 odstotka. Odslej bodo vsakomesečni obiski očitvalca števcov morda le

se spomin, podobno kot možakar z lajno. Nova polprevodniška naprava je velika kot videokaseta in meri tok plina preko hitrosti ultrazvoka. Polkilogramski števec z baterijskim napajanjem ima dva ultrazvočna oddajnika v cevi s premerom 14 milimetrov. Zvok potuje s tokom plina hitreje kot v nasprotni smeri. Če poznamo čas, v katerem je zvok prepotoval razdaljo med detektorjema v obeh smereh, lahko določimo hitrost plina v cevi. Droben mikroprocesor z majhno porabo nadzira delovanje števca, izračuna pretok in izmerek posreduje napravi za odčitovanje. Življenjska doba števca naj bi bila predvidoma nad 25 let, baterijo pa je treba zamenjati le vsaki osem let. Za tako dolgo neodvisno delovanje je ključnega pomena na novo razvit piezoelektri-

čni sprejemnik z visokim izkoristkom, ki pretvarja zvok v električne signale. Števec s treh metrov odditamo z infrardečo napravo, podobno tisti za daljinsko upravljanje televizijskih sprejemnikov. Novi števec ni edini. V preteklem desetletju so podjetja za razpečevanje plina po vsem svetu spodbujala razvoj bolj kompaktnega elektronskega sistema. Na natečaj, ki ga je 1.1987 razpisala družba British Gas, je prišlo 32 predlogov. Angleži so se odločili za financiranje razvojnih projektov nemškega giganta Siemens in majhnega britanskega podjetja Gill. Oba sistema sta še zavita v tančico skrivnosti. Medtem pa v Kaliforniji, kjer prekusajo avstralski izum, že pritiskajo na gumbe infrardečih naprav za odčitavanje porabe plina.

Joshua Shapiro (G. V.)

Delovna postaja v raziskovalnem laboratoriju za pline

HIPNOLOGIJA (2)

Hipnotiziranost, spanje in sanje

MILOŠ REMIC

Nauk o simbiozi med sugestijo in hipnozo se je v novejšem času precej relativiziral. Poleg vsega drugega tudi v tem smislu, da naj sugestija ne bi bila povzročitelj nastanka hipnoze, pač pa njena posledica, o čemer je npr. pisal ameriški psiholog L. Kubbie. Vendar vse kaže, da je hipnoza v bistvu samo avtohipnoza. Ta podmena nakazuje možnost, da hipnotizirani človek pravzaprav ni v pasivnem položaju, ampak naj bi se hipnotično stanje urednicevalo ravno v tolikšni meri, kot to dopušta hipnotiziranec. Ali drugače povedano, hipnotično stanje večinoma ni toliko odvisno od nekakšne »moči« hipnotizerja, sploh pa ne od njegovega »magičnega izzarevanja« - kot so nekdo mislili in o čemer je marsikdo še danes prepričan. Znani madžarski freudovec Ferenczy je pred petdesetimi leti zagotavljal, da »dobri« hipnotizerji lahko spravijo v hipnotični trans do petindevetdeset odstotkov ljudi, medtem ko naj bi jih »slabši« hipnotizirali le do deset odstotkov. Čeprav zaznamujemo določene razlike med »uspešnostjo« posameznih hipnotizerjev, so navedene primerjave po razpoložljivih dognanjih in statistikah vendarle močno pretirane. Hipnotizabilnost posamičnih oseb je namreč precej stalna modaliteta. To pomeni, da določeno hipnotizabilno osebo lahko v podobnem obsegu hipnotizira prvi, drugi ali tretji hipnotizer - seveda pod pogojem, da so vse tri indukcije speljane strokovno brezhibno. Od omenjenih približne stalnosti so seveda možni tudi odkloni, ki imajo v izjemnih primerih včasih celo groteskni prizvok. Tako recimo ameriškega hipnologu Melvinu Powelu ni bilo nerodno, ko je v svoji knjigi Super-Hypnotismus priznal tale paradoks: Na neki ameriški soli za medicinske sestre je Powel predaval o hipnozi. Tretjo uro je imel demonstracije iz praktične hipnoze, pri čemer mu ene izmed udeleženk ni uspelo spraviti v hipnotično stanje - in to njemu, ki je dotlej hipnotiziral že na tisoce ljudi. Omenjeno osebo je nato spravila v stanje hipnoze neka učenka, ki je takrat to počela prvič. Kakor da je reaktivnost hipnoze podobna kemičnim elementom, kadar gre za medsebojne reakcije istih elementov. V negativnem primeru pa je videti kot neuspešna transfuzija krvi, če pride do pomote pri določanju krvne skupine.

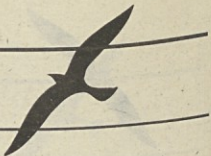
Hipnotizabilnosti posameznih oseb so takšne stalnice, da jih niti z vajami ali dodatnim treningom ne moremo pomembno zvišati. Ameriški psihiater A. Barabacz je že pred mnogimi leti poročal o svojih poskusih z osebami, pri katerih je v pogojih optične in akustične izolacije uspeval precej dvigniti prag dojemljivosti za hipnozo, saj npr. od desetih studentov niti eden pred izolacijskim poskusom ni po hipnozi izražal posthipnotične amnezije, t.j. pozabe samega poteka hipnoze, po poskusu pa so amnezijo izrazili kar stiri testiranci. Podobne poskuse je Barabacz opravil tudi v pogojih na Antarktiki. Pri tem je razveseljivo dejstvo, da se prag sprejemljivosti za hipnozo navadno dvigne ravno takrat, ko je to najbolj koristno za človeka, ko najbolj potrebuje pomoč - recimo pri različnih boleznih in poškodbah. Očitno gre za dejavnik motivacije, ki je posebnega pomena za medicino.

Bolniki s psihosomatskimi obolenji (»psiha-soma« pomeni »dusa-teło«) so poprečno bolj dojemljivi za hipnozo kot drugi ljudje. Psihosomatika namreč odseva t.i. medicinsko holografijo, celost telesa ali človeškega organizma (»holos« pomeni »celoten«) To ugotavljamo že pri zelo mladih ljudeh z motnjami, recimo pri tistih, ki ponoci močijo postelje. V svoji praksi skorajda nisem srečal enuresisa (»enuresis« pomeni »močenje«), ki ne bi bil hipnotizabilen vsaj do srednje stopnje. Tudi terapevtski rezultati so razmeroma dobri, saj je mogoče s pomočjo hipnoze pozdraviti sedemdeset do osemdeset odstotkov bolnikov, pač odvisno od tega, kdaj zacnememo s terapijo. Mlajši ko je bolnik, boljša je prognoza. Ti pacienti imajo navadno zelo globoko nočno, torej fiziološko spanje.

Na zadnjem svetovnem kongresu za hipnozo in psihosomatsko medicino - pred dobrim letom v Jeruzalemu - so madžarski psihologi (npr. P. Szabo) poročali o bulimiji, t.j. o bolezensko prekomernem prehranjevanju, pozerstvu. Pri sedemnajstih bulimikih, ki so jih preučevali, so zabeležili stopnjo hipnotizabilnosti v poprečju 8, 9 po Stanfordovi lestvici. Pri 178 zdravih preiskovancih pa je ta stopnja znasala poprečno 5, 5 po isti lestvici. Ta lestvica se (po Hilgardu in Weizenhofferju) razteza od 0 do 12. Omenil sem že, da je 80 do 90 odstotkov ljudi hipnotizabilno; od tega števila jih je približno 40 odstotkov do lažje stopnje (0 do 4 po Stanfordovi lestvici); približno 30 odstotkov do srednje stopnje (5 do 8 po Stanfordu); in med 10 do 20 odstotkov do globoke stopnje (9 do 12 po navedeni lestvici). Na srednji stopnji lahko izgovorimo odtelost kakkega uda ali celega telesa, medtem ko pri globoki stopnji hipnoze že dosegamo amnezijo (pozabo), anestezijo (neobčutljivost), avtomatično pisanje in podobno.

Hipnotična seansa lahko traja poljubno dolgo, od kake minute pa do nekaj dni. Terapevtske seanse navadno trajajo približno pol ure, seveda pa je trajanje odvisno od različnih okoliščin. »Svetovni rekord« za stanje hipnoze, ki so ga postavili pred dvajsetimi leti v Franciji, je deset dni. Preiskovanci so med poskusom redno opravljali svoje fiziološke potrebe. Po prebuditvi ni bilo nezaželenih učinkov. Seveda obstojajo tudi poročila o daljših hipno-spacijah, vendar niso zanesljiva. Proces prebujanja je pri hipnozi razmeroma preprost, toda vseeno ne kaže zanemarjati pomena brezhibne strokovnosti pri izvedbi tega procesa. Ze sama možnost dokaj dolgega hipnotičnega spanca nakazuje razliko od normalnega, biološkega spanja. Razloček je tudi v tem, da po odspanem fiziološkem spancu ni mogoče takoj po prebujanju znova zaspati. Po prebujanju iz hipnotičnega spanca pa lahko takoj spet ponovimo hipnozo, celo večkrat v zelo kratkem času. Vendar imata oba spanca tudi nekaj podobnih značilnosti, denimo, v hipnotičnem spanju lahko izgovorimo REM (»rapid eye movement« ali »hitri očesni gibi«) in s tem doživljanje sanj.

(Nadaljevanje prihodnjic)

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

10.25	Zlati prah: O nezadovoljnem človeku
10.30	Biskvitki, ameriška risana serija
10.55	Videospon, ponovitev, VPS 1055
11.50	Iz življenja za življenje: Da ne bi bolelo: Mikrosporija
12.20	Veliki zločini in procesi 20. stoletja, ponovitev 10/13 dela angleske dokumentarne serije
12.50	Poslovna borza
13.00	Poročila
13.05	Studio City
14.20	Intervju
15.20	H. Fallada: Železni Gustav, 1/7 del nemske nadaljevanke
16.15	Svet poroča
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Klub klobuk, kontaktna oddaja za otroke
18.00	Regionalni program Ljubljana RPL
18.45	Besede, besede, besede, tv igrice
19.10	Risanka
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.10	Zarišce
20.40	Film tedna: Nasvidenje, otroci , francoski film, VPS 2040
22.30	TV dnevnik 3, VPS 2230
	Sova
22.55	Burleske Charlieja Chaplina, 2. epizoda ameriske cb nani- zanke, VPS 2255
23.30	Poirot Agathe Christie, 4/8 del angl. nanizanke, VPS 2330
00.25	Video strani

SLOVENIJA 2

14.00	Video strani
14.45	Omizje
16.00	Moda, moc in slava, 1. oddaja Sova, ponovitev
16.55	Medvedja usluga, 9. del angleske nanizanke
17.35	Poirot Agathe Christie, 3/8 del angleske nanizanke V francoski restavraciji Rumena perunika Poirota povabijo k mizi, in sicer v zadevi, pri kateri gre za življenje in smrt. Za mizo je zbrana družba, ki hoče pocastiti spomin na bogato dedinjo Iris Russell, ki je pred stirimi leti umrla zaradi za- strupitve, medtem ko je sedela za mizo z ljudmi, ki zdaj objokujejo njeno smrt.
18.25	Analitična mehanika, 44/52 del nemske izobrazevalne serije Sportna sreda
18.55	Ljubljana: PEP v kosarki (Z): Diamond Jezica-Dorna, prenos
20.30	Barcelona: Nogomet; 2. kolo lige prvakov: Barcelona - Monaco, prenos
22.20	Akcent
23.30	Video strani

KANAL A

09.00	MacNeil in Lehrer komentirata, oddaja v angleščini
10.00	CMT
11.00	Luč svetlobe, ponovitev 52. dela ameriske nadaljevanke
12.00	Pred poroto, 63. del ameriske nanizanke
16.20	Pustica, ponovitev filma
18.00	Luč svetlobe, 53. del ameriske nadaljevanke
18.45	Male zivali
19.00	Risanke
19.10	CMT
20.00	Risanke
20.10	Poročila
20.30	Dance Session, 10. oddaja o plesu Barbara in Neven bosta predstavila novo premiero Plesnega teatra Ljubljana Rdeči čevljevski, za katero je koreografijo na- redila Sijna Ozbolt. Zmagovalec 6. Video Danse Festivala v Parizu pa se bo predstavil kar sam, s plesom...
21.00	Smithsonian, 7. del ameriske dokumentarne nanizanke V nocošnjem delu bo govor o pisalnih mizah 2000 čevljev pod morsk gladino, tistih mizah, ki jih uporabljajo najbolj čudna živa bitja.
22.00	Sylt, postavljen na pesku, dokumentarna oddaja Dokumentarec prikazuje življenje na otoku Syltu, dosednji razvoj, propad in napoved prihodnosti, predvsem z gledisca razjedanja otoka-erozije. Torej, kako morje otok odnasa s sa- bo in kaj človek počne, da bi erozijo preprečil.
22.30	Poročila
22.55	Pred poroto, ponovitev 63. dela am. nanizanke
23.30	CMT
01.00	Video strani

KOPER

18.00 Slovenski program

KOROŠKA

19.00 Avstrija danes

RAI 1

6.45	Aktualna oddaja Uno- mattina, vmes (7.00, 8.00, 9.00) dnevnik
9.30	Dnevnik in nan. Očetov pes, 10.00 vesti
10.05	Dok.: Velike razstave
10.55	Masa
12.00	Aktualno: Parola e vita
12.25	Vreme in dnevnik
12.35	Nan.: La signora in giallo
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.05	Prove e provini a Scom- mettiamo che...?
14.40	Mladinski variete: Uno per tutti, vmes kviz, ri- sanke, nanizanke in ak- tualnosti
14.55	Nogomet: Inter-Norwich City (pokal UEFA)
17.45	Nogomet: Cagliari-Mali- nes (pokal UEFA), vmes (18.30) dnevnik 1
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Film: Nel fantastico mondo di Oz (fant., VB '84, i. Nicol Williamson)
22.35	Nan.: Alfred Hitchcock
23.05	Dnevnik 1
23.10	Sportna sreda: Latte Gi- glio Reggio Emilia-Zinel- la Fochi Bologna (IP v odbojki)
24.00	Dnevnik in vreme
0.30	Dok.: Oblika Zemlje
1.00	Film: Giungla di bellezze (dram., VB '64, i. E. Pur- dom, Janette Scott)

RAI 2

6.30	V kraljestvu narave
7.00	Otroska odd., risanke
8.45	Jutranji dnevnik 2
9.05	Film: Acqua in bocca (kom., VB '85, i. M. Cai- ne, L. Rossiter)
10.30	Kronike v živo (vodi Mi- ta Medici)
11.45	Dnevnik 2
12.00	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik in vreme
13.40	Nad.: Beautiful, 14.20 Santa Barbara
15.10	Kronike v živo: Detto tra noi
17.15	TG2 in Iz Parlamenta
17.25	Pogum življenja
18.20	Sportne vesti
18.30	In viaggio con Sereno va- riabile
18.45	Nan.: Hunter
19.35	Vreme, dnevnik, sport
20.20	Variete: Ventieventi
20.40	Nan.: L' ispettore Derrick - La voce dell' assassino
21.50	Aktualno: Mixer - Izrael in Palestina
23.15	Dnevnik in vrme
23.35	Aktualno: Nostra Signora della guerra - Medjugorje
0.20	Pregled tiska, kino
0.40	Sport: Motor Show, 1.15 tenis (pokal Evrope)

RAI 3

6.45	Jutranja oddaja: L'altrare- te, vmes aktualnosti
11.30	Sport: Motor Show
12.00	Dnevnik ob 12-ih
13.45	Znanstveni dnevnik
14.00	Dezelne vesti
14.10	Popoldanski dnevnik
14.40	Operne arije
15.10	Sport: Motor Show
15.40	Sport: rugby, 15.55 pla- vanje, tenis, atletika
17.20	Rubrika Derby
17.30	Nan.: Vita da strega
18.00	Dok.: Geo - Sotto sotto c'è il sesso
18.35	Insieme, vreme, sport
19.00	Dnevnik, dezelneste vesti
19.50	Variete: Servizi segreti (vodi P. Chimabretti (tu- di ob 23.45), 20.05 Blob, 20.25 Una cartolina spe- dita da A. Barbato
20.30	Mi manda Lubrano
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Aktualno: Milano, Italija (vodi G. Riotta)
0.30	Dnevnik, vreme, 1.00 Fuori orario, 1.10 Blob

RETE 4

6.30	Nan., 8.30 nad. Piccola Cenerentola, 9.00 Anima persa, 9.30 dnevnik
10.00	Nad. Soledad, Febbre d' amore, Quando arriva l' amore, 12.00 Celeste, 13.00 Sentieri
13.30	TG 4 vesti, 14.00 nad. Sentieri, 14.30 Il ritorno di Micaela
16.00	Kviza: La verità, 16.45 Il gioco delle coppie
17.30	Dnevnik TG 4
17.35	Rubrika o lepoti
17.45	Aktualno: Luogo comu- ne, 17.55 Funari News, 19.00 dnevnik
20.30	Film: Rimini Rimini (kom., It. '87, i. Paolo Villaggio, S. Grandi)
22.45	Radio Londra
22.50	Film: Il piccolo grande uomo (vestern, '69, i. D. Hoffman), 23.30 dnevnik
1.30	Pregled tiska

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
9.00	Maurizio Costanzo Show
11.30	Aktualno: Donna d'onore 2, 11.40 Forum
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.40	Kviz: Sarà vero?
15.00	Aktualno: Agenzia matri- moniale
16.00	Otroski variete
17.55	Dnevnik TG 5 - Flash
18.00	Kviz: OK il prezzo è giu- sto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	TV film: Donna d'onore 2 (dram., '93, i. C. Alt, M. Ontean, E. Wallach)
22.30	Aktualno: Spazio 5 (vodi E. Mentana
23.15	Variete: Maurizio Costan- zo Show, vmes (24.00) dnevnik TG 5
1.30	Sgarbi quotidiani

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.15	Aktualno: Tu Italia
12.30	Odpri studio
12.45	Otroski variete
14.30	Variete: Non è la RAI
16.15	Variete: UnoMania
16.30	Nan.: Agli ordini papà
17.15	Varieteja: Benny Hill, 17.35 Mítico
17.50	Sport studio
18.00	Nan.: SuperVicky, 18.30 Bayside School, 19.00 Willy, principe di Bel Air
19.30	Odpri studio
19.50	Radio Londra
20.00	Variete: Karaoke
20.25	Nogomet: Barcellona-Mo- naco (pokal prvakov)
22.30	Sgarbi quotidiani
22.40	Sport: Nogometni pokali
23.10	Nogomet: Werder Breme- Anderlecht
0.55	Nogometni pokali

TELE 4

19.30	23.15 Dogodki in odmevi
16.45	Film
18.20	Parole e musica
20.30	Nad: Profumo di potere

MONTECARLO

19.45	22.30 Dnevnik
14.05	Film: Reds (dram. '81)
17.30	Nogomet: Tenerife-Ju- ventus (pokal UEFA)
20.00	23.00 Mondocalcio
20.40	Nad.: Homefront ('91)
0.15	La tomba di Ligeia (srh.)

Koper

13.00	Mannix, ameriska tv na- nizanka
13.50	Tat v rumenih rokavicah, ital. komedija, 1957 Igrajo: Gabriele Ferzetti, Abbe Lane in drugi; rezi- ja Nanny Loi in Gianni Puccini
15.20	Slovenija - umetnostni vodnik: Dornava
15.30	Company & Dance, glas- ba in se kaj iz diskotek
16.00	TV novice
16.10	Carobna svetilka, otroški program
17.20	»Rotocalco Nostrano«
18.00	Slovenski program Minestra, mladinska od- daja
18.45	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.30	Mannix, ameriska tv na- nizanka
20.20	Dragnet, ameriska tv na- nizanka
20.45	»Bersaglio«, vodi Tatiana Juratovec
21.25	Astronomija, ital. doku- mentarna serija
21.55	TV dnevnik
22.10	Galebji otok, 4/5 del ital. nadaljevanke po izvirni povesti Nestora Ungara Igrajo: Prunella Ransome, Jeremy Brett in drugi.
23.05	TV nanizanka

ORF Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
09.05	Joseph Haydn: Letni casi; Jesen in zima
11.30	Teleskop: Geniji; zgodba o Nobelovi nagradi
13.10	Ne gre brez babice, am. tv komedija, 1991 Igrajo: Suzanne Pleshette, Debbie Reynolds in drugi.
14.45	Dan in leto: Advent
14.55	Otroski program
16.50	Princesa nevesta, ameri- ski film, 1987
18.30	V stalni pripravljenosti
19.22	Metamorfoze
19.30	Cas v sliki
20.15	Zveneca Avstrija: Skrite lepote
21.20	Zelena karta, avstralsko- francoska komedija, 1990 Igrajo: Gerard Depardieu, Andie McDowell in dru- gi; režija Peter Weir
23.05	Primer Marcus Nelson, ameriska tv kriminalka Igra: Telly Savalas(kot Kojak) in drugi; režija Jo- seph Sargent.
01.25	Poročila Tisoc mojstrov

ORF Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
09.05	Srečni princ, risanka
09.30	Big Top Pee-Wee, am. komedija, 1988
10.55	Gora, ameriški film, 1956
12.35	Frank Sinatra-The Voice, portret zvezdnika z delo- ma se neobjavljenimi ar- hivskimi posnetki
14.00	Patrona Hungariae; obo- zevanje Marije na Ma- dzarskem
14.45	Bernadette, am.-franc.- svic. film, 1987
16.45	Spreminjajoče se poti
17.15	Opazovalec z okna
18.00	Cas v sliki
18.00	Pri Huxtablovih: Nenavadna družina
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
20.15	Sport
22.15	Večerni studio
22.25	München: Tennis-Compag Grand Slam Cup

Hrvatska 1

10.00	Poročila
10.05	Solski spored
10.30	Hrvatski jezik - zargon
10.30	Hrvatski likovni ustvarjal- ci: Jerolim Mise
11.00	Jezikovni leksikon
11.15	Tecaj ameriske anglesci- ne
11.35	Življenje se gleda v oči, 1/6 del hrvatske dok. seri- je
12.00	Poročila
12.15	Luč svetlobe, 109. del
13.00	Kraljević in berač, pon- ameriskega filma
14.50	Monofon
15.30	Učimo se o Hrvatski
16.00	Poročila
16.05	Marijana in njena vesela družina, 5/12 del otro- ske serije
16.30	Informatika: Pogled skozi okno
17.00	Hrvatska danes
18.00	Poročila
18.05	Kolo sreće
18.35	Santa Barbara, 580. del am. nadaljevanke
19.18	Loto 7/39, 1. zrebanje
19.30	Dnevnik 1
20.10	Loto 7/39, 2. zrebanje
20.15	Hrvatska katoliška misija v Svici, dokumentarna oddaja
21.00	Iskanja, politični maga- zin
21.45	Poročila
21.50	Večer ob glasbi: Stoletnica Hrvatskega na- rodnega gledališca v Splitu
22.50	Slika na sliko
23.50	Poročila v angleščini
23.55	Sanje brez meja

Hrvatska 2

16.25	TV-koledar
16.35	Življenje se gleda v oči, pon. 1/6 dela hrvatske dok. oddaje
17.00	Skrivnosti, 15/65 del
17.25	Mozart, pon. 1/3 dela av- str.-nem.-ital. nadaljevan- ke
18.20	Rojstvo Evrope, ponovi- tev 5/7 del dok. serije
19.15	Risanka
19.30	Dnevnik 1
20.15	Barcelona: Nogomet-Liga prvakov: Barcelona-Monaco, 1. polčas
21.30	Barcelona: Nogomet, 2. polčas
22.20	Mozart, 2/3 del avstr.- nem.-ital. nadaljevanke
23.15	Nogomet-Liga prvakov, nadaljevanje
00.10	Proti toku

MTV Madžarska

06.03	Dobro jutro
09.00	Cez dan
09.30	Riviera, serija
10.30	Vitezi neba, serija
11.30	Igra
12.00	Opoldanski zvon
12.37	Pnevmatika, 2. del
12.48	Sotrpini
13.03	Pomoč v duševni stiski
16.00	Dnevnik
16.10	Nacionalni zakladi: Zalaegerszeg
16.25	Oblast in strast, serija
17.15	Nasi stiki, konferenca EBU v Münchnu
18.10	Vklopi, otroški program
18.45	Moja knjiga o džungli, film Wernerja Fenda
19.12	Večerna pravljica
19.30	Dnevnik
20.05	Columbo, am. serija
21.20	Madžari, spored zuna- njepolit. uredništva
22.05	Haydn: Koncert za celo v c-duru
22.30	24 ur
22.55	Dnevnik

RADIO SLOVENIJA 1

21.05

KONCERT ZA BESEDO,
Čaša opojnosti

Poslušali boste glasbeno poetično oddajo z naslovom Koncert za besedo - čaša opojnosti. Pesmi Branka Šimna, v interpretaciji dramskega umetnika Poldeta Bibića smo združili z glasbo Giuseppe Verdija, Rada Simonitija, Marija Kogojca, Ferda Juvanca, Jospia Verbića in drugih skladateljev.

RADIO SLOVENIJA 3

21.30

ARS ANTIQUA,
glasbena oddaja

Skladatelj Arcangelo Corelli je bil sam izvrsten violinist. Postavil je temelje violinisti tehniki in slogu, bil pa je tudi ustanovitelj rimske violinske šole; šteje mo pa ga med velike mojstre baročne instrumentalne glasbe. Člani komornega orkestra Franz Liszt iz Budimpešte bodo pod vodstvom dirigenta Janosa Rolla zaigrali tri Concerte Grosse.

KANAL A

21.00

SMITHSONIAN,
dokumentarna nanizanka

Pisalna miza v džungli ni pisalna miza antropologije Katie Milton, ki proučuje opice; v nocojšnji dokumentarni oddaji Smithsonian boste izvedeli marsikaj zanimivega o navidezni pisalnih mizah dva tisoč čevljev pod morsko gladino. Nenavadno toda resnično; to so tiste mize, ki jih uporabljajo najbolj čudna živa bitja.

KANAL A

22.00

SYLT, POSTAVLJEN NA PESKU,
dokumentarni film

Dokumentarni film prikazuje življenje na otoku Syltu. Spremljali bomo dosedanj razvoj tega otoka, njegovo propadanje in možnosti za prihodnost. Seveda gre za vprašanje erozije - razjedanja otoka. Torej, kako morje otok odnaša s seboj in kaj človek počne, da bi erozijo preprečil.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

07.00 Awake on the Wild Side; 10.00 Video; 13.00 Greatest Hits, vodi Paul King; 14.00 Video; 16.30 Coca Cola Report; 16.45 MTV v kinu; 17.30 Dial MTV; 18.30 Music Non Stop; 20.00 The Real World II; 20.30 Most Wanted; 22.00 Greatest Hits; 23.00 Ponovitev; 00.00 Post Modern; 02.00 Video; 03.00 Nočni video

SKY ONE

07.00 The DJ Kat Show; 09.55 Risanke; 10.30 The Pyramid Game; 12.00 Sally Jessy Raphael; 13.30 Paradise Beach; 14.00 Barnaby Jones; 15.00 Pearl, 3. del; 16.00 Drugačen svet; 16.45 DJ Kat Show; 18.00 Star Trek; 19.30 Paradise Beach; 20.00 Rescue; 20.30 Growing Pains; 21.00 Hunter; 22.00 Picket Fences; 23.00 Star Trek; 00.00 Nedotakljivi

PRO 7

04.55 Serije, ponovitve; 09.35 Moriske spletke, pon. am. tv kriminalke; 12.30 Tisoč milj prahu; 13.35 Nadine-Odporna ljubezen, pon. am. filma; 16.55 Risanke; 19.25 Roseanne; 20.00 Poročila; 20.15 Perry Mason; Dena-Sport-Umor; 22.15 Jake in McCabe; 23.15 Extremities II: Gola celica, angl. psih. kriminalka; 00.40 Poročila

PREMIERE

07.00 Romeo; 09.15 Billy Bathgate; 11.00 The Big Man; 14.30 Božične sanje, am. komedija; 16.40 Hook, am. film; 19.00 Kino '93; 20.15 Ukradena otroka, ital.-franc.-švicarski film; 21.10 Nevamo se je mo-titi, am.-brit. komedija; 23.25 Prosperove knjige

SAT 1

09.15 Ponovitve serij; 10.50 Reševalci; 12.50 Doktor Trap-pers John; 13.50 Tennis: Grand Slam Cup, prenos iz Münch-na; 16.45 Tvegaji; 18.00 Regionalna poročila; 18.30 Pet krat Pet; 19.00 Poročila; 19.30 Kolo sreče; 20.15 O'Malley, prosim, javi se, am. tv kriminalka; 22.05 Jekleni človek, am. akcijski film; 23.50 Zbiralec, am. psih. srhljivka; 01.50 Ponovitve

EUROSPORT

08.30 Aerobika; 09.00 Umetnostno drsanje; 10.00 Tennis;

12.00 Eurogol; 13.00 Eurotenis; 15.00 Eurofun; 15.30 Ameriški nogomet NFL; 17.00 Olimpijada; 18.30 Jahanje; 19.30 Športna poročila; 20.00 Boks, dvoboji profesionalcev; 22.00 Motorji, magazin; 23.00 Nogomet, poročila; 01.00 Športna poročila

RTL

09.00 Serije, ponovitve; 12.00 Opoldanski magazin; 14.10 Čas hrepenenja; 17.00 Kdo je šef?; 17.30 Družinske vezi; 18.45 Poročila; 19.10 Eksplozivno; 19.40 Dobri časi, slabi časi; 20.15 Nogomet: Liga prvakov: Werder Bremen-RSC Anderlecht; 22.50 Nogomet: Evropski pokal; 23.15 Gottschalk; 00.00 Aljaska, 16. del; 01.00 Nočni program

SKY MOVIES PLUS

15.00 Advice To The Lovelorn; 17.00 The Wrecking Crew; 19.00 Ernest Scared Stupid; 21.00 Quick Change; 23.00 The Hand That Rocks The Cradle; 00.50 Intrigue

MOVIE CHANNEL

15.00 High Hell; 17.00 On Our Own; 19.00 Columbo: Bird In The Hand; 21.00 Ruby; 23.00 Let Him Have It; 00.55 Netherworld

SUPER CHANNEL

05.30 Verska oddaja; Novice; Gospodarstvo; Super Shop; 18.00 Današnji Show; 19.00 Poročila; 19.30 On The Air; 20.00 Dateline; 21.00 Sport; 22.30 Gospodarstvo; 22.45 Market Wrap; 23.00 Show, vodi Jay Leno; 00.00 Osebnost; 00.30 Poročila

CNN

05.00-22.00 World News; 06.30 MoneyLine; 7.30 World Report; 08.45 CNN New-sroom; 11.30 Business Report; 12.30 Business Day; 13.30 Business Asia; 14.00 Larry King Live; 16.30 Cnn & Co; 19.00 World Business Today; 20.00 International Hour; 22.00 World Business Today Update; 22.30 Showbiz Today

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 20.35

Nedolžni otroci
obsojenega naroda

NA SVIDENJE OTROCI, francoski film

Scenarij in režija: Louis Malle, fotografija: Renato Berta, glasba: Schubert, Saint-Saens, igrajo: Gaspard Manesse, Raphael Fejto, Francine Racette, Stanislas Carre de Melber, Philippe Monier-Gevrand.

Ko se je film Louisa Malla 1987. leta predstavil na beneškem filmskem festivalu, sta tako avtor kot njegov film dala svojstven pečat dogajanju na tej prireditvi. Film je dobil zlatega leva, ta največja nagrada pa je pomenila spektakularen povratek avtorja, ki je začel kariero v obdobju francoskega novega vala in prav tedaj ustvaril nekatere svojih najboljših mojstrov in /Divgalo za morišce (1957), Tat (1966), Sum na srcu (1970).

Louis Malle, sin bogate industrijske družine je imel dovolj denarja, da si je sam izbral projekte. Morda se je prav zaradi tega več posvečal stilu in zunanemu bliscu kot zelel prodreti pod vsebinsko gladino filma. Vsaj njegova

nadaljnja kariera, predvsem ameriška, je znova in znova dokazovala, da so tudi trenutno uspešni Mallovi filmi, hitro tonili med povprečne. NA SVIDENJE OTROCI je prvi film, ki ga je Malle posnel v Franciji po povratku iz ZDA. Z njim je vsekakor dokazal, da ni le režiser navzven privlačnih filmov, marveč mojter, ki se zna nadvse občutljivo in inventivno lotiti tudi bolj resnih tem. Pomp okoli filma NA SVIDENJE OTROCI, je bil se toliko večji, ker je sovpadal z nekaterimi aktualnimi dogodki, ki so skušali popraviti krivico preteklost. V letu, ko je film nastajal, so namreč obtožili v kar nekaj tedenskem procesu Klause Barbiea, odgovornega za deportacijo židovskih otrok v Franciji v koncentracijska taborišča.

Louis Malle, ki je sam bival v katoliškem penzionu in obiskoval katoliško solo, namreč prikazuje življenje otrok v prav tem okolju. Otrok, ki so med vojno zapu-

stili domače okolje in zažive-li v novem okolju. Otrok, ki so si sredi solskega urnika znali izposlovati marsikatero ugodnost. Pater Jean, ki vodi to solo, je pod svoje okrilje vzel tudi židovske otroke in jih pred morebitnim odkritjem zavaroval s francosko zvenečimi imeni. Pa vendar je navidez otroška igra s prekupčevanjem, ki so jo fantje vodili preko kuharskega pomočnika, postala usodna. Prilo je do izdaje in na lepem je bila usoda židovskih otrok povsem ločena od usode francoskih. Uzaljenost pomočnika, ki mora živeti drugačno, delavno mladost in nemoč cerkve, da bi z izgubo ugleda in legitimnosti na lastnih tleh vendarle bila pripravljena zrtvovati se za mlada bitja, čeprav židovska, so kruto začrtala rez v solsko življenje. Ko so Nemci prišli po otroke na smrt obsojene nacije, pa je ostalo le nekaj slabe vesti in obzalo vanje s strani privilegiranih - francoskih učencev.

Polrot raziskuje smrt svojega prijatelja, ki je umrl drugi dan po predavanju, na katerem je trdil, da ženske nikoli ne morejo biti enake z moškimi

RETE 4

Nocoj ob 22.40

The Little Big Man, ameriški film

Jack Crabb živi po smrti staršev med Komanci. Ko odraste, vstopi v ameriško vojsko in sicer v Custerjev oddelek. Vendar kaj kmalu dezertira, ker so vo-jaki brez razloga pobili indijanske žene in otroke. Kmalu pa se vrne z namenom, da bi ubil Custerja, vendar ga Indijanci prehitijo in se krvavo maščujejo nad ameriški vojniki za pokol njihovih otrok in žena. Crabb je tako edini belec, ki je preživel bitko pri Little big Hornu. V filmu igrajo: Dustin Hoffman, Martin Balsam in drugi. Leta 1969 je film režiral Arthur Penn. To je eden redkih ameriških vesternov, ki odkrito obsoja pokol Indijancev.

RTL 2

Nocoj ob 22.20

Ameriški grafiti, ameriški film

Leta 1962 skupina mladih fantov pripravlja noro noč praznovanja, saj se poslavlja od srednje sole in se pripravlja na vpis na fakulteto. Režiser George Lucas je režiral simpatično komedijo, ki je uje-la dušo in smisel minule, vendar priljubljene do-be, ki se nam danes zdi lepša in preprostejša. Film je postal prava uspešnica, kar je bilo opaziti tudi pri dobicku. Stal je petinsedemdeset tisoč dolarjev, zaslužil pa je petinpetdeset milijonov dolarjev. prejel je sriti nominacije za Oskarja, a nobenega kipca. V filmu igrajo: Richard Dreyfuss, Charlie Martin Smith, Harrison Ford in drugi.

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Biovreme; 8.05 Radio plus; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Obvestila; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.45 Lahko noč; 20.00 Odskočna deska; 21.05 Koncert za besedo; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Etno glasba sveta; 23.05 Literarni no- turno.

Slovenija 2

6.00, 6.30, 7.00, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Kronika; 8.00 Gospodarski vestnik; 8.40 Prireditve; 9.45 Kje vas čevljev žuli; 10.40 Primorski val; 12.00 Opoldne; 12.10 Avtomobilizem; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobntine; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.50 Sport; 19.30 Melodije po pošti; 22.20 Rock'n'roll.

Slovenija 3

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00 Poročila; 8.10 Dobro jutro; 10.05 Umetniška beseda; 13.05 Za knjižne molje; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Mladi na glasb. revijah; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom; 17.00 Koncerti in festivali; 20.00 Baletna glasba; 21.30 Ars antiqua; ; 22.05 Okrogla miza; 23.00 Glasba pripoveduje; 23.55 Utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.30 Jutranjik; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.15 Na rešet; 8.45 Delo; 9.00 Servisne informacije; 9.45 Odgovori na «Reše-to»; 10.30 Primorski val; 11.00 Moped Show; 11.30 Hladno...toplo... vroče; 12.30 Opoldnevnik RK; 13.00 Jagode in podoknice; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 16.35 Ob glasbi ob glasbi; 17.15 Primorski bobben; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Ob glasbi, ob glasbi...; 19.30 Prenos RS; 23.15 Nočni program.

Radio Koper

(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Almanah; 6.15 Drobci zgodovine; 7.45 Ulica velikih vetrov; 8.05 Horoskop, slovarček; 8.10 Prireditve; 8.35 Popevka tedna; 8.40 Igrajte z nami; 8.50 dobro jutro, otroci; 9.05 Alternativa medicina; 9.45 Po vaši izbiri; 10.00 Pregled tiska; 11.00 Randevous; 12.00 Romagnam; 12.00 Glasba po željah; 14.45 Back to the future; 16.00 Ob 4; 18.00 Souvenir d'Italy; 18.45 Svet harfe; 19.30 Dnevnik; 20.00 Nočni pr.

R. Glas Ljubljane

5.15, 8.15, 9.15, 10.15, 13.15, 14.15, 17.15, 19.15 Novice; 7.15 Napoved dogodkov; 7.45 Slov. novice; 9.25 Kam danes; 11.00 Anketa; 12.00 BBC Novice; 12.15 Novinarska oddaja; 13.55 Pasji radio; 15.15 RGL komentira in obvešča; 16.10 Spoznajmo se; 18.15 RGL na razjogre, oddaja o turizmu; 22.00 Radosti življenja z Alenko Sivko; 01.00 Star sat radio.

Radio Kranj

9.00, 14.00, 18.00 Gorenjska včeraj, danes, jutri; 5.40 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 9.20 Tema dneva; Pogovor ob svetovnem dnevu aidsa; 10.40 Informacije - zaposlovanje; 13.00 Pesem tedna; 16.20 Dosje; Afe-re; 17.00 Country club; A. Šifrer; 18.50 Radio jutri, informacije.

Radio Maribor

6.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00 Poročila; 17.00, 19.00 Dnevnik; 6.05 Kmetijski nasveti; 6.15 Horoskop; 6.45 Pregled tiska; 7.00 Kronika; 9.05 Štajerske miniaturre; 9.15 Na postaji zvokov; 10.05 Tema dneva; 11.45 Infoser-vis; 12.10 Mali oglasi; 13.05 Pod Pekrsko gorco; 13.15 Telefon express; 15.10 Kmetijski nasveti; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleli ste; 17.30 Osmrtnice, obvestila; 17.45 Sport; 18.00 Po domače; 19.30 Športna sredo; 21.00 Na obisku; 22.00 Zrcalo dneva - Nočni program.

Radio Študent

11.00 Avtodrom; 14.00 OF (24 ur-info); 17.00 Rešeto: rock indok...; 19.00 Tolpa bumov; Tad - Inhaler; 20.00 Come Together; 21.00 Kozmiki; 22.00 Blues; Slide kitara, 2. del; 23.00 Pantonalni kabaret; 24.00 Radio-satelit.

Radio Trst A

8.00, 13.00 14.00, 19.00 Poročila; 8.00 Kalendar; 8.30 Beseda za današnji dan; 8.40 Orkestralna glasba; 9.00 Maša iz cerkve v Rojanu; 9.45 Orkestralna glasba; 10.00 Mladinski oder; Vsi telefoni tega sveta (Žarko Petan); 10.30 Intermezzo; 11.00 Iz studia z vami; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka '93; 13.20 Na goriskem valu (1. del); 14.00 Deželna kronika; 14.10 Na goriskem valu (2. del); 15.00 Made in Italy; 15.30 Mladi val; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; Glasbena dediščina Slovenije na laserskih ploščah - A. Tarsia ob 350-letnici rojstva; 18.00 Tiho tiho, davno davno; 18.20 Slov. lahka glasba; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 19.00 Glasba po željah; 21.00 Pogovor z odvetnikom; 22.30 Drugi Trst.

Radio Koroška

6.30-7.00 Praznična (P. Zunder); 18.10-18.30 Praznična (P. Zunder); 21.05-22.00 Skladatelj Oskar Dev.

POSTOJNA / PARKIRANJE

Avtomobili namesto na cesti - na pločnikih

Turisti zapuščajo mesto, ker je premalo parkirišč

Turisti in drugi, ki običajno Postojno z avtomobilom, zaman krožijo po mestu in iščejo primeren prostor za parkiranje. Preostaneta jim dve možnosti: da pustijo avto na dva kilometra oddaljenem parkirišču pred Postojnsko jamo ali pa, da se zgledujejo po domačinih, ki svoje jeklene konjičke pušajo kar na pločnikih, ob cesti ali na zelenicah. Najhuje je v središču, kjer obstoječi parkirni prostori več ne zadoščajo potrebam narasajočega prometa. Za nameček so pred dvema letoma v centru mesta preuredili Titov trg (domačini ga imenujejo rdeči trg), ki je zamenjal nekdanje parkirišče. Priznati je treba, da je izgled mestnega središča zdaj, brez kupa pločvine, veliko lepši. Zal pa je ob dragi naložbi zmanjkalo denarja za ureditev nadomestnega parkirišča ob zdravstvenem domu. Lokacija zanj bi bila idealna, saj je od središča oddaljen le nekaj sto metrov. Vendar pa so bili poslanci občinske skupščine (zlasti iz zbora KS) nad tratenjem denarja za Titov trg tako razburje-

Parkiranje je oteženo tudi zaradi obnove Titovega trga (Foto: M. G.)

ni, da so celo zavrnili predlog za izdelavo projektov za centralno parkirišče, čeprav so se strinjali, da ga mesto potrebuje.

Ker se je potreba po parkirnih mestih v zadnjem času zaradi siritve poslovnih dejavnosti v mestu še povečala, je stanje zdaj nevzdržno. Najbolj kritična je Ljubljanska

cesta, kjer so z obnovo omejili divje parkiranje, medtem ko je enosmerna Trzaska cesta z dovoljenim obojestranskim parkiranjem postala takorekoč skoncentrirano parkirišče, kjer pa je promet velikokrat oviran. V času dostave blaga ali pobiranja smeti tu nastajajo kolone, precej oteženo je pluzenje. In kaj o reševanju tega problema menijo odgovorni v občini?

»Sedanje stanje je res zaskrbljujoče, zato je ureditev centralnega parkirišča nujna. To pa bo bolj namenjeno turistom, ki zdaj zaradi pomanjkanja parkirišč takoj po ogledu jame zapustijo mesto. Vseh težav pa s tem ne bomo resili. Postojncani po mojem mnenju parkirišča ne bodo prav dosti uporabljali, saj so vajeni, če ne skoraj razvajeni, da se pri peljejo neposredno do ci-

lja. Zato bo treba poleg večjega parkirišča urediti še nekaj parkirnih mest po enosmernih ulicah,« je povedal sekretar za varstvo okolja in urejanja prostora, Marko Baša.

»Nedovoljeno parkiranje na Ljubljanski in drugih cestah preganjamo s postavljanjem fizičnih ovir in s kaznimi (ta znaša 1.500 SIT po novem občinskem odloku), ki pa ne zaležejo veliko,« pravi komunalni inšpektor Željko Sorc in dodaja, da je treba mesto najprej prometno urediti, sele nato bo kaznovanje lahko učinkovito. Pri tem naj bi jim bila v pomoč komisija za promet, ki je bila pred kratkim ustanovljena pri IS. Baša meni, da bi v naslednjem letu morali zagotoviti denar za ureditev centralnega parkirišča. Če bo slo drugače, naj bi ga gradili postopoma. (M.G.)

KOPER / URBANIZEM

Ureditveni načrti za Ankaranski polotok

Koprski IS sprejel ustrezne prostorske akte

Za območje Ankaranskega polotoka - od mejnega prehoda Skofije do Debellega rtiča - so v koprski občini pripravili prostorske ureditvene pogoje. Predlog odloka o tem prostorskem aktu je včeraj obravnaval izvršni svet in ga sprejel, zdaj pa ga mora potrditi se občinska skupščina.

Z odlokom so določeni pogoji za novogradnje in adaptacije obstoječih stavb, za komunalno ureditev ter za vse druge posege v ta prostor. Za nekatere dele tega področja, predvsem strnjena naselja, so že ali se bodo izdelali podrobnejši dokumenti - zazidalni načrti. Za skoraj celotno območje, ki ga ureja ta prostorski akt - PUP Hrvatini -, je značilna južna lega na pobočju polotoka in zato zaščitenost pred burjo.

Hkrati je blizu Kopra, s katerim je tudi dobro prometno povezano. Zato je zelo zanimivo za poselitev in bi se prej ali slej spremenilo v novo Smedelo, če ne bi bili zelo pozorni na varovanje značilne podobe te krajine. Zato v ureditvenih pogojih posebno skrb posvečajo ohranitvi značaj obstoječih naselij in zaselkov na tem področju ter njihovi revitalizaciji. Na sedanjih območjih razpršene gradnje pa bodo dovoljene le gradnje gospodarskih, pomožnih in nadomestnih objektov ter dopolnilna gradnja brez posegov na kakovostna kmetijska zemljišča.

Javna obravnava osnutka tega akta je bila junija letos v krajevni skupnosti Hrvatini in avgusta v Ankaranu. V Hrvatinih so tedaj predv-

sem izpostavili problem kamnolomov med Premancami in Cerejem; za dva so zahtevali ukinitve, za enega pa določitev površine oziroma območja ter načina sanacije. Na občini so ta problem rešili salomonsko: območje kamnolomov so izločili s področja, ki se ureja s tem aktom, in bodo kamnolome obdelali pokrovnostjo. Način gradnje in opremljenosti kamnolomov bodo opredelili v posebnem prostorskem ureditvenem načrtu, ko bodo dobili strokovno oceno vplivov na okolje.

Ankarančani pa so tedaj opozorili na potrebo po razširitvi obstoječih pokopališč v Bridih in Campo-rah oziroma gradnji novega pokopališča pri Ankaranu. Ta njihov problem pa je mogoče rešiti samo s spremembo občinskih planskih aktov.

Boris Vuk

SEŽANA / RENOMINACIJA PRORAČUNA

Razdelili še 163 milijonov tolarjev

Za skoraj tri tisočake bodo debelejšje kuverte delavcev v družbenih dejavnostih

Občinski izvršni svet je na včerajšnji seji sprejel renominacijo letošnjega občinskega proračuna. Namesto marca letos, ko je predlog proračuna sprejela občinska skupščina, planiranih 775, 8 milijonov tolarjev za vse potrebe v občini, bodo smeli do 31. decembra porabiti skoraj 938, 7 milijonov tolarjev. Se pravi, da se je (bo) proti koncu leta nabralo v občinsko blagajno kar za 163 milijonov več denarja (kar za 20, 99 odstotka več).

Več denarja od načrtovanega so v proračun prinesli davek od prometa z nepremičninami, upravne takse in prodaja stanovanj. Največji zalogaj pa so prinesle komunalne takse zaradi novega zakona o taksah na igralne av-

tomate. Nekaj so privarčevali tudi pri previsoko ocenjenih prihodkih od prodaje občinskega premoženja, spremembah namembnosti zemljišč, ker je občina pričakovala, da bo že letos začela odkupovati zemljišča, na katerih bodo gradili avtoceste. Ne tako zanemarljivi so tudi nelimitirani prihodki, iz katerih se je občina lotila gradnje prizidka k OS Komen in namenila sredstva za razvoj podjetništva.

Najbolj bodo zadovoljni v družbenih dejavnostih. Od 1. junija letos naprej se bo osnova za plače povečala za skoraj tri tisočake (od 23.315 na 26.000 tolarjev), povečal se bo tudi regres za prehrano. Izobraževanje bo na primer dobilo nekaj

več denarja tudi za povečanje števila ur pouka italijanskega jezika v petem razredu OS, nekaj več denarja bo slo Ljudski univerzi za en oddelek osnovne šole za odrasle, nadaljevali bodo z gradnjo OS v Komnu, nekaj denarja bo slo za nakup računalnikov za vse OS v občini. Kultura bo iz renomirane občinskega proračuna dobila denar za nakup knjig (Knjižnica Srečka Kosovele) in klavirja (KC Srečka Kosovele). V socialnem skrbstvu bo občina povečala predvsem sredstva za domsko oskrbo. Asfaltiranje in oprema cest bosta dobila se za nekaj čez cetrino več denarja. Prav tako bodo znatna sredstva šla za sofinanciranje razvoja vode v letosnji susi. **Vojko Cuder**

KOPER / PRAZNOVANJE

Veseli in muzika bo, če bo denar

Od 22. decembra dalje se začnejo novoletne prireditve

Koprsko turistično društvo je pripravilo program novoletnih prireditev, ki ga je včeraj obravnaval tudi izvršni svet. V programu so posebej razdelali osvetlitev in okrasitev mesta, novoletni sejem in prireditve.

Za osvetlitev so poskrbeli že ob Miklavžu. Vse do začetka prihodnjega leta bodo praznično osvetljeni Titov trg v celoti, Verdijeva, Kidričeva in Cevljarska ulica ter del Zupanciceve ulice, pa še Stanicev in Gortanov trg, Prištanska ulica ter del Ljubljanske in del Smedelske ceste. Nabava opreme,

montaza in demontaza stanejo 2.625.000 tolarjev.

Novoletni sejem, ki se bo začel 17. decembra in bo trajal do silvestrova, bo postavljen na obeh ploščadih v Verdijevi ulici in po zgornjem delu Kidričeve ulice do Muzejskega trga, kjer bo zabavišče.

Prireditve, predvsem predstave za otroke, bodo na Titovem trgu od 22. decembra dalje. Na božični večer bodo trg osvetlili z baklami in na njem predvajali božično glasbo. Dedek Mraz bo zapustil Koper 30. decembra zvečer. Pred tem se bo poslovil od otrok, ki jih bo nato

zabaval Andrej Sifer. Na silvestrovo pa bo na trgu skupno silvestrovanje za meščane in obiskovalce Kopra ob glasbi, hrani in pijaci.

Skupni stroški za ta program znašajo 4.875.000 tolarjev. Milijon naj bi dala občina, nekaj manj kot dva milijona naj bi iztržili od sejamskih stojnic in zabavišnih objektov, za dva milijona pa bodo poskrbeli sponzorji. Izvršni svet se ni dal dokončnega blagoslova in bo o zadevi ponovno razpravljala na naslednji seji.

Boris Vuk

PIRAN / DODELITEV POSOJIL

Za stanovanja blizu 40 milijonov tolarjev

Za nakup ali gradnjo stanovanj je na razpis prišlo kar 75 prošenj

Piranski izvršni svet je na včerajšnji seji obravnaval poročilo o razdelitvi stanovanjskega posojila. Občina Piran je drugi razpis za dodelitev stanovanjskih posojil objavila 22. junija letos. Razpisanih je bilo za 39 milijonov tolarjev posojil. Na razpis se je prijavilo skupno 80 prosilcev, od katerih sta dva prijavo vložila prepozno, dva nista dopolnila vloge v danem roku, ena prosilca pa je med postopkom umrla.

Od 75 vlog, ki so bile obdelane na Stanovanjskem skladu Republike Slovenije po njihovi metodologiji in programu, je bilo 73 ugodno rešenih, dva prosilca pa nista bila upravičena do posojila.

Prosilci so bili razvrščeni v ustrezne bonitetne ra-

zrede, od katerih je odvisen delež odobrenega posojila od upravičeno zaprosenega zneska, ugotovljenega po metodologiji sklada.

Obdelava vlog se je zavlekla, ker je komisija za stanovanjska posojila po prvih rezultatih, ki jih je dobila sredi septembra, ugotovila, da je potrebno ponovno pregledati vse vloge. Ko je bilo to opravljeno, so vloge ponovno poslali v obdelavo skladu in so bile dokončno obdelane sele konec oktobra. Od tedaj, ko so vse prosilce obvestili o rezultatih razpisa, pa je bilo treba počakati se na potek pritožbenega roka. Pritožbe so bile le tri in za vse tri komisija ugotavlja in dokažuje, da so bile neutemeljene. **Boris Vuk**

Pomoč duševno prizadetim otrokom

SEŽANA - V hotelu Triglav so te dni pocastili 10. obletnico delavnic za delo pod posebnimi delovnimi pogoji, ki jih po novem imenujemo varstveno-delovni center, ki kot enota spada v delo sežanskega Centra za socialno delo. Slovesnosti so se udeležili številni starši, predstavniki Zveze društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije g. Jerb, predstavniki in terapevti delavnic sklada Mitje Cuka z Opcin, predstavniki občine, predsednik sežanskega društva Leopold Merlak ter obrtniki in podjetniki, ki nudijo delo delavnicam. Prisrčen kulturni program pa so pripravili gojenci sami. Direktorica sežanskega CSD Silvana Sonc je spregovorila o delu v teh desetih letih in načrtih za prihodnost.

»Natanko pred 10 leti smo sicer v manjšem številu - takrat je delavnica štela 5 varovancev - in tudi v manjšem prostoru s ponosom odprli dvajseto delavnico v Sloveniji za dnevno varstvo in zaposlitve naših otrok, ki se zaradi svoje prizadetosti ne morejo vključiti v normalne delovne pogoje. Danes jih je v varstveno-delovni center (VDC) vključenih že 15 z enoto v Dutovljah. Načrtujemo pa, da v kratkem VDC zaokroži še enota v Divaci z 8 varovanci, ki sedaj delujejo v okviru vzgojno-izobraževalnega centra Strunjan. V VDC so vključeni

tisti mladostniki, ki so vključili usposabljanje pod posebnimi pogoji in nimajo možnosti, da bi se vključili v redne delovne procese. Veliko pa jih zmore opravljati še ročna kooperantska dela. Tako nam dela nudijo in omogočajo nekateri obrtniki in podjetja, kot denimo Srečko Sterling, Janez Strmljan, Jože Mljac in hotelsko-turistični center Lipica. Sicer pa je osnovni cilj vključitve ne samo delo, ampak to, da mladostnik aktivneje preživi čas, da razvija in ohranja delovne sposobnosti, občutke lastne osebnosti, da razvija potrebo po življenju v skupnosti in da opravlja vrsto dejavnosti, ki mu bogatijo življenje,« je med drugim dejala Sonceva. Izdelanih imajo tudi nekaj obetavnih načrtov. Tako pripravljajo delo na domu za tiste, ki so doma in dnevno ne morejo ali pa ne želijo biti vključeni v VDC. Trudijo se razvijati poklicno usposabljanje za tiste, ki bi se s posebnim programom usposabljanja se uspeli vključiti v redne delovne procese.

Položaj duševno prizadetih je bil do nedavnega na obrobju zavesti posameznikov in družbe. Prizadevanja in praksa, usmerjeni k nudenju pomoči duševno prizadetim otrokom, mladini in odraslim, so odraz naše skrbi za človeka, naše humanosti in zavesti.

Olga Knez Stojković

ŠMARJEŠKE TOPLICE / KRKA

Nagrade najboljšim

Podelitev priznanj združili s Krkinimi raziskovalnimi dnevi

V tem zdravilskem kraju so včeraj ze triindvajseti podelili Krkine nagrade, ki jih podeljujejo studentom dodiplomskega in podiplomskega študija v Sloveniji ter dijakom srednjih sol z Dolenjske in Bele Krajine.

Letos je Krka nagradila 40 srednjesolcev. Naloge so bile opravljene na zahtevnih področjih farmacije, kemije, medicine, toksikologije, farmakologije, mikrobiologije, varstva okolja in trženja. Poleg diplomskih in magistrskih nalog so letos prvič podelili nagrade tudi za doktorske disertacije. Pri raziskovalnem delu mladih Krkinih nagradencev so kot mentorji sodelovali številni priznani profesorji, znanstveniki in raziskovalci obeh univerz in raziskovalnih

institutov. Mentorji pa so bili tudi profesorji iz srednjih sol in Krkini strokovnjaki. Do sedaj so v 23-ih letih podelili že 1373 Krkinih nagrad mladim strokovnjakom, ki so opravili 946 raziskovalnih nalog. Veliko teh je sedaj zaposlenih v Krki na najrazličnejših raziskovalnih in razvojnih področjih, mnogi od njih pa so priznani strokovnjaki na univerzah.

Ze tretje leto zapored Krkine nagrade povezujejo s Krkinimi raziskovalnimi dnevi. Na ta mednarodni znanstveni simpozij so letos kot plenarne predavateljce povabili priznane znanstvenike in profesorje iz sosednjih držav Italije, Avstrije, Madžarske, Hrvaške pa se iz Nemčije, Rusije in iz Slovenije. Na simpoziju so sodelovali se ra-

Podelili nagrade tudi za doktorske disertacije (Foto: J. Ž.)

ziskovalci iz Leka, Plive in Krke. Predavatelji so predstavili raziskovalne dosežke s področja genskega inženiringa, medicine, organske kemije, biokemije, biotehnologije in kristalografije, ki so pomembni za razvoj farmacevtske indu-

strije pri nas. Krka, ki bo prihodnje leto praznovala 40-letnico obstoja, s tem dokazuje, kako pomembni so znanje, kvalitetni marketing in uspešni management za uveljavljanje doma in v svetu.

Joze Žura

MURSKA SOBOTA / KDO NA TOPLAKOVO MESTO?

Nesojeni poslanec Halb

O sporu bo odločilo Vrhovno sodišče

(Ne) sojeni poslanec državnega zbora Janko Halb, ki je tacas podpredsednik IS skupščine občine Murska Sobota in v. d. predsednika IS, je včeraj povedal: »Republika volilna komisija me je obvestila, da lahko prevzamem preostanek mandatne dobe dr. Ludvika Toplaka, ki je bil v državni zbor imenovan v osmi volilni enoti kot kandidat na listi SLS«.

Janko Halb je povedal, da ga je republika volilna komisija pozvala, naj v osmih dneh odgovori, ali bo prevzel poslanski mandat, potem ko je bil dr. Ludvik Toplak imenovan za rektorja mariborske univerze. Janko Halb je republiko volilno komisijo obvestil, da je prevzem mandata odvisen od resitve upravnega spora, ki ga je sprožil na

Vrhovnem sodišču RS. O svoji odločitvi je obvestil predsednika državnega zbora mag. Hermana Rigelnika in mandatno imunitetno komisijo državnega zbora. Janko Halb vztraja, da državni zbor to vprašanje ne uvrsti na dnevni red sej, dokler se ne reši spor, ki ga je v zvezi z delitvijo poslanskih mandatov v volilnih enotah sprožil spomladan letos. Halb je spor sprožil, ker ima osma volilna enota, iz katere bi zdaj tudi sam avtomatično prišel v državni zbor, le osem poslanskih mest, tretja (centralno slovenska) volilna enota pa ima 16 poslanskih mandatov.

Kolebanje nesojenega poslanca v Pomurju dviga veliko prahu. Janko Halb trdi, da je bila izvedena delitev poslanskih mandatov

pri zadnjih volitvah protustavna. Glede svoje funkcije podpredsednika oziroma namestnika IS, ki je prevzel mesto sekretarja v ministstvu za kmetijstvo, pa je Janko Halb povedal, da je potrditev mandata v državnem zboru nezdružljiva z izvršilno funkcijo v IS občine. Obstaja namreč možnost, da bi ob neizvoljenem novem IS izvršilna funkcija (proračun) presla v pristojnost neposredni upravi slovenskega ministstva za finance. Če bi se sleđnje zgodilo, Janko Halb ocenjuje, da bi bili ogroženi vsi programski in proračunski projekti v občini. Vsekakor pa ne gre prezreti, da bi, če bi Vrhovno sodišče pozitivno resilo pritožbo Halba, prišla pod vprašaj legitimnost slovenskega parlamenta. **Boris Hegediš**

KOČEVJE / CESTE

Občinska vlada je predstavila projekt za obnovo cestne infrastrukture do leta 2000

O nerazviti cestni infrastrukturi, ki je ena izmed značilnosti Kočevske, že pojejo ptički. Občinska oblast je odgovorne za nekolikokrat doslej seznanila o težavah.

Pri obiskih iz Ljubljane in v pogovorih s »stroko« sicer ni manjkalo lepih besed in nacerne podpore za projekte, ki so jih zasnovali v občini. Toda ko je bilo treba zadevo izpeljati oziroma dogovor spremeniti v prakso, se je zataknilo. Kot da nikogar ne zanima to, da je Kočevska tudi v preteklosti (drago) placevala vse nacrtne narejene v Ljubljani.

Zato je povsem razumljiv projekt, ki ga je predstavil IS. Govori o zasnovi prometnega omrežja v občini v srednjeročnem obdobju do leta 2000. Posebno pozornost so namenili modernizaciji lokalnih cest, saj je to eden izmed pogojev, da se sploh obdrži življenje v odročnih krajih. Ugotovili so namreč, da so se prebivalci podeželskih vasi izselili, eden od razlogov za to pa je bila zagotovljena slaba ali nikakršna cestna povezava. Kar veliko je vasi, ki čakajo na primerno povezavo, med njimi so tudi take, za katere marsikdo prvič sliši. V vaseh ob Kol-

pi so tamkajšnji ljudje skrajno odrezani od matične države, zato je upravičen njihov klic na pomoč. Seveda je razvitost nekega kraja odvisna tudi od modernizacije regionalnih cest. Za kočevsko občino je življenjsko pomembna bodoča povezava proti Črnomlju oziroma dokončanje del na regionalni cesti med Brezovico in Starim trgov. Ne glede na to, da je počasnost pri pripravi ustrezne dokumentacije za začetek del na gradnji regionalne ceste med Kočevsko Reko in Osilnico nerazumljiva, pa se ta povezava kaže kot najbolj potrebna. (N. C.)

ŠKOFJA LOKA / POSLANSKI VEČER

Slovenija ne sodi med balkanske države

Zoran Thaler in Janez Kopac sta med Škofjeločani razpravljala o aktualnih problemih

»Pri razreševanju problemov s sosednjo Hrvaško bomo dosegli največ, če bomo z njo cimmanj v sporih, in hkrati s tem svetu dokazovali, da ne sodimo na Balkan.« je v ponedeljek zvečer na poslanskem pogovoru uvodoma poudaril parlamentarec Zoran Thaler, sicer Škofjeločan, ki se mu je na prireditvi v organizaciji tamkajšnje LDS proti koncu pridružil tudi njegov strankarski kolega Janez Kopac.

Thaler je zbranim v dvorani škofjeloškega parlamenta uvodoma predstavil svoje poglede na nekatere aktualne slovenske proble-

me. Pri slovensko-hrvaških odnosih, o katerih je najprej spregovoril, je med drugim tudi ocenil, da tako imenovana horuk demokracija - med njene akterje je skozi konkretne akcije pristel Jelincica in Gerzino - nikakor ne bo prinesla pozitivnih rezultatov. »Na področju Balkana sta praktično edina prava siamska dvojčka Srbija in Hrvaška in bosta to verjetno ostali nekaj casa.« je dejal Thaler in na vprašanje poslušalca o morebitnih tajnih kanalih Slovenije in Srbije zagotovil, da česa takšnega po njegovem vedenju ni. »Res pa je, da bo nekoč sodelovanje

treba vzpostaviti, vendar zaenkrat se ni pravi čas za obujanje odnosov Ljubljana-Beograd.« je menil predsednik parlamentarne komisije za mednarodne odnose Zoran Thaler.

Pri aferi Hit je bil konkreten: »Danilo Kovacic mi sicer kot oseba ni bil nikoli posebno simpatičen, vendar kljub temu ocenjujem, da je država Slovenija na prelahek način zapravela vir presežne vrednosti. To, kar se zdaj dogaja, zelo lahko pomeni, da v Sloveniji v prihodnje pravega igralništva ne bo, podobno, kot je že v sosednji Avstriji in Italiji, kjer država diktira delo

igralnic.« je razlagal Zoran Thaler. V poznejši razpravi, ki se ji je z aktualnimi informacijami o delu državnega zbora pridružil tudi poslanec Janez Kopac, je Thaler o odnosu Drnovsek-Jansa dejal, da slednji stvari vse preveč personalizira in jih pozneje izrablja za povsem druge reci. LDS bo na Gorenjskem po Thalerjevi oceni tudi na prihodnjih lokalnih volitvah zasedla mesta, ki jih ima zdaj, je bil optimističen o sedanji in prihodnji vlogi stranke na tem delu države, izpostavil pa je tudi nekatere lokalne probleme.

Vine Bester

MARIBOR / IZOBRAŽEVANJE

Izdali so priročnik za pravilno telefoniranje

Izšla je knjiga, ki priporoča, na kakšen način povečati učinkovitost telefonskega pogovora

Pri največjem mariborskem zasebnem zavodu za izobraževanje Doba so v okviru svoje založniške dejavnosti pred dnevi izdali tretjo knjigo.

Tudi ta je nastala v sodelovanju z nemsko založbo Gabal. Gre za priročnik Pravilno telefoniranje, ki ga je napisal Hans Schmitz, v slovenscino pa prevedla Melani Centrih. Tako kot prvi dve Dobini knjigi (1 x 1 obvladovanje casa in Odkrivanje poklicnega cilja in strategija njegovega usničevanja) je tudi Pravilno telefoniranje opremljeno s sloganom oziroma skupnim naslovom Dobinih knjig Pot do vase uspešne prihodnosti.

Peter Baloh, vodja založniške dejavnosti pri Dobi, nam je povedal, da je marsikdo presenečen, da obsega

knjiga s takšnim naslovom kar okoli sto strani. Knjiga namreč ne obravnava telefoniranja samo z vidika bon-tona, temveč se loteta tudi osnov psihologije. V prvi vrsti je namenjena poslovnem, saj jih bo naučila uspešno uporabljati telefonske tehnike in uveljaviti osebnostne značilnosti.

Knjiga je sestavljena iz petih poglavij. V prvem je govora o telefonu kot pripomočku na splošno. Drugo poglavje obravnava osebnostne predpostavke, ki vplivajo na telefoniranje (denimo stres, čustva, drugi ljudje, glasba, bioritem). Tretje poglavje ima naslov Osebnostna učinkovita sredstva - kako se jih zavemo in jih ciljno uporabljamo (poudarek je se zlasti namenjen glasu). Četrto poglavje je namenjeno nasvetom in

spodbudam za obnašanje s telefonskim sogovornikom, peto pa moderni telefonski tehniki. Pri Dobi pa namestitev ravajo obravnavano tematično zaenkrat vključiti v svoje seminarje, se zlasti v programe za poslovne sekretarje in poslovneze, ki se ukvarjajo z marketingom na terenu. Doba se namreč razen s poučevanjem tujih jezikov (za tovrstno izobraževanje je se zmeraj največ povpraševanja) poskusa vse bolj specializirati prav za programe za večjo učinkovitost dela in učenja, denimo za treninge hitrega branja, obvladovanje casa in podobno. Ugotavljajo, da imajo naši vodilni ljudje pri svojem znanju največ vrzeli iz rednega solanja prav v znanju o komunikaciji in vodenju.

Janko Struc

ORMOŽ / ČISTILNA NAPRAVA

Zastarela, a še kako potrebna

Investicije bodo zaključili februarja

Cistilno napravo za čiščenje odpadnih voda imajo v Ormožu že trinajst let, vendar zaradi tehnoloske zastarelosti in takratne ekoloske neosveščenosti, ni nikoli delala. Bila je bolj v funkciji greznice.

Letos jeseni pa so bili Ormožani prisiljeni v rekonstrukcijo cistilne naprave zato, ker ormoska tovarna koncerna Carrera brez cistilne naprave ne more dobiti uporabnega dovoljenja. Občina Ormož je namreč morala tovarni zagotoviti komunalno urejeno zemljišče, če je zela Carrerino investicijo. Kanalizacijski kolektor, vreden sedem milijonov tolarjev, je že zgrajen, dela na rekonstrukciji cistilne naprave, vredna je 25 milijonov tolarjev, pa so zaradi neugodnih vremenskih razmer nekoliko zastala. Delovala bo na

principu vpihovanja zraka, sredstva za investicijo pa gredo na račun zadolžitve oziroma obveznic, ki jih je občina izdala lani v vrednosti 2, 5 milijona nemških mark. Investicija naj bi bila koncana predvidoma februarja prihodnje leto. Na novo cistilno napravo bo priključena celotna industrijska cona in večji del mestne kanalizacije.

Zaradi govorice, da se v kolektorju zbira tako zastrupljena odpadna voda, da je tudi nova cistilna naprava ne bo mogla očistiti, so pri Zavodu za zdravstveno varstvo v Mariboru naročili analizo odpadnih voda posameznih podjetij. Prva analiza je pokazala, da so strahovi odveč, rezultati druge pa bodo znani v začetku prihodnjega leta.

Goran Ohman

MARIBORSKE NOVICE

Otvoritev umetniškega kabineta

Primož Premzl, ki se je doslej že odlikoval z izdajo več razglednic, voščilnic in knjig s starimi motivi, bo v četrtek v prostorih mariborskega gradu na Grajskem trgu 4 odprl Umetniški kabinet. V njem namerava Mariborčanom in obiskovalcem mesta ponuditi kakovostne umetnine, knjige in druge tiskovine s pridihom preteklosti. Istega dne ob 18. uri pa bo Primož Premzl v slavnostni dvorani mariborskega gradu predstavil monografijo Maribor - po poteh preteklosti. (J. S.)

Contrast bo sponzor mladih obetavnih šahistov

Podjetje Contrast, ki se ukvarja s prodajo cvetja in cvetličarske opreme, bo ta petek podpisalo pogodbo o sponzoriranju mladih obetavnih šahistov pri sahovski sekciji DIV Partizan Hoče-Ledinek. Kot nam je povedal predsednik sahovske sekcije Marjan Cander, se hoški šahisti nadejajo vidnih uvrstitev mladih šahistov na evropskem prvenstvu ter na drugih tekmovanjih doma in v tujini. Se zlasti uspešni so v zadnjem času bili 10-letni Borut Kukovec, 12-letna Edita Ekart in 15-letni Simon Frangež. (J. S.)

Finančniki se pripravljajo na zaključne račune

Izdelava zaključnega računa sodi med pomembnejša in najbolj odgovorna dela finančnih strokovnjakov. Ker se leto blizu koncu, so se pri Društvu računovodskih in finančnih delavcev Maribor odločili, da prihodnji torek (14. decembra) pripravijo seminar o pripravi na zaključni račun 1993. Seminar bo vodila Helena Kenda, strokovna sodelavka Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev iz Ljubljane. (J. S.)

DEŽELNI DERBI V ODBOJKARSKI B2 LIGI / GORIČANI DOSLEJ USPEŠNEJŠI

Imsa Kmečka banka bo skušala presenetiti tudi VBU

Namesto Paolettija v ekipi Ferfolja - »Vroč« vzdušje pri Videmčanih

Niti največji optimist ne bi mogel napovedati, da bodo odbojkarji Imse Kmečke banke po petih kolih B2 lige na drugem mestu z enim samim porazom in z dvema točkama več od njihovega drevisnjega gosta - videmskega VBU, ki je predstavljal se pred nekaj leti zanje nedosegljivo spico, nastopal je namreč v A2 ligi. Pa je vse res!

V standreski telovadnici bo gotovo vroče, saj se goriski odbojkarji zavedajo, da imajo drevi verjetno neponovljivo priložnost, da premagajo renomiranega deželne tekmece. Po lepi zmagi na gostovanju v Reani del Rojale pa se je temperatura zagotovo precej dvignila tudi med najviji. Videmski drugoligas je po izpadu iz B1 lige sprva napovedal pomladitev moštva, nato pa je v svoje vrste spet vključil več svojih izkušenih igralcev, tako da je VBU »na papirju« resnično vsega spoštovanja vredna sesterka, ki je pred pričetkom prvenstva odkrito računala na takojšen povratek v visjo ligo.

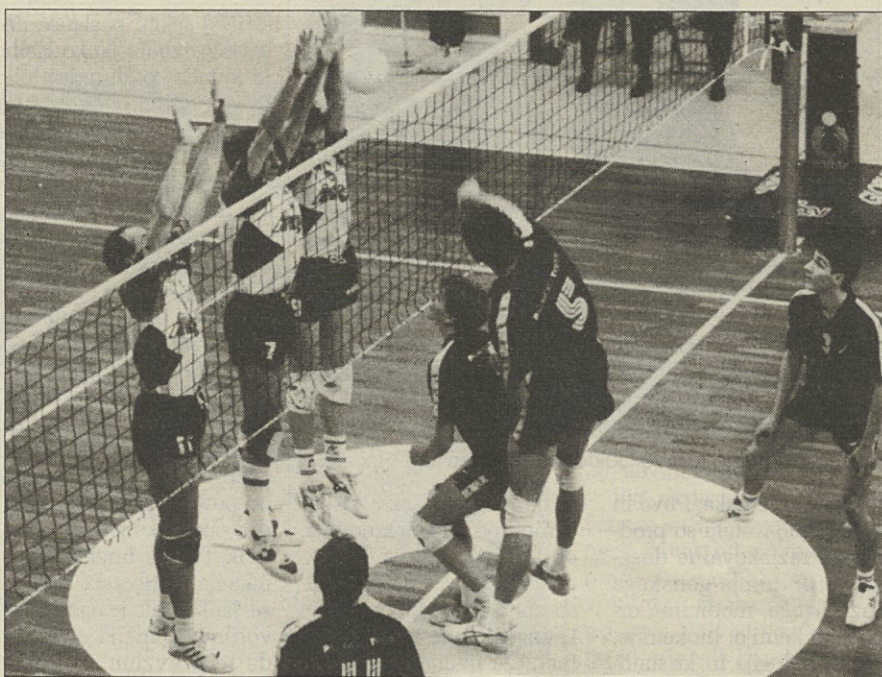
Toda Videmčani so doslej doziveli že dva zelo huda poraza, saj so se v Bellunu in Rovigu predali takorekoč brez boja in se vrnili v Videm brez dobljenega seta. Sobotni poraz v Rovigu (15:9, 15:4, 15:9) je razkasil »gospodarja« videmskega kluba Antonia Travaglinija, ki je že javno napovedal (de-

narne?) kazni in druge ukrepe zoper igralce, če moštvo ne bo drevi zmagalo v Gorici. Mostvo je zaradi nesporazumov z vodstvom po nekaj kolih že zapustil Coszach, ki zdaj trenira v Trstu s Pallavolom, odlični Zanuttigh pa je se poškodovan in ni verjetno, da bi lahko drevi že igral. V začetno postavo pa se bo vrnil najnevarnejši napadalec VBU De Cecco, za katerega so se zanimali tudi nekateri prvoligaski klubi.

V taboru Imse Kmečke banke se na probleme, s katerimi se srečujejo Videmčani, ne ozirajo preveč. Zavedajo se, da je VBU zelo dobro moštvo, da je bolj izkušeno, toda psihološka prednost bi morala biti na strani Imse Kmečke banke. Tehnični direktor Plesničar je prepričan, da lahko zmaga in si tako simbolično priborijo tudi prvi položaj med odbojgarskimi deželnimi ligasi. Pravi tudi, da Goričani niamjo kaj izgubiti in zato povsem mirno pričakuje današnjo tekmo.

V ekipi domačih tokrat ne bo centra Paolettija, ki ima lažjo gripo, tako da bo trener Zamò v dvanajsterico poklical Ferfoljo.

Glede na izkušnost je VBU drevi favorit, toda prepričani smo, da bodo igralci Imse Kmečke banke dali od sebe vse, da pripravijo se eno pozitivno presečenje.

O končnem zmagovalcu bo drevi nedvomno odločal tudi blok (F. KROMA)

NAMIZNI TENIS / TURNIR V TERNIJU

Naraščajnici Krasa najboljši

K. Milič prva med posameznicami, z I. Stubelj pa še v parih

Terni je bila druga preizkusnja za kvalifikacije na mladinsko državno prvenstvo. Kras je na vsedržavnem turnirju nastopal s trinajstimi udeleženci, opazne rezultate pa je dosegla ženska vrsta, ki je tudi številnejša od moške.

V novi kategoriji najmlajših je Martina Milič segla po tretjem mestu, potem ko je v polfinalu izgubila z Bolgarko Stefanovo, ki izhaja iz znane športne družine trenerja in igralka namiznega tenisa. Boj se je zaključil se v tretjem nizu na set razliki 21:23.

V kategoriji deklic je imel Kras kar šest predstavnic. Nina Milič je osvojila visoko 3. mesto, v polfinalu jo je s težavo premagala Bosijeva iz San Marina. Dasa Bresciani se je uvrstila od 5. do 8. mesta, med prvo šestnajsterico pa Barbara Santini in Jasmin Kralj. V predkvalifikacijski skupini

sta zaključili tekmovalni deklici Tjasa Gustin in Kristina Stubelj, kjer je vsaka dosegla po eno zmago. Tudi Bojan Simoneta je v prvem tekmovalnem premagal le Morellija in se ni uvrstil v kvalifikacijski del.

Kras je triumfirala v tekmah naraščajnic, kjer je bila zmagovalka Katja Milič. Ivana Stubelj je dosegla 5. do 8. mesto, obe pa sta osvojili prvo mesto v igri dvojic. Med naraščajnici se je najbolje odrezal Andrea Radini (17. do 32. mesto), medtem ko se Petru Santiniju in Gorazdu Miliču ni uspelo prebiti v kvalifikacijski del. Radini in Santini sta igrala tudi dvojice in se uvrstila med prvih osem parov. Turnir v Terniju je bil enoten z vso Italijo, zato se dosežene uvrstitve točkujejo dvojno. Za uvrstitve na državno prvenstvo bosta na sporedu še dva turnirja.

J.J.

ODBOJKA / ŽENSKA C1 LIGA

Važna tekma za Koimpex Tombolini doma

Slogašice brez Ukmarjeve

Oba naša predstavnika v ženski C1 ligi sta tokrat pred povsem različno nalogo. Bor Tombolini se bo doma pomeril z zelo solidnim Biadenesejem, ki je v soboto na Opcinah prepričljivo nadigral slogašice, Koimpex pa se odpravlja v Mogliano Veneto, kjer ga čaka ekipa, ki doslej ni osvojila še niti seta.

Na papirju bi morale imeti torej slogašice lažje delo od borovk. Toda gostovanje prihaja ob nepravem času in po dveh prepričljivih porazih na domačem igrišču. Zato bi bilo zmotno napovedovati, da čaka Koimpex nocoj lahko delo. Tega se dobro zaveda tudi trener Franko Drasic, ki pa od svojih ogralk pričakuje odločno reakcijo in seveda zmago. Kvaliteta je prav gotovo na strani slogašic, ki bodo danes storile vse, da se odkupijo za zadnja dva blede nastopa.

Zal ne bodo mogle računati na pomoč Martine Ukmar, ki si je na sobotni tekmi z Biadenesejem poškodovala koleno. Kako resna je poškodba, za zdaj se ni mogoče z gotovostjo govoriti, saj čaka Ukmarjevo jutri se en specialistični pregled, prvi izvidi pa so pokazali, da ima poškodovan meniskus, poleg tega pa naj bi bila poškodovana tudi križna vez, vendar se še ne ve, če je

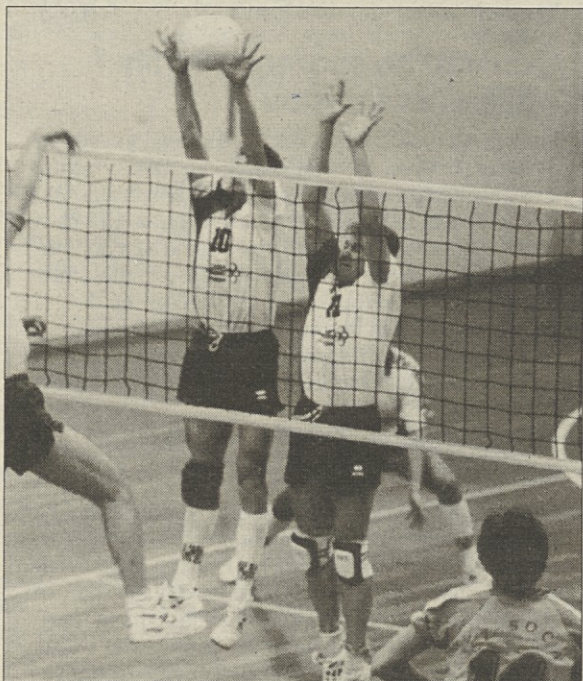
pretrgana ali ne. Martini vsekakor zelimo, da bi nadaljnji pregledi pokazali, da poškodba le ni tako huda, kot kaže, in da bi čim prej okrevala in pomagala soigralkam. Na današnjem srečanju bo namesto nje v začetni sesterki po vsej verjetnosti zagrata Erika Sker.

Borovke pa drevi gostijo Biadenese, ki po mnenju trenerja Kalca sodi med stiri najboljše sesterke v ligi. Kljub temu pa pri Boru Tombolini povsem mirno pričakujejo današnjo tekmo. Na srečanje so se dobro pripravili, v pomoč pa jim je bil tudi video posnetek ene od tekem Biadeneseja. Razpoloženje v ekipi je dobro, saj so z doslej doseženimi rezultati predvsem pa z igro v Borovem taboru lahko zadovoljni. Glede sestave ekipe pa ima trener Kalc nekaj težav, saj sta Nacinovijeva in Grbceva bolni in je njun nastop vprašljiv. Dodatno motnjo predstavlja tudi jutranja tekma mladink (v prvenstvu igrajo praktično vse igralkke prve ekipe), kjer pa bo trener Kalc zaposlil predvsem tiste igralkke, ki v C ligi manj igrajo. Po Kalcevem mnenju bo izid v veliki meri odvisen od servisa in bloka, prepričan pa je, da bodo njegove igralkke dale vse od sebe, zato je optimistično razpolozen.

DEŽELNE ODBOJKARSKKE LIGE / V MOŠKI C2 LIGI

V derbiju med Olympio CDR in Koimpexom majhna prednost na strani domačinov

Važni nalogi za Sočo Sobemo in Bor Omse - Pri ženskah mora K.banka prekiniti črno serijo

Bo blok Goričanov uspešnejši od napada Koimpexa?

Osrednja tekma šestega kola bo gotovo v Gorici, kjer je na sporedu slovenski derbi med Olympio Cdr in Koimpexom. Tekma ni zanimiva samo zato, ker gre za spopad med slovenskima predstavnikoma, ampak ima velik pomen tudi za lestvico. Koimpex je namreč doslej izgubil le v prvem kolu, potem pa kar štirikrat zaporedoma zmagal, tako da zaseda zdaj odlično drugo mesto za nepremagano Mosso. Olympia pa je začela prvenstvo z dvema porazoma, nakar si je opomogla in z zmagama proti Povolettu in Prati dokazala, da spada v vrh lestvice. Da pa ne izgubi stika z vodilnimi, si Olympia ne more privoščiti spodrselja na domačem igrišču. Nasprotno pa bi zmaga v Go-

rici, od koder bo za vsako ekipo zelo težko oditi z točkama, slogaše dokončno potrdila na vrhu lestvice. Zelo težko pa je določiti favorita. Slogin odbornik Pavel Morpurgo meni, da bo odločil boljši blok: »Kdor bo bolje blokiral, bo verjetno zmagal. Mislim pa, da je Olympia boljša v bloku, ki ga bomo poskusili prelisičiti z našimi kombinacijami v napadu, zato pa bomo morali uspešno sprejemati. Olympia pa ima seveda tudi prednost domačega igrišča. Če hočemo ohraniti visoko mesto na lestvici, moramo pobirati točke tudi v gosteh. Do sedaj smo imeli eno samo težko gostovanje in smo izgubili.« Pri Olympii odklanjajo vlogo favorita. Podajac Andrej Vogric pravi: »Mislim, da ima

vsaka ekipa 50 procentov možnosti. Po prvih dveh tekmah smo nekoliko spremenili postavo in zdaj smo boljši predvsem v obrambi in protinapadu. Toda Sloga je letos dosti bolj kompetitivna, kar dokazuje tudi pozicija na lestvici. Skoda, da se igra v sredo, tako da bo verjetno manj gledalcev kot sicer.« Zanimiv bo tudi dvoboj med letošnjima najuspešnejšima tolkacema Simonom Terpinom (126 točk) in Aljošo Kraljem (113 točk).

Tudi Soča Sobema in Bor Omse čakata danes težki tekmi. Soča mora danes dokazati, da se ne nahaja slučajno tik pod vrhom lestvice proti Natissoni, ki bi po napovedih morala biti najmočnejša ekipa v ligi. Dosedanje tek-

me pa so dokazale, da posebnost v gosteh se zdalec ni nepremagljiva. Borovci pa se danes skušajo še bolj oddaljiti od dna lestvice z zmago v Porcii proti ekipi, ki je njihov neposredni kandidat za obstanek.

Pri dekletih bo Kmečka banka poskusila prekiniti svojo črno serijo v Fiume Venetu, kar pa seveda ne bo lahko. Toda domača ekipa ni nepremagljiva, Goricanke pa grejo na gostovanje neobremenjene, tako da je možno tudi prijetno presenečenje. Tezko nalogo ima tudi Sokol Indules proti B-Metersu, ki je doslej utrpel en sam poraz. Dobre možnosti pa ima Breg v tržaškem derbiju proti Alturi, ki jo je letos enkrat že premagal v tekmovalstvu za deželni pokal. (ANDREJ MAVER)

Pri športni novinarski zvezi razdelili funkcije

VIDEM - Po obcnem zboru Italijanske športne casnikarske zveze FJK (US-SI), ki je bil v Gradežu, so pri tem »zdruzenju sedme sile« razdelili funkcije. Za predsednika je tudi za prihodnja tri leta potrjen Augusto Re David (predsednika so potrdili ze na OZ). Podpredsednik je Renzo Albertini, tajnik Severino Baf, blagajnik pa Vittorio Firmiani.

Na prvi seji, ki je bila v Vidmu, so obravnavali razna vprasanja, predvsem pa rezervacijo mest za casnikarje na nogometnih stadionih.

KOŠARKA / V 11. KOLU C LIGE

»Prijatelji« iz Pordenona preverjajo moč JadranaTKB

Jadranovci bodo skušali po dveh porazih spet razveseliti navijače

V neobicajnem okviru medtedenskega dodatnega kola, ki sovpada s prazničnim dnevom, bodo jadranski kosarkarji po dvotedenskem premoru ponovno igrali na lastnem igrišču, njihov nasprotnik pa bo mostvo Amici del Basket Fantuzzi iz Pordenona.

NASPROTNIK - Z dosedanjim obračunom Pordenonci prav gotovo ne morejo biti zadovoljni, saj so zmagali le štirikrat, doživeli pa so že šest porazov. Je pa tudi res, da so v pravi krizi bili v začetnem delu prvenstva, ko so doživeli kar štiri zaporedne poraze, medtem, ko so v zadnjih šestih tekmah zbrali osem točk. Zanimiv je tudi podatek, da so na dosedanjih petih gostovanjih zmagali le enkrat (v Trzinu), kar trikrat pa so se predali sele po hudem boju. Le v San Danieleju je bil končni izid v korist nasprotnikov izdatnejši (-16), z Latte Carolah pa le za 4 točke. Na domačih tleh so trikrat zanesljivo zmagali (Pall. Pordenone, Cittadella in Ca' Savio), Don Bosco (-19) in Cividade (-10) pa sta bila za pordeonsko peterko premočna nasprotnika. Glavni razlog za krepki in učinkoviti kvalitetni skok je prav gotovo okrepitev v novembrskem dodatnem prestopnem roku, ko se je ekipi priključil bivši A ligas Domenico Fantin (več let je igral pri bolonjskem Virtusu in tudi osvojil državni naslov leta 1984).

Ob Fantinu pa je v eki-

Ivo Milčić čaka na operacijo meniskusa (Foto KROMA)

pi se več kvalitetnih in izkušenih posameznikov: playmakerja Tarricone in Toneatto, izredno učinkoviti branilec Maran, ki je ravnokar okrevaval po poškodbi, center Zussino ter krili Zamparo in Bettin, drugi novembarski nakup.

JADRAN - Odsoten bo le Ivo Emili, ki bo v kratkem moral na kirurško mizo zaradi operacije meniskusa, medtem ko so vsi ostali posamezniki naredi.

KLJUC USPEHA - Prav gotovo bo proti tako izkušenim in kvalitetnim posameznikom »življenjsko« važnost odigrala obramba in z njo v zvezi seveda tudi skok na odbi-

te žoge. Prav v tem elementu so bili jadranci na zadnjih dveh tekmah pomanjkljivi. Če bodo naši kosarkarji znali zadržati nasprotnike in ob zgrešenih metih se ujeli odbite žoge, bo možnosti za hitre protinapade veliko. Trener Vatovec si zeli, da bi njegovi igralci spet zaigrali taktično zrelo, kar se žal ni zgodilo v zadnjih dveh tednih, ko je vsak zase skušal rešiti ekipo in postati junak tekme. Po Vatovčevem mnenju pa je tako zahtevna tekma po dveh zaporednih zastojih kot naloga za preverjanje, koliko je pravzaprav Jadran letos vreden.

(V. Jogan)

Borovci bodo skušali prekiniti črno serijo

Tudi v četrtoligaskem prvenstvu bodo že danes odigrali tekme 11. kola in Bor Radenska se bo že dopoldne pomerila z Intermuggio Dino Conti. Borovci so s sobotnim porazom izenačili razmerje uspehov in neuspehov, z zmago v letošnjem tretjem mestnem derbiju pa bi lahko pričeli nov cikel zmag. Naloga pa je vse prej kot enostavna. Miljska postava je bila že pred samim začetkom prvenstva uvrščena med gotove protagoniste letošnje sezone, saj se je že lanski dobri postavi priključilo še nekaj res dobrih posameznikov in torej ni slučaj, da je Inter iz Milja sedaj na drugem mestu, doslej pa je sedemkrat zmagal in trikrat izgubil. Miljčani so večino tekem zmagali z veliko razliko v točkah (Manzano +41, Porcia +37, Senators +35, Spresiano +24, Roncade +22, Sgt +14), lepo zmago so izborili v Villorbi (+6), praznih rok pa so ostali proti Barcolani, Gemoni in Portogruaru. Glavna značilnost miljske postave je prav gotovo

velika poztvovalnost in borbenost vseh posameznikov, prava gonilna sila ekipe pa so zunanji igralci, saj so playmaker Trimboli ter branilca Perossa in Gori izredno podkovani v vseh tehničnih elementih, ob tem pa so tudi fizično izredno sposobni. Pod košema ni izredno visokih igralcev, Zaccagna, Giubini in Tommasini pa so izkušeni ter čvrsti, tako da bo naloga Bora res težka.

Pri Boru je še nekaj negotovosti pri sestavi moštva, ki bo danes stopilo na igrišče, saj sta ob poškodovanem Stefanu Samcu, ki zanesljivo ne bo igral, v dvomu tudi Gianfranco Carbonara in Ivan Bajc, ki imata težave z delovnimi obveznostmi.

Trener Sancin nam je dejal, da so se borovci na današnje tekmo dobro pripravili in da bodo z vsemi močmi skušali prekiniti črno serijo porazov, predvsem zato, ker imajo pred seboj celo vrsto izredno zahtevnih tekem in bi zmaga bila izrednega pomena tudi s psihološkega vidika. (VJ)

domači šport

Danes

Sreda, 8. decembra 1993

ODBOJKA

MOSKA B 2 LIGA

20.30 v Standrežu: Imsa Kmečka banka - VBU Videm

ZENSKA C1 LIGA

18.00 v Moglianu Venetu: Mogliano - Koimpex; 20.30 v Trstu, sola Suvich: Bor Tombolini drinks - Bienenese

MOSKA C2 LIGA

19.00 v Sovodnjah: Soca Sobema - Pav Natisonia; 20.30 v Gorici, Drevored 20. septembra: Olympia CDR - Koimpex; 21.00 v Porcii: Porcia - Bor Omse

ZENSKA C2 LIGA

18.00 v Trstu, na Alturi: Altura - Breg; 20.00 v Fiume Venetu: Fiume Veneto - Kmečka banka; 20.30 v Nabrezini: Sokol Indules - B-meters

MLADINKE

11.00 na Opcinah: Koimpex - Sokol; 11.30 v Trstu, Ul. Ginnastica: Sgt A - Bor

DECKI

11.00 v Trstu, Monte Cengio: Rum baker - Bor

DEKLICE

9.30 na Opcinah: Koimpex - Virtus

KOSARKA

MOSKA C LIGA

17.30 v Brisckih, dom Ervatti: Jadran TKB - Amici del Basket

MOSKA D LIGA

11.00 v Trstu, sola Suvich: Bor Radenska - Dino Conti

DRŽAVNI KADETI

11.00 v Brisckih, dom Ervatti: Kontovel - Don Bosco; 18.00 v Centi; Tarcento - Bor Radenska

NARASCAJNIKI

11.00 v Trstu, Ul. Locchi: Stefanel - Jadran TKB

NOGOMET

MLADINCI (DEZELNO PRVENSTVO)

14.30 v Standrežu: Juventina - San Sergio.

2. AMATERSKA LIGA

14.30 na Padricah: Gaja - Pro Farra

3. AMATERSKA LIGA

14.30 v Vermeiglianu: Vermeigliano - Dolina

DEZELNI POKAL

14.30 v Dolini: Breg - Edile Adriatico; 14.30 v Miljah: Muggesana - Vesna

MLADINCI - DEZELNO PRVENSTVO

14.30 v Gorici, Ul. Colonia: Juventina - San Sergio

MLADINCI - POKRAJINSKO PRVENSTVO

10.30 na Proseku: Primorje - Domio; 16.30 v Trstu, Sv. Ivan: Edile Adriatica - Zarja

NARASCAJNIKI

10.30 v Trstu, sv. Sergij: San Sergio - Primorje

NAJMLAJSI

10.30 v Sovodnjah: Sovodnje - Aris San Polo; 12.15 v Nabrezini: Cgs - Bor Farco

Jutri

Četrtek, 9. decembra 1993

ODBOJKA

1. MOSKA DIVIZIJA

21.00 v goriskem Kulturnem domu: Nas prapor - Quarin Viaggi

Obvestila

SPDT

smučarski odsek prireja v nedeljo, 12. t. m., avtobusni izlet v Sappado ob priliki smučarskega tekmovanja za 13. pokal ZSSDI (smučarsko zamejsko prvenstvo 1993). Prijave in informacije v uradu ZSSDI, Ul. sv. Franciska 20, tel. 635627 in pri P. Fachinu, tel. 634648 v večernih urah. Vabljeni.

SZ BOR

prireja pod pokroviteljstvom namiznoteniske federacije mladinski pokrajinski namiznoteniski turnir za osnovnosolce in srednjesolce. Odvijal se bo v soboto, 18. t. m., v Sportnem centru na stadionu 1. maj z začetkom ob 15. uri. Prijave sprejemajo do 15. t. m. pri SZ Bor ob delavnih urah med 17. in 19. uro (tel. 51377 ali 566137), vpisnina znaša 2.000 lir, poravnati pa jo je mogoče tudi pred začetkom turnirja.

SK DEVIN

organizira zimovanje in silvestrovanje v Sappadi od 26. decembra do 2. januarja 1994. Na razpolago se nekaj dodatnih mest. Informacije na tel. 220423 - Stojan. Nekaj dodatnih mest je tudi še na razpolago za zimovanje na Kronplatu blizu Brunecka, ki bo od 2. do 6. oz. 8. januarja 1994. Informacije pri Stojanu - tel. 220423.

SK DEVIN

poziva vse člane, da se v čim večjem številu udeležijo zamejskega prvenstva '93, ki bo v Sappadi 12. decembra. Prijavite se lahko na tel. 220423 - Sarah in 201207 - Gabry.

SK BRDINA

organizira zimovanje in silvestrovanje v Mariboru. Informacije in vpisovanje na sedežu kluba, Proseška ul. 131 na Opcinah vsak ponedeljek od 18. do 20. ure. Zabaval vas bo ansambel Happy day.

ZVUTS za zamejstvo

organizira od 23. dec. do 2. jan. 1994 smučarske tečaje na Pohorju.

SD BREG - smučarska sekcija

priredi zimovanje za božič in novo leto v smučarskem centru Cerkno. Vse potrebne informacije lahko dobite na sedežu društva v dolinski občinski telovadnici ob torkih od 21. do 22. ure.

KOŠARKA / PRVENSTVO MLADINCEV

Dve zmagi mladih Kontovelcev Poraz borovcev proti Ferroviariu

Svetoivančani kljub zadnjemu porazu zadovoljni z dosedanjim izkupičkom

Villesse - Kontovel 77:111 (24:58)

KONTOVEL: Ban 4, Spadoni 11, Taucer 8 (2:5), Starc 7 (5:8), Spacal 14 (6:11), Rizzante 6 (2:3), Skrk 2, Iori 6 (2:2), Vodopivec 28 (4:7), Turk 25 (1:5). PM: 22:41. TRI TOCKE: Spadoni (1).

Tekma v Vilesah je bila za Kontovel le lažji trening. Ekipa Villesse spada namreč med slabša mostva prvenstva. Kontovelci so takoj prepričljivo povedli in v 10. min. je bil rezultat 25:9 v korist gostov. Od tedaj napej ni bilo več tekme. Trener Luka Furlan je dal vsem igralcem možnost, da zagrajo in se vpišejo med strelce. Dober vtis je pustil Iori, ki se je žal poškodoval v prvem polcasu in ima sedaj nogo

v mavcu. Dobro je v napadu gral tudi Davorin Spacal, ki pa je dopustil preveč v obrambi. (I.V.)

Polisportiva Largo Isonzo - Kontovel 97:98 (45:53)

KONTOVEL: Ban 13 (11:13), Spadoni 6, Taucer 4, Rizzante 2 (0:1), Skrk 17 (1:2), Rustja, Vodopivec 30 (1:1), Turk 26 (4:8). PON: Spadoni (34), Turk (39), Vodopivec (40). PM: 17:26. TRI TOCKE: Spadoni 2, Vodopivec 1.

Po zelo borbeni in dopadljivi tekmi so Kontovelci iztržili drugo zaporedno zmago v gosteh. Tekma je bila izenačena vse do 17. min. ko je bilo stanje 42:42. Nato so si Kontovelci s hitrimi protinapadi priborili nekaj

točk prednosti. V drugem polcasu so naši povedli za 11 točk v 8. min., na sceno pa sta stopila sodnika, ki sta Kontovelcem zalcela dosojati številne osebne napake, tako da je imela v 11. min. že cela Kontovelova petorka po 4 napake na glavo. Nasprotniki so to izkoristili in se približali na same 4 točke.

Od takrat pa je prevzel igro v roke kapetan Evgen Ban, ki je z zmagovito serijo 9:11 v prostih metih v zadnjih starih minutah pripeljal goste do zmage. DRamatično je bilo v zadnjih sekundah, saj so gostitelji pri stanju 98:97 za Kontovel zgrešili 1+1. Pohvalo si zaslužijo skoraj vsi igralci, zlasti za prikazano igro v napadu. Najboljši v naših vrstah

pa je bil nedvomno Aljosa Skrk, ki je po blede igri v Vilesah pokazal, kaj zna. Na tej tekmi sta se »izkazala« sodnika, ki sta kljub zelo korektni igri obeh mostev dosodila vsega skupaj kar 56 osebnih napak in večkrat oskodovala Kontovel. (I.V.)

Bor Radenska - Ferroviario 74:83 (42:45)

BOR: Oberdan 16 (0:2), Pozar 21 (3:4), Jogan 11 (3:4), Sancin 12 (4:7), Ursic 8, Lapelj 6 (2:3).

Trener: Krečić.

PM: 12:20. PON: Oberdan v 40. min. SON: 22.3 TOCKE: Jogan 2, Pozar 4.

Niti Miklavž ni prinesel borovcem zmage v dar, ceprav resnici na ljubo sploh ne bi bila za služena. Naši so nastopili

KOŠARKA / V TEKMI ZA EVROPSKI POKAL PROTI TAUGRESU

KOŠARKA / »EUROCLUB«

Po dobri igri nesrečen poraz Ljubljancev

JURE ZORCIC

Taugres - Smelt Olimpija 67:63 (35:30)

VITORIA - Dvorana Pabellon Alava, gledalcev 5.000, sodnika Danielou (Francija) in Howell (Anglija).

TAUGRES: Perasović 18 (5:6), Laso 19 (6:10), Taleveron 2 (0:1), Abad 12, Bannister 12 (2:3), Gomez 2.

SMELT OLIMPIJA: Zaletel 4, Razić 10 (2:4), Hauptman 22 (4:5), Tusek 6 (4:7), Kraljević 6, Djurišić 15 (3:5).

Smelt Olimpija v tretji tekmi evropskega pokala ni imela sreče. Oslabljena, brez bolnih Romana Horvata in Borisa Gorenca, je skoraj presenetila s favorizirano spansko

ekipo Taugres, ki je na koncu zmagala z veliko mero sreče. V prvem delu je bila igra izenačena, Ljubljancev so igrali dobro, predvsem pa dobro ustavili najboljšega strelca spanskega prvenstva, hrvaškega reprezentanta Velimirja Perasovića in ameriskega centra Kena Bannisterja.

Dobro sta igrala krilo Nebojša Razić in kapetan Dusan Hauptman. Kapetan Ljubljancev Hauptman je bil najbolj učinkovit tudi v drugem polcasu, ko je zadel stiri trojke. V nadaljevanju so domaći vodili že z 11 točkami razlike, v 32. minuti je bil rezultat 53:42, vendar so Lju-

bljancev nekajkrat zmanjšali zaostanek na dve točki. V 25. minuti so celo vodili, rezultat je bil 37:38, vendar so v končnici tekme popustili in nesrečno ostali brez tretjega para točk.

Dobro so igrali prav vsi igralci, ki so stopili na igrišče, presenetila sta Klemen Zaletel in center Marko Tusek, pomemben delež pa je prispeval se Zarko Djurišić. Taugres je z igro kar malce razočaral in vprašanje je, kako bi se tekma končala, če bi Smelt Olimpija nastopila v popolni postavi. Se enkrat, bolna Smelt Olimpija v Spaniji se zdalec ni razočarala.

Kraljević (Smelt O. v beli majici) v boju za odbito žogo

Danes so na sporedu tri srečanja

Jutri preostale tekme

CANTU' - Danes bodo v kosarkarskem »Euroclubu« igrali tri tekme 5. kola.

V A skupini je Barcelona nesporen favorit v srečanju z angleško ekipo Guildford King, ceprav bo igrala v gosteh.

Bolj ogočeni boj je vsekakor pričakovati v Madridu, kjer bo domaći Real gostil ekipo Bayerja iz Leverkusna. Madridsko mostvo, ki ima v svojih vrstah enega najboljših evropskih kosarkarjev vseh časov, Arvidasa Sabonisa, je doslej v tem pokalu povsem razočaralo. V starih kolih je namreč le enkrat zmagalo.

Derbi tega kola pa bo jutri v Atenah, kjer bo vodilni Olympiakos igral proti drugouvrščenemu

Malinsu. Benetton iz Trevisa pa se bo skušal oddolžiti za zadnje spodrsiljaje v prvenstvu in pokalu na težkem gostovanju v Limogesu.

V B skupini bo danes le eno srečanje: v Cantuju bo domaći Clear sprejel v goste Panathinaikos iz Aten, ki je s 6 točkami na drugem mestu za presnetljivim EP iz Istanbul, ki je po starih kolih se nepremagan.

Kosarkarji iz Cantuja iščejo rehabilitacijo po zadnjih spodrsiljajih tako v pokalu (visok poraz proti EP Istanbulu) kot prvenstvu (poraz proti Stefanelu).

Ostale tekme te skupine (Orthez - Joventut, Buckler - EP Istanbul, Benfica - Cibona) bodo jutri.

NOVICE

Eddie Edwards se vrača

STOCKHOLM - Najboljši britanski smučarski skakalec in najuspešnejši porazenec olimpijskih iger leta 1988 v Calgaryju se po odsotnosti v Albertvillu zaradi bankrota ponovno namerava udeležiti olimpijskih iger. Sam zatrjuje, da je kljub temu, da so vsi proti njemu, se vedno najboljši britanski smučarski skakalec in ima zato pravico do nastopa v Albertvillu. »Olimpijski orel« se trenutno nahaja na Švedskem, kjer nastopa v filmu, trenira pa tudi skoke. Na eni manjših skakalnic v Falunu mu je uspelo skočiti 15 metrov daleč, ko pa je hotel skočiti s 70-metrške skakalnice, je to misel opustil, saj ga je začela mučiti vrtoglavica. Edwards pa je odkril novo vrsto zabave, ki je povezana s skakalnicami. Z avtomobili se spušča po doskočišču in za to novo »norost« ze navezuje stike pri Volvu in Saabu.

Zapoznela medalja

LAUSANNE - Kanadska tekmovalka v sinhronem plavanju Sylvie Frechette je včeraj svojo srebrno medaljo z olimpijskih iger v Barceloni zamenjala za zlato. Kanadčanka, ki bi morala v Barceloni zmagati, je bila druga zaradi napake sodnika, ki je pozneje priznal, da je pritisnil napačen gumb. Mednarodni olimpijski komite je tako ugodil prošnji Mednarodne plavalne zveze in izročil zlato Frechetovi, olimpijska zmagovalka Američanka Kristen Babb-Sprague pa bo svojo zlato medaljo prav tako obdržala.

Tokio zmanjšuje razliko

SOUTHAMPTON - Zmagovalec prve etape jadrane regate okoli sveta, japonski Tokio, je v zadnjih 24 urah zmanjšal prednost evropske jadrnice Intrum Justitia za 17 milj. Posadkam se pozna tudi utrujenost, saj je flota raztegnjena na razdalji 1717 morskih milj. Poškodovani Dolphin and Youth je prispel na otočje Kerguelen, na italijanskem Brooksfildu, ki je prav tako izgubil krmilo, pa so več kot 30 centimetrov veliko luknjo za silo zamasili, a v jadrnico v eni uri se vedno vdre kakih 80 litrov vode, ki pa jo brez težav izčrpavajo.

Vodilno jadrnico pričakujejo v Fremantlu že v sredo, cas pa bo v primerjavi s sedanjim rekordom Steinlagerja 2 iz leta 1990 boljši za cela dva dneva.

Vrstni red - razred Whitbread 60: 1. Intrum Justitia (Lawrie Smith, Evropa) 564 milj do cilja, 2. Tokio (Chris Dickson, Japonska) 611, 3. Yamaha (Ross Field, Nova Zelandija) 699; Razred Maxi: 1. Endeavour (Grant Dalton, Nova Zelandija) 709, 2. Merit Cup (Pierre Fehlmann, Svica) 736, 3. La Poste (Daniel Malle, Francija) 1467 milj do cilja.

S tekmo Danska - Nemčija v Trstu start evropskega ekipnega prvenstva v tenisu

TRST - V Trstu so včeraj izvedli zreb za evropsko ekipno prvenstvo v tenisu za moške, ki bo od potekalo od danes do nedelje v sportni palaci v Trstu. Nasilca skupin, Švedska in Italija, se bosta pomerila z Irsko oziroma Avstrijo, medtem ko se bodo v preostalih dveh srečanjih pomerile reprezentance Češke in Velike Britanije ter Danske in nemčije.

Glavni favoriti za osvojitve evropskega naslova je reprezentanca Švedska, za katero bosta nastopila Niklas Kulti in Thomas Enquist (46. in 87. na računalniški lestvici najboljših igralcev na svetu), medtem ko bodo za Italijo nastopili Tieleman, Visconti, Gaudenzi in Canè. »Azzurri« bi morali uspešno preskočiti prvo oviro, Avstrijo, za katero bosta nastopila Buchmayer in Knowle.

SPORED

Danes ob 9.00: Danska - Nemčija; ob 14.00: Italija - Avstrija; jutri: 10.00: Češka - Velika Britanija; 16.00: Švedska - Irsko.

TENIS / GRAND SLAM POKAL V MÜNCHNU

Boris Becker po »ločitvi« s trenerjem takoj izgubil z Wayneom Ferreira

MÜNCHEN - V bavarski prestolnici se je včeraj začel po nagradah najbogatejši letošnji teniški turnir, na katerem nastopa 16 tenisincev, ki so se najbolje uvrstili na turnirjih za »Grand slam«. V včeršnjih prvih srečanjih je za največje presenečenje poskrbel Južnoafričan Wayne Ferreira, ki je s 7:5 in 6:4 izločil Nemca Borisa Beckerja. Rezultat je presenetljiv samo na videz, saj je Becker trenutno v precej slabih formi.

Toda bolj kot njegov poraz je včeraj odmevala Beckerjeva odločitev, da se razide s svojim trenerjem in nekdanjim tesnim prijateljem in soigralcem v nemški ekipi za Davisov pokal Ericom Jelenom. Jelen je bil Beckerjev trener od junija letos. V zadnjih treh letih je tako nemski as

zamenjal ze stiri trenerje: Tomasa Smida, Nikolo Pilica, Güntherja Brennika in Erica Jelena, medtem ko je v prvih šestih letih svoje kariere imel samo dva trenerja. Kot moznega Jelenovega naslednika omenjajo Nicka Bolletierja, s katerim se je Becker tudi pripravljval na ta turnir. Toda Bolletieri je včeraj dejal, da o tem z Beckerjem nista govorila, priznal pa je, da bi ga stvar znala zanimati.

V drugih dveh dvobojih je Stefan Edberg s 6:3 in 6:2 premagal Američana Todda Martina, Čeh Petr Korda pa je bil boljši od Rusa Aleksandra Volkova s 6:2, 6:3. Na turnirju, kjer nagradni sklad znaša kar 6 milijonov dolarjev, se bodo morali porazenci v 1. kolu »zadovoljiti« s 100.000 dolarji.

NOGOMET / DANES V EVROPSKIH KLUBSKIH POKALIH

V ligi prvakov v središču zanimanja derbi med Barcelono in Monacom

V pokalu UEFA Salzburg včeraj izločil Sporting, Karlsruhe pa Bordeaux

BARCELONA - Derbi današnjega kola v ligi nogometnih prvakov bo gotovo v Barceloni, kjer se bosta v A skupini spoprijela domače mostvo in Monaco.

Trener Carlos Rexach spodrsilja v prvenstvu proti Logronesu (2:2) ne jemlje prevec resno in pravi: »Mi vselej igramo dobro proti kakovostnim mostvom in zato sem prepričan, da bomo dali vse od sebe tudi proti Monaco.«

O tem so v glavnem prepričani tudi Barcelonini nogometaši. Danski branilec Ronald Koeman meni: »To gotovo ni cas za globlje psihološke analize in zdaj moramo misliti predvsem na Monaco.«

Ce vzdušje v taboru Barcelone ni ravno naj-

boljše, se tudi pri Monacu prevec ne veselijo, se posebno po prvenstvenem spodrsiljaju proti Toulouseu (1:2). Francozi bi se verjetno zadovoljili s točko.

Druga tekma te skupine bo v Moskvi med domaćim Spartakom in tursko ekipo Galatasaray. Ceprav je v Rusiji prvenstvo že nekaj tednov prekinjeno zaradi zimskega premora, pa je Spartakov trener Oleg Romančev optimistično razpoložen pred današnjo tekmo. »Proti Spartaku moramo absolutno osvojiti vsaj točko, ce se želimo uvrstiti v polfinale,« pa je dejal trener turske ekipe Rainer Hollmann.

V B skupini je Milan že odigral tekmo 2. kola proti Portu in tudi visoko zmagal (3:0), danes pa bo v

Bremnu izredno živahno, saj bo domaći Werder gostil Anderlecht.

Po uvodnem porazu na Portugalskem proti Portu (2:3) mora danes nemsko mostvo jurisati na zmago, ce se zeli se potegovati za drugo mesto v tej izredno težki skupini, kajti prvo mesto je, po mnenju skoraj vseh nogometnih izvedenih, oddano Milanu.

S tem se strinja tudi trener Anderlechta Johan Boskamp, ki pravi: »Jasno je, da je Milan nesporen favorit za prvo mesto in tudi jasno je, da smo v boju za preostalo mesto v polfinalu vse druge tri ekipe.«

DANASJNI SPORED (20.30): A skupina: Barcelona - Monaco; Spartak Moskva - Galatasaray; B skupina: Werder Bremen - Anderlecht.

Pokal UEFA

Danes bodo odigrali stiri povratne tekme osmine finala v tem pokalu. In na treh od starih srečanj bodo zaposlene italijanske ekipe.

Juventus si je ze na prvem domaćem srečanju dejansko zagotovil prestop v nadaljnji del. Turincani so namreč premagali Tenerife kar s 3:0. Zelo ugoden izhodišni položaj ima tudi Cagliari, ki je na prvi tekmi v Belgiji premagal Malines kar s 3:1. In tudi Inter je dejansko ze v četrtfinalu, saj je pred dvema tednoma v Angliji premagal Norwich z 1:0. Na četrtrem današnjem srečanju v Dortmundu je favoritu domaća Borussia, ki je na Danskem na prvi tekmi proti Broendbyju iztržila neodločen izid (1:1).

Včeraj so odigrali ze stiri srečanja. V Salzburgu je Salzburg po podaljskih premagal Sporting iz Lizbione s 3:0 in se uvrstil v četrtfinale. V rednem delu se je tekma namreč končala z 2:0 za Avstrijce (prvo srečanje je z istim rezultatom dobil Sporting), v podaljsku pa je Salzburg dosegel se en gol. Strelci za Salzburg so bili Laincer v 48., Huetter v 90. in Amerhauser v 113. minuti.

Med osmerico najboljših se je uvrstil tudi Karlsruhe, ki je premagal Bordeaux s 3:0. Prvo srečanje so dobili Francozi z 1:0. V ostalih dveh včerajšnjih srečanjih so se pomerili la Coruna (Spa) in Eintracht (Nem) iz Frankfurt ter Boavista (Por) in Ofi Kreta (Gr).

gospodarstvo in finance

LIRA / POVOLILNI TRENDI

Lira se še naprej krepi

Dolar in marka tudi včeraj navzdol - Kaj meni tuji tisk

MILAN - Po ponedeljki občutni okrepitvi je italijanska valuta v razmerju z glavnimi tujimi devizami tudi včeraj nadaljevala pozitivni trend. Indikativne kotacije Bance d'Italia so dolarju določile vrednost 1.671,15 lire, potem ko je ob začetku menjav veljal 1.680 lir, včeraj pa 1.697,96 lire. Lira se je okrepila tudi v razmerju z marko, ki jo je Banca d'Italia včeraj kotirala 981, 88 lire (v ponedeljek 993, 25), medtem ko je ob odprtju menjav veljala 987 lir.

S tem se torej potrjuje ponedeljkov trend, ki se je po negativnem preteklem tednu v pričakovanju nedeljskih izidov drugega kroga upravnih volitev preusmeril kvisku in razočaral vse tiste, ki so po zmagi progresističnih sil napovedovali crn povolilni ponedeljek na borznih in menjalnih trgih. Volilni izidi torej teh trgov niso pretresli, nasprotno, vlili so jim novega zaupanja, ki ga opazovalci utemeljujejo s stališčem, da je italijanska reformistična levica v bistvu zmerna in nedvomno zanesljivejša od desnice z nerazvozljivo fizionomijo in programi.

Ce so izidi nedeljskih balotaz pomirili italijanske trge, so imeli morda se pozitivnejše odmeve na mednarodnih. Tuji tisk se je tudi včeraj podrobno zadržal pri »primeru Italija« in ga pogosto primerjal z »revolucijo«, ki da je globoko spremenila italijansko politično sceno. »Demokratska stranka leve«, je zapisal ugledni britanski Financial Times, »je dokazala, da je v nacionalnem merilu edina solidna stranka, sposobna ustvarjati zaveznitva od enega do drugega konca države. Očetto je prepričljivo dokazal,« zaključuje Financial Times, »da je neka stranka lahko vplivna tudi brez večine volilnih glasov.« Casopis dodaja, da sta Severna liga in MSI dokazali, da lahko zbrereta vsaka tretjino glasov, a bosta ostali na robu, če ne bosta ustvarili zavezništva, medtem ko je Berlusconi prepričan, da lahko sklene poroko iz koristoljubja s Segnijem.

Medtem ko se pozornost Italije od upravnih preusmerja na spomladanske politične volitve, poslanska zbornica s težavo »prebavlja« finančni zakon. Doslej se je zbralo že 800 amandmajev, glasovanje po členih pa se bo začelo jutri.

KMETIJSTVO / PRIHODNJO NEDELJO

Volitve za poklicni seznam podjetij

Udeležba pomembna tudi z narodnega vidika

TRST - V nedeljo, 12. t.m. bodo v tržaški pokrajini volitve za poklicni seznam kmetijskih podjetnikov. Potekale od 9. do 19. ure, volilni upravicenci (vsi tisti kmetje, ki so bili na dan 12. julija 1993 vpisani v ta seznam in ki so v teh dneh prejeli pozivnice) pa bodo iz svojih vrst izvolili 12 predstavnikov v pokrajinsko komisijo in po 5 predstavnikov v občinske ali medobčinske komisije za Trst, Dolino-Milje, Repentabor, Zgonik in Devin-Nabrezino. Vsak volilec bo na volišcu prejel dve glasovnici, eno za pokrajinsko in eno za občinsko komisijo. Volitve bodo, tako kot doslej enotne, ker so se stanovske organizacije kmetov dogovorile za skupno listo, kar je gotovo v interesu tako kategorije v celoti kot posameznih kmetijskih podjetnikov. Voli se tako, da se prekriza znak liste, ki simbolizira vse tri stanovske organizacije v tržaški pokrajini.

Kandidati za pokrajinsko komisijo so: Marcello Cok, Alojz Debelis, Alfonz Gustin, Dusan Milic, Ermenegildo Olenich, Robi Ota, Marija Pahor por. Skerli, Nevo Radovic, Giuseppe Scheriani, Radovan Semec, Slavko Skerlj in Ines Tence por. Kostanpfel.

Ta komisija bo skupaj s predstavniki, ki jih bodo imenovala vse tri stanovske organizacije kmetov (3), Trgovinska zbornica (1) in deželno ravateljstvo za kmetijstvo (1), dejansko vodila poklicni seznam kmetijskih podjetnikov. Ta seznam pa je, kot vemo, osnova za dokaz statusa kmetijskega podjetnika, ki je nujen pri vseh prošnjah za razne prispevke države, dezele in EGS.

Za posamezne občinske komisije, ki potem pregledujejo »na terenu« utemeljenost prošnje za vpis v poklicni seznam, pa so kandidatne liste naslednje:

- za občino Trst: Anton Bole, Edi Glavina, Giusto Kariz, Giuliano Luccas in Aleksander Tretjak;
- za občini Dolina in Milje: Marina Gambino, Vitjan Sancin, Robert Smotlak,

Remigio Tull, Mario Zecchin;

- za občino Devin-Nabrezina: Ivan Antonič, Edi Kante, Milos Carli, Suzana Lovrenčič in Paolo Pernarčič;

- za občino Repentabor: Valentin Bizjak, Ivan Gustin, Emilio Purič, Sonja Rebula in Anamarija Skabar;

- za občino Zgonik: Andrej Milic, Cvetka Sabec, Fortunat Stolf, Marija Succi (- Suc) in Miroslav Zigon.

Tudi v občinskih komisijah so poleg izvoljenih predstavnikov se trije imenovani predstavniki stanovskih organizacij in en izvedenec, ki ga imenuje posamezni občinski svet.

Ceprav obstajajo med našimi kmetovalci nekateri pomisleki glede teh poklicnih seznamov, ki bi se po splošnem mnenju morali prilagoditi razmeram, v katerih se kmetijstvo nahaja danes, je seznam po veljavni zakonodaji potreben, kot rečeno, za doseg raznih ugodnosti in je glede tega tudi merodajen. Zato mislimo, da je dokler ne bo vsa zadeva kako drugače urejena prav in nujno, da se vsak kmetovalec posluži pravice in dolžnosti, da izvoli lastne predstavnike v ta organ, ki ga potem tudi kmetje sami upravljajo. V nasprotnem primeru bi ta seznam presel v komisarsko upravo. S komisarsko upravo pa imajo naši kmetje že bridke izkušnje tako glede kmečke bolniške blagajne kot poklicnega seznama kmetov v preteklosti, ko pristojne oblasti v prvem primeru niso hotele priznati krajevnim kmetom, da sami vodijo svojo bolniško blagajno, v drugem primeru pa niso hotele priznati pravice do dvojezičnega poslovanja. Sele z odločnim nastopom in bojem so naši kmetje končno dosegli, da je ves postopek dvojezičen, kar dokazujejo tudi javni dvojezični razpisi sedanjih volitev. To je, mimo same koristi, ki jo seznam predstavlja, se dodatno pomembno dejstvo. Z množično udeležbo na volitvah bodo zato kmetje izpricali ne samo svojo stanovsko, ampak tudi narodno zavest. (j.k.)

NOVICE

Obvezen vpis v seznam proizvajalcev mleka

RIM - Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je z odlokom z dne 4.8.1993 izdalo navodila za vpis v seznam proizvajalcev mleka. Do 31. decembra 1993 se morajo vpisati vanj vsi proizvajalci mleka in vpisnice zaradi nujnega postopka dostaviti ustanovi APROLACA do 23. t.m.

Kdor se ne bo vpisal v ta seznam, bo izgubil pravico do kvote mleka. Glede na to, da je izpolnjevanje prijavnic precej zamudno zaradi vnašanja številnih podatkov, ki se nanasajo tako na hlev kot na kmetijo v njeni celoti, vabi Kmečka zveza vse zainteresirane, naj takoj zberejo zahtevane podatke, da bo prijavnice mogoče pravočasno izpolniti.

Zahtevani podatki so: 1) katastrski podatki o parcelah, 2) število goveda v hlevu, 3) podatki o prireji mleka v razdobju od 1. aprila 1992 do 31. marca 1993, podatki o njegovi prodaji mlekarni ali posameznikom in se podatki o vsebnosti mleka (tolisce v letih 1991/92 in 1992/93), 4) podatki o morebitnem nakupu sena in o morebitni kosnji na tujih površinah.

Vzporedno s to obveznostjo zeli Združenje živinorejskih proizvajalcev (APROZOO) zbrati tudi podatke o gnojnih jamah in o načinu priprave gnoja. Zato Kmečka zveza vabi zivinorejce, naj s podatki o pridelavi mleka prinesejo s seboj tudi te podatke. (jk)

Knjigovodski obračun poslovanja kmetijskega podjetja

TRST - Ob koncu vsakega leta ali na začetku novega je treba polagati knjigovodski obračun poslovanja kmetijskega podjetja v minulemu letu glede na obveznosti do davka IVA. Ce je kmetovalec v letu presegel 10 milijonov lir kosmatega dohodka od lastnih proizvodov, je do konca januarja 1994 to dolžan sporočiti pokrajinskemu uradu IVA. Kdor ne preseže 10 milijonov lir kosmatega dohodka v enem letu, je sicer oproščen izdajanja faktur in vodenja knjigovodstva, mora pa oštetilci in hraniti račune za dobo 10 let.

Kdor ne obdeluje zemlje za prodajo pridelkov in zato ne potrebuje davčne številke IVA, ima do 31. decembra letos čas, da se izbriše iz seznama in tako prihrani 100 tisoč lir dosedanjega davka. (jk)

Tudi letos novoletno srečanje članov Kmečke zveze

TRST - Kot je že nekaj let v navadi, bo Kmečka zveza tudi letos priredila tradicionalno srečanje ob koncu leta. Poleg članov glavnega sveta, se bodo srečanja udeležili tudi povabljeni gostje iz Slovenije in iz zamejstva. Srečanje bo v torek, 21. decembra na prijazni domačiji Andreja Milica v Zagradcu st. 2.

KMETIJSTVO / V DECEMBRU SORAZMerno MANJ OPRAVIL NA PROSTEM

Največ pozornosti za vinsko klet

Skrbno je treba preverjati kakovost vina in se posluževati strokovne pomoči - Še je čas za presajanje sadnega drevja in jagodičevja in za zatiranje škodljivcev - Končati obiranje oljk - Delo tudi v toplih gredah

Ce temperatura v decembru ni prenizka, opravimo v vinogradu obdelavo zemlje. Gnojimo z mineralnimi gnojili, predvsem s fosfatnimi in kalijevimi. Odmerek potrebnih količin gnojil določamo na podlagi njihove vsebnosti v zemlji in obremenjenosti trte s pridelkom. Zato je za pravilno gnojenje vinograda nujna kemična in fizikalna analiza tal, ki nam pove, kaksna je založenost tal z glavnimi gnojili (N, P, K).

V kleti moramo skrbno preverjati kakovost vina. Ta kontrola pa je mogoča samo s kemično analizo. Rezultati analize omogočajo, da določamo razne tehnološke posege v vino. Se posebej je važno določiti morebitno količino nepovretega sladkorja (če je sladkor prisoten v večji količini, pride spomladi do vrenja), količine alkohola, ti-tracijsko kislino in količino prostega zveplastega dvokisa.

Izredno važno je ugotavljanje obstojnosti vina na zraku. Ce pride v vinu do sprememb, predvsem barve, moramo vino zveplati. Količino metabisulfita določa enolog. Važna je tudi čistost vina. Ce je vino motno, je treba ugotoviti vzrok motnosti in primerno ukrepati. Tudi pri tem posegu je priporočljiva pomoč strokovnjaka, kajti posegov za odstranjevanje motnosti je več, treba pa je izbrati pravilnega glede na njen izvor in intenzivnost.

Se je čas za presajanje sadnega drevja in jagodičevja. Ne sadimo, ce je zemlja zmrzla in prevlažna. V tem mesecu zatiramo, ce tega nismo storili v novembru, naslednje bolezni: jablanov rak in vejčni rak na jablanah, hrusev skrlup in jablanov rak na hruškah z Rame Caffaro 500-600 gr/hl, Cupravit 700 gr/hl ali z drugimi bakrenimi pripravki; kodravost in hrusev

skrlup na breskvah z Mezene 500-600 gr/hl, Rame Caffaro 700-800 gr/hl, Orthodifolatan 1, 5 kg/hl. S temi sredstvi zatiramo tudi luknjicavost na česnjah, visnjah, slivah in čespljah.

Sadno drevje gnojimo z umeznimi gnojili, predvsem fosfatnimi in kalijevimi. Za določanje odmerkov gnojil velja, kar je bilo rečeno za gnojenje vinograda. Poleg gnojenja opravimo tudi v sadnem vrtu jesensko obdelavo zemlje. Dokončamo rez sadnih dreves. Dele dreves in plodove, ki jih odstranimo z rezjo, sežgemo, da preprečimo sirjenje gljivičnih obolenj.

Dokončno obiranje oljk. To opravilo ne smemo zavlačevati, kajti s prepoznim obiranjem plodovi prezoriijo, izgubijo vodo in hranilne snovi. Tudi pri olkah opravimo jesensko rez, da ohranimo rodnost v ravnotežju z rastjo. Temeljito odstranimo

vse veje, okužene z oljnim rakom in jih sežgemo. Velja pa poudariti, da je obrezana oljka manj odporna proti pozebi, zato lahko prenesemo to opravilo na konec zime, se posebej, ce nam razporeditev dela tega časovno ne omejuje.

V vrtu v tem mesecu nimamo opravil. Izjema so le setev solate rezivke in cikoriije v tople grede. Na prosto lahko sadimo cesen in cebulo.

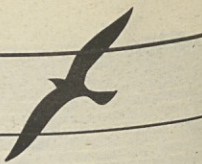
V okrasnem vrtu sejemo v tople grede ali rastlinjake jeglic in macehe. Sadimo pa naslednje gomoljnice in cebulnice: zafran, tulipane, eiklame, perunike, hijacinte in zlatice. Sadimo tudi vrtnice.

Trato gnojimo z mesanimi gnojili, da ostane trava zelena v mrzlem obodju januarja in februarja.

dr. Mario Gregorič
strokovna služba
Kmečke zveze

Decembra je veliko dela v topli gredi (Foto Ferrari)

GATT / GENERALNI SEKRETAR SUTHERLEND JE ZASKRBLJEN

Svetovna trgovina je talec dveh pogajalcev

V Gattu niso le Združene države in Evropska unija

Evropski pogajalec Leon Brittan in nemški minister za gospodarstvo Rexrodt: prepričevanje ali izmenjava mnenj?

ZENEVA - Vodja Gatta Peter Sutherland je včeraj prosil pogajalca Združenih držav in Evropske unije, naj takoj odpotujeta v Zenevo ter tam končata zapleteno trgovinsko pogajanje in tako odpreta pot za svetovni trgovinski sporazum.

V izjavi, ki je sledila pogajanjem med EU in ZDA v Bruslju, po vsem videzu ne najbolj uspešnim, je Sutherland povedal, da je zdaj »se kako pomembno« pospešiti urugvajski krog pogajanj v Zenevi na večstranski ravni, saj v njem sodeluje 115 držav. »V imenu sto drugih udeležencev urugvajskega kroga pogajanj ne morem sprejeti niti najmanjšega poraza pri dvostanskih pogajanjih

med Evropsko unijo in Združenimi državami,« je izjavil. »Zato pozivam sira Leona Brittana in Mickeya Kantorja, da takoj prideta v Zenevo in nemudoma končata svoja pogajanja...« »Se kako pomembno je, da zdaj pospešimo pogajanja na večstranski ravni, saj bomo le na tej podlagi izoblikovali tudi končno odločitev vseh se pred skrajnim rokom, 15. decembrom,« je dejal Sutherland.

Generalni direktor Gatta, Splošnega sporazuma o trgovini in carinah, ki predseduje pogajanjem, je tudi povedal, da je prosil Belgijo, naj Svetu EU dopove, da ne gre več izglajati časa z razpravami znotraj Evropske unije.

Sutherland, nekdanji komisar EU za konkurenco, je tudi povedal, da je o tem že govoril z belgijskim premierom Willyjem Claesom, ki predseduje ministrskemu svetu EU. »Prosil sem ga, naj Svet obvesti o moji zaskrbljenosti, saj ne gre več izgubljati časa za notranje pogovore znotraj EU. Ta pogajanja se morajo nemudoma vrniti v Zenevo,« je izjavil. »Na zasebni ravni imam seveda veliko razumevanja za pogajalce, vendar moram spregovoriti tudi v imenu stotih drugih držav in izraziti svojo skrb zaradi njihove ohromljenosti v Zenevi, saj se pogovori med ZDA in EU ne premaknejo z mrtve točke,« je izjavil Sutherland. Generalni sekretar Gatta, ki

se vzemirjen dobrika svetovnim voditeljem, da bi srečno pripeljali do konca sedem let trajajoči urugvajski krog pogovorov, je svojo dolžnost nastopil letos julija, je tudi omenil, da celotne pogajalske ekipe drugih držav čakajo v Zenevi, kjer je sedež Gatta. »Ali naj zdaj, po dolgih mesecih neskončnih pogajanj med ZDA in EU, vsi ti pogoltni skrivaj skuhami obed in ga na hitro prebavijo v teh nekaj dneh, ki so se preostali?« je vprašal. »Skoraj neverjetno se zdi, da se je celoten sistem svetovne trgovine znašel pravilno v položaju talca, ki caka na končni izid teh pogajanj,« je izjavil Peter Sutherland, nekdanji irski pravobranilec. (Reuters)

Redkobesedni Kantor

BRUSELJ, ZENEVA - Uradni predstavniki belgijskega predsedstva Evropske unije so včeraj sporočili, da je Francija kategorično zavrnila Sporazum o kmetijski trgovini, ki naj bi ga sklenili v ponedeljek. Ameriški trgovinski predstavnik Mickey Kantor je bil precej zlovoljen ob svojem prihodu na sedež Gatt v Zenevo, kamor je pripotoval iz Bruslja na sestanku s Petrom Sutherlandom. Na vprašanje, kako komentira stališče Francije, je Kantor odgovoril: »Napredujemo.« Na vprašanje, ali pričakuje, da bosta oba pogajalca sklenila pogajanja in tako sprostila možnosti za sklenitev Svetovnega sporazuma o trgovini, pa je dejal: »Bomo videli.« Včeraj ponoci se je ameriški trgovinski predstavnik Mickey Kantor vrnil v Washington. Na vprašanje, ali se bo Kantor vrnil v Zenevo ali v Bruselj, je ameriški uradni predstavnik odgovoril: »Ta hip o tem ni nobene nacrta.« (Reuters)

Japonska vlada ne zanika okvirnega dogovora v Gattu

TOKIO - Japonska vlada včeraj ni zanikala, da obstaja kompromis v okviru Gatta o tem, da bi japonska vendarle utegnili odskrniti doslej tesno zaprta vrata na svojem tržišču rizi, čeprav vlada tega zaenkrat se noče uradno potrditi. V torek so se sestali v Tokiu voditelji sedmih strank koalicije na oblasti, ne da bi se zedinili o skupnem stališču, so sporočili uradni japonski predstavniki, ki so dodali, da bodo odločitev o morebitnem uvozu po vsej verjetnosti sprejeli do petka. »Vsekakor moramo ponuditi dokaz, da smo pripravljeni prispevati k uspehu urugvajskega kroga,« je poudaril premier Morihiro Hosokawa.

Predstavniki posameznih strank so se seznanili s predlogom končnega besedila odpiranja tržišča, ki so jim ga posredovali predstavniki Gatta: ta predvideva postopen, od 4- do 8-odstoten uvoz izbranih vrst rizi na japonsko tržišče, v obdobju naslednjih šestih let, v katerih bi postopoma uvedli carine. (AFP)

Japonski kmetje nasprotujejo uvozu rizi (Telefoto: AP)

NEMČIJA / GOSPODARSKA GIBANJA

Minister priporoča zmerno rast plač

Različna mnenja o koncu stagnacije

BONN - Rezultati zahodnonemškega gospodarstva so bili v tretjem četrtletju nekoliko boljši, saj se je domači bruto proizvod (BDP) povečal za 0,5 odstotne točke v primerjavi s prejšnjim trimesečjem. Toda v nasprotju z vlado, ki v tem vidi znamenja sicer skromnega okrevanja, analitiki to razumejo kot stagnacijo, ki naj bi se nadaljevala se v začetku leta 1994. Včeraj je Zvezni urad za statistiko v Wiesbadnu objavil, da je že drugo trimesečje zapored zahodnonemški BDP presegal raven iz predhodnega trimesečja za pol odstotne točke.

Kljub združitvi vrsto podatkov se vedno zadržujejo ločeno za zahodni in vzhodni del države, kjer je bila rast BDP v prvem polletju 6,2-odstotna v primerjavi s prvim polletjem leta 1992. Vsekakor pa je zahodnonemški BDP v tretjem semestru 1993 ostal pod 1,4 odstotka glede na raven, ki jo je v enakem obdobju dosegel leta 1992. Zasebna poraba, ki pomeni 55 odstotkov splošnega povpraševanja v zahodni Nemčiji, se je povečala na 0,3 odstotne točke, gradbeništvo za 1,8 odstotka in tako nekoliko popravilo velik padec 13,2 odstotka pri vlaganjih in opremitvi ter 8,3-odstotni padec pri izvozu blaga in storitev. Zvezni zavod za statistiko ocenjuje, da dva zaporedna 0,5-odstotna dviga v drugem in tretjem trimesečju kaže, da se »gospodarstvo postopoma konsolidira«. Se bolj optimističen je bil v svoji oceni minister za gospodarstvo Günter Rexrodt, ki je izjavil, da ti podatki potrjujejo njegovo

analizo, po kateri »se zahodnonemsko gospodarstvo postopoma odmika od svoje najnižje točke«. »V splošnem je zmanjšanje proizvodnje posledica sedanje faze recesije, ki se jo je posrečilo doslej nekoliko omiliti, in sicer za približno tretjino s pozitivnimi gibanji v zadnjih treh trimesečjih,« je poudaril Günter Rexrodt. Vsekakor pa ne gre pričakovati, da se bo podobno dogajalo tudi pri brezposelnosti: združena Nemčija ima ta hip 3,56 milijona brezposelnih in »edinole konsolidirana rast proizvodnje bi skupaj s prehodom v novo obdobje rasti lahko ustvarila stabilen položaj na področju zaposlovanja, zlasti pa nova delovna mesta«, je poudaril minister. Meni je tudi, da bi z inflacijo, ki bi ji sledil le umirjen dvig plač v Nemčiji, ob svetovnem gospodarstvu, v katerem se že kažejo obrisi bolj stabilnih tečajnih razmerij, obstajale dobre možnosti, ki kljub hudim bremenom lahko pomenijo, da se bodo začetna znamenja konjunkturalne tudi nadaljevala. Vendar pa so za to vsekakor se zmeraj potrebni vsi napor pri izvajanju stroge proračunske politike, pa tudi zmernost pri dvigu plač.

Več analitikov pa je v dvomih, ali to skromno zvečanje BDP zasluži pomeni tudi stabilizacijo in začetek nove konjunkturalne. Dietmar Viertel iz banke Trinkaus & Burkhardt iz Düsseldorfa je že napovedal, da bodo podatki za četrto trimesečje nekoliko slabši, po njegovem za 0,5 odstotka nižji od tretjega trimesečja. Rahel dvig

BDP od julija do septembra po njegovem »ni dramatičen«, saj pomeni le, da se stanje stabilizira, ne moremo pa se govoriti o obdobju novega zagona. Ludwig Heinz iz Münchenske banke Bayern Hypo je te podatke označil kot »ugodnejše od predvidevanj«. Pri njegovi banki so namreč predvideli, da bo v zahodnonemškem gospodarstvu prišlo do stagnacije. Rahel dvig BDP v drugem in tretjem trimesečju bi po njegovem lahko pojasnili s kopiranjem zaloga. Oba omenjena analitika tudi napovedujeta ponoven padec rasti v prvem trimesečju leta 1994, tudi kot posledico zvišanih davkov na goriva, ki bodo obremenila domače povpraševanje. (AFP)

Sporazum med Slovenijo in Madžarsko

LJUBLJANA - Na pogajanjih o vzpostavitvi območja proste trgovine med Slovenijo in Madžarsko je bila včeraj v Budimpešti končana se sklepna faza pogovorov o meddržavnih izmenjavi koncesij na področju kmetijstva. Dokončno so bili usklajeni tudi vsi ostali elementi bodočega sporazuma o območju proste trgovine med Slovenijo in Madžarsko, ki ga mora potrditi se odbor državnega zbora za mednarodne odnose.

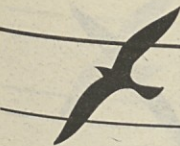
Gospodarsko sodelovanje z Indijo

NEW DELHI - Indijski minister za trgovino Pranab Mukherjee in slovenski minister za ekonomske odnose in razvoj Davorin Kračun sta danes podpisala dvostranski sporazum o trgovinskem in gospodarskem sodelovanju med Indijo in Slovenijo. Blagovna menjava med Slovenijo in Indijo je v zadnjih treh letih občutno padla, tako da naj bi trgovinski sporazum prispeval k povečanju menjave. Slovenija je se v letu 1990 izvažala v Indijo za 18,8 milijona dolarjev blaga, v letu 1992 pa le se za 3,9 milijona dolarjev. Hkrati pa se je slovenski uvoz iz Indije povečal s 4,5 milijona dolarjev v letu 1990 na 7,7 milijona dolarjev v letu 1992. Od januarja do septembra letos je Slovenija izvozila v Indijo za 3,2 milijona dolarjev in uvozila za 7 milijonov dolarjev blaga. Indija je za Slovenijo trg s približno 900 milijoni prebivalstva, ki živijo v 25 indijskih državah. V zadnjem času je Indija začela tudi s postopnim zniževanjem uvoznih davkov (carin), kar bo deloma olajšalo prodajo slovenskih izdelkov na indijskem trgu. (STA)

ČEŠKA / TUJA VLAGANJA

Češka vlada očita Volkswagnu, da je ne obvešča o svojih načrtih s Škodo

PRAGA - Češki minister za trgovino in industrijo Vladimír Dlouhý je sporočil, da se bo 17. decembra sestal s predsednikom Volkswagna AG Ferdinandom Piechom, da bosta skupaj proučila spremembo VW načrtov v zvezi s češkim proizvajalcem avtomobilov Skoda Auto a. s. Dlouhý je tudi povedal, da se ima češka vlada, ki je 69-odstotni lastnik delnic, vso pravico vmešavati v notranje zadeve Skode in da bo vztrajala pri tem, da VW v podrobnostih opredeli svoje dolgoročne načrte, ki jih ima s Skodo. Prejšnji teden je VW, ki ima pri Skodi 31-odstotni delež, sporočil, da bo zmanjšal svoja vlaganja v Skodo na 3,75 milijarde mark (2,19 milijarde dolarjev) od prvotno načrtovanih 7,1 milijarde mark (4,15 milijarde dolarjev) - v naslednjih petih letih. V skladu s to odločitvijo, do katere je prislo prejšnji teden, je Dlouhý uperil ostro kritiko proti vodstvu VW ter v praskem dnevniku zapisal, da je pokazalo »naduto držo« kot partner Skode in češke vlade. Dlouhý Volkswagnu tudi zameri, da je pozabil na obljubo, po kateri bi moral češko vlado obveščati o svojih načrtih, ki jih ima s Skodo. Eden od opuščenih načrtov znotraj revidiranega dolgoročnega finančnega načrta za Skodo se je nanašal tudi na tovarno motorjev, ki naj bi na leto izdelala približno 400 tisoč motorjev. Vseeno pa je Dlouhý v ponedeljek priznal, da v pogodbi med Skodo in češko vlado iz aprila 1991 ni nobenega določila, na podlagi katerega bi lahko od VW zahtevali, naj izpolni svoje dolgoročne obveznosti. (Reuters)

MENJALNIŠKI TEČAJI

7. december 1993

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A banka	76,35	76,75	10,80	10,91	7,61	7,74
Avtohisa Ljubljana*	76,25	76,40	10,75	10,85	7,60	7,75
Azur Grosuplje	76,30	76,50	10,80	10,90	7,60	7,75
Banka Vipa Nova Gorica	76,22	76,59	10,82	10,87	7,61	7,66
Bela vrtnica Ljubljana	76,20	76,80	10,75	10,90	7,50	7,80
BTC Sezana	75,75	76,45	10,68	10,82	7,54	7,66
BTC Ljubljana	75,30	76,50	10,60	10,85	7,50	7,70
Come 2 us*	76,35	76,50	10,79	10,86	7,55	7,71
Creditanstalt - Nova banka LJ	76,20	76,70	10,75	10,90	7,50	7,75
Dom caffè Domžale*	76,40	76,60	10,83	10,92	7,50	7,80
Emona Globtour Ljubljana	76,10	76,68	10,75	10,85	7,55	7,70
Eros Ljubljana*	76,39	76,60	10,80	10,85	7,60	7,70
Eros Kranj*	76,39	76,60	10,80	10,85	7,60	7,70
Firadas Idrija	75,80	76,80	10,80	10,95	7,45	7,65
Hida	76,43	76,48	10,82	10,86	7,67	7,70
Hipotekarna banka Brežice*	76,15	76,60	10,77	10,90	7,58	7,70
Hram Rožice Menges*	76,35	76,58	10,84	10,94	7,50	7,72
Ilirika Slovenj Gradec	76,25	76,68	10,77	10,83	7,56	7,66
Ilirika Postojna	76,10	76,43	10,70	10,80	7,59	7,66
Ilirika Sezana	76,32	76,65	10,83	10,90	7,65	7,69
Ilirika Jesenice	76,36	76,59	10,81	10,85	7,62	7,73
Invest Skofja Loka	76,35	76,55	10,82	10,85	7,65	7,75
Idila Sečovelje*	76,00	76,40	10,65	10,82	7,50	7,68
Komercialna banka Triglav	75,65	76,65	10,78	10,91	7,56	7,80
Kompas Hertz Celje*	76,15	76,50	10,77	10,86	7,53	7,65
Kompas Hertz Velenje*	76,15	76,50	10,77	10,86	7,53	7,65
Kompas Hertz Idrija*	76,15	76,50	10,77	10,86	7,53	7,65
Kompas Hertz Tolmin*	76,15	76,50	10,77	10,86	7,53	7,65
Kompas Hertz Bled*	76,15	76,50	10,77	10,86	7,53	7,65
Kompas Hertz Nova Gorica*	76,15	76,50	10,77	10,86	7,53	7,65
Kompas Hertz Maribor*	76,15	76,45	10,77	10,83	7,53	7,65
Kompas Holidays	76,30	76,50	10,80	10,90	7,50	7,70
Kreditna banka MB d.d.*	75,68	76,60	10,76	10,89	7,61	7,75
LB d.d. Ljubljana	76,39	76,74	10,80	10,91	7,57	7,72
LB splošna banka Celje	75,70	76,70	10,79	10,90	7,63	7,71
LB splošna banka Koper*	75,04	76,62	10,59	10,81	7,48	7,70
LB banka Zasavje, Trbovlje	75,60	76,50	10,75	10,88	7,61	7,70
Libertas Koper*	76,10	76,55	10,74	10,84	7,68	7,70
Ma Vir	76,20	76,55	10,75	10,89	7,55	7,75
Madai Nova Gorica, Sempeter*	76,20	76,60	10,77	10,85	7,62	7,67
Media*	76,50	76,60	10,83	10,90	7,60	7,70
Moneta Invest	76,40	76,46	10,81	10,84	7,66	7,69
Niprom I, II Ljubljana	76,35	76,50	10,81	10,86	7,65	7,70
Otok Bled	76,25	76,55	10,79	10,84	7,60	7,73
Petrol*	76,40	76,45	10,81	10,84	7,65	7,70
Pigal Solkan*	76,20	76,60	10,75	10,85	7,60	7,67
Pigal Obutek*	76,20	76,60	10,75	10,85	7,60	7,67
Pigal Vrhnika*	76,30	76,50	10,70	10,85	7,57	7,66
Pigal Ilirska Bistrica*	76,00	76,45	10,65	10,85	7,55	7,65
Pigal Kobarič*	76,00	76,50	10,66	10,85	7,55	7,67
Pigal Avtopivon*	76,20	76,60	10,75	10,85	7,60	7,67
Pigal Koper*	76,00	76,35	10,70	10,85	7,58	7,67
Poštna banka Slovenije*	75,15	76,44	10,52	10,79	6,43	7,65
Primario Ljubljana	76,35	76,55	10,77	10,84	7,68	7,74
Probanka Maribor	75,80	76,60	10,77	10,89	7,55	7,65
Publikum Ljubljana	76,39	76,44	10,81	10,84	7,64	7,69
Publikum Celje	76,15	76,45	10,76	10,81	7,55	7,65
Publikum Krško	75,90	76,50	10,55	10,80	7,56	7,77
Publikum Maribor	76,05	76,40	10,78	10,84	7,50	7,72
Publikum Metlika	76,10	76,60	10,65	10,85	7,50	7,70
Publikum Mozirje	76,05	76,33	10,64	10,84	7,50	7,64
Publikum Novo mesto	76,10	76,60	10,65	10,85	7,50	7,70
Publikum Tolmin	76,10	76,50	10,72	10,84	7,58	7,66
Publikum Sevnica	76,00	76,48	10,76	10,86	7,60	7,72
Publikum Šentilj	75,15	76,55	10,65	10,89	7,50	7,72
Publikum Šentjur pri Celju	76,00	76,37	10,75	10,81	7,60	7,66
Publikum Trebnje	76,10	76,63	10,75	10,85	7,58	7,70
Publikum Žalec	75,70	76,40	10,68	10,80	7,50	7,65
Roja Ljubljana	76,20	76,55	10,75	10,88	7,50	7,80
Shalaby Koper	76,11	76,42	10,60	10,90	7,57	7,65
SKB d.d. **	75,55	75,58	10,74	10,74	7,69	7,69
Slovenska investicijska banka*	76,10	76,60	10,70	10,80	7,35	7,70
Slovenijaturist žel. pos. Ljubljana*	76,45	76,65	10,65	10,87	7,40	7,65
Slovenijaturist Maribor*	76,00	76,40	10,78	10,84	7,30	7,65
Slovenijaturist Jesenice	76,30	76,70	10,77	10,90	7,63	7,74
Slovenska pos. in hra. Bled	76,28	76,48	10,80	10,85	7,67	7,75
Slovenska pos. in hra. Kranj	76,28	76,48	10,80	10,85	7,67	7,75
Slovenska pos. in hra. Trzin	76,28	76,48	10,80	10,85	7,67	7,75
Sonce Ljubljana	76,40	76,50	10,80	10,88	7,60	7,72
SZKB d.d. Ljubljana	76,35	76,63	10,70	10,85	7,48	7,69
Tartarus Postojna	75,74	76,40	10,66	10,81	7,54	7,66
Tentours Domžale	76,20	76,50	10,75	10,90	7,50	7,75
Tori Ljubljana	76,35	76,70	10,77	10,90	7,55	7,73
Upimo Ljubljana	76,42	76,46	10,80	10,83	7,65	7,68
UBK Ljubljana	75,60	76,48	10,60	10,86	7,55	7,73

Tečaj velja danes: * Zaračunavajo provizijo: **

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 238 z dne 7. decembra 1993 — Tečaji veljajo od 8.12.1993 od 00.00 ure dalje

				ZA DEVIZE		
država	šifra	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	84,9779	85,2326	85,4893
Avstrija	040	šiling	100	1068,1109	1071,3249	1074,5389
Belgija	056	frank	100	359,6678	360,7500	361,8323
Kanada	124	dolar	1	96,4973	96,7877	97,0781
Danska	208	krona	100	1908,0117	1913,7530	1919,4943
Finska	246	marka	100	2234,7775	2241,5020	2248,2265
Francija	250	frank	100	2183,3212	2189,8909	2196,4606
Nemčija	280	marka	100	7511,8571	7534,4605	7557,0639
Grčija	300	drahma	100	—	52,5077	52,6652
Irsko	372	funt	1	—	181,6558	182,2008
Italija	380	lira	100	7,6508	7,6738	7,6968
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	2,0000	—
Japonska	392	jen	100	118,6874	119,0445	119,4016
Nizozemska	528	gulden	100	6702,8301	6722,9991	6743,1681
Norveška	578	krona	100	1732,2343	1737,4466	1742,6289
Portugalska	620	escudo	100	73,6914	73,9131	74,1348
Švedska	752	krona	100	1542,5599	1547,2015	1551,8431
Švica	756	frank	100	8731,4072	8757,6802	8783,9532
Velika Britanija	826	funt sterling	1	191,7777	192,3548	192,9319
ZDA	840	dolar	1	127,7542	128,1386	128,5230
Evropska Skupnost	955	ECU	1	144,8662	145,3021	145,7380
Španija	995	peseta	100	91,8701	92,1465	92,4229

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 7. DECEMBRA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 5. OKTOBRA 1993:					1,300,000	727,986	748,600	1,476,586
43		111,9979%	115,1692%	113,5836%	130,000	72,799	74,860	147,659

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

7. DECEMBER 1993

država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pliberk	9,00	9,80
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	9,00	10,00
Avstrija	Posojilnica Borovlje	9,00	9,80
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	9,20	9,70
Avstrija	Posojilnica Ločilo	9,30	10,00
Italija	Kmečka banka Gorica	12,30	12,95
Italija	Tržaška kreditna banka	12,90	13,00

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

7. DECEMBER 1993

valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1655,00	1700,00
nemška marka	978,00	998,00
francoski frank	284,00	290,00
holandski gulden	863,00	890,00
belgijski frank	46,40	48,00
funt sterling	2486,00	2562,00
irski sterling	2353,00	2424,00
danska krona	247,00	255,00
grška dramma	6,30	7,10
kanadski dolar	1253,00	1285,00
japonski jen	15,35	15,80
švicarski frank	1122,00	1157,00
avstrijski šiling	138,30	142,50
norveška krona	224,00	231,00
švedska krona	199,00	204,00
portugalski escudo	9,25	9,80
španska pezeta	11,65	12,30
avstralski dolar	1100,00	1134,00
madžarski florint	12,00	16,00
slovenski tolar	12,40	13,00
hrvaški dinar	0,13	0,20

KMEČKA BANKA - GORICA

7. DECEMBER 1993

valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1665,30	1703,00
nemška marka	979,00	997,00
francoski frank	281,00	291,00
holandski gulden	862,00	882,00
belgijski frank	46,20	48,00
funt sterling	2475,00	2535,00
irski sterling	2340,00	2395,00
danska krona	246,00	253,00
grška dramma	6,80	7,30
kanadski dolar	1247,00	1277,00
švicarski frank	1130,00	1152,00
avstrijski šiling	137,50	141,50
slovenski tolar	12,50	13,00

FRANKFURTSKI DEVIZNI TRG

7. DECEMBER 1993

valuta	nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	-	1.700	-
francoski frank	-	29.065	-
nizozemski gulden	-	89.230	-
belgijski frank	-	4.788	-
španska peseta	-	1.223	-
danska krona	-	25.400	-
kanadski dolar	-	1.284	-
japonski jen	-	1.580	-
švicarski frank	-	116.235	-
avstrijski šiling	-	14.219	-
italijanska lira	-	1.018	-
švedska krona	-	20.535	-

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d.d. za obračun deviznih prilivov in odlivov podjetij

Tečaji veljajo od 8. decembra 1993 od 00.00 ure dalje

ZA DEVIZE				
država	valuta	enota	nakupni	prodajni
Avstrija	šiling	100	1091,1661	1093,2989
Francija	frank	100	2230,4481	2234,8079
Nemčija	marka	100	7674,0000	7689,0000
Italija	lira	100	7,8160	7,8312
V. Britanija	funt	1	195,9172	196,3012
ZDA	dolar	1	130,5117	130,7668

Opomba: Tečaji so okroženi. Pri konkretnih poslih je možno odstopanje glede na trenutne tečaje na trgu deviz oz. poseben dogovor.

banka	valuta	nakupni	prod
-------	--------	---------	------

POTOPIS

S poti po divjem Kurdistanu (1)

Kurdistan je za večino le vzhodna Turčija

V zadnjem času vse več beremo o Kurdi. Separatizem, terorizem, uboji, napadi na turska predstavništva v tujini, demonstracije so najpogostejše besede, ki jih slisimo v zvezi s Kurdi. Bili smo v njihovi deželi na jugovzhodu Turčije in se pozanimali, kdo sploh so Kurdi, za kaj se borijo, od kod terorizem...

Sedim na pločniku pred glavno pošto v središču Erzuruma. Čakam na prijatelje, se nekaj minut je do dogovorjene ure, globoko sem zako-

pan v svoje misli. Da ali ne? Odločitev bo nedvomno težka, do nje pa mora priti sedaj, tu, treba se bo odločiti, ali naj nadaljujemo svojo pot se naprej proti vzhodu, v deželo, ki jo domačini imenujejo Kurdistan, za vse ostale pa je to zgolj vzhodna Turčija, ali pa naj se vrnemo v narocje »varne civilizacije«.

Kurdistan je bil se pred nekaj leti sicer pusta, morda celo nezanimiva, a za turiste zelo prijazna in varna dežela, v zadnjem času pa so se stvari bistveno spremenile. Kot

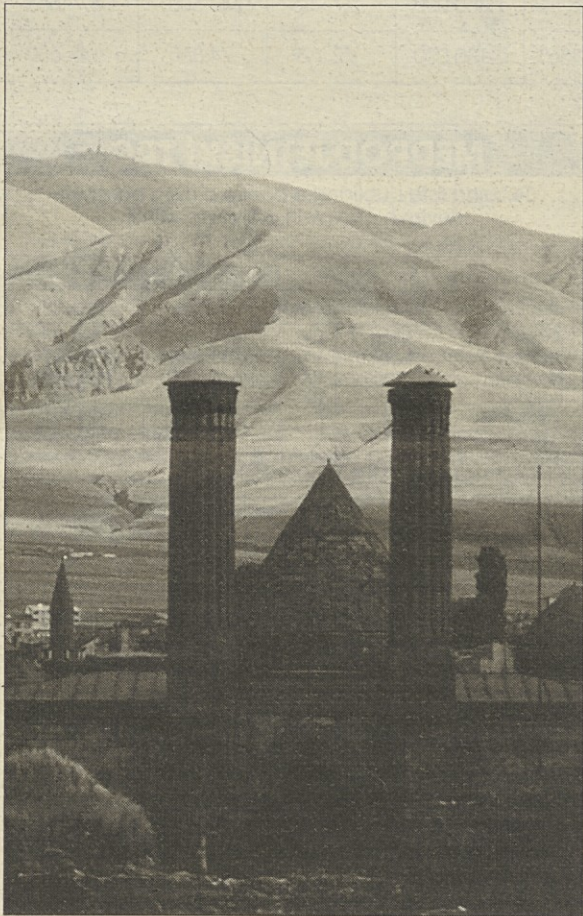
lahko preberemo v zahodnoevropskem časopisu, je to območje državljanske vojne, ki divja med Kurdi in tursko armado, turski uradni viri pa govorijo le o teroristih in njihovih napadih na mirno armado, ki tam samo vzdržuje red in mir.

V Kurdistan se podajamo z nelagodnim občutkom, da je tam vojna, teroristi pa ugrabljajo nedolžne turiste. V zadnjih dneh, ko smo potovali po vzhodni Turčiji (po tistem delu vzhodne Turčije, v katerem ne živijo Kurdi) smo lahko od ljudi, pa tudi iz časopisja, izvedeli marsikatero nič kaj spodbudno novico. Ugrabitve turistov so si letos sledile kot po tekem traku, nazadnje so pred nekaj dnevi nedaleč od tod ugrabili stiri Francoze, najhuje pa je, da smo dobili informacijo, sicer nepreverjeno, da so letos kurdski uporniki nekim nemškemu turistom odsekali glave. Vesti, ki te pred takim potovanjem nikakor ne pomirjajo, ljudje, s katerimi smo govorili, pa so nam pot na vzhod večinoma odsvetovali. Vendar, si mislimo, kdo ve, kdaj bomo spet tu, treba je spoznati to deželo, te ljudi, ki se že stoletja neuspešno borijo za svojo svobodo, navsezadnje pa tudi ne ugrabijo prav vsakega turista.

Končno se odločimo, sicer s pomisleki, pa vendar: jutri se odpeljemo na vzhod, pod vznožje Ararata, tam kjer je bilo letos že več oboroženih spopadov med kurdske borci in tursko armado.

(se nadaljuje)

Blaz Zabukovec

Slikovito mesto Erzurum obdajajo visoke gore (Foto: B. Z.)

MODA

Aktualna črna barva

Eleganca za praznike

December je, zato se že pripravljamo na novo leto in praznovanje Silvestra. Večina oblačenju ne bo posvetila posebne pozornosti, prav radi pa si bomo ogledali praznične modele.

Za obleko lahko izberemo elastično pleteno tkanino - stretch, ki se tesno prilaga telesu, bleščeči saten, ki v gubah pokaze najlepšo draperijo, prosojni sifon, ki prekriva dekolte, roke in noge, črni zamet, za elegantno umirjene obleke in cipke, ki so skupaj s plisjem prilepi na dolga in mini široka krila.

Dolga črna obleka je primerna za zabavo in koncerte. V bolj resni inaciji je preprosto črna z zlato zapetnico in torbico v obliki pisma, za novoletno zaba-

vo pa posuta z zlatim prahom, obilo pozlacenega nakita s kamni v družbi kristalnih kozarcev in pešnega sampanjca.

Zraven sodijo semis ali lakasti čevlji s peto, za popolno visoko modo pa je nujen še bogat krznen plašč.

Bolj dekliska je kratka oblekica, spodaj obrobljena z nabrano cipko. Je zvona, krojena kot plašč, ki ima obrobe iz svetlega umetnega krzna. Visoki skornji iz semisa in mehki volnen plašč so dodatek za sprehajanje v mrazu.

Moski ob elegantni zenski v dolgi obleki obleče belo srajco, kravato in po možnosti črn suknjič in hlače, ob mini krilu pa je lahko v jopi. S. Belak Pungartnik

F E L J T O N

KATARINA NOVAK

Splav

Star, a vedno nov problem

8.

Splav - vedno zgoda tema

Mnogi se bodo še spomnili, kako so se razvnele strasti ob razpravah o splavu pred sprejemanjem nove slovenske ustave pred dvema letoma. Največje jabolko spora je bilo vprašanje, ali v preambulo sodijo besede o svetosti življenja ali ne. Ustavna komisija je takrat nenehno zasedala, njeni člani so se prčkali, ali tako kategorijo zapisati v najvišji državni dokument. Zdaj imamo v ustavi zapisano, v slavnem in spornem 55. členu, ki nosi podnaslov »svobodno odločanje o rojstvih otrok«, da je »odločanje o rojstvih otrok svobodno. Država zagotavlja možnosti za uresničevanje te svobode in ustvarja razmere, ki omogočajo staršem, da se odločajo za rojstva svojih otrok.« Ne gre pa pozabiti, da so se razprave o splavu začele že pred tem, leta 1989, in dobile nesluten razmah. Kaže, da je to problem, ki zadeva vse. Olje na ogenj so prillivale tudi približajoče se večstrankarske volitve, v katerih so si ljudski in drugi tribuni zeleli tudi po tej občutljivi poti pridobivati točke. Tudi po medijih, zlasti časopisih, se je razpravljanje o problematiki splava razvnelo in pozneje seveda tudi splahnelo in izzvenelo.

Eden od bralcev osrednjega časopisa je takratno evforijo poimenoval »dušebrižniška skrb za slovenski narod«, ki je tako ali tako problematičen zaradi padanja rodosti, kar, drugače povedano, pomeni, da nas čaka usoda dinozavrov oziroma da počasi izumiramo. Mne-

nja so se kresala o tem, ali je splav samo zasebna stvar, pa o tem, ali o njem lahko odloča samo ženska, in o tem, da splav pomeni nacionalno ogroženost. Nekdo je celo zapisal, da »biti proti splavu pomeni biti Slovenec«. Na kratko bi lahko povzeli, da se je skozi vse polemike, odzive, reagiranja in strasti kot rdeča nit vlekle miselnje, da se Slovenci bojimo, da bomo izumrli. Takrat sta tudi dr. Dunja Obersnel-Kveder in dr. Mateja Kozuh-Novak zapisali, da je »čas, da presežemo manipulacije v zvezi z nizko rodnostjo in splavnostjo in začnemo govoriti o realnih podatkih« oziroma da »sta problematika splava in nizke rodnosti dve med seboj neodvisni stvari.« Duhove je močno razburilo tudi predvajanje video filma z naslovom Nemi krik na nekaterih solah, kjer je bil splav prikazan zelo nazorno, skozi trpljenje nerojenega otroka in necloveskega odnosa do njega, torej z razpoznavno in jasno povedano protisplavno poanto.

Freud: Zmagoslavje bi bilo vzpostaviti nadzor nad spočetjem

Najbrž bo stalisce do splava večno ostalo v dilemi, ki se v svetu in tudi pri nas kaže kot t. i. gibanje za življene »pro-life« ali kot zavzemanje za svobodo odločitve »pro-choise«. Ti dve strani očitno ne bosta nikoli mogli najti skupnega jezika, enotni sta si samo v tem, da je splav negativen pojav in da bi morali storiti vse, da do njega ne bi prihajalo, in o tem, da bi morala dobiti preventivna prednost pred splavom. Zlasti ženske skupine so zagovarjale mnenje, da je dotedanja zakonodaja v zvezi s pravico do splava dovolj liberalna in je ni potrebno spreminjati ter da bi vsak bolj restriktiven poseg za ženske pomenil kršenje njihovih temeljnih in naravnih pravic.

V času pred sprejemom sedanje ustave so svoja stališča do splava povedale tudi verske skupnosti. Rimokatoliška cerkev je menila, da to vprašanje ne sodi v ustavo. Sicer pa je splav zlo, saj ni mogoče »govoriti o pravici ali svobodi enega (matere, družine), ki ne upo-

steva tudi pravice drugega (otroka).« Njeno mnenje je tudi, da je »splav zlo z več vidikov - etičnega, medicinskega, družbenega, narodnostnega - ki ga ni potrebno posebej dokazovati«. Nasprotno pa se je evangelicanska cerkev zavzela za ohranitev pravice do splava, kar naj bi zlasti prispevalo k preprečevanju mazastva, socialne bede in nezazelenih otrok, seveda pa s tem, da je splav zadnje sredstvo za reševanje neželene nosečnosti. Za islam pomeni splav preprosto ubiti, usmrtiti ali razkosati nedolžno dete, ki raste v materinem trebuhu, iz cesar izhaja, da je splav dejansko zločin. Islam sicer priznava človekov spolni nagon in od njega ne zahteva, da bi ga v sebi uničil, a tudi ne dovoljuje, da bi človek svojim strastem dopuščal brezmejno svobodo. Od zakoncev torej ne zahteva, da bi svoj nagon ubijali, naj ga pa s svojo močno voljo in zavestjo nadzirajo. Samo v primeru, če je življenje matere v nevarnosti, se lahko partnerja zatečeta h kaksnemu načinu, ki prepreči prihod otroka, kar pomeni dovoljenje k zatekanju k naravnim metodam zascite. Srbska pravoslavna cerkev pa je mnenja, naj bi človek pri takem vprašanju na prvo mesto postavil svojo vest, ki se bo »takemu dejanju gotovo postavila po robu«. Proti legalnosti splava so se opredelili člani Društva studentov teologije oziroma nekdanjega Cirilskega društva slovenskih bogoslovcev, ki splav pojmujejo kot umor se nerojenega otroka in zato kot moralno zlo.

Namesto zaključka bi morda kazalo pogledati se k očetu seksualne teorije Sigmundu Freudu, ki je v svojem času zapisal takole: »Eno največjih zmagoslavij človeštva, ki bi pomenilo hkrati tudi najbolj prijemljivo osvoboditev njegove povezanosti z naravo, ki smo ji podvrženi, bi bilo, če bi mogli postaviti odgovornost nad spočetjem na raven zavestnega in nacrtovanega dejanja. Torej, če bi se nam posrečilo dejanje spočetja povzdigniti na raven zavestnega in nacrtovanega dejanja in ga iztrgati iz njegove nujne povezanosti z zadovoljevanjem naravnega nagona.«

(Konec)

Danes goduje

Marija Brezmadežna

Marija, tudi Mati Cerkev imenovana, je sveta žena, ki jo krščanstvo postavlja prav v vrh hierarhije svetnikov. Kot Jezusovo mater jo spoštuje celo islam, katolici pa imajo do nje posebej zaupljiv odnos in jo vneto častijo kot Mater božjo.

Hči Joahima in Ane, Miriam, po nase Marija, je bila otrok posebne vrste. Od samega rojstva je živela v posebni milosti, greh se je ni dotaknil. To značilnost na današnji dan poudarja katoliška Cerkev, saj so med letom tudi se drugi Marijini govori, le da se tedaj obhaja kak drug del zgodbe tega palestinskega dekleta, ki je pred skoraj dvema tisočletjema v pastirski votlini, v skromnih jasilih, povila dete, ki so ga preroki naznanili kot Odrešenika. Tako piše sveto pismo in tako kristjani trdno verujejo

VABILO K SODELOVANJU / NAGRADNA AKCIJA Z RADIOM GLAS LJUBLJANE

Motorji in dixiji

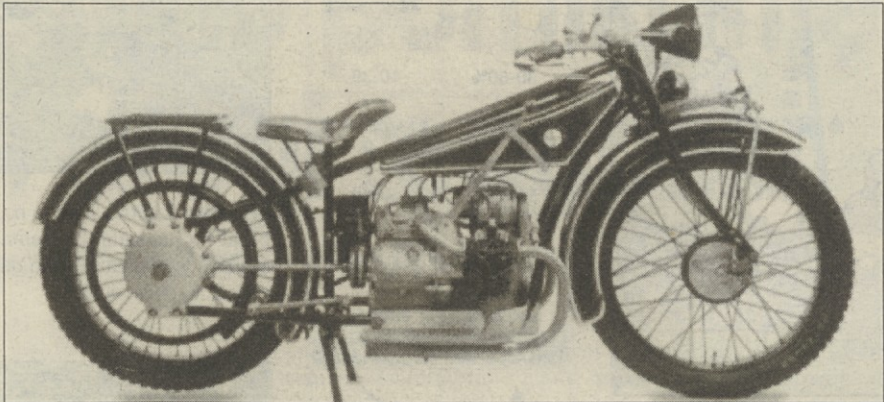
Beemveji so se na slovenskih cestah pojavili že leta 1929

Stoletje, ki se izteka, je docela spremenilo zunanje okolščine človekovega življenja. Tisto, kar se je do včeraj zdelo nemogoče, je postalo resničnost. Prvi avtomobili so bili izdelani ročno. Ko se je American Henry Ford »odlocil« postati milijonar, in to tako, da bi izdelal milijon avtomobilov in pri vsakem zaslužil dolar, je uvedel v avtomobilsko industrijo racionalizacijo - tekoci trak. Kmalu so serijsko izdelovanje avtomobilov vpeljali tudi pri beemveju; prvi evropski serijsko izdelan osebni avto je bil DIXI, za katerega je bilo potrebno odsteti natanko 2075 takratnih nemških mark.

V Evropi so tako začeli s serijsko proizvodnjo dixijev. Tri beemvejeve tovarne v Nemčiji so jih sku-

paj izdelale devet tisoč. Licenco so nato prodali Angležem in na cestah se je pojavilo še šest tisoč novih dixijev, izdelanih na Otoku. Čas je opravil svoje. Pri beemveju so začeli razvijati nove modele in dixi je postal preteklost. Kolikor je znano, sta se od enajst tisoč izdelanih dixijev ohranila le dva. Enega od teh si lahko ogledate v muzeju BMW v Münchnu, drugega pa tu in tam srečate na mariborskih ulicah.

Prvi dixiji so se pojavili v Sloveniji že leta 1929, in sicer na Stajerskem. Josip Moravec, mariborski bogataš, je bil trgovec in posrednik za BMW na celotnem področju takratne Jugoslavije ter eden od treh Slovencev, ki so se v tistem času ponasali s svojim dixijem. Pavel Kordigel,

prav tako Mariborčan, je bil ljubitelj vsega, kar je prišlo iz beemvejeve tovarne. Sicer ne bogat kot druga dva je svoje prihranke najprej zamenjal za beemvejev motor, ki je v tistem času tako kot dixi zbujal radovednost in pozornost. Kmalu pa je motor zamenjal za dixija. Tretji lastnik

je bil Ivan Ilovec, trgovec in zastopnik za BMW, doma iz Ptuja. Med drugo vojno ga je podaril rdečemu križu in dixi je neslavno končal na nekem starem seniku.

Pavle Kordigel pa se nekako ni mogel lociti od svojega dixija. Največji problem so postali rezer-

vni deli. Zato je od Moravca kupil njegovega dixija, drugega pa je našel na omenjenem seniku in ga zamenjal za vrečo krompirja. Scasoma je iz treh nastal današnji dixi, ki je skupaj z njegovim lastnikom član združenja slovenskih oldtajmerjev.

Marjeta Smolnikar

NAGRADNA AKCIJA

V našem casniku lahko ob sredah in petkih spremljate nagradno akcijo BMW in v njej tudi sodelujete.

Z akcijo se pridružujemo kvizu »Labirint znanja«, ki je na sporedu vsak torek od 20. do 21.30 na valovih Radia Glas Ljubljane (100.2 in 99.5 MHz), v njem pa lahko sodelujete le s prijavnico, ki jo objavljamo vsak dan na tej strani.

Izpolnite prijavnico, jo izrežite in nalepite na dopisnico oziroma dajte v kuverto ter pošljite na naslov RGL, Kopitarjeva 6, Ljubljana. Če boste izzrebani, se bo v torek zvečer pri vas oglašil telefon in nežni glasek bo rekel: »Halo, tukaj Labirint znanja...«. In potem boste odgovarjali na lahka in težka vprašanja, ki jih zastavlja Alenka Sivka in Tomaz Sršen. Pravilni odgovori pa prinasajo čeden kupček denarja...

LABIRINT ZNANJA

Ime in priimek:

Telefonska številka:

Naslov:

Glasbena želja:

Prijavnico pošljite na naslov:
RGL, Kopitarjeva 6, Ljubljana,
za LABIRINT ZNANJA

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Nerazjasnjena dejstva glede neke vaše odločitve vas bodo povlekla v vrtnice obsojanja bližnjega in okolice, zato boste na trenutke vse prej kot znošni.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Čakali boste ob dogovorjenem času in postajali kar malo jezni na zamujajočega. Ne zamudite se vi, izkoristite teh nekaj dragocenih minut za razmisljanje.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Glede na vaše nestabilno počutje vam bo sprehod po svežem zraku zelo dobro del. Izogibajte se zakajenih ulic, pa tudi cigarete raje pozabite doma.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Na lepem vas bo zamikal podvig na področju, na katerem ste popoln analfabet. Ko se boste seznanili s pogoji za uspeh, boste videli, da ste prav rojeni zanj.

LEV 23. 7. - 23. 8.: Pravijo sicer, da je vsak začetek težak, vi pa se boste prepričali, da le ni povsem tako. Če se podviga lotite v podnožju, je gora višja, a manj strma.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Ohranili boste jasen pogled, zato boste končno začeli razpletati problemčke, ki vas že dolgo vežejo nase. Ne zamudite priložnosti.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Razkrinkali boste nekaj svojih iluzij. Spočetka boste tarnali nad izgubljenim, ko se boste ponovno pobrali, pa boste lahkotno zaplavali v nebo resničnosti.

SKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Prijelo vas bo, da bi si privosčili nedolžno avanturico, s katero naj bi prebudili partnerja iz čustvene otupelosti. Tudi izmisljena bo učinkovala.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Na trenutke se vam bo zdelo, da nekdo iz vas brije norca, kar vas bo sprva precej vznemirilo. Saj res, kdo je bolj nor: tisti, ki brije, ali tisti, ki je brit?

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Izrazili boste zanimanje za domaća zdravila, češ da prihajajo iz narave. Se bolje bi bilo, da zazivate tako, da ne boste potrebovali niti takih.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Samski vodnarji boste skusali čimbolje izkoristiti svojo svobodo. Vročino se boste ozirali na vse strani in iskali studenec sreče. Vso srečo!

RIBI 20. 2. - 20. 3.: S partnerjem bosta dosegla neverjetno blazin, kar bodo opazili tudi drugi. Rade volje jim bosta razkrila skrivnost vajine harmonije. A brez receptov.

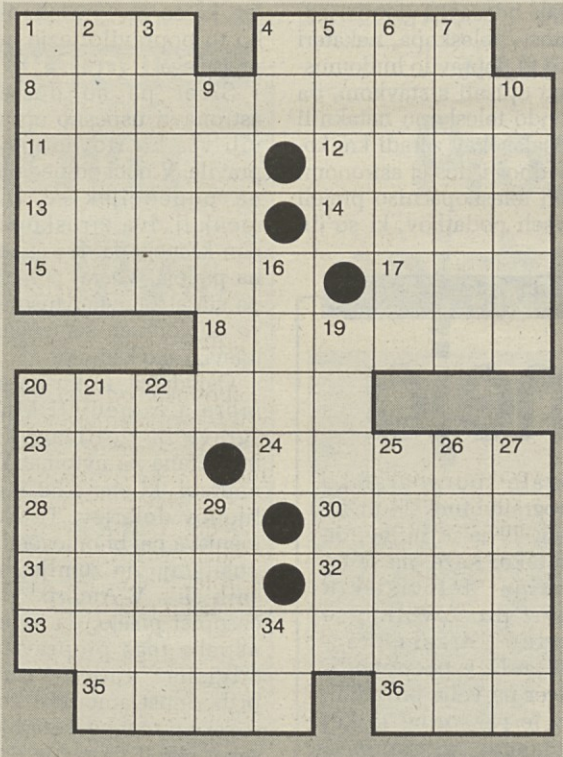
KRIŽANKA

Vodoravno:

1. švedsko ime za finsko mesto Turku, 4. del stanovanja, 8. obred v krščanski liturgiji, s katerim se človek posvečuje, 11. bivalisce Eskimov, 12. tiskarsko orodje, 13. terensko vozilo, 14. tkanina z valovito površino, 15. nekdanji francoski alpski smučar (Michel), 17. Fiatov avtomobil, 18. okamnena smola dreves, 20. glavno mesto Turcije, 23. ime francoskega skladatelja Delibesa, 24. morska riba, 28. mesto v Epiru v Grčiji, 30. ime ameriškega atleta Lewisa, 31. ime švedske pisateljice Anker, 32. mesto v okupiranem hrvaškem Sremu, 33. zenska, ki veruje v duhove, 35. angleška površinska mera, 36. gorovje v Sahari.

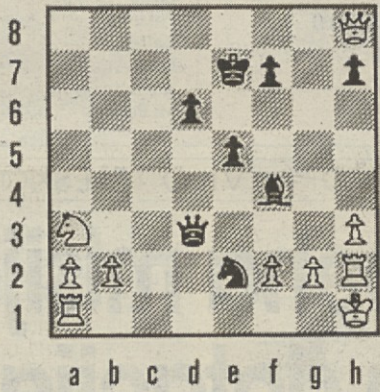
Navpično:

1. največji kontinent, 2. gradbeni stroj za izkop zemlje, 3. varstveni porozeneli del telesa pri nekaterih živalih, 4. avtomobilska oznaka Salerna, 5. mesto ob Iršu v Rusiji, 6. glavno mesto bližnjevzhodne države, 7. naprava za sprejem elektromagnetnih valov, 9. indijski denar, 10. daljši držaj pri orodju, 16. zgornji del stopala, 19. grški mitološki lepotec, ki se je zaljubil v svojo zrcalno podobo v vodi, 20. angleško žensko ime, 21. lepotna rastlina iz družine narcisovk, 22. slovenski kosarkar (Slavko), 25. mesto v Argentini, 26. preprosta skica, 27. udeleženec sinjske viteske igre, 29. ime afrokariškega pesnika Cesaira, 34. kemijski znak za iridij.

Carl, Nimi, Ilok, animistika, aker, Air, krep, Arpm, uno, janter, Ankara, Leo, trska, Arta, Vodoravno: Abo, soba, zakrament, iglu, sito, jeep, REŠITEV

ŠAH

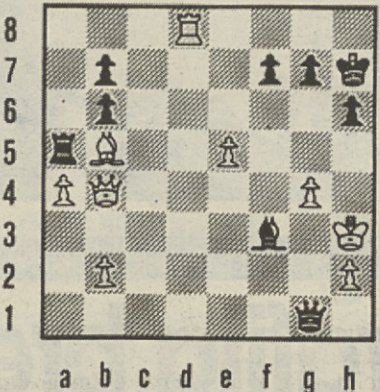

Črni na potezi zmaga! (Analiza A. Adorjan)

Beli kralj se je po sahu skakaca umaknil v kot sahovnice, ne da bi slutil, kaj ga čaka. Razpored crnih figur omogoča učinkovito kombinacijo, po kateri ostane beli brez prave obrambe. Po pravilni analizi boste spoznali, kaj vse se lahko pripeti na sahovnici, in ugledali enkratno matno sliko!

Resitev naloge

Gotovo ste z velikim elanom pričeli reševanje naloge, saj skromno število crnih figur omogoča uspešno reševanje: pri tem pa je bilo potrebno malo domišljije. Prva poteza črnega je gotovo zasluži! 1...Dg3!! Črni postavlja damo pod udar belega kmeta in grozi Dh2: mat!. Beli vzame dar 2.fg3 vendar je po 2...Sg3:+ 3.Kg1 Le3 mat!

1) Forintos - Tomovic / 1957

Osamljeni beli kralj je prepuščen napadu črne dame in lovca, medtem ko se črni kralj skriva na sedmi vrsti. Beli, ki je na potezi, bo v nadaljevanju poizkušal črnega kralja izbežati pod udar belih figur. Pri tem se bodo belemu ponudile nove možnosti. Samo znati jih bo treba izkoristiti in črni kralj se bo znašel v matu!

Resitev naloge

V napadu na črnega kralja se najprej vključi beli lovec s potezo 1.Ld3+ g6 2.Th8+! Ze prvo presenečenje belega! 2...Kh8: 3.Df8+ Kh7 4.Df7:+ Obramba crnih kmetov se rusi! 4...Kh8 5.Df8+ Kh7 6.Lg6:+! se ena poanta bele kombinacije. 6...Kg6: 7.Dg8 mat! Bela dama je s pomočjo kmetov obračunala s črnim kraljem.

Silvo Kovac

JUTRI

Pisalo se je leto
1742

Kemik Scheele je po krivici ostal v senci

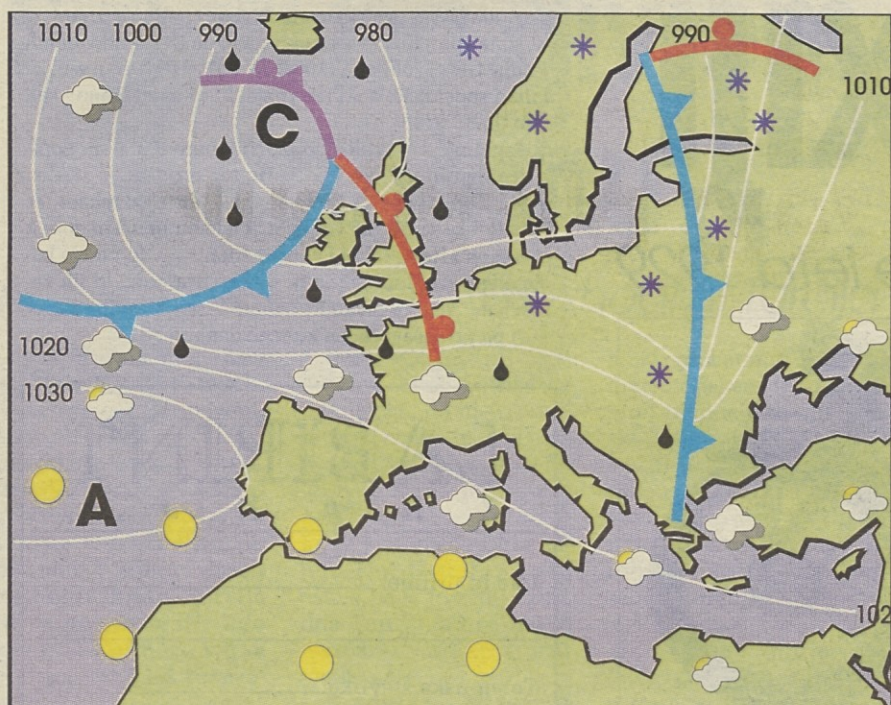
Svedski kemik Karl Wilhelm Scheele, rojen 9. decembra 1742, je med svojo raziskovalno kariero verjetno odkril ali vsaj pomagal odkriti več novih snovi kot katerikoli drug kemik v tistem času. Odkril je mnogo kislin, pomagal odkriti elemente klor, mangan, barij, molibden, volfram, dušik in kisik; ob vseh teh zaslugah pa je ostal v zgodovini zapisan kot eden najbolj nesrečnih kemikov, saj mu kljub znanstveno poglavljenemu in trdemu delu ne pripisujejo niti enega odkritja. V nekaterih primerih so drugi kemiki odkrili isto snov malo pred njim, v drugih primerih Scheele svojih odkritij ni javno objavil ali pa jih je premalo dokumentiral in so drugi kemiki njegovo delo nadaljevali in si naredili lovorike.

Scheele je odkril tudi vpliv svetlobe srebrove spojine; ta izum so koristno uporabili pri razvoju fotografije.

PREBLISK

Krivica, storjena enemu samemu človeku, pomeni grozno za vse.
Montesquieu

EVROPA / NESTALNO IN TOPLO

Vremenska slika:

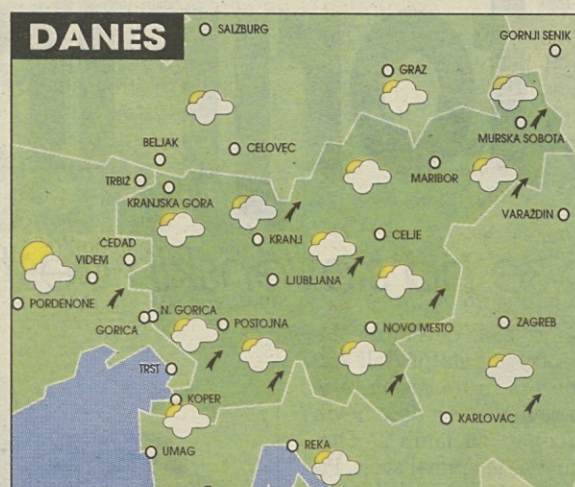
Nad jugozahodno Evropo je območje visokega zračnega pritiska. Ob visinskih severozahodnih vetrovih se prek Alp pomikajo oslabljeni frontalni valovi, ki na vreme južno od Alp bistveno ne vplivajo.

DOLŽINA DNEVA	SNEŽNE RAZMERE	SNEŽNE RAZMERE	PLIMOVANJE
Sonce bo vzšlo ob 7.31 in zšlo ob 16.17. Dan bo dolg 8 ur in 46 minut. Luna je vzšla ob 01.26 in bo zšla ob 12.51.	FURLANIJA-JK	SLOVENIJA	Danes: ob 5.02 najvišje 41 cm, ob 12.16 najnižje -33 cm, ob 18.14 najvišje 8 cm, ob 23.14 najnižje -18 cm.
RAZMERE NA CESTAH			Jutri: ob 5.54 najvišje 46 cm, ob 13.03 najnižje -45 cm, ob 19.20 najvišje 15 cm.
Zaradi megle in dežja so ceste po vsej državi mokre in spolzke. Ponekod je nevarnost poledice, sicer pa promet poteka tekoče in brez zastojev.			
	VENETO		
	Sappada		

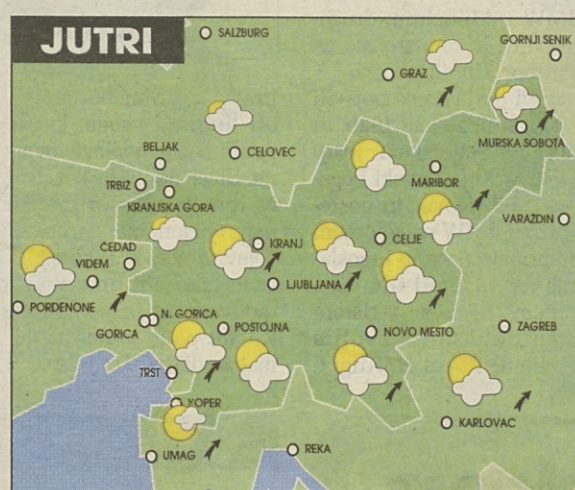
ALPE JADRAN / RAZJASNITVE

OBLACNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	MEGLA
nad 10 m/s	

Slovenija: Zmerno oblačno bo, pihal bo jugozahodni veter. Najnižje temperature bodo od -3 do 2 °C, ob morju 6 °C.

Sosednje pokrajine: V sosednjih pokrajinah bo zmerno do pretežno oblačno, vetrovno in topleje. Na območju Alp bodo manjše padavine.

V Sloveniji: V petek bo večinoma suho, vetrovno in razmeroma toplo.

Obeti: V petek ne bo večje spremembe vremena.

TEMPERATURE
ALPE JADRAN

včeraj ob 8. in ob 14. uri

LJUBLJANA	-2/-1
TRST	8/-
CELOVEC	-2/-2
BRNIK	-4/-2
MARIBOR	-3/-2
CELJE	-2/-1
NOVO MESTO	-4/-2
NOVA GORICA	1/6
MUR. SOBOTA	-5/-4
PORTOROŽ	5/10
POSTOJNA	-1/-1
ILIRSKA BISTRICA	-5/-1
KOČEVJE	-6/-3
CRNOMELJ	-3/-1
SLOV. GRADEC	-1/-
BOVEC	-5/0
RATECE	-1/-2
VOGEL	-4/-7
KREDARICA	3/-
VIDEM	0/0
GRADEC	-1/3
MONOSTER	-4/-4
ZAGREB	5/-
REKA	

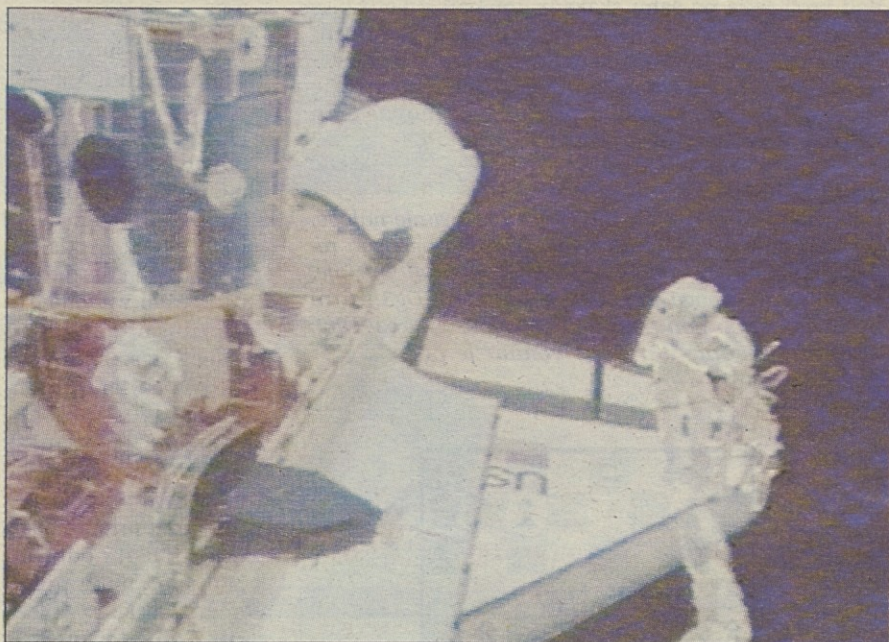
TEMPERATURE
PO EVROPI

včeraj ob 8. in ob 14. uri

HELSINKI	-3/2
STOCKHOLM	1/1
MOSKVA	-1/2
BERLIN	4/8
VARSAVA	3/6
LONDON	8/10
AMSTERDAM	6/9
BRUSELJ	6/8
PARIZ	6/11
DUNAJ	-3/7
ZÜRICH	0/3
ZENEVA	3/7
RIM	9/17
MILAN	3/12
BEOGRAD	-2/3
BARCELONA	6/13
ISTAMBUL	7/11
MADRID	4/10
LIZBONA	10/13
ATENE	10/15
TUNIS	10/18
MALTA	12/19
KAIRO	14/23

ZDA / POPRAVILO TELESKOPA HUBBLE V VESOLJU

Od uspeha misije odvisna tudi finančna dotacija agencije NASA

CAPE CANAVERAL - Od uspeha ali neuspeha najpomembnejšega dela popravila teleskopa Hubble, ki ga bosta opravila astronauta Khaty Thornton in Tom Akers, je odvisno, ali in v kolikšni meri bo lahko znanost »pogledala« globlje v vesolje kot kdajkoli v zgodovini. Astronavta bosta namreč morala zamenjati osem ogledalc, ki niso večja od nohta, ki bi morala odpraviti »kratkovidnost« teleskopa. nekateri so to popravilo hudomušno opisali s stavkom, da bodo teleskopu nataknil ocala. Prav zaradi kratkovidnosti doslej astronomi od teleskopa niso prejeli vseh podatkov, ki so jih

prcakovali in za zbiranje katerih je bil teleskop zgrajen.

Kar zadeva današnje popravilo je treba poudariti, da so znanstveniki zelo optimistično razpoloženi, čeprav ne izključujejo, da bi lahko pri tem popravilu prišlo do nepredvidenih zapletov. »Za nas je naslednji sprehod po vesolju vedno najtežji,« je pripomnil znanstvenik ustanove NASA Ed Weiler, ko so ga vprašali, ali bo to popravilo težje od prejšnjega.

Sicer pa so doslej astronomi uspešno opravili vsa načrtovana popravila. V noci od nedelje na ponedeljek so zamenjali dva žiroskopa, dan kasneje pa dva sončna panoja. Včeraj ponoči pa sta astronauta Musgrave in Hoffman zamenjala televizijsko kamero.

Ogledalca, ki jih bosta morala zamenjati Musgrave in Hoffman, so montirana na avtomatski napravi, ki stane 50 milijonov dolarjev. Ta zamenjava naj bi omogočila posiljanje na zemljo jasnejših slik. V Ameriki pa časopisi pišejo, da je od uspeha tega popravila odvisna tudi sama prihodnost ameriške vesoljske ustanove, kateri je senat skrcil finančne dotacije. Predsednika pristojne senatne komisije Barbara Mikulski je dejala, da bi neuspeh pomenil dodatno zmanjšanje sredstev za ameriško vesoljsko agencijo.

ZDA / RAZSODBA O TELEVIZIJSKIH PROGRAMIH

Pornografija brez meja

NEW YORK - Ameriške televizije bi lahko predvajale pornografske programe v vseh urah. Sodstvo je namreč razveljavilo dosedanje norme, ki je dovoljevala taksne oddaje samo v nočnih urah. Točneje, razveljavili so jo trije člani washingtonskega sodišča, sklicujoč se na znameniti prvi popravek ustave ZDA, ki sciti svobodo izražanja. Po mnenju teh sodnikov naj bi namreč FCC, to.

je zavod, ki je odgovoren za televizijske oddaje, z omenjeno normo po eni strani krtil pravico do izražanja, po drugi pa pravico odraslih, da pornografske programe gledajo. Razsodba je seveda vzbudila veliko prahu in ponovno sprožila razprav o pravici do izražanja in o njegovih mejah. Omeniti velja, da je FCC svoj cas po navodilu parlamenta celotno povsem prepovedal predvajanje porno-

grafskih televizijskih programov, toda sodišče je prepoved razveljavilo, češ da je protustavna. In tako je potem FCC prepoved omejil na nočne ure, točneje na cas od polnoči do 6. ure, ko »otroci spijo«. A tudi to je zdaj razveljavljeno.

Kaksne bodo posledice razsodbe washingtonskega prizivnega sodišča, za zdaj ni se znano. V teoriji bi televizije zdaj lahko pred-

vajale pornografske programe tudi 24 ur na dan. Toda ni nujno, da bo tako. Kaze, da se bo večina televizijskih mrež prostovoljno se vedno držala razveljavljene prepovedi. Sicer pa velja povedati, da je razsodba dokaj nejasna, saj govori o programih, ki kažejo »spolne organe in dejanja, ki so odločno v nasprotju s sedanji standardi«. Gotovo ne gre za vzor pravne preciznosti. (ANSA)

NOVICE

Nagrada za najbolj birokratski jezik

LONDON - »Zlati bik« je letos sel v Wales. nagrado - edino, za katero se v Veliki Britaniji ne poteguje prav nihče - si je prislužil funkcionar vladnega urada v Walesu. Gre za nagrado za najbolj obskuren, nerazumljiv, spakodran in birokratski stavek. Nagradjeni je za bolnisko posteljo uporabil izraz »naprava ali pripomoček, ki ga lahko uporabimo, da pacient nanj leže«, kot pojasnilo pa je ob robu pripisal, da »napravi, ki jo uporabljamo samo za porode, ne moremo reči postelja«. To nagrado so letos podelili že osmič, niso pa povedali, ali se je v tem casu birokratski jezik, ki ga v Angliji pripisujejo ljudem, ki ne poznajo problemov, o katerih govorijo, kaj spremenil.

Najela je morilca

WASHINGTON - Nic ne preseneča novica, da je v Ameriki nekdo najel morilca. Preseneča dejstvo, da ga je najel zase. Zgodilo se je v Chicahu, kjer je Susan Potempa, ki je že dolgo bolna za rakom, za vikend, ko sta bila moza in sin na sportni tekmi, prosila soseda, 18-letnega Reginalda Williamsa, ki je imel že opravka s sodstvom, naj jo ubije in mu ponudila 2.100 dolarjev. Williams jo je najprej poskusil zadaviti, nato pa jo je z električnim svedrom udaril po glavi in jo ubil. Policija pa razlaga, ki jo je morilec posredoval, ni sprejela: Williamsa je aretirala in ga obtožila umora.

Bentley za 360.000 funtov

LONDON - Znana londonska hisa Sotheby's je predsinocnjim prodala na dražbi več starih avtomobilov. Največ so iztržili za bentley 4, 5 iz leta 1931, za katero je neznan kupec odšel 360 tisoč funtov. Prodali so tudi rolls-royce silver ghost iz leta 1908, vendar za nizjo vrednost: »samo« za 280 tisoč funtov.

Žalitev drago stane

LOS ANGELES - Zsa Zsa Gabor in njen mož bosta morala odšteti igralci Elke Sommer 2 milijona dolarjev odškodnine zaradi obrekovanja. Tako je dolocil sodnik v kalifornijskem mestu Santa Monica. Par je o igralci dejal, da postaja plesasta in da zahaja v lokale, ki so na slabem glasu. To je Elke Sommer tako prizadevalo, da ne more spadi in ima močne glavobole, potem ko je leta 1990 neka nemška revija objavila te izjave.